CHRONICA ROMANULUI

ȘI

A EPISCOPIEI DE ROMANŬ

COMPUSĂ DUPRE DOCUMENTE NAȚIONALI-ROMÂNE ȘI STREINE, EDITE ȘI INEDITE

DE

ÉPISCOPULŬ DUNĂREI-DE-JOSŬ:

MELCHISEDEK

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

PARTEA A DOUA

DELA ANULŬ 1714 PÂNĂ ÎN DILELE NÓSTRE

BUCURESCI

24, TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ, STRADA ACADEMIEI, 24.

1875

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

RECAPITULAȚIA CUPRINDEREI

Șirul chronologic al episcopilor de Roman de cari tratéză chronica.

PARTEA I.

INTRODUCERE

Pag.

Vekimea orașuluĭ Romanŭ și cetățile sale. 1

Târgulŭ Romanuluĭ, administrația, locuitoriĭ seĭ, comerciulŭ, și dabile din vekime 15

Bisericele vekĭ ale Romanuluĭ. 39

Inceputulŭ ierarchieĭ bisericescĭ în Moldova. 41

Archiepiscopia Ochrideĭ și jurisdicțiunea eĭ canonică asupra Bisericelorŭ din Dacia 51

Primulŭ conflictŭ alŭ Moldoveĭ cu Patriarchia de Constantinopole 58

Documentulŭ Mitropolitului Georgie despre autocephalia Bisericeĭ Moldoveĭ. 86

Chronica Episcopieĭ de Romanŭ.

Vekia Biserică a Episcopieĭ de Romanŭ 101

Mitropolia séŭ Episcopia de Romanŭ. 106

Mitropoliții și Episcopiĭ de Romanŭ 111

Anulŭ

I. Calistŭ. . . . . 1441 . . . . . —

II. Visarionŭ . . . pela 1450 113

III. Tarasie 1466 126

IV. Vasilie 1488 133

V. Macariŭ I. 1514 153

	Anulŭ	Pag.
VI. Dorotheŭ	1528	159
VII. Macariŭ II-le	1531	165
VIII. Anastasie I	1558	193
IX. Georgie I	1572	203
X. Euthimie		209
XI. Evstatie	1577	213
XII. Nicanorŭ	pela 1580	216
XIII. Agathonŭ	1584	218
XIV. Grigorie	1589	221
XV. Agathonŭ a doua óră	1597	226
XVI. Anastasie II-le Crimca	1606	238
XVII. Mitrophanŭ I	1612	240
XVIII. Pavelŭ	1613	250
XIX. Athanasie I	1616	252
XX. Dionisie	1630	254
XXI. Mitrophanŭ II-le	1634	255
XXII. Venedictŭ	1641	258
XXIII. Evlogie	1642	259
XXIV. Anastasie III-le	1651	268
XXV. Sawa I	1658	277
XXVI. Dositheŭ	1659	278
XXVII. Theodosie	1671	302
XXVIII. Ioan	1674	303
XXIX. Sawa II-le	1685	310
XXX. Misailŭ	1693	311
XXXI. Lavrentie	1701	314
XXXII. Pachomie	1707	322

PARTEA II.

XXXIII. Sawa III-le	1714	1
XXXIV. Georgie II-le	1718	3
XXXV. Athanasie II-le	1724	8
XXXVI. Daniilŭ	1730	21

ERRATA

PARTEA I.

Erórea	Coregerea	pag.	rând.
Targa	Tagara	49	6
—	—	—	13
—	—	—	15
—	—	58	27
1495	1395	92	9
1559	1589	221	16
1859	1589	—	22

PARTEA II.

eloimosină	eleimosină	71	21
Rogdanŭ	Bogdanŭ	79	15
стирицѧвй	старицѧвй	94	26
hotărăsco	hotărăsce	97	30
Armenĭ	Armanŭ	102	26
Stephanŭ	Athanasie	130	20
9994	9942	135	7
Leonŭ	Antonie	154	6
certitudine	incertitudine	162	14
LXIV	LXV	174	6
LXIV	LXVII	200	26
LXV	LXVIII	224	5
urmă	urnă	217	5

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

	Anulŭ	Pag.
XXXVII. Athanasie II-le a doua óră	1733	21
XXXVIII. Gedeonŭ	1734	—
XXXIX. Theophilŭ	1746	28
XL. Ioanikie	1747	30
XLI. Leonŭ	1769	95
XLII. Iacovŭ greculŭ	1786	115
XLIII. Antonie	1787	138
XLIV. Veniaminŭ Costaki	1796	160
XLV. Gerasimŭ	1803	174
XLVI. Meletie	1826	190
XLVII. Veniaminŭ Rosetŭ	1844	200
XLVIII. Athanasie III-le	1865	222
XLIX. Isaia Vicolŭ	1873	225

APPENDICE

I. Respective la Episcopia Huşilorŭ 227
II. Respective la Episcopia Rădăuţilorŭ 232

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

CHRONICA ROMANULUI

ŞI A

EPISCOPIEI DE ROMANU

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

CHRONICA ROMANULUI

ŞI

A EPISCOPIEI DE ROMANU

PARTEA A DOUA

DE LA ANULŬ 1714 PÂNĂ IN ŢILELE NÓSTRE.

XXXIII. Sawa III.

În locul luĭ Pachomie, la Romanŭ s'a alesŭ Sawa, ce fusese pênă atuncĭ Episcopŭ la Huşĭ. Despre elŭ se însémnă în condica Breslelorŭ, că era de metanie de la Pângăraţĭ. Elŭ a subscrisŭ, ca marturŭ, la 1 Mart. împreună cu Mitropolitulŭ Gedeonŭ, cu Calistru Episcopulŭ de Rădăuţĭ, cu Theodosiŭ Episcopulŭ de Huşĭ*), şi cu boeriĭ, dania făcută Monastireĭ Némţuluĭ de Logofetésa Elena soţia Logof. Nicolaĭ Costinŭ (Cond. Docum. Mitrop. f. 920—921.

Anulŭ 1715. Chrisantŭ patriarchulŭ de Ierusalimŭ, venindŭ în Moldova, a visitatŭ Romanulŭ, şi la 15 Ianuarie, după rugămintea «mişeilorŭ» a confirmatŭ şi elŭ statutele lorŭ, ce le-amŭ reprodusŭ în urmă, la an. 1704. Patriarchulŭ ţice în confirmarea sa, în limba gréca :

*) Despre acestŭ Theodosie veţĭ în «Chronica Huşilorŭ,» notiţa de la p. 185.

«Chrisanthŭ cu mila luĭ Dumneḑeŭ patriarchŭ alŭ sânteĭ cetăţĭ Ierusalimulŭ şi alŭ tóteĭ Palestineĭ.

Décă este o necesitate ne'nlăturată pentru fiă-care omŭ, carele are minte şi conşciinţă nu de totŭ corupte, a bine-face celorŭ săracĭ, cu câtŭ maĭ multŭ pentru chrestinĭ, şi maĭ alesŭ pentru principiĭ evsevioşĭ şi iubitorĭ de Christosŭ, carĭĭ aŭ dragoste către Christosŭ, este justŭ a o proba acésta şi maĭ multŭ încă aĭ căuta şi pre câtŭ va fi prin putinţă a'ĭ protege. De aceea şi pre săracĭĭ carĭĭ se află în' pré sânta Episcopiă a Romanuluĭ, carĭĭ se numescŭ : calicĭ, pre carĭĭ 'ĭ aŭ miluitŭ ceĭ dupre timpŭ Domnĭ pré evsevioşĭ şi pré iubitorĭ de Christosŭ aĭ Moldaveĭ cu desevĕrşită scutélă, prin cărţile lorŭ domnescĭ acésta întărindu-o, şi noĭ amŭ adeverit-o, ca să remână acestŭ darŭ alŭ lorŭ scutéla—stabilŭ şi neclătitŭ pe viitorŭ, ca unŭ lucru plăcutŭ luĭ Dumneḑeŭ şi sacru. Acela însă, carele s'arŭ încerca să punĕ mâna séŭ să strice acésta, să fiă consideratŭ ca inimicŭ alŭ natureĭ comune a omuluĭ, ca fără compătimire, ca contrariŭ luĭ Dumneḑeŭ, ca renegatŭ alŭ legeĭ politice, fisice şi divine, orĭ carele arŭ fi acela, şi de orĭ-ce tréptă şi condiţiune, nobilŭ séŭ funcţionarŭ, clericŭ séŭ laicŭ, să fie escomunicatŭ de Tatălŭ, de Fiiulŭ şi de Sântulŭ Duchŭ, şi blestematŭ şi neiertatŭ, şi după mórte nedeslegatŭ, şi îmflatŭ de idropică ca o tobă; petrele, lemnele şi ferulŭ să putreḑéscă, éră elŭ nicĭ-o-dată; să moştenéscă lepra luĭ Geezi şi spânḑurătórea Iudeĭ, să se desfacă pământulŭ şi să'lŭ înghiţă ca pre Dathanŭ şi Abironŭ; partea lorŭ să fiă cu aceĭa carĭĭ aŭ crucifiptŭ pre Domnulŭ şi prosperitate să nu vadă; să fie supusŭ escomunicaţiuniĭ eterne şi să aĭbă asupră-şĭ blestemele celorŭ 318 purtătorĭ de Dumneḑeŭ părinţĭ de la Nikea, şi aĭ celorŭ-lalte Synóde icumenice. — în Romanŭ 1715 Ianuar. 15.

Subscrisŭ : «Chrisanthŭ alŭ Ierusalimuluĭ întărimŭ.»

La Iulie 19, Sawa subscrie, împreună cu Mitropolitulŭ Gedeonŭ, cu Calistru alŭ Rădăuţilorŭ, cu Orestŭ alŭ Huşilorŭ,

şi cu toţi boiarii divanişti, actulŭ, prin carele Domnulŭ Nicolaŭ Mavrocordatŭ închină Monastirea Hangu patriarchiei de Alexandria, la ocasia venirei patriarchuluĭ Samuil în ţéră, pentru eleimosină. (Letop. t. II. p. 185—187).

Anulŭ 1717. Într'unŭ zapis, cu data 7225, Apr. 25, prin carele Sandulŭ, feciorulŭ luĭ Ionaşcu Talpă, dă partea sa de moşie din Bălileşcĭ, naşuluĭ seŭ Sandulŭ din Iaşi, se amintescŭ ca marturĭ Ierarchiĭ ţereĭ, între carii şi Sawa Ep. Romanuluĭ: «kyrŭ Gidioan Archiepiscopŭ şi Mitropolitulŭ Sucevei ş'a tótă Moldo-vlachie; Kiru Sava Episcopŭ de Romanŭ, Kiru Calistru Ep. de Rădăuţĭ, Kiru Iorestŭ Ep. de Huşi.» (Documen. M. Varaticul).

XXXIV. Georgie II.

Anulŭ 1718. După patru anĭ de păstorie la Romanŭ, Sawa în succesŭ de Georgie, carele după însemnarea din condica Bresleloră, eră cu metania de la Némţŭ. Pe la începutulŭ vestruĭ viacŭ, sub Episcopulŭ Misailŭ, elŭ fusese preutŭ liturgisitoriŭ la episcopia Romanuluĭ, precum se constată din hotarnica episcopieĭ, scrisă la 3 Sept. 1751, (veḑĭ la acelŭ anŭ).

La 20 Apr. noulŭ Episcopŭ căpĕtă de la Domnulŭ Michaiŭ Racoviţă renoirea a dóue cărţĭ de scutélă: una pentru preuţĭ, şi pentru ceĭ-lalţĭ servitorĭ din Romanŭ; alta pentru ciocliĭ cu starostele lorŭ, totŭ de la Romanŭ. Cea întâiĭ este întocma reproducerea a cărţiĭ date în anŭ 1706 de Antiochŭ Cantemirŭ. A doua o reproducemŭ aicĭ; căcĭ ne dă óre-care lue despre o deosebĭtă bréslă a ciocliloră, ce esista din vechime la Romanŭ, şi negreşitŭ — şi prin alte oraşe. În Romanŭ, bréslă acésta se compunea din 30 de ómenĭ holteĭ, destinaţĭ «pentru astrucarea óseloră celoră morţĭ şi periţĭ, şi mai alesŭ a celoră streinĭ şi nemernicĭ.» Ĕĭ aveaŭ starostele lorŭ; depindeaŭ de Episcopulŭ, carele îĭ administră, judecă certă la trebuinţă. Eraŭ scutiţĭ de dările către Statŭ şi de

tóte angariele; pentru aceea nu era permisŭ servitorilorŭ domneşcĭ de orĭ-ce categorie a se amesteca în afacerile lorŭ.

„Iwн Миχаи Рѫковицѫ воевода вж. млостїю гдрѫ χемли мwлдавскои. Скрiем домнiа мѣ ла божрiи ши ла тоци слѫжиторiи. каріи вещи ѧвла кѫ слѫжвели а домнiеи мали ла тѫргѫ ла роман—ши ла цинѫт. фачем шире тѫтѫрор. пентрѫ старостѫли де чокли де роман—ши пентрѫ треи вѣчи де wамени χолтии че вор фи чокли аколо дакѫ вещи ведѣ карте домнiеи мѣли—сѫ ли даци вѫнѫ паче де тоате дѫриле ши невоили а цѫржи, кѫ домнiа мѣ нам ертат де тоате де кѫте ар фи пре алцiи прѣквм ле скрiѫ кѫрциле ши де ла алци лѫминаци домни чаѫ фост маинте де нwи. ши дела сфинци архiереи—ши дела ѧсѫми домнiа мѣ—дарѫ ниче вѫкатѫли лwр пентрѫ алцiи сѫ нѫ лис трагѫ—нѫмаи ей ка сѫ подрте де грижѫ сѫ астрѫче wасѫле. челwр морци. ши перици. ши мали вѫртос ачелор стрeини ши немерничи. Яшиждере ши вои wлѫкари. ши конѣкари ши подводари. фоарте сѫ вѫ ферици де дѫнши. нимѣ сѫ нѫ ли л кай де wлак. ничи карѫле лор кѫ вои ла подвови—ничи ла ал лѫкрѫ а домнiеи мали—сѫ нѫ лѫкрѣѫ. Яшиждари ши вои пѫркѫлаби де ачел цинѫт—ши алци глобничи—ними ѧтрѫ нимикѫ сѫ нѫс аместачи ѧ чокліи. ничи ан цѫдека, ниче ли глоби. фѫрѫ кѫт сфинцiа са пѫринтеле кир Гewргiе епископѫа де роман. сѫ лиѣѫ ли цѫдѣка. ши ли черта фiаще пре карили дѫпѫ вина лѫи. пентрѫ ачеа ничи тѫрговецiи кѫ шолтѫзѫл. сѫ нѫ с аместачи ѧтрѫ нимикѫ ла дѫнши. чи тоци сѫ с ферѫскѫ. кѫ чини сар испити але фаче вре ѫн вал wри кѫт де пѫцин песте карте домнiеи мѣли ѫнii ка ачѣа вор фи де маре чертаре дела домнiа мѣ. ѧтралт кип наχи—ачаста скрiем. ѯ лс лет ѯскѯ апр. к.

Subscrisŭ: „Миχаи Рѫковицѫ ввд.“ De desuptŭ: „Яѕинтiе ѕрикар.“

Georgie se aminteşce, împreună cu Mitropolitulŭ Gedeonŭ, cu Calistru alŭ Rădăuţilorŭ, şi cu Orestŭ alŭ Huşilorŭ în cartea aceluiaşĭ Domnŭ, dată la 24 Aprilie, prin carea se desfiinţéză dabila, numită «Solăritulŭ», ce era impusă pe o parte

din ţinutulŭ Suceveĭ, în profitulŭ administraţiuneĭ Ocneĭ (Uric. part. V. p. 254.)

Anulŭ 1720. Georgie, la 14 Februar., subscrie împreună cu Mitropolitulŭ Gedeonŭ şi cu Calistru alŭ Rădăuţilorŭ, actulŭ prin carele se dă în posesiunea Episcopieĭ de Huşĭ viele remase de la Episcopulŭ Varlaamŭ (Chron. Huş. p. 191).

Anulŭ 1721. Samuilŭ Patriarchulŭ de Alexandria, vizitându oraşulŭ Romanŭ, la 8 Iun., Mişeiĭ de acolo îl rógă ale întări şi elŭ aşedemêntulŭ lorŭ. Patriarchulŭ l'a întăritŭ cu următórele cuvinte, scrise grecesce :

«Samuilŭ cu mila luĭ Dumneḑeŭ Papă şi patriarchŭ alŭ Alexandrieĭ, alŭ totŭ Egiptuluĭ, alŭ Pentapolieĭ, Libieĭ şi Ethiopieĭ.

Bine-facerile făcute din milă şi compătimire săracilorŭ aflaţĭ în oraşulŭ şi în Episcopia Romanuluĭ, de către pré evsevioşiĭ şi luminaţiĭ Domnĭ, prin cărţile lorŭ domneşcĭ de scutélă şi de plină libertate, ca o imitaţie luĭ Christos, moderaţia nóstră le întăreşce, şi cerŭ de la Dumneḑeŭ prin rugăciunĭ resplătirĭ însutite. Acela însе care arŭ voĭ să calce cele scrise în acestŭ catastifŭ, orĭ-cine arŭ fi, să fie escomunicatŭ de la Dumneḑeŭ şi blestematŭ, şi după mórte nedeslegatŭ. Aşa adeverimŭ şi noĭ în Sântulŭ Duchŭ. Anulŭ 1721. Iuniŭ 8».

Subscrisŭ : «Patriarchulŭ Alexandrieĭ, alŭ Egiptuluĭ şi Pentapolieĭ Samuilŭ, adeveréză.»

Din aceste cuvinte, precum şi din adeverirea Patriarchuluĭ Chrisantŭ, reprodusă la a. 1715, s'ar părea că în Episcopia de Romanŭ era unŭ stabilimentŭ pentru întreţinerea mişeilorŭ, séŭ calicilorŭ.

Observămŭ deaseminea că Patriarchulŭ Samuilŭ vizitase Moldova şi în anulŭ 1716 (veḑĭ Chron. Huşilorŭ an. 1716).

Ianuariŭ 4. Episcopulŭ Georgie s'a jăluitŭ Domnuluĭ Michaliŭ Racoviţă, că predecesorulŭ seŭ Sawa, la ocasia invasiuneĭ cătanelorŭ în ţéră, voindŭ a asigura documentele şi odórele Episcopieĭ, a ordinatŭ a le transporta la Monastirea Pângăraţilorŭ, dar în apa Bistriţeĭ, prăvălindu-se carăle s'aŭ

înnecatŭ şi odórele şi documentele. Între documente eraŭ şi dresele, prin care se dà dreptu Episcopieĭ de a luà dejma de pe locurile târguluĭ Romanŭ: din pâne, fênŭ, prisăcĭ, grădinĭ, etc. Domnulŭ prin unŭ noŭ actŭ restabileşce acestŭ dreptŭ Episcopieĭ. Actulŭ este acesta:

«Ion Michailŭ Racoviţă voevodŭ божію милост. гдар земли молдавскои. Facemŭ scire cu acéstă carte a Domnieĭ mele tuturorŭ cuĭ se cade a sci, precum aŭ venitŭ înaintea Domnieĭ mele şi înaintea tuturorŭ boierilorŭ noştri, cinstitu părintele şi rugătorulŭ nostru Sfinţia Sa, kyrŭ Georgie Episcopulŭ de Romanŭ, şi cu mare jalobă jăluindŭ Domnieĭ mele, pentru uricele şi ispisócele a Sfinteĭ Episcopiĭ a Romanuluĭ, ce aŭ avutŭ, că înaintea cătanelorŭ, înţelegêndŭ precumŭ orŭ să ésă în ţéră să prade, şi atuncĭ fiindŭ Episcopŭ la Romanŭ părintele Sava, saŭ sculatŭ şi aŭ pusŭ în nisce cară ce aŭ fostŭ maĭ bunŭ a sfinteĭ Episcopiĭ, şi aŭ pusŭ şi uricele şi ispisócele, şi veşmintele, şi argînturĭ, ce aŭ avutŭ sfânta Episcopie, tôte, şi le-aŭ pornitŭ să le ducă la monastire la Pângăraţĭ, să le mistuéscă acolo, pentru reutatea tâlchărituluĭ. Şi intrândŭ carăle în apa Bistriţeĭ, saŭ prăvălitŭ şi saŭ înecatŭ, şi veşmintele şi arginturile, şi tóte uricele, şi acolo într'acele drese şi urice, aŭ fostŭ şi ispisócele care aŭ fostŭ de miluire, şi întărituriĭ, a reposaţilorŭ Domnĭ, pentru venitulŭ loculuĭ, a târguluĭ de Romanŭ, de lua sfânta Episcopie dejma loculuĭ, din pâne şi din fênŭ, şi din prisăcĭ cu stupĭ, şi din tóte după obiceiŭ, care pentru aceste însumĭ Domnia mea încredinţezŭ, şi scimŭ că aŭ avutŭ, şi din domnia Domnieĭ mele dintêia, şi din a doua Domnia întăritură, pe întăriturile altorŭ Domnĭ ce aŭ fostŭ maĭ înainte de noĭ. De care lucru veḑêndŭ Domnia mea jaloba sfinţieĭ sale, că s'aŭ prăpăditŭ tôte uricele a sfinteĭ Episcopiĭ, de n'aŭ remasŭ cu nimică, m'am milostivitŭ Domnia mea, şi iarăşĭ amŭ datŭ şi amŭ întăritŭ svânta Episcopie să aibă a lua dejma de pe loculŭ târguluĭ Romanuluĭ, din pâne şi din fênŭ, şi din prisăcĭ cu stupĭ,

şi din grădinĭ, şi din totŭ locŭlŭ cu totŭ venitulŭ, câtŭ ţine totŭ hotarulŭ târguluĭ. Aşişdere şi in urma nóstră pe cine va miluĭ Dumneḑeŭ cu Domnia ţerii nóstre a Moldovei orĭ din feciorii noştriĭ, orĭ dintr'altŭ némŭ streinŭ, poftimŭ să n'aibă a strica a nóstră milă şi întăritură, ce amŭ întăritŭ pre sfânta Episcopie, cu venitulŭ loculuĭ a târguluĭ, ci maĭ vêrtosŭ să aibă a da şi a întări, pentru asa vecĭnică pomenire. Acésta amŭ scrisŭ : в тс вѣ дни третиаго господства, Блет. 7230. Gen. 4. (f. 9—10).

Anulŭ 1722. Mart. 3. Domnulŭ Michaiŭ Racoviţă renoeşce Episcopieĭ chrysovulŭ, prin carele i se restabilesce dreptulŭ de a lua câte 2 banĭ de la orĭ cine va vinde ceva în târgŭ. Chrysovulŭ spune, că Episcopulŭ Georgie «cu mare jalobă a jăluitŭ peutru tóte arginturile, şi veşmênturile şi uricele câte aŭ fostŭ acesteĭ Episcopiĭ, fiindŭ maĭ înainte Episcopŭ Sava, acolo la Romanŭ, le-aŭ luatŭ tóte câte aŭ fostŭ, şi le-aŭ trimisŭ să le ducă la mŏnastirea Pângăraţilorŭ, ca să le supue acolo maĭ la taină, pentru reulŭ tâlchărituluĭ; Şi ducêndu-le la mŏnastire le-aŭ înecatŭ tóte într'apa Bistriţeĭ. Şi acolo într'acele urice şi ispisóce aŭ fostŭ şi unŭ testamentŭ de la Domniĭ trecuţi miluire, ca să aibă a lua câte 2 banĭ de la tótă dughéna, orĭ-ce s'arŭ vinde în târgŭ, şi de carulŭ cu peşce, saŭ de alte bucate, orĭ-ce arŭ fi..... şi aceĭ banĭ i-aŭ datŭ şi i-aŭ miluitŭ, ca sa fie de tămâe şi de unt-de-lemnŭ sfinteĭ Episcopiĭ.» Maĭ departe—Domnulŭ afirmă, că însulŭ şcie că s'a înnecatŭ acelŭ testamentŭ. (f. 30.)

Observamŭ aicĭ, 1) *catanele* şi *tâlchărituluĭ*, de a cărora fricĭ Episcopulŭ Sawa voise a asigura documentele şi odórele Episcopieĭ la monastirea Pângăraţiĭ, se repórtă la timpulŭ incursiuneĭ Catanelorŭ în Moldova, pe la începutulŭ Domnieĭ a 3-a a luĭ Michaiŭ Racoviţă. Chronica ţereĭ ḑice despre acésta : «Eşitaŭ atuncĭ Catane în Moldova, pre sub munte, la Caşinŭ şi la cetate la Nemţŭ, şi la Câmpu-lungŭ, şi cuprinsese ţéra pênă în Siretŭ. După cum sunt Moldovenii gata la jacŭ, în-

dată s'aŭ datŭ la dênşiĭ (la Catane)..... Decĭ câţĭ ómenĭ, şi câte case boereşcĭ era dincolo de Siretŭ, ţinea toţĭ cu Catanele, şi se făcuse nisce *tâlchăritŭ* multŭ preste sémă. Şi Michaiŭ Vodă stăpênia numaĭ pre lîngă Iaşĭ, şi la Orcheiŭ puţintelŭ; éră în colo totŭ podghiazurĭ de Catane, amestecaţĭ cu Moldovenĭ agiungea de prăda târgurile, pre la Fălciŭ şi pre la Bêrladŭ.» . . . (Letop. t. III. p. 388).

2) Episcopulŭ s'a jăluitŭ că s'aŭ înecatŭ tóte uricele şi ispisócele Episcopieĭ «câte aŭ fostŭ.» Însĕ nu este aşa; căcĭ noĭ amŭ reprodusŭ în urmă multe urice vechĭ păstrate la acea Episcopiă. Originalele nu le-amŭ vĕdutŭ, fiindŭ tóte luate de guvernŭ. Dar celŭ puţinŭ ele esistaă la 1756, cândŭ s'aŭ transcrisŭ în condică de Ieromanachulŭ Grigorie Proinŭ-egumenulŭ monastireĭ Némţuluĭ. Condica aceea esistă, şi noĭ ne-amŭ servitŭ cu dênsa. Aşa darŭ trebue a înţelege, că numaĭ o parte din documentele vechĭ se vorŭ fi înnecatŭ în Bistriţa, cândŭ le transportà la Pângăraţĭ, şi între altele: chrysóvele domneşcĭ pentru dejmă şi pentru dreptulŭ de a luà doĭ banĭ de la toţĭ vênĕetoriĭ din Romanŭ. (veĕĭ şi anulŭ 1754. Maiŭ 29).

În acestaşŭ anŭ Episcopulŭ Georgie se jăluesce acelniaşŭ Domnŭ, că Armeniĭ din Romanŭ nu vorŭ să plătéscă dejma pe locurile de hrană ce posedă; că uricele ce da acestŭ dreptŭ Episcopieĭ s'aŭ înnecatŭ în Bistriţa. Domnulŭ restabileşce acestŭ dreptŭ, supuindŭ şi pe Armenĭ la plata dejmeĭ. (Chrysov. luĭ Constant. Racov. din 1752).

Anulŭ 1724. În acestŭ anŭ, saŭ în celŭ precedentŭ, s'a finitŭ episcopatulŭ luĭ Georgie în Romanŭ. Elŭ fu strămutatŭ la Mitropolie, după Gedeonŭ. Éră la Romanŭ îĭ succese.

XXXV. Athanasie II.

Athanasie era de metanie de la Monastirea Putna. La 8. Decembrie ale acestuĭ anŭ, elŭ reînoeşce catastivulŭ Breslelorŭ de meseriaşŭ din Romanŭ şi îlŭ confirmă. Catastivulŭ acesta

este unŭ documentŭ istoriceŭ de mare preţŭ; din elŭ se vede cà în Romanŭ din vechime esistà asociaţia séŭ frăţia meseriaşilorŭ : brésla blănarilorŭ, croitorilorŭ, bărbierilorŭ, abagerilorŭ şi cojocarilorŭ. Asociaţiĭ se numiaŭ «fraţi» de unde şi asociaţia lorŭ se numia «Brasla», adică frăţiă (de la ţicerea slavonă : *brat.*—frate, bratstvo frăţiă). Eĭ aveaŭ statutele lorŭ, dupre care se administraŭ. Se întruniaŭ în fiă-care anŭ odată, în ţiua de 8 Noembre, la serbătórea sfinţilorŭ Archangelĭ, carii eraŭ patroniĭ asociaţiuneĭ. Atuncĭ eĭ alegeaŭ starostele, şi se sfătuiaŭ despre interesele Bresleĭ. Ţiua aceea se serba cu solemnitate : după serviciulŭ religiosŭ, făceaŭ mésă comună pentrn dênşiĭ şi pentru toţĭ săraciĭ. Starosteluĭ alesŭ se încredinţa conducerea afacerilorŭ comune fraţilorŭ, şi judecata în casurĭ de cĕrtă. Nu era permisŭ fraţilorŭ a se duce la altă judecată, de câtŭ la a starosteluĭ, şi la casŭ de nemulţămire, puteaŭ apela numaĭ la Episcopulŭ. Fraţiĭ contribuiaŭ anualŭ, spre întêmpinarea cheltueleloră comune, atâtŭ pentru serbarea aniversară, câtŭ şi pentru alte trebuinţĭ. Abaterile de la datoriele ce'şĭ impuneaŭ înşiĭ, cândŭ intraŭ în bréslă, se pedepsiaŭ fórte aspru, şi cu bătae, şi cu glóbă bănéscă. Statutele, ce cuprindeaŭ datorinţele fraţilorŭ, séŭ breslaşilorŭ, eraŭ legate cu mare blestemŭ, scrise întru o condică, numită catastifŭ, adeverite şi confirmate de Episcopiĭ din deosebite epoche. Condica acésta, după ce se învechià, se înnoià de Episcopulŭ contimpuranŭ. Casulŭ acesta de renoire s'a întêmplatŭ sub Episcopulŭ Athanasiŭ, de carele acumŭ ne este vorba. Catastivulŭ înoituŭ de dênsulŭ se păstrézĕ la Episcopiă, şi cuprinde : 1) statutele bresleĭ, confirmate de Episcopulŭ Athanasie. 2) Numele Domniloră Moldoveĭ şi ale unora din dómnele lorŭ. 3) Confirmarea Episcopuluĭ Gedeonŭ, din anulŭ 1734, Iul. 15. 4) Confirmarea Episcopuluĭ Ioanikie (finele este ruptŭ, de aceea nu scimŭ data). 5) Numele Episcopilorŭ de Romanŭ pênă la Athanasie. Numele Episcopilorŭ următorĭ sunt adaose de alţiĭ în deosebite timpurĭ, pênă la anulŭ 1855. La

mulţĭ din Episcopĭ se însémnă metania, adică Monastirea, unde aŭ fostŭ călugăriţĭ. 6) Urméză întăriturile unorŭ Episcopĭ maĭ din urmă : a luĭ Leonŭ—din anulŭ 1770, Maiŭ 20; a luĭ Antoniŭ—1793, Iul. 18; a luĭ Gerasimŭ—1810. Iul. 23. Acésta este ultima întărítură episcopalĕ. Se vede că apoĭ acéstă asociaţiune s'a disorganisatŭ, orĭ a luatŭ altă formă. 7) După aceea se pune o listă de meseriaşiĭ din Romanŭ, înscrişĭ la bréslă în deosebite timpurĭ, precumŭ şi de tinerĭĭ ce intraŭ pe le meşterĭ să înveţe, şi de plata ce aŭ datŭ la starostele ca contribuţiă, odată pentru tot-dé-una, sub numire de *bărbânţă*. Deaseminea sunt scrise şi alte offrande în profitulŭ brasleĭ. Aşa, in 1758, Mart. 28, starostele Ionŭ Ghedeonescu a datŭ 43 dramurĭ de argintŭ luĭ Zota blănariulŭ staroste, ca să facă o candelă din venitulŭ brásleĭ. Despre acéstă candelă se scrie maĭ giosŭ : «Şi s'aŭ făcutŭ candela prin ostenéla Zoteĭ blănariulŭ staroste, cu care s'aŭ cheltuitŭ 33 leĭ, 4 pot., în care aŭ încăputŭ 118 dramurĭ de argintŭ lămuritŭ, şi s'aŭ datŭ la sfânta Episcopiă Romanuluĭ să stea, şi cândŭ se va têmpla a se sevêrşi vre unulŭ din brăslaşĭ, volnicŭ să fie starostele a lua candela, împreună şi cu făclia, şi să o ducă la capulŭ mortuluĭ să arză pênă se va îngropà, şi iarăşĭ să se ducă la Episcopiă. Şi deosebitŭ s'aŭ maĭ făcutŭ din brésla blănarilorŭ o făcliă de 16 oca céră şi s'aŭ datŭ la Biserica din sus, unde se prăznueşce adormirea Precisteĭ, şi s'aŭ pusŭ dinaintea luĭ Sfet Iliă.» De aicĭ se înţelege că brésla avea o candelă a sea în Episcopiă, şi o făclie colosală la Biserica din susŭ numită precista. Cândŭ murià vre unŭ frate, participa la ceremonia funebră tótă frăţimea; candela şi făclia bresleĭ precedaŭ corteginlŭ funebru.

Este o însemnare din 1781, Aug. 18, a starosteluĭ de blănarĭ. Acésta ne da a înţelege, că brasla antică, ce se compunea din maĭ multe meserĭĭ, s'a ramificatŭ, şi s'a constituitŭ în brasle deosebite, dupre meserĭĭ.

Reproducemŭ aicĭ din catastifŭ totŭ ce ni s'a părutŭ interesantŭ pentru istoria ţereĭ.

1. Statutele brasleĭ.

„Кѫ врѣрѣ пѫринтелѧи: ши ѫ спорирѣ фіюлѧи, ши кѫ пайнирѣ Дхѫлѧи сфнтѫ.

Прекѫм Домнѫл Дѫмнезеѫ ши мѫитѫиторюл нострѫ Іс. Хс. аѫ тримис Дѫхѫл сфнт, сфинцилwр ѫченичелwр сѫи: де аѫ лѫминат. Толтѫ лѫмѫ: кѫ мѫртѫріа лwр: аша кѫ дарѫл Дѫхѫлѧи сфнтѫ: саѫ лндемнат, ши саѫ лиbwитѫ, тоци фрацїи: Блѫнарїи: Кроиторїи, Бѫрбїари: Якѫцѣрїи, ши Кожокарїи: Брѣсла де тѫргѫ де роман—ка сѫ факѫ праѫник ла ѯиwа сфнцилwр бwебwѯилwр черецїи: Миханл ши Гаврїил: че мсте храмѫл лн тѫргѫ лн Роман, сѫ wспетеѯе сѫрачїи, ши мїшеїи, ши стреинїи, ши сѫи адапе—сѫ ѯикѫ Богѫ да прости, сѫ фіе прїимит пеитрѫ сѫфлетили, Мwрцилwр, Пѫринцилwр, Я Мwшилwр, а Стрѫмwшилwр, ши а рѫпосацилwр фрацї, ши фїи: ши фїнче, ши непоци=ши а-стрѫнепоци, ши ачелwр че лнтѫрескѫ ши милѫескѫ, ши ацѫторескѫ ла Праѯник=Чине кѫ кѫт сѫ лндѫрѫ. Милѫици сѫ фіе де милостивѫл Дѫмнѯѫ: кѫ маре милѫ: ши сѫ ле фіе, сфиції Ярхангели Мнханл, ши Гаврїил=де дwрѣѫ ши де ацютwрю ла лнфрнкатѫл цюдецѫл ал Домнѫлѧи· Дѫмнезеѫ, ши, мѫнтѫиторюл нострѫ=Іс. Хс. ши аша саѫ лиbwит, сѫ факѫ старостеле кѫ тоцн фрацїи Праѯник ла ѯѫл. сфицилwр. лнцери фѫрѫ де трѫп, ла храмѫ, лѫиа лѫи Нwемврїе.=и=ѯиле: ши сѫ дѣ ла праѯник тоци фрацїи кѫте ѫн wртѫ бѫтѫт, ши кѫте w литрѫ, чарѫ. ши кѫте патрѫ кwлачи:

Ла Праѯник, сѫ петрїакѫ сѫфлетѣще, прекѫм юбѣще Дмнѯѫ, кѫ вороаве лнцелепцеїи, ши кѫ кѫнтѫри Дмнѯѫеещи, нѫ кѫ ѫwкѫри. ши кѫ хабѫри, нїчи кѫн фалю де кѫнтече лѫмещи=чи Дмнѯѫеещи, нїчи кѫ кѫвинте дешѣрте, саѫ кѫ миїчюни, саѫ сфадѫ сѫ сѫ факѫ.

Кѫ кареле дин фрацї ва грѫи кѫвинте дешѣрте ла масѫ, саѫ ва фаче неѫѫнїи, саѫ сфадѫ, Ячела фрате сѫ фіе чертат, кѫ маре чертаре, ши фоарте глѫбит: адоа ѯи дѫпѫ праѯник, сѫа

глобаскъ старостиле, къ тоци фрації: Чертарѣ лъи съ фіе=р= тоце, ѣаръ глоаба бани,=д=лен.

Ашиждирѣ ши пре чине ва алѣце Дмнезъв, ши Прѣста ши сфнції слъвиції. Михаил ши Гавріил, ши фрації съ фіе старосте. Ън фрате дин фраци, съ аибъ чинсте старостеле де ла тоци фрації: дела бътрѫни ши дела тинери. ка ън маи маре а лор ши кап брѣсліи, ниме съ нъ аибъ вше а лнтоарче къвънтъл старостелъи, съв ал съдъи. съв аи зиче къвънт де скандалъ:

Іаръ каре фрате нъ ва вегѣ вше старостелъи, чеи ва лнтоарчѣ къвинтеле, съв ѧл ва съдъи, пре ачела фрате фоарте чѣрте, старостиле къ тоци фрації. ши съл глобаскъ къ маре глоабъ, чертарѣ ачелъа съи фіе=р=тоце: ши глоаба=е=лен бит. Ашиждирѣ де ва греши. лнтръ чева старостеле фрацілѡр. съ нъ аибъ вое фрації ал черта. Ън синглри, съв ал глоби, нічи съ аибъ вше аш лнтреба ла ѡудецъл мирењескъ. че нъмаи ла сфнціа са Пъринтеле Єпископъл, ши Сфнціа са Пъриителе, ѧл ва черта ши л ва глоби дъпъ към аи ва фи вина. Іаръ деа вор траце фрації пре старосте ла ѡудец, мирењескъ, фъръ де ширѣ сфнції сале пъринтелъи, Пъринтеле съ чѣрте пре фрації пентръ вина ачаста. Ашиждирѣ ши фрації кънд съ вър сфъдн къ врелн ѡм че нъ аете де брѫслъ, съв мъкар фрації ен лиде еи съ нъ аибъ а мѣрце ла ѡудец, фъръ де ширѣ старостелъи, ѣаръ де вор мѣрце фър де ширя Старостелъи. пре ачеа фраци съи чѣрте Старостеле, шн съи глобаскъ пре вѡичіаю. Ашиждирѣ фемѣа а фіекърѕи меџер, кънд ва врѣ старостели къ фрації, Съ чѣрте пре вре ѕи фрате пентръ вина лъи. Фимѣа ачелъи фрате че ѣасте даторю съ а чертаре, съ нъ віе, а съи изртѫаскъ, ши съ гълчеваскъ, съв съ съдѫаскъ пре старостеле, ѣаръ де ва вени съ гълчевасвъ, съ а парте ши а депреънъ къ Бърбатъл ей. пентръ гълчава еи.

Ашиждирѣ фіекаре дин фраци ѣасте даторю а аскѕата пре старостиле, ши а слѫжи wри ѕнде ѧл ва тримите лндатъ съ пърчагъ.

Кънд ва тримите Старостеле, пре фраци, ла фрателе чел

грешит съл адѫкъ, датори синтѫ фраціи чеи тримиши, съ маргъ съл адѫкъ: ши де нѫ ва врѣ съ віе, Нинишwр, съл адѫкъ ши фъръ де воа лѫи, кѫм нѫ ва пофти, ши фемеа лѫи сав фиіорій лѫи сав рѫделе лѫи, съ нѫ аибъ вwе, а съри пе порѫнка Старостилѫи, съ скоацъ пре ачел виноватъ. Іаръ чине ва съри, съ а чертаре ши глоабъ: Йшиждирѣ ши ѯалwце а лѫа. аре вwе Старостиле: а тримите пре фіекаре фрате: ши ачела а кѫи а ѯалwгѫа, съ нѫ аибъ а нѫ да а попри ѯалогѫа, ши: Йшиждирѣ а прими ѫчиник фъръ вwа Старостелѫи, съ нѫ фіе вwаник, ничи ѫнѫа дин фраці, іаръ де ва прімми ѫченик фъръ вwа старостелѫи, съл глобаскъ старостеле пре ачела мешер, ши глоабъ съи фіе: къте ѯиле а фи слѫжит ачел ѫченик, атѫцѣ wрци съ да: Йшиждирѣ а съ лнсоци Мешер, кѫ Мешер. ла нискарева Негоц фъръ де вwа старостилѫи, вwаник съ нѫ фіе ничи ѫнѫа дин фраці: іаръ де се вwр лнсоци фъръ де ширѣ Старостелѫи: съи глоба[illegible] пре амѫндwи, пре ачеи дwи фраці лнсоцици: Йшиждирѣ ла Празник съ дѣ. аюторю. тоцй фраціи. прекѫм скріем маи сѫс: Йшиждирѣ, ши каре мешер; ар вени ши сари ашъза: съ аибъ аш да покаwнѫа ла мѫна старостелѫи, къте: =в=леи—пол—прекѫм ѫ8 фостѫ обичаю де вакѫ: іаръ фичwрѫл Мешерѫлѫи карелє а фи дитрѫ пърінціи де лѫк, ачела съи дѣ =л=ле8—бърбѫнца:*) Йшиждирѣ. ши карій ар кѫтеза. а лѫкра фъръ ширѣ старостелѫи, неджндѫши бърбѫнца дѫпъ wбичѣю, ачела съ нѫ фіе вwаник а лѫкра: Іар карі нари лнцелѣце съ фіе сѫптѫ блѫстѫмѫа че скріе лн катастив=. Йшиждирѣ съ либъ а лѫа старостиле. къте=в=wрци пре ан8 де дѫгман. де блѫнари. де бѫйбърѣкари ши де кожокари, ши де Йбъцѣрі,: Іаръ каре старосте, сав карій дин фраці вwр врѣ съ стриче wбичаюриле брѣслій, Ачела старостє ши ачеи фраці съ

*) *Bărbânță.* Locuitorii Moldoveni dela munte numescu pênă astădi *Bărbânțe* putinelele cu brânză. De aicĭ deducemŭ că din vechime feciorii când se înscriaŭ în brésia părinților, aduceaŭ Starostelui ca presentŭ o bărbânță de brânză. In urmă presentulŭ acesta s'a prefăcutŭ în bani, carii serviaŭ la cheltuelele Stărostieĭ, păstrându însĕ vechia numire de bărbânță.

фіе бл҃сте҃маци. де Домнѹл Дмнеѕ҃ѹ, кареле ал фѣкѹт Черюл ши пѫмѫнтѹл, ши де прѣ кѹрата Манка Сфинціи сали Прста, ши де =кї=Апостоли. ши де=тнї=wтеци дела Никеа—ши де тоате сфинтеле Сѫкоарѣ. ши де тоци сфинци, Херѹл, Пиатра, Лемнеле, сѫ пѹтредмскѫ ши сѫ сѫ рѫсипаскѫ. Іар трѫпѹриле лwр сѫ стѣ дѫнтреџи—ши дѫнтрѹ виница лwр—ловаскѫи Бѹбеле лѹи Геези, ши кѹтремѹрѹл лѹи Канн—ши прwкофаѧ сѫ нѹ аибѣ дѫнтрѹ тоатѣ виница лwр. ши сѫи Фигицѣ пѫмѫнтѹл де віи ка пе Дафан. ши Явирwн—ши сѫ аибѣ парте кѹ Ізда. ши кѹ трекатѹл Ярів, ажкаиѹл лwр сѫ фіе дѫнтрѹ фwкѹл чел нестѫнс ши дѫтѹнѣрекѹл чел фѫрѣ лѹмиѣ, ши дѫнтрѹ віермій чеи неадормици, ши ла фифрикошатѹл џюдецѹ л Домнѹлѹи Дмнеѕ҃ѹ—ши Мѫнтѹиторюл нострѹ Іс. Хс. пѫржши сѫ ле фіе. Сфинціи кwтewџи черецри Арх҃истратигѹ=Михаил. ши Гаврїил=ши тоате пѹтериле wцинwр черецри фѫрѣ де трѹи. Яшиждирѣ—пѫркладвїи сал лаціи динтрѹ џюдецеи Мирепеціи, карїи сѫр аместека дѫнтрѹ џюдециле Старостелѹи ка сѫ стричѣ wкичаюриле крѣселеи. ши ачеа фикѣ сѫ фіе легаци сѹнтѹ тот бл҃сте҃мѹл каре скріе маи сѹс=.

Іарѣ чинѣ ва паини, ши ва дѫтѫри ал Праздникѹл Дмнеѕ҃ѹ, Дмнеѕ҃ѹ сѫ ле аџюте—Іар карїи сѫр маи траџе дикрѹ wкичѣюри Прѣсвїи. сал сѫ ле факѣ алте wкичѣюри карїи нал фост пѣи акмѹ. пѫрѣш сѫ фіе сѹнтѹ бл҃сте҃мѹ. Іарѣ карїи wр дѫтѫри ал Брнсал. ши ачеи че нѹ wр ста пентрѹ ачаст҃ѣ крнсал кѹ рѫѹтате тоци ачеи сѫ аибѣ маре мїлѫ дела Дмнеѕ҃ѹ, атот пѫторюл—прин рѫгиле Й сфинцилwр дїаери—ши л тѹтѹрwр сфинцилwр. Амин.

Subscrisŭ : Іоанасіе Ѳпископ романскїи."

Anulŭ nu este pusŭ aică, ci dodesuptu pagineĭ de la începutŭ :

»лѣт ѕ҃ с л г (7233), Дмнеѕ҃ѹ. кѫ."

2. Inŝĕrĭturile Episcopiloru.

»Іоанасіе Мплостїю Божіею Ѳпископ романскїи.

Ѳвнитѹ дмнитѣ нострѣ Тѹфан Старостеле ши кѹ тоатѣ Крнсал де тѫрѹ де романи, Бахнарїи, Крниторїи Бървинарїи.

Ѧѣѫцѣріи. ши Кожокаріи. фіинд ѥи лиѫвници литре дѫншіи. прекѫм аратѫ легѫтѫра лѫр маи сѫс. Дечи нѫи дии мила лѫи Дмнезѫѫ фіинд ѫѣлѫдѫиторю Сфитѣи Єпископіи, ши а тоатѫ Єпархиа ноастрѫ, лѫам лнѫит ши лѫам литѫрит, катастивѫл ачеста, ка сѫ аибѫ а аскѫлта тоатѫ брѫасла де старостеле лѫр, ши прекѫм скрїем маи сѫс. сѫи чѣрте чиниш дѫпѫ виіа са, ѫар кариан ар врѣ сѫ стриче брѫасла пр кѫм сѫѫ ашѫѫат ачеа сѫ рѫмѫе сѫптѫ блѫстѫм—Іарѫ ноі пофтим пре чиие Домнѫл Дмнезѫѫ. ар алѣце а фи ѫѣлѫдѫиторю ла ачастѫ Сфнтѫ Єпископіе—ши алці фраци Ѧрхиереи. лнѫрма ноастрѫ. ка сѫ аибѫ а лнтѫри. лнтрѫ вѣчника поменире. ка сѫ нѫ сѫ стриче Брѫасла ачаста—кѫчи кѫши ноі ам афлат катастивѫл Брѣслїи. ачеѫїа. фіинд лнвекит. сѫѫ лнѫит; афлѫнд ачел рѫсипит. лнтрѫ карели —акѫцва Ѧрхиереилѫр искѫлитѫри сѫѫ гѫсит.

Венедикт. Єпископѫл роман.

Іѫан Єпископѫ роман.

Ѧнастасіе ши Досиѳеи Єпископи.

Ачестора ѫрмѫнд ши нѫи ам искѫлит.

Ѳѳанасіе Єпископ романскіи.

Din acéstă întăritură a lui Athanasie se vede, că brasla meseriaşilorŭ în Romanŭ esista din vechime. Catastifulŭ eĭ celŭ vechiŭ se stricase, în câtŭ nu se păstraŭ nicĭ subscrierile tuturorŭ Episcopilorŭ, care îlŭ confirmase în deosebite timpurĭ, ci numaĭ «ale câtorŭ-va,» dintre carĭĭ celŭ d'intêiŭ este Venedictŭ, de carele presupunemŭ, că a păstoritŭ între anĭĭ 1635—1642.

Din întăritura Episcopuluĭ Ioanikie se vede, că în anĭĭ din urmă a episcopatuluĭ predecesoreluĭ seŭ, brésla meseriaşilorŭ se disorganizase prin nesupunere şi disordine, produse de nisce tinerĭ breslaşĭ. Episcop. Ioanikie, după instalarea sea, însciinţatŭ de acele desordine, restabilesce brésla, redându vechilorŭ statute tótă puterea lorŭ. Étă cuvintele luĭ Ioanikie :

† »Іѫаникіе Ѥжію мастію Ѧрхиепископѫ романскіи. Іатѫ кине воиид прѣ кѫиѫл ши атот пѫтѣрникѫл Дмнезѫѫ де нѫѫ лаес.

ши нѧѕ дѫлцат аа ачест чинстит ши сфитъ скѧѡн ал Єпи-
скопіи романѕлѧи, сокотитам даръ ши нои ка съ ѕрмъм ѕѕнелор
фапте а векилор ши дѫнтрѕ сфѫценіе рѫпосацилор лѧминаци домни
ши Ѩрхіереи, аа кѫрора нѕме съ афлъ аичи ѩи катастивѧл а-
честа, каріи аѕ токмит ши аѕ ашеѯат мѧлте wкичѣа ѕѕне ши
де ѳолос, дѫнтре каре видем ши ашеѯара бреслелор тѫргѧлѧи
романѕлѧи, кѧм аѕ дѫнтѫрит ѕнѧл дѕпъ алт катастивѧл лор кѕ
сфнтеле лор искълитѫри, дѕпъ тоате понтѫриле кѫте аратъ маи
сѧс. Даръ акмѕ де дои треи ани некѫѕтѫидѕсе ачесте бресле саѕ
рѫдикат кѫцва меџіери тинери, алціи де аюрѣ вениці ши нѕ
багъ самъ пѣ старостиле де бракалъ, ши саѕ стрикат ши wки-
чнѕитѧл праѯник че фѫчѣ ла ѯѧа сфицилор ши марелор воеводи
череци Міхаил ши Гаврїил, дин причина иесѕпѕнереи меџери-
лор, пентрѕ каре аѕ винит дѫнаинтеа ноастръ Иwн син истиніи
Старостиле ши кѕ тоате брѣслиле дин тѫргѕ дин роман, блъ-
нарїи, абаџѣріи, кроиторїи, бърбиарїи ши кожокарїи, пофтинд
ка съ лисъ дѫнпскъ катастивѧл. Дечи ши нои лам дѫнит ши
лам дѫнтѫрит катастивѧл лор кѕ искълитѫра ноастръ ши кѕ пе-
чѣте сфнтеи Єпископіи, ка съ аибъ а ѕрма ши аскѕлта тоци
меџерїи де старостиле лор дѕпъ тоате понтѫриле кѫте аратъ
маи сѧс ла рѫндѧл лор, тар каре нар врѣ съ съ да аскѕлтъріи
съ аибъ старостиле ал черта пе wкичѣюл лор. ши ниме съ нѕ
дндрѫзнаскъ а стрика бракала лор. кѫчи каріи ар врѣ съ стриче
ва мощени ѕнѧл ка ачела тот блѫстѫмѧл че маи сѧс скріе, ши
де нон дѫнкъ съ фіе дат анаѳимїи, пентрѕ ачеа ши нон пофтим
пре чине ва алѣџе Домнѧл Дмнеѯѕ ка съ фіе стѫпѫн ачестѧа
скѧѡн дн ѕрма ноастрѣ съ ле дѫнпскъ ши съ ле дѫнтѫраскъ“. . .
(Lipsesc câte-va rônduri de la urmă fiind fila ruptă). Subscris:
„Iwаникіе Єпнскоп Рwманскіи.“ Şi pecetea Episcopiei.

3. Pomelnicuiĭ séŭ lista Domnilor Moldoveĭ.

Iwн Драгwш воєвwда
„ Петръ
„ Богдан
„ Рwман
„ Стефан воєвwда стараго
„ Алеѯандрѫ воєвwда стараго
„ Іліашъ
„ Богдан
„ Стефан воєвwда дѫбраго
„ Богдан
„ Стефан младаго
„ Петрѫ Рареш
„ Стефан сін Петръ ввода
„ Алеѯандрѫ
„ Iwан
„ Іеремїа Могила воєвод
„ Симеwн воєвwда
„ Костантин
„ Стефан воєвода Тwмша

Iwн Радѫл
„ Барновскіи воєвwд
„ Алеѯандрѫ воєвод Иліашъ
„ Моусіи
„ Василїе
„ Георгіе
„ Георгіе Гика
„ Шефъницъ вод сін Василе вод
„ Вестратие Дабижѣ вод
„ Дѫка воєвwда
„ Иліашъ сін Алеѯандрѫ вод
„ Стефан
„ Дѫмитрашко
„ Антоніе Рѫсет
„ Костантин воєвwд стараго
„ Костантин сін Дѫка вода
„ Антиохъ Костантин вода
„ Михаи Раковицъ
„ Николаи воєвода

Domniĭ următorĭ n'aŭ fostŭ contimporanĭ cu scriitorulŭ, De aceea numele lorŭ suntŭ scrise cu altă mână, in urmă, in ordinea următóre:

Iwн Григорїе Гика вода
„ Костантин Николаи вода
„ Iwн сін Николаи воєвwда
„ Костандин воєвwда сін Михаи
„ Матеи Гика воєвwда
„ Костандин Морѫзъ вода
„ Скарлат Гика вода
„ Ѳеwдwр воєвwд
„ Григоре Ѳеwдwр
„ Алеѯандрѫ Макрокордат

4. Pomelniculŭ séŭ lista Episcopilorŭ de Romanŭ

Макарїе епископ романскіи	Ѳвлогїе
Ѧнастасїе	Ѧнастасїе
Георгїе	Досиѳеи
Ѳфтимїе	Іоан wт Сек8л
Ѳвстратїе	Ѳеодосїе wт Богдана *)
Никанwр	Сава wт Пѣтна
Ѧгаѳwн	Мисаил wт Сек8л
Митрофан	Лаврентїе wт Богдана
Филоѳею	Пахомїе wт Нѣмц8
Ѧнастаси Кримковичи	Сава wт Ѩнгѣраци
Павел wт Нѣмц8	Георгїе wт Нѣмц8
Диwнисїе	Ѧтанасїе wт Пѣтна
Венидикт епископ романскіи	

Numele următóre suntŭ ale succesorilorŭ luĭ Athanasie, scrise de alţiĭ:

Даніил wт Сокл
Гедеон wт Сѫк8л
Ѳеwфан wт Нѣмц8
Іwаникїе wт Нѣмц8
Леwн wт Пѣтна
Іаков грек
Ѧнтоніе wт Пѣтна
Веніамин Нецел

Numele următóre suntŭ adaose de o mână modernă, în anulŭ 1855, Noembrie 24:

Герасим
Мелетїе
Веніамин Росет

Locotenenţi: Justinŭ Edesis şi
Nectarie Hermeziu Sotiriupoleos.

*) Observămŭ, că şirulŭ Episcopilorŭ precedenţi este imperfectŭ: 1) multe nume lipsescŭ: Calistŭ, Tarasie, Vasilie, Dorotheŭ, Macarie II, Anastasie II, Athanasie I; 2) Nu tot-déuna Episcopiĭ suntŭ puşi în şirŭ consecutivŭ.

De la regulamentulŭ organicŭ braslele meseriaşilorŭ aŭ luatŭ altă formă de organizare. Din vechia organizare a remasŭ pênĕ astădĭ tradiţionalŭ partea religiósă : icónele hramurilorŭ, prazdnicele anualĭ, făcliele breslelorŭ, pe la Bisericele, unde îşĭ aŭ icónele sânţilorŭ ce ş'aŭ fostŭ alesŭ de protectorĭ.

Anulŭ 1726. Armenii din Romanŭ intentéză procesŭ Episcopieĭ, pentru că le luà dejmă. Episcopulŭ Athanasiŭ s'a presentatŭ la divanulŭ domnescŭ cu uricele de la deosebiţĭ Domnĭ, şi chiarŭ cu uriculŭ ce dăduse pentru acésta Michaiŭ Racoviţă cu 4 anĭ în urmă, — tóte constătătóre acestuĭ dreptŭ datŭ demultŭ Episcopieĭ. Domnulŭ, spre a scurta procedura, s'a adresatŭ la Mitropolitulŭ Georgie, ce fusese Episcopŭ la Romanŭ, cerêndŭ de la elŭ să mărturiséscă, cum este adevĕrulŭ, şi cum a făcutŭ elŭ cândŭ era Episcopŭ. Mitropolitulŭ a respunsŭ în favórea Armenilorŭ, spuindŭ, că eiŭ nu le-arŭ fi luatŭ dejmă din lazurĭ şi din fêneţe. Pe acésta arĕtare a Mitropolituluĭ, Domnulŭ a datŭ Armenilorŭ carte scutitóre de dejmă. (Chrys. luĭ Const. Racoviţă, din a. 1752).

Anulŭ 1727. Ian. 19. Domnulŭ Grigorie Ghica renoesce dreptulŭ Episcopieĭ de a luà câte 2 banĭ de fiă-care dughiană. (f. 31).

Totŭ atuncĭ renoesce şi confirmă cartea de scutélă, dată de ceĭ-lalţĭ Domnĭ preuţilorŭ şi servitorilorŭ bisericescĭ din Romanŭ.

La 20 Ianuar. Ordină servitorilorŭ domnescĭ de la Romanŭ a scuti dóue crâşme ale Episcopieĭ de caménă, de bezmenŭ, de branişte, de bourŭ, etc; deaseminea să fie scutiţĭ unŭ blănariŭ şi unŭ cojocariŭ; căcĭ Episcopia are aceste scutele şi de la alţĭ Domnĭ de maĭ înainte. (f. 28).

Noemb. 24. Ursulŭ Veĭsa Armaşulŭ vinde Episcopuluĭ Athanasie o casă cu pivniţă, din Romanŭ, ce o avea elŭ luată pentru datoriă de la Grigoraşŭ Hatmanulŭ, nepotulŭ luĭ Lupanŭ, fostulŭ Şoltuzŭ. Între marturĭ se amintescŭ : Şoltuzulŭ Fufule, Andreĭ bivŭ Şoltuzŭ, şi Ionŭ Tărăbuţă Şoltuzulŭ ar-

menescŭ. Zapisulŭ este scrisŭ de «Sava ieromanachŭ pisariŭ.» (f. 29.)

Anulŭ 1729. Apr. 1. Athanasie Episcopulŭ de Romanŭ şi starostele de ciocli de acolo, căpĕtă de la Domnulŭ Grigorie Ghica, carte împuternicitóre, de a căutà şi a aduce la urma lorŭ pe toţi cioclii ce fugise. Causa, pentru care fugise cioclii se arĕtă în cartea domnéscă: unulŭ din eĭ a ucisŭ unŭ Arménŭ, şi apoĭ de frica judecăţiĭ, a fugitŭ. Fiindŭ brésla solidară şi respundĕtóre pentru toţi membriĭ seĭ, furà apucaţi de judecătorĭ cioclii ceĭ-lalţi, pentru tovarăşulŭ lorŭ. Acestia s'aŭ spăimêntatŭ şi aŭ fugitŭ care în cotro a pututŭ. Cartea domnéscă împuternicesce, aĭ căutà şi a'ĭ aduce la urma lorŭ, orĭ de unde s'arŭ găsi, şi să împlinéscă numerulŭ de ciocli dintre holteĭ.

Se vede că nu s'aŭ pututŭ găsi toţi cioclii fugarĭ, şi la îndeplinirea numĕruluĭ lorŭ cu alţiĭ noĭ, se vede, întîmpinaŭ greutăţi. De aceea la 17 Aprilie Domnulŭ dă altă carte pe numele starosteluĭ de ciocli, prin care îlŭ autorisă a îndeplini numĕrulŭ trebuitoriŭ de ciocli dintre holteĭ capĕtăeri («ks капетаѧ» adică: fără familie), carĭ nu arŭ fi înscrişi la vre-o bréslă, nicĭ arŭ fi în serviciŭ la vre-unŭ stăpênŭ, nicĭ la meşterĭ, deaseminea potŭ să fiă dintre «lăturaşi holteĭ veniţi în Romanŭ de pe afară.»

După aceste documentele Episcopieĭ nu pomenescŭ nimica despre Episcopulŭ Athanasie, pênă la anulŭ 1733, Apr. 1, cândŭ iarăşi se vede administrândŭ Episcopia. În intervalulŭ acesta însă, se vede că Athanasie a fostŭ înlăturatŭ de la eparchia sea; căcĭ în actulŭ, constătătoriŭ că Mitropolitulŭ Antonie a cumpĕratŭ o parte din satulŭ Nemercenii de la stolnicŭlŭ Ilie Şeptelicĭ, — între martorĭ este subscrisŭ şi Athanasie, ca «proinŭ Episcopŭ Romanŭ» (Cond. Docum. Mitrop. f. 839). Data actuluĭ corespunde anuluĭ 1731. Aug. 26. Causa principală a înlăturăreĭ luĭ Athanasie póte să fi fostŭ ura Mitropolituluĭ Georgie asupra luĭ, carea se constată din acte pu-

blice, care se vorŭ vedea înainte la anulŭ 1753. Re'nturnarea luĭ la scaunŭ a urmatŭ după mórtea Mitrop. Georgie, sub Antonie Mitrop.

XXXVI. Daniilŭ.

În intervalulŭ înlăturareĭ luĭ Athanasie a episcopitŭ Daniilŭ. Despre dênsulŭ se spune în catastifulŭ breslelorŭ, că era de metanie de la Solca. Despre acestŭ Daniilŭ documentele nu vorbescŭ nimica; negreşitŭ pentru că elŭ a avutŭ o posiţiune anormală, şi nu a întreprinsŭ nimica, nefiindŭ sigurŭ de posiţia sea. În curândŭ fu érăşĭ înlocuitŭ de...

XXXVII. Athanasie II, a doua óră.

Anulŭ 1733. La April. 1. Athanasie se tânguesce Domnuluĭ Grigorie Ghica, că, la cumpĕrarea pâneĭ şi altorŭ bucate pentru Episcopiă, mortasipiĭ îĭ pretindŭ plata mortasipieĭ. Domnulŭ dă Episcopuluĭ carte scutitóre de mortasipiă pe orĭ-ce feliŭ de bucate se vorŭ cumpĕra pentru chrana Episcopieĭ.

Episcopatulŭ de a doua óră alŭ luĭ Athanasie fu de o scurtă durată; căcĭ în anulŭ următoriŭ, documentele immediatŭ ne arétă pe Gedeonŭ păstorindŭ la Romanŭ.

XXXVIII. Gedeonŭ.

Anulŭ 1734. Gedeonŭ trecu la Romanŭ de la Episcopia de Huşĭ, unde păstorise vre-o 6 anĭ. La 8 Iuniŭ Domnulŭ Constantinŭ Mavrocordatŭ scrie Episcopuluĭ Gedeonŭ şi bivŭvel-Comisuluĭ Aristarchi, că a scutitŭ şi iertatŭ de dajdea cătră visterie pe toţĭ boerĭĭ şi pe fiĭ de boerĭ, atâtŭ actualĭ, câtŭ şi fostĭ, de la Vel-logofĕtŭ pênă la Treti-logofĕtŭ. În-

démnă apoĭ pre Episcopulŭ şi pre Aristarchi a aduna pre toţĭ boierii mazilĭ, şi a le arĕtà mila domnéscă făcută cu dênşiĭ, cetindu-le Suretulŭ (copia) de pe chrysovulŭ datŭ la acéstă ocasiune, «ca însciinţându-se eĭ să se bucure, bine-cuvêntându pre Dumneḑeŭ celŭ ce l'a năstăvitŭ a sevérşi acéstă milă cu dumnélorŭ.» Epistola domnéscă pórtă data 7242. Iun. 8. Suretulŭ chrysovuluĭ, amintitŭ în epistolă, nu se află în Archiva Episcopieĭ.

15 Iul. Gedeonŭ confirmă aşeḑemêntulŭ Mişeilorŭ.

29 Aug. Domnulŭ Constantinŭ Mavrocordatŭ dă carte de scutélă preuţilorŭ, poslușnicilorŭ şi slugelorŭ Episcopuluĭ de Romanŭ, prin care îĭ apĕră de olăcarĭ şi de târgoveţĭ, ca să nu le iea caiĭ, carăle şi căruţele la podveḑĭ. (f. 15).

Anulŭ 1735. La 25 Ianuar. În urmarea jalobeĭ luĭ Tóderŭ starostele de ciocli de la Romanŭ : că s'aŭ stricatŭ brésla ciocliilorŭ, şi n'are cu cine astruca ósele morţilorŭ, Domnulŭ Constantinŭ Mavrocordatŭ, prin carte domnéscă, împuternicesce pre staroste a'şĭ aduna numĕrulŭ acelŭ de 30 de ciocli dintre holteĭ căpĕtăerĭ, şi întăresce scutirile bresleĭ, ce avusese ea din timpurile vechĭ. Îĭ scutesce de «cĭverturĭ şi de tóte dările şi angăriele, şi de zloţĭ, şi de galbinĭ, di podveḑĭ, de caĭ de olacŭ, de braniste, de fênŭ, de secerea gospod. de salachorĭ, de ghiaţă, de gunoiŭ, de clăcĭ gospod, de schimburĭ şi de lucru de cósă, şi de totŭ lucrulŭ domnescŭ; numaĭ atâta vorŭ da şi eĭ, la vremea chârtielorŭ, chârtie, de omŭ câte unŭ galbenŭ.» Toto-dată Domnulŭ autoriză pe staroste a'şĭ numi unŭ *vĕtafŭ* ajutoriŭ, carele deaseminea va fi scutitŭ ca şi cioclĭĭ. În fine rógă şi pe alţĭ Domnĭ a conserva şi a întări acéstă bine-facere : éră asupra celorŭ ce arŭ strica acéstă aşeḑare învócă blestemulŭ din Testamentulŭ făcutŭ acesteĭ bresle de patriarşĭ, alŭ Alexandrieĭ şi alŭ Ierusalimuluĭ, împreună cu Archiereiĭ Moldoveĭ (7243 Gen. 25).

6. Mart. Gedeonŭ Ep. Romanuluĭ, cu Varlaamŭ alŭ Că-

dăuţilorŭ şi cu Theophilŭ alŭ Huşilorŭ, subscriŭ actulŭ, prin carele Grigoraşŭ Beïzade închină Mitropolieï monastirea Mavromolulŭ din Galaţi. (Cond. Mavromol. f. 6, 7).

4. Aug. Gedeonŭ subscrie ca marturŭ în actulŭ de cumpĕrătură, prin carele se constată, că Mitropolitulŭ Antonie a cumpĕratŭ de la preutulŭ Iónŭ şi rudele luï, doue reţeşiï Liveniï şi Hotcăuţiï, pe apa Prutuluï, ţiu. Dorochoiuluï (Cond. Docum. Mitrop. f. 737)*).

Anulŭ 1738. Oct. 17. Ioniţă Stachie, cu fratele seŭ Iónŭ, Redeşi din Giurgeni, chărăzescŭ luï Gedeonŭ reţeşiele lorŭ din Giurgeni «ca să aibă sfinţia sa a'şi face skiticelŭ în moşia acésta.» (f. 58).

In luna Noembrie. Domnulŭ Grigorie Ghica, în co'nţelegere cu Mitropolitulŭ Antonie, dă Episcopuluï de Romanŭ dritulŭ de a purta la sântele serviri, atâtŭ în eparchiă, câtŭ şi în capitală, pateriţă (cârjă) ferecată cu argintŭ, şi însuşi Domnulŭ cu mâna sea înmânézĕ o asĕminea pateriţă Episcopuluï Gedeonŭ, în Hârleŭ, unde se afla Domnulŭ, şi unde se dusese Episcopulŭ spre a'lŭ întâlni. Din cartea domnéscă, dată Episcopieï la acéstă ocasiune, se vede că pênă atuncï Episcopiï de Romanŭ numaï în eparchia lorŭ aveaŭ dritŭ de a purta pateriţa ferecată cu argintŭ, ĕră cândŭ se afla în capitală, atâtŭ elŭ, câtŭ şi ceia-lalţï Episcopï, purtaŭ pateriţe negre, fără a fi împodobite cu argintŭ, reservându-se acéstă prerogativă numaï Mitropolituluï. Se înţelege deasĕminea, că ceia-lalţï Episcopï, nicï la eparchiele lorŭ nu aveaŭ dritŭ a purta pateriţe argintate. O pateriţă vechiă păstrată la Huşï de la Episcopulŭ Innokentie este împodobită numaï cu sedefŭ pe câmpulŭ negru. Reproducemŭ aicï întrégă cartea séŭ «Testamentulŭ» Domnuluï Ghica:

«Noï Grigorie Ghica Voevoda Bojiiu milostiiu gospodar

*) În condica Mitrop. locŭlŭ citatŭ, este scrisŭ: «Leonŭ Episcopŭ romanskiï.» Credemŭ, că din greşală este schimbatŭ numele luï Gedeonŭ în «Leonŭ» Altminterea nu putemŭ pricepe acestŭ anachronismŭ.

zemli moldavskoĭ. Iubitamŭ pururea a cerceta pentru tóte dregătoriile aceştiĭ ţerĭ, precum bisericescĭ aşa şi politicescĭ, şi cele ce amŭ cunoscutŭ că să cade a se maĭ împodobi n'am lăsatŭ a fi lipsite de cinstea lorŭ. Precum şi Episcopia Romanuluĭ fiindŭ maĭ veche şi maĭ cinstită de cât alte Episcopiĭ aceştiĭ ţerĭ alŭ doile scaunŭ după Mitropolitul ţereĭ şi avêndŭ Episcopulŭ obiceiŭ la Episcopie sa a slujă sfânta liturgie cu mitra episcopéscă şi a purta în eparchia sa pateriţă cu argintŭ care la scaunulŭ Domnii în Iaşi n'aŭ avutŭ obiceiŭ a purta acea pateriţă, ci asemine ca alţĭ episcopĭ pateriţă négră, éră acum la velét 7247 Noembrie în ... întêmplându-se a ne afla noĭ la Hârleŭ aŭ venitŭ la împreunarea cinstitu părintele şi rugătoriulŭ nostru sfinţia sa kir Gedeonŭ Episcopulŭ Romanuluĭ cu ace pateriţă*) ce o pórtă pe obiceiŭ la eparchia sa, şi după stare aceluĭ scaunŭ cunoscutam Domnia mea că să cuvine, şi am maĭ adaos podóba cinstiĭ aceştiĭ Episcopiĭ dându'ĭ însumĭ cu mâna Domniĭ mele pateriţa cu cornurile şi legăturile ferecate cu argintŭ. Cu blagoslovenia sfinţii sale pré cinstituluĭ Mitropolituluĭ ţereĭ nóstre a Moldoviĭ kir Antonie. Cu care de acum înainte Episcopiĭ de Romanŭ să fie volniciĭ a purta ace pateriţă şi la scaunulŭ domnii, şi am dat acestŭ al nostru domnescŭ testamentŭ să fie stătătoriŭ în vecĭ la sfânta Episcopie asésta scriem; şi s'aŭ scrisŭ testamentul acesta aice în ţinutul Hârlăuluĭ de Dimitrie Sturzea logofétŭ la velét 7247 : Noemvri.» (Subscrisŭ :) «Grigorie Ghica Vvod.»

Anulŭ 1740. Iuniŭ. Ca amintire de acéstă onóre, dată Episcopilorŭ de Romanŭ, se păstrézŭ la Episcopiă, la strana archieréscă pateriţa făcută de Gedeonŭ în anulŭ 1740. Ea este de lemnŭ, dară capĕtulŭ deasupra şi nodurile, care légă bucăţile din care se compune cârja, suntŭ de argintŭ; pórtă

*) Episcopiĭ cându se înfăçoşaŭ la Domnŭ, se presentaŭ cu pateriţa în mână, ca symbolŭ alŭ demnităţeĭ păstorale, ce le înmânézŭ Domniĭ la confirmare în demnitatea episcopală.

pe sine următórea inscripţiune : «Acéstă pateriţă aŭ făcut'o smeritulŭ Gedeonŭ Episcopu Romanuluĭ în ţilele Mărieĭ sale pré înalţatulŭ Domnŭ Grigorie Ghica voevodŭ, purtând cârma păstorieĭ sfinţia sa kir Nikiforŭ Mitropolit. anulŭ 1740 luna Iunie.»

Anulŭ 1742. Domnulŭ Constantinŭ Mavrocordatŭ dă unŭ chrysovŭ prin carele scutesce clerulŭ în genere de dărĭ către statŭ, şi apoĭ îlŭ chiamă la împlinirea cu santitate a datorinţilorŭ misiuneĭ séle spirituale. Punturile principalĭ cuprinse în chrysovŭ sunt :

1) Totŭ clerulŭ în genere : Archiereiĭ, Monastirile, preuţiĭ, diaconiĭ se scutescŭ de dărĭ.

2) Igumenilorŭ se impune datoria, de a se îngriji de buna administrare economică a Monastirilorŭ şi de podóba bisericéscă.

3) Călugăriĭ să nu locuéscă afară de Monastire.

4) Primirea la călugăriă să se facă aşa : celŭ ce doresce a se călugări face cerere la Mitropolitulŭ. (Tóte Monastirile depindeaŭ de mitropolie). Cererea de călugăriă Mitropolitulŭ să o facă cunoscută Domnieĭ, care ordină a se scóte de la birŭ persóna ce cere călugărie ; apoĭ să autorizăa călugăria în Monastirea respectivă.

5) Preuţiĭ, câţĭ eraŭ atuncĭ, se îndatorescŭ a se înfăţişa la eparchioţiĭ respectivĭ, cariĭ să'ĭ oblige a se esercita la practica şi înţelegerea servicielorŭ bisericescĭ în curgere de 40 de ţile, séŭ dupre trebuinţă, maĭ multŭ, orĭ maĭ puţinŭ. După aceea esaminându-se, aceĭ ce se vorŭ găsi vrednicĭ să aibă consideraţiune de preuţĭ demnĭ ; éră ceĭ negrijitorĭ să se canoniséscă.

6) Candidaţiĭ de preuţiă maĭ ântêiŭ să se esamineze, de posedŭ cunoscinţele necesare preuţieĭ, apoĭ să se întroducă în preuţiă treptatŭ, începêndŭ de la treptele servitorilorŭ inferiorĭ : ceteţŭ, ipodiaconŭ, diaconŭ. De preuţiă să se învrednicéscă numaĭ aceia cariĭ vorŭ avea râvnă şi se vorŭ sili cu

învĕţătura, ca să pótă deveni preuţi iscusiţi şi demni de chiămarea lorŭ.

Chrysovulŭ ce cuprinde testamentulŭ acesta pentru clerŭ, a fostŭ typăritŭ şi împărţitŭ prin ţéră. În Archiva Episcopieĭ se păstréză doue copiĭ una în condica documentelorŭ (f. 17—18) alta typărită. Îlŭ reproducemŭ aicĭ întregŭ:

«Ión Constantinŭ Nicolae Voevodŭ, din mila luĭ Dumneḑeŭ Domnŭ ţereĭ Moldoveĭ. Însciinţă dăm tuturorŭ cuĭ se cade a sci, de vreme ce cele sufletescĭ, sunt maĭ de folosŭ, acele după dreptate se cade maĭ multŭ a se cinsti. Sfintele monastirĭ şi bisericĭ fiindŭ Dumneḑeescĭ locaşurĭ, céta preuţéscă din Dumneḑeésca rônduélă, celorŭ sfinte sunt slujitorĭ, care învaţă pre ómenĭ taĭnele credinţeĭ, şi pentru mântuirea lorŭ sunt rugătorĭ şi miḑlocitorĭ la ţéra pravoslavnică, sub oblăduirea a Domnĭ crestinĭ, prin puterea Domnilorŭ, a se păzi cu a lorŭ căḑută cinste, nu este peste putinţă, ca fiindŭ apĕraţi de lumescile supĕrărĭ să aibă pŭrtare de grijă, numaĭ de orânduéla slujbeĭ lorŭ, şi folosulŭ sufletelorŭ omenescĭ şi unele ca aceste sufletescĭ lucrurĭ, atâta sfintelor monastirĭ, cât şi ómeniĭ bisericescĭ nu numaĭ preoţiĭ, ci încă şi sfinţiĭ Archiereĭ cu dăjdĭ fiind supĕraţi, (dacă am vĕḑutŭ Domnia mea ne-aŭ părut unŭ lucru pré necuviosŭ. Şi maĭ vêrtosŭ nedreptŭ că se dă o pricină de zăticnire slujbeĭ Dumneḑeescĭ, care este păgubitóre, de sufletesculŭ folosŭ al obştеĭ). Şi acésta cu dreptate aflând şi reposatulŭ fericitulŭ întru pomenire părintele nostru Necolae Alexandru Voevod dajdea Archiereilorŭ şi a tuturorŭ preoţilorŭ, cu chrysovŭ ĭ-aŭ fostŭ ertatŭ, precum şi Domnia mea laântêia Domnie, aseminea ĭ-am fost miluit şi cu chrysovŭ le-am întăritŭ de supĕrarea dăjdii a fi mântuiţĭ, şi acmu déră din mila luĭ Dumneḑeŭ fiind noĭ rânduiţĭ şi cu a doua Domniă la oblăduirea scaunuluĭ ţereĭ Moldoviĭ şi aflând sfintele monastirĭ, cum şi céta bisericéscă întru aceeaşĭ supĕrare. Ântêiŭ acésta am cercetat şi ca unŭ lucru ceĭ maĭ de folos şi plăcut lui Dumneḑeŭ, după evlavie ce

am avut, am socotit împreună cu sfinţia sa părintele mitropolitul ţereĭ, pré cinstit şi duchovnicescŭ părinte şi cu Domnia lorŭ mari boeri noştri, şi găsind cu cale, am hotărît şi cu chrisovŭ am rădicat dăjdile atâta sfintelor Monastirĭ, cât şi sfinţiĭ Archiereĭ, şi toţĭ preoţiĭ şi diaconiĭ ca să petrécă nesupĕraţĭ, ci darŭ de acmu înainte céta bisericéscă avênd numaĭ de grija sfintelorŭ bisericĭ să ăibă a urma porunca sfintiĭ pravile şi curaţĭ şi fără prichană să petrécă şi cu tot feliulŭ de învĕţăturĭ împodobiţĭ luminând vrednicia lor precum se cade, pentru că curaţĭ se cade a fi ceĭ ce se apropiă de cele pré curate, egumeni monastirilor să pórte grijă de iconomia lor, de sporiul mŏnastirilorŭ, de podóba bisericiĭ, călugărĭ cine vor fi, afară de mŏnastire să nu şadă, a se călugări cineva, iară fără de scirea sfinţii sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, să nu fie volnicŭ, ci unul ca acela să vie la sfinţia-sa părintele mitropolitul şi sfinţia sa ne va face scire nóue ca să poruncimântêiŭ să se scóţă de la bir şi apoĭ să se călugărésckă. Preoţiĭ să aibă datoria a merge la sfinţia sa părintele mitropolitulŭ, ca şi ceia-lalţĭ dintre alte eparchiĭ la sfinţiile lor episcopiĭ ca să le dea sorocŭ pênă în 40 de ţile séŭ cum vor socoti fiesce căruia după putinţa luĭ să înveţe înţelesulŭ taĭneĭ bisericescĭ, care înţeles se cade al sci tot cinul preoţescŭ. Şi ceĭ ce vor vrea să se preoţéscă, iarăşĭ întêiŭ să mérgă la sfinţia sa părintele mitropolitul şi la sfinţiĭ Archiereĭ să se ispitéscă şi întêiŭ să se facă çercovnicĭ şi poddiaconŭ, şi diaconŭ, apoĭ avênd râvnă de preoţiă să se facă şi preotŭ. Şi cariĭ se vor sili cu învĕţătura făcându-se preoţĭ iscusiţĭ şi cu totulŭ vredniciĭ, uniĭ ca aceia vor avea şi maĭ multă milă, éră cariĭ nu vorŭ urma poruncilĭ sfinteĭ pravilĭ, saŭ sfinţilorŭ archiereĭ, şi nu vor învĕţa înţelesul pênă la sorocul ce li se dă se vor pedepsi cu biserica. Acésta facemŭ scire lét 7250.»

Februar. 2. Gedeon se jăluesce Domnului Const. Mavrocordatŭ, că nisce părţĭ din proprietatea episcopieĭ, de la A-

verescĭ şi de la Muncelŭ, ţinutulŭ Romanuluĭ, se împresóră de reḑeşĭ. Domnulŭ rânduesce pre biv velŭ Medelniceriulŭ Tóderŭ Cantacuzino, şi pe Miçhalaki Sturza biv vel Cluceriŭ, ca să hotărască acele părţĭ, şi hotărîtura să o trécă la protocolŭ, după ce va da Episcopuluĭ mărturiă (f. 57).

Anulŭ 1743. Apr. 20. Gedeonŭ, împreună cu Mitropolitulŭ Nikiphorŭ, cu Varlaamŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Theophilŭ alŭ Huşilorŭ, participă la divanulŭ convocatŭ de Domnulŭ Mavrocordatŭ, cu ocasiunea venireĭ luĭ Parthenie patriarchulŭ Ierusalimuluĭ şi la care s'a făcutŭ uuŭ noŭ aşeḑemêntŭ pentru Monastirile închinate Sântuluĭ Mormêntŭ (Uric. t. I. p. 49—55).

XXXIX. Theophilŭ.

Luĭ Gedeonŭ a succesŭ Theophilŭ, Episcopulŭ Huşilorŭ. Nu putemŭ precisa timpulŭ acesteĭ succesiunĭ, din lipsa datelorŭ istorice.

Anulŭ 1746. Domnulŭ Ioan Mavrocordatŭ dă Episcopuluĭ Theophilŭ carte domnéscă, prin carea confirmă drepturile luĭ de judecată bisericéscă în cestiunile privitóre la clerŭ şi la căsătoriă. Cartea pórtă data 7254, şi are aceeaşĭ cuprindere, ca cea reprodusă la an. 1710.

Pecetea Episcopieĭ, pusă de Episcopulŭ Ioanikie la întăritura Catastivelorŭ—alŭ Mişeilorŭ şi alŭ Breslelorŭ, pórtă data 1746, ceea ce probéză că ea este făcută sub Episcopulŭ Theophilŭ. Ea are la miḑlocŭ chipulŭ Cuvióseĭ Paraskeveĭ, purtând analavurĭ schimnicescĭ, şi cu crucea în mâna drépt̆ă; În partea drépt̆ă, la umĕrŭ, este scrisŭ „ѧкт„ dinastânga: аѱмѳ. Înântêia circumferinţă désupra, inscripţiunea: „Прѣкѵвіоаса Параскева„ în adonа: „печетеа сфинтїи Єпископіи Романѳлѳи ши а Гаѧлацилор.„

În pecetea precedentă nu eraŭ cuvintele din urmă: «ши а Гаѧлацилор.» (veḑĭ în urmă, an. 1704). Acésta ne dă a înţe-

lege, că pe timpulŭ luĭ Theophilŭ se ivise óre-care tendinţe de a sustrage oraşulŭ Galaţiĭ dela jurisdicţiunea Episcopieĭ de Romanŭ. Episcopulŭ Theophilŭ declară Galaţiĭ parte esenţiale a Eparchieĭ séle, puindu'ĭ numele în pecetea Episcopieĭ. Pretenţiunea asupra Galaţilorŭ noĭ credemŭ, că vinia din partea Mitropolituluĭ Proilavŭ, a căruia Eparchiă cuprindea locurile ocupate de Turcĭ pe teritoriulŭ Românieĭ. În aceste locurĭ întrà şi ţermulŭ Dunăreĭ, dela Brăila pênă la Marea Négră. Singurŭ numaĭ oraşulŭ Galaţiĭ, situatŭ pe acelŭ ţermulŭ alŭ Dunăreĭ, nu apărtinea Proilavuluĭ, deşi ţermulŭ Dunăreĭ, şi din susŭ şi din josŭ, pênă în marginea Galaţilorŭ, devenise posesiune Turcéscă. Suburbia séŭ Machalaua despre rcsăritŭ, unde este acum portulŭ, numită Bădălanŭ, împreună cu laculŭ Brateşŭ, apărţinea Turcilorŭ. Orĭ-ce trecea la Bădălanŭ, fiă omŭ, fiă dobitocŭ, etc, nu maĭ era sub autoritatea şi legile Moldoveĭ. De atuncĭ îşĭ are origina proverbulŭ gălăţianŭ: «S'a dusŭ la Bădălanŭ,» adică: s'a perdutŭ, s'a făcutŭ nevĕḑutŭ, a scăpatŭ de urmărire. Nu este dar de mirare, că Proilavulŭ cercà a fi precursorulŭ posesiuneĭ turcescĭ şi asupra Galaţilorŭ. Elŭ avusese cértă pentru marginele Eparchieĭ şi cu Episcopia de Huşĭ, maĭ întêiŭ în anulŭ 1715 (séŭ dupre numerarea vechiă 1716); deaseminea şi în anulŭ 1745, adică cu unŭ anŭ înainte de facerea peceţeĭ, de carea vorbimŭ. (Chron. Huşilorŭ. p. 189—191). Aşa darŭ credemŭ că pecetea luĭ Theophilŭ conservă o suvenire despre îngrijirea luĭ de a nu se perde Galaţiĭ dela eparchia sea, şi prin urmare dela Ţéră.

Anulŭ 1747. În acestŭ anŭ a reposatŭ Episcopulŭ Theofilŭ, şi s'a înmormêntatŭ în Biserica cea mare din Monastirea Némţuluĭ, la 1 Sept. Pétra luĭ mormêntală se vede şi acumŭ în pridvorulŭ Bisericeĭ, cu următórea inscripţiune în limbele română şi slavonă: «Aice supt acéstă piatră odihnesce.— Зде почиваетъ во сто почившаго wтца нашего. Кур Ѳеофил Єпископъ романскі. Лѣт зкнѕ мсца Септ. а.“

*

susŭ Domnia sa dela Daşco, şi sora luĭ Malea, feciorii luĭ Gostilă..... drept 120 zloţĭ tătărescĭ, şi aŭ dat acea moşiă din preună şi cu alte moşiĭ..... Mănăstireĭ sale Episcopieĭ de Romanŭ, *ce iaste zidită de Domnia sa* (f. 70—71). Observămŭ, că nu este adevĕrată acéstă spunere, că Episcopia de Romanŭ arŭ fi zidită de marele Stephanŭ. Uriculŭ din 1488 noĭ l'am reprodusŭ întregŭ în urmă, şi nu se face în elŭ nicĭ o menţiune de zidirea Episcopieĭ. Credemŭ aşa dar, că greşéla acésta provine orĭ din nesciinţa despre ctitoriĭ Episcopieĭ, orĭ din amestecarea luĭ Stephanŭ-Vodă, feciorulŭ luĭ Rareşŭ, cu Marele Stephanŭ-Vodă.

Decembr. 25. Ioanikie, împreună cu Mitropolitulŭ Nikiphorŭ, cu Iacovŭ Episc. Rădăuţilorŭ şi cu Ieroteŭ alŭ Huşilorŭ subscrie aşeḑemêntulŭ pentru scóle, făcutŭ sub Grigorie Ghica. Atuncĭ s'a hotărîtŭ a se deschide şi la Episcopia de Romanŭ scóla publică, pentru limbele română şi slavonă. Reproducemŭ din chrysovŭ pasagiulŭ ce se repórtă la scólele Episcopalĭ. După regularea scóleĭ centralĭ din Iaşĭ, chrysovulŭ ḑice :

«Insă socotindu-se că unele ţinuturĭ, fiindŭ depărtate, nu potŭ ajunge toţĭ locuitoriĭ cu copiiĭ lorŭ la şcólele dela Iaşĭ, şi maĭ vêrtosŭ ceĭ săracĭ fără putinţă, şi pentru ca să cuprindă, să se împărtăşéscă toţĭ de acéstă milă, s'aŭ socotitŭ la treĭ Episcopĭ a ţereĭ să se maĭ aşeḑe treĭ şcóle slavonescĭ şi românescĭ, la treĭ Episcopĭ, la Romanŭ, şi la Rădăuţĭ şi la Huşĭ. Pentru care să aĭbă purtare de grijă sfinţiile sale Episcopiĭ a găsi dascălĭ învĕţaţĭ la slovenie orĭ şi la românià, orĭ din ceĭ eşiţĭ dela şcólele dela Iaşĭ, orĭ dintr'alţiĭ, şi să aşeḑe la fiesce-care Episcopie câte o şcólă de învĕţătura copiilorŭ, şi a ceĭ treĭ dascălĭ dela acele treĭ şcolĭ, să fie datorĭ a se sili cu învĕţătura copiilorŭ, atâtŭ cu Sêrbia câtŭ şi cu Românià, şi léfa lorŭ s'aŭ rânduitŭ câte 80 leĭ de dascălŭ pe anŭ, care banĭ s'ăĭ iea pe giumĕtate la sfântulŭ Georgie, şi pe giumĕtate la sfântulŭ Dimitrie. Însă sfinţia sa părintele Mitropolitulŭ să dea aceĭ banĭ din baniĭ preoţilorŭ, ce arată

mai sus, la mâna Episcopilorŭ, şi Episcopiĭ să plătéscă dascălilorŭ, şi aceĭ dascălĭ să aibă şi scutéla de birulŭ visterieĭ, nicĭ unŭ banŭ să nu dea, numaĭ să păzască slujba lorŭ grijindu-se de învĕţătura copiilorŭ. Şi iarăşĭ sfinţiile sale Episcopiĭ să facă necontenită cercetare şcólelorŭ, adese luându-le sama, cum învaţă copiiĭ şi la ce se sporescŭ, ca şi dascăliĭ să se siléscă, şi copiiĭ să se procopséscă cu învĕţătura lorŭ.» (Uricar. t. I. p. 58—64).

Anulŭ 1749. 6 April. S'a ţinutŭ în Iaşĭ marea adunare pentru disrobirea vecinilorŭ. Nu putemŭ decide, de a participatŭ şi Ioanikie la acéstă adunare. În actulŭ acesteĭ adunărĭ, publicatŭ în Archiva Românéscă (t. I. p. 130) şi reprodusŭ în Magazinulŭ istoricŭ (t. II. p. 288—292), după subscrierea Mitropolituluĭ Nikiphorŭ, urméză a luĭ «Iacobŭ Episcopulŭ Romanuluĭ,» apoĭ a luĭ «Ierotheŭ Episc. Huşuluĭ.» Iacobŭ înse n'a fostŭ Episcopŭ la Romanŭ, ci la Rădăuţĭ; la Romanŭ era atuncĭ Episc. Ioanikie. Prin urmare copiitorulŭ actuluĭ de pe originalulŭ din museulŭ de Odesa a greşitŭ, orĭ schimbându numele luĭ Ioanikie, cu Iacovŭ, orĭ eparchia Rădăuţilorŭ cu a Romanuluĭ; orĭ în fine, presupuindŭ că aŭ participatŭ la adunare amêndoĭ Episcopiĭ, alŭ Romanuluĭ şi alŭ Rădăuţilorŭ, copiitoriulŭ a lăsatŭ numele unuĭ Episcopŭ şi alŭ uneĭ eparchiĭ.

† Iul. 20. Ioanikie se judecă cu reḑeşiĭ de Ghilăescĭ pentru hotarulŭ Vlădicenilorŭ. Domnia rânduesce hotarnicĭ pre stolnicŭlŭ Tóderŭ Cantacuzinŭ şi pre Pitariulŭ Costinŭ Darie, cariĭ stabilescŭ hotarele moşieĭ Vlădiceniĭ pe semnele arĕtate în documentele anterióre ale Episcopieĭ. (f. 72—74).

Noembr. 13. Ioanikie, împreună cu Ieroteiŭ alŭ Huşilorŭ, participă la alegerea Mitropolituluĭ Iacovŭ Putnénulŭ, permutatŭ dela Episcopia de Rădăuţĭ la scaunulŭ Mitropolieĭ. Apoĭ în aceeaşĭ ḑi, împreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ ipopsifiază la Episcopia de Rădăuţĭ pe Dositheiŭ Cheresculŭ (Condica sântă).

Episcopulŭ Theophilŭ este tot-o-dată şi ktitorŭ la Monastirea Némţuluĭ. Pe cândŭ erà Episcopŭ la Romanŭ, elŭ a făcutŭ cu asa keltuélà zidulŭ împregiurulŭ Monastireĭ, şi unŭ rândŭ de kiliĭ pentru părinţiĭ. (Ist. M. N. f. 3—4).

XL. Ioanikie.

După Theophilŭ Episcopia Romanuluĭ s'a datŭ luĭ Ioanikie, carele fusese pênă atuncĭ egumenŭ la Monastirea Némţuluĭ. Alegerea luĭ fu la 15 Septembriŭ. (Ist. Mon. Némţŭ).

Dintr'o hotaruică a luĭ Vasilie Buchăescul din anul 7263, Iul. 13, prin carea deosebesce moşiele reţeşilorŭ din satul Ţuţicaniĭ de la ţinutulŭ Némţuluĭ, se vede că Episcopul Ioanikie se trăgea din o familie reţeséscă din acel satŭ, anume: din Hăsănescĭ, şi că elŭ a avut acolo maĭ mulţĭ fraţi şi rude. Reproducemŭ aicĭ unŭ fragmentŭ din reportulŭ Buchăesculuĭ, cătră Domnŭ.

„Luminate pré înălţate Dómne să fiĭ Măria ta sănĕtos. Din luminata poronca Mării tale am mersŭ la satul Ţuţicaniĭ dela ţiuutul Niamţuluĭ de am ales şi am hotărît giumĕtate de acel satŭ, parte ce din giosŭ, şi strângênd eŭ pe toţi reţeşiĭ aceluĭ satŭ din gios şi din susŭ, şi alţĭ megieşi împreună cu dênşiĭ, am cercetat hotarul aceluĭ sat, şi alegênd eŭ ace jumĕtate de satŭ din giosŭ pe hotarăle vekĭ, ce aŭ arĕtatŭ reţeşiĭ că aŭ fostŭ satul hotărît la mijlocŭ. Arătataŭ reţeşiĭ unŭ uricŭ de împărţală a strămoşilorŭ lorŭ dela rĕposatulŭ Pătru-Vodă din velét 7030 : scriind ca giumĕtate de satŭ parte ce din giosŭ saŭ împărţitŭ în treĭ bĕtrânĭ, anume : Moga, şi Hasan, şi Tudora, şi mĕsurând eŭ acea giumĕtate de satŭ din gios, câmpul fără pădure, s'aŭ aflat : 222 : de funĭ, adică pământurĭ, în locŭ de ţarină, şi de fênaţe, care înpărţindu-se în treĭ părţĭ, s'aŭ venit pe o parte câte : 74 : de pământurĭ şi pământulŭ de : 12 : paşĭ şi pasul de : 6 : palme. Iară în silisce saŭ aflat pe giumĕtate de silisce : 20 : de funĭ pol : în

frunte, din care înpărţindu-se în treĭ părţi, să vine pe o parte câte : 6 : funĭ : 10 : paşĭ, tot cu aceeaşĭ măsură ce saŭ măsurat şi câmpul. Decĭ înpărţindu-se pe treĭ bătrânĭ, atâta câmpulŭ cum şi silisce, saŭ dat parte *bătrânuluĭ Hasan, din care saŭ aflat niamŭ părintele Episcopul de Romanŭ sfinţia sa kir Ioanikie, cu alţĭ fraţĭ şi rude ale sale.* Iar parte bătrânuluĭ Mogăĭ saŭ datŭ la mijlocŭ, din care saŭ aflat preotul Vasilie *sin Ion să brat ego Tóderŭ**), şi preotul Ştefanŭ sin Staniĭ fata luĭ Vlasie brat preotuluĭ Vasilie, şi preotul Ursul, şi preotul Ion sin popiĭ luĭ Gligorie, şi Gligorie sin Dokiţiĭ, nepoţĭ Alecsandriĭ, sor preotuluĭ Vasilie, şi preotul Ion Ciocan zet popiĭ luĭ Vasilie, avênd parte de pe socru seŭ, şi alţĭ fraţĭ şi rude alorŭ.» etc. 7263. Iul. 13. Subscrisŭ : Vasilie Buchăescul biv vel Medelnicer hotarnicŭ. (Archiv. Mitrop. Condica Mănăst. Runcu. p. 28).

Decemb. 15. Nisce reḑeşĭ, ce se pretendeaŭ descendenţĭ aĭ luĭ Gostilă, pe temeiulŭ unuĭ uricŭ falsŭ, plăzmuitŭ cu data dela Stephanŭ celŭ mare, s'aŭ încercatŭ a lua pentru sine una din proprietăţile Episcopieĭ satul Gostilesciĭ, carele în urmă se numia «Vlădicenii.» Ioanikie se judecă cu eĭ la divanulŭ domnescŭ sub Grigorie Ghica, demunstră falsitatea documentuluĭ pe care eĭ se bazaŭ**). Domnulŭ iea dela eĭ uriculŭ celŭ falsŭ şi'lŭ înmănéză Episcopuluĭ, dându'ĭ totŭ-odată unŭ noŭ chrysovŭ întăritorŭ posesiuneĭ satuluĭ Vlădicenii.

În chrysovulŭ luĭ Ghica, între altele se spune, ca Episcopia de Romanŭ este *zidită de Stephanŭ Vodă*, şi citéză o parte din uriculŭ Mareluĭ Stephanŭ, ce se păstră la Episcopie, cu data 6996 (1488) : «adeveréză reposatulŭ Stephanŭ-Vodă în uriculŭ acestŭ de pe urmă (din 1488), cum acea giumĕtate de satŭ din Gostilesci, partea de sus ce iaste pe valea négră, ce se chiamă acum Vlădicenii, aŭ cumpĕrat'o în-

*) Cu fratele sĕŭ Tóderŭ.

**) Uriculŭ reḑeşilorŭ avea data anterióră uriculuĭ Episcopieĭ, anume: 6967 (1459); alŭ Episcopieĭ era din 6996 (1488).

Actulŭ ipopsifiareĭ luĭ Dositheŭ este reprodusŭ în Chronic. Huş. Apend. p. 131—133.

Anulŭ 1750. 26. Mart. Constantinŭ Racoviţă Voevodŭ renoesce cartea de scutélă, dată de tatălŭ seŭ Michaiŭ Racoviţă preoţilorŭ de la Episcopiă. Domnulŭ dice că s'a milostivitŭ «pentru patru preoţĭ şi doĭ diaconĭ, ce vorŭ fi de slujba Bisericeĭ la sfânta Episcopiă; 'i-aŭ ertatŭ de dajde împĕrătéscă şi de alte angăriĭ orĭ câte ar fi pre alţĭ preoţĭ. Aşijderea şi de desetina de stupĭ şi de gorscina de mascurĭ şi de gorscina de oĭ, pe câte bucate vorŭ avea, şi să fie în pace de caĭ de olacŭ şi de podveţĭ şi de alte de tóte.» ..... Aşijderea să ordină şi târgoveţilorŭ de Romanŭ să nu'ĭ amestece la nicĭ o havalea comunale. Anulŭ 7258. Mart. 26.

Apr. 5. Acelaşŭ Domnŭ dă Episcopuluĭ Ioanikie carte domnéscă, carea îlŭ autorisă, atâtŭ pe elŭ, câtŭ şi pe protopopiĭ luĭ a judeca clerulŭ din eparchiă : călugăriĭ, călugăriţele, preoţiĭ, diaconiĭ, feciorii şi fetele lorŭ, slujnicele şi năĭmiţiĭ lorŭ, çercovniciĭ şi breslele de prin târgurĭ; deaseminea cestiunile de căsătoriă. 7258. Apr. 5.

Apr. 10. Ioanikie cere la Domnŭ, şi capĕtă confirmarea dreptuluĭ Episcopieĭ de a luà câte doĭ banĭ dela tótă dughiana din Romanŭ (f. 31).

Iun. 2. Episcopulŭ Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ C. Racov., că popiĭ domnescĭ şi ceĭ boerescĭ*) se opunŭ la plata banilorŭ pentru scóle, şi că unĭ din boierĭ s'aŭ ispititŭ chiar a bate pre trimişiĭ seĭ pentru adunarea acestorŭ banĭ. Domnulŭ dă o carte domnéscă, în an. 7258, Iun. 2, prin carea împuternicesce pre Episcopulŭ «să apuce cu mare tărĭă pe popiĭ domnescĭ şi pre ceĭ boerescĭ, şi, afară de ceĭ ce vorŭ fi avêndŭ cărţĭ domnescĭ de scutélă, de pre la toţĭ ceĭ-lalţĭ numaĭ de câtŭ să plinéscă baniĭ scólelorŭ.»

*) Se înţelegŭ preoţiĭ de pe la Bisericele Domnescĭ, cariĭ aveaŭ cărţi de scutélă dela Domnĭ. Asemenea preoţiĭ dela Bisericele făcute şi întrĕţinute de boierĭ pe la oraşe şi sate.

Iun. 23. Pe temeiulŭ hotărnicieĭ, făcută în anulŭ precedentŭ, moşieĭ Vlădicenĭĭ, Domnulŭ Racoviţă confirmă prin chrysovŭ posesiunea Episcopieĭ pe acea moşiă. Prin acelaşŭ chrysovŭ renoesce Episcopieĭ dreptulŭ de a lua dejmă de pe loculŭ târguluĭ Romanŭ, precum şi deplina stăpênire ce are Episcopia pe o parte din moşia târguluĭ, dăruită eĭ de Domniĭ ceĭ vechĭ.

În chrysovulŭ acesta se menţionézĕ următorĭĭ boierĭ divanişt̆ĭ :

Iordaki Cantacuzinŭ vel logof.	Aristarchi Chrisosculeo vel spăt.
Costaki Razulŭ vel vorn. de ţéra de giosŭ.	Dumitraşcu Calmuşŭ*) vel Banu
	Michalakie Sturza vel pacharn.
Ion Bogdanŭ vel vorn. de ţéra de susŭ.	Radu Racoviţă vel vist.
	Costantin Sturzea vel stoln.
Tóderŭ Paladie hatmanŭ i pârcălabŭ Suciavski.	Lascarakie vel comis.
	(f. 72—74).
Iordakie vel post.	

La 27. Iul. Inokentie a datŭ Monastireĭ Némţuluĭ următórea mărturie hotarnică :

»Іѡпікіе кѫ міла лві Дммнезеѫ епископ Романѫлві фачем цірє кѫ ачастѫ мѫртѫріе а ноастрѫ кѫ авѫнд сфѫнта мѫнѫстире Нямцѫл ѡ мошіе анѫме Ѳрцеціи ла цинѫтѫл Ѳѫчевін каре сѫ хотѫрѫціе кѫ Петрилеціи мошіе сфінтін мѫнѫстірін Рѫшкѫй. Дар ѧпресѫрѫндѫсѫ ѡ ѣѫкатѫ де лоькѫ дин хотарѫл ѡрцѫцелор кѫ хотарѫл Петрілецілор, аве кѫлѫгѫріи де ѧмбе пѫрцї мѫлтѫ прічіи пентрѫ ача ѣѫкатѫ де лок. — Пофтітѫнѫѫ Ѳгѫменѫл де Нямцѫ ші кѫ тот сокорѫл. Ѧшіждіре ші Ѳгѫменѫл де Рѫшка ші кѫ тот сокорѫл, ка сѫ мерцем аколо ші сѫ сокѡтим пентрѫ ача ѣѫкатѫ де локѫ, пе семне дѫпѫ кѫм скріе испісоачіле, дечї ной ѧѫпѫ пофта лор ам мерсѫ аколо ла Ѳрцеції ші ам чершѫтѫ ка сѫ не арете скрисорі ші ѡ парте ші алтѫ. — Іар Григорие

*) Acéstă numire de familiă boerésc̆ă română curêndŭ are să se *calimăchéscă* adică să se prefacă în *Calimachŭ*, sub influenţa τῆς μεγαλης ἰδέας din Fanariu : de a greciza pe popórele negrece din Orientŭ.

Проин егѳмен де Нѫмцѳ финд векил аѣ скос ѳн испнсокъ де ла Щефан б:б: чел бѳн = дін къ лет =зкѳ= лнтрѳ каре скріе ача бѳкатъ де локъ де причін лпреџѳр, лсемне. Ші аѳ май скос ші алтъ іспісокъ іарѫш де ла Щефан б:б: чел бѳн. Дип лет = зл. = Іарѫш пе ча бѳкатъ де лок кѳ прічіні скріинд іарѫш лсемне лпреџѳр. Ші ам чершѳтъ ші дела егѳменѳл де Рѫшка ка съ арете иескаї скрісорї пентрѳ хотарѳл Петрелецілор, ши ашa аѳ датъ самъ Калістрѳ Ане егѳменѳл де Рѫшка кѳм къ наѳ нич wскрісоаре, ші мергѫидѳ ной диппреѳнъ ѳнде съ лнчепе хотарѳл ачій бѳкъці де локѳ, ѳиде скріе лн писк днн сѫбрежіе поенії. дечі сѫбрежие лмпреџѳрѳл поенії, пѫнла мѫрѳл рош, дечі дреитъ л пѫрѳѳ дечі пѫрѳѳл ла вале престе дрѳм пѫн ѳнде съ лпреѳнъ пѫрѳѳл кѳ Топліца, дечї Топліца лн сѳс лпр џѳрѳл Прісъчії шин преџѳрѳл мънѫстірїи, дечи дин Топлицъ дрептъ лтрачел пискѳ де ѳнде ам лчепѳтъ динтъи, дечи ши ной мергѫид пе семнале че аратъ испнсоачиле ле ам афлатъ тоате фац. ші саѳ кѳноскѳтъ къи дрѫптъ мошие сфинтїи мънѫстири Нѫмцѳлѳн. Ла каре нічі, Калистрѳ Ѳне, егѳменѳл де рѫшка наѳ пѳтѳт съ пѳе нічі w причінъ — Че ши ной лкъ ам фъкѳтъ семне, пе херѳл мънѫстирій Нѫмцѳлѳн =б= диспре парте де сѳсъ ѳиде ле ера причина, дин топлицъ пѫн лпискѳ. лчепѫнд дни малѳл топлиції диитрѳн ѳлмѳ, лтрѳ каре саѳ пѳс херѳл мънѫстиріи ши де аколе дрептъ пин присака ѳнѳй арман ши де аколе лмарџіне поеніи лнтралтъ ѳлмѳ лънгъ Іорѳгъ, іарѫш херѳл мънѫстиріи ши де аколе ла міжлокѳл лѳнчій лънгъ дрѳм лнтрѳн ѳлмѳ іарѫшн херѳл мънѫстирій шн де аколе лнтрѳн плопъ лмарџине поеніи дніспре пискѳ ши де аколе дрептъ лн піскѳ, пентрѳ къ ачаста ле ера тоатъ прічіна. Ші ной лнкъ ам дат ачастъ мѫртѳріе ла мъна егѳменѳлѳі ши а тотъ соборѳл дела сфънта мънѫстире Нѫмцѳлѳі, ка съ ле фіе де бѳнъ кредиицъ. лет ѯсни. Ізл. кѯ.

Subscrişi: „Iwнікіе Єпискwп Романскій“

„Калистрѳ де Рѫшка“

(Docum. M. N opis. 1732).

Aug. 26. Const. Racoviță Vvodă. prin cartea sea cu acéstă dată, împuternicesce pre Ioanikie a lua dejmă din tóte productele de pe moșia târguluĭ, prin orânduiții seĭ, cărora toți să se supuie. (f. 26). Acestă ordinŭ domnescŭ a fostŭ motivatŭ de cererea ce făcuse la Domniă vel Pacharniculŭ Michalaki Sturza, de a fi autorizatŭ să ĭea pe sama Domnieĭ tótă dejma târguluĭ Romanŭ, precumŭ se urméză și pe la alte târgurĭ. Inokentie, informându-se de acésta, a arĕtatŭ Domnuluĭ Racoviță tóte titlurile vechĭ ce posedă Episcopia pentru dritulŭ de a luà acea dejmă. Domnulŭ a recunoscutŭ și confirmatŭ acestŭ dreptŭ prin cartea amintită. Tot atuncĭ a respunsŭ și luĭ Michalaki Sturza, că dejma târguluĭ este lăsată Episcopieĭ (ibid).

Noemb. 15. Spre a spori venitulŭ Episcopieĭ, Racoviță ĭĭ dă dritulŭ esclusivŭ, de a avea numaĭ ea în târgŭ unŭ *téscŭ de céra*. Nime altulŭ, nicĭ Turcŭ, nicĭ Arménŭ, nu putea înființă acolo téscŭ : Toți trebuiaŭ spre a'și stórce céra, să se ducă la tésculŭ Episcopieĭ. (f. 9).

Noembr. 25. După cererea luĭ Ioanikie, Domnulŭ Racoviță dă Episcopieĭ carte de scutélă pe dóue pivnițe din târgulŭ Romanuluĭ. (f. 28).

Anulŭ 1751. Ian. I. Domnulŭ Racoviță ordină diregĕtorieloru judecătorescĭ și administrative dela Romanŭ, să nu se amestece în afacerile satuluĭ poslușnicilorŭ Episcopieĭ, ci să lase tótă judecata și administrarea lorŭ Episcopieĭ, dupre vechile documente ce'ĭ daŭ acestŭ dritŭ. Din cartea domnéscă se vede : a) că ramulŭ judecătorescŭ consta din pârcălabŭ, globnicĭ, deșugubinarĭ. Între altele ĭĭ opresce de a îmbla cu strajele, nóptea, prin satulŭ poslușnicilorŭ**). De aci se vede ca privigherea în timpulŭ nopții și străjuirea orașuluĭ contra rĕŭ-făcĕtorilorŭ era în sarcina ramuluĭ judecătorescŭ. b) că podvedele, olacurile și alte angăriĭ, eraŭ de atributulŭ Șolu-

**) Satulŭ acesta era situatŭ în marginea târgului.

zuluĭ, carele, împreună cu pârgarĭ, regulă şi esecută ordinele domnescĭ privitóre la acestea.

În aceeaşĭ lună, Ianuar. Domnulŭ C. Racov. întăresce privilegiele de scutélă ale cioclilorŭ din Romanŭ, şi opresce amesteculŭ altorŭ autorităţĭ în afacerile lorŭ, lăsându-le în atribuţia Episcopuluĭ. Reduce însе numĕrulŭ lorŭ, din 30, la 15. Cartea are data 7259.

Apr. 12. Ioanikie se jăluesce aceluiaşŭ Domnŭ, că moşia Episcopieĭ se împresóră pe de o parte de moşia Gâdinţilorŭ, éră pe de alta—de Trifescĭ, proprietate a vel Spătariuluĭ Aristarchi. Domnulŭ orânduesce hotarnicĭ pe vel Stolniculŭ Tóderŭ Cantacuzino şi pe biv velŭ Medelnicerulŭ Vasilie Buchăesculŭ. Din acéstă carte domnéscă se vede că moşia Gâdinţilorŭ fusese reţeşéscă, şĭ atuncĭ încă maĭ eraŭ reţeşi acolo; «şi fiindŭ vechilĭ şi din partea Dumisale vel spătar Aristarchi.... se strîngeţĭ şi pe alţĭ reţeşĭ ce vorŭ fi din partea Gâdinţilorŭ,» ţice cartea domnéscă. (f. 15).

În anulŭ acesta, Ioanikie s'a învoitŭ cu Egumenulŭ Nicanorŭ şi cu soborulŭ Monastireĭ Némţuluĭ, de ĭ-a cedatŭ unŭ locŭ aprópe de Monastire, pe unŭ délŭ despre Méţă-ţi, ca să fundeze cu asa cheltuélă unŭ schitŭ. Schitulŭ fu dedicatŭ serbătoreĭ Înducerea sânteĭ Fecióre în templu, şi se numesce pênă astăţĭ cu numirea slavonă «Vovedenia.» Schitulŭ acesta fu înţestratŭ de Ioanikie cu viĭ, cu móră, prisacă, vite, ètc. tóte cumpĕrate cu averea luĭ drépтă, făcută maĭ înainte de a veni la Episcopie. Reproducemŭ aicĭ chiarŭ actulŭ luĭ Ioanikie pentru fundarea skituluĭ, ce pórtă data 15 Augustŭ anulŭ 1751*).

*) În istoria Monastireĭ Némţuluĭ se spune maĭ departe, că Ioanikie avea unŭ frate în acea Monastire, numitŭ Nicolaiŭ, în tréptă de Ieromanachŭ, carele cu asa cheltuélă a ziditŭ pirgulŭ celŭ mare despre resăritŭ, în colţulŭ curţeĭ Monastireĭ. Ioanikie a maĭ dăruitŭ monastireĭ o vie, şi altele; a făcutŭ clopotulŭ celŭ mare, în greutate de 1800 oca. Clopotulŭ acesta avea unŭ sunetŭ fórte plăcutŭ, şi a esistatŭ pênă la incendiulŭ din anulŭ 1862, când s'a topitŭ, împreună cu tóte altele.

Iwanikie кѫ мила лѧи Дѫмнєзєѫ епиской Романскій

Фачем шире кѫ ачастѫ адевѫратѫ скріпаре а ноастрѫ, тѫ-тѫрор кѧи съ каде аши. Прекѫм шѫм ѧдемнатѫ, дин кѫнѫ бо ноастрѫ. Ши дин кѫратѫ їнемѫ, ши ам фѫкѫтѫ w сфѫитѫ бисерикѫ ѧн прежма сфинтеи мѫнѫстири Шѫмцѫлѧи, унде съ чинстеще ши съ празнуеще ѧтрареа ѧ Бисерикѫ, а Преасфинтеи, стѫпѫнїи ноастре, де Дѫмнезеѫ нѫскѫтwаре ши пѫрѫреа фечоарїи Маріи ѧтрѫ а ноастрѫ кѣчинкѫ поменире. ши а нѫринцилор ноштри, ши ауториндѫне милостивѫл Дѫмнезеѫ ши прекѫрата маикѫ сфинціи сале, де ам испрѫвито. Сокотитам, ши пентрѫ киверииса фрацилор, карїи wр петрече ла ачел скитѫ, ши ѧшм датѫ вїи ла Витѫнещи, ѧ циинтѫл Пѫтнїи трен погоане ши цѫмѫтате бие фѫкѫтоаре, ши патрѫспрече погоане де апѫртѫр, ши о хиртѫ пол. лок стерп ѧбрѫкат кѫ поми, ѧ капѫл вїн, ші де ла дел ши де ла бале, прекѫм аратѫ ѫаписѫл лѧи Герасим монаѫ че лаѫ кемат дни мирєиие Гєwргицѫ морар цинере Кѫрстии фечор Марѫин wт Витѫнещи, шиипрєвнѫ кѫ ѫаписѫл лѧн чел де вѫнѫаре нѣѫ маи дат в ѫаписе де кѫмпѫратѫр пе ачесте вии, ѫнѫл дела Кѫрсте фечорѫл Марѫии де Витѫнещи, каре аѫ фост сокрѫ лѧи Гераснм монаѫ. ши алт ѫапис дела Кѫртоломеи фечор албѫлѧи дин Витѫнещи, ши ачесте вии саѫ кѫмпѫрат кѫ крамѫ кѫ тоате чювеиле кѫте требѫескѫ, прекѫм аратѫ ѫаписѫл, ашиждере ам маи датѫ скитѫлѧи иострѫ w моарѫ, ам кѫмпѫрато ши ноп гата дела Гедewаи Проин егѫмеи Шѫмцѫлѧи, ши дела Досоѳеи монаѫѫл wт Шѫмцѫ, дрепт патрѫѫѫчи=м=деи, дѫпѫ кѫм аратѫ ѫаписѫл лор чел де вѫнѫаре. Ашиждере ам маи ѧтѫрит скитѫл нострѫ, кѫ w присакѫ де стѫпи=лисѫлище ла цименещи лѫнгѫ моарѫ, ши алтѫ присакѫ ѧ цоличи пе мошіе мѫнѫстирїи сѫкѫлѧи кѫ= =ши алтѫ присакѫ акоlw лѫнгѫ скитѫ, кѫ= =ѫр пентрѫ w присакѫ че авем ла блебе не ам сокотит ши ам дато сфинтїи мѫнѫстири Шѫмцѫлѧи, кѫ= =Ашиждере ши дин вите, ам датѫ= =ши= вачи =ши= епе. ши=wи= ашиждире ши доѫ=каса кѫ пивинцѫ дѫратѫ, каре сѫит пе локѫл мѫнѫстирїи Шѫмцѫлѧи, ѧ съ-

лицѣ = цѣменеціилор, лънгъ дрѫмѫа грѫмъдъцилор, ши ѫн хъ-
лецѣѣ чам фъкѫт лънгъ скитъ пе сфътиwаръ. Йшиждире ши
кърци, ши вешминте, ши васъ, ши алте че сънт де требѫинца
сфинтїи висъричи диналонтрѫ, тоате сар фъкѫт, ши сар дат кѫ
ищвод анѫме, искълитъ де иои. каре ачесте тоате сънтъ фъ-
кѫте дин дрептъ wстенялъ. ши агонисита ноастръ, че ам лѫѫтъ,
маи дин наинте време пъи а нѫ вени ла скаѫня епископиеи
Романѫлѫи. Йчесте тоате ле ам датъ скитѫлѫи нострѫ че есте
нѫмитъ маи сѫсъ, пентрѫ киверниссала фрацилор че wр петрече
акоlw. Iар дѫпъ петречере ноастръ динтрачастъ вицъ, пе чиие
а алеце Дѫмнезѫ ергѫмъи сфинтїи мънъстириі ноастре Нямц-
ѫлѫи, ачела съ фіе начелникъ ши пѫртъторъ де грижъ, ши а-
честѫи скитъ: Iар карии неблъгътори десамъ, wри дин wаменїи
домнецїи. wри wамении де а митрополиеи, wри динтре фрацїи
епископи сар испити астрика а ноастръ дание, ши Литъриtѫръ
де милъ ѫнии ка ачиа, патъ ши иои зичем: съ фіе афѫрисици
ши блестемаци де Домнѫл Дѫмнезѫ, ши де прекѫрата маика
сфинцин сале, ши де доиспрече слъвици апостоли, ши де шепте
сфиите ши а тоатъ лѫме соборж, ши де тоци сфинцїи, херѫл
пїатра лемнеле, ши алте материи тоате, съ пѫтрѣдаскъ ши съсъ
twпаскъ, кр трѫпѫриле лор съ сте лтреци. л вечи негре ши
ѫмфлате, ши съ аикъ парте кѫ Iѫда вънзъторюл, ши кѫ тре-
клетѫл Йриl ши прокоѱалъ лтоатъ виаца лор съ нѫ ваѯъ, лкъ
ши дин дарѫа архиерией ноастре че неа дат, Домнѫл Дѫмнезѫѫ,
кржши съ рѫмже афѫрисици ши даци анаѳемии ши иои пен-
трѫ лкрединицаре ам искълитъ 8 іас лѣт зсна ав. еї.

Subscris: Iwаникіе Єпископ Романскін.

(Docum. M. N. No. opis. 1871).

Anulŭ 1752. Februar. 12. Episcopulŭ capĕtă unŭ ordinŭ domnescŭ, prin carele se poruncesce «copiluluĭ-de-casă, séŭ altorŭ zapciĭ, ce vorŭ merge la Episcopia de Romanŭ pentru baniĭ hatişerifuluĭ, ca să lase pe Episcopŭ în pace, nicĭ să'ĭ iea dela mână acea carte de apĕrare, ci să stea la sfinţia sa,

ca să'ĭ fiă de îndreptare. Ordinulŭ are data 7260. Febr. 12; n'are subscriere, ci numaĭ pecetea cea mică domnéscă.

Apr. 15. Ioanikie rescumpĕră o casă cu 25 leĭ dela unŭ neguţiătoriŭ. Casa era situată în malŭ pe locŭlŭ unde dupre ordinulŭ Domnieĭ urmà a se face unŭ hanŭ pentru Turcĭ (f. 9).

La 22 ale aceleiaşĭ luniĭ, Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ C. Racoviţă : a) că uniĭ dintre târgoveţĭ, Moldoveniĭ şi Armeniĭ, aŭ pusŭ stăpênire pe nisce părţĭ de locŭ şi lazurĭ*) de fênaţe din moşia târguluĭ, uniĭ prin cumpĕrătură uniĭ dela alţiĭ; alţiĭ numaĭ pe dritulŭ vechimeĭ săpênireĭ, şi ieaŭ dejmă de pe acele locurĭ dela streiniĭ ce cultivă; b) că apa Seretuluĭ, strămutându'şĭ matca, a ruptŭ părţĭ din moşiele Episcopieĭ şi din a târguluĭ, şi pe unele aŭ pusŭ stăpênire proprietariĭ ceĭ de dincolo de Siretiŭ; éră pe altele le-aŭ ocupatŭ târgoveţiĭ şi poslusniciĭ.

Domnulŭ rânduesce acestă afacere în cercetarea Divanuluĭ, sub preşedenţa Mitropolituluĭ Iacovŭ. După cercetare se decide : a) Aceĭ ce stăpênescŭ locurĭ şi lazurĭ pe moşia târguluĭ, să le stăpênéscă şi de acumŭ, dar să plătéscă dejmă Episcopieĭ, afară de locŭlŭ Bisericeĭ-albe, carea are o parte de locŭ, dănuită eĭ de ctitorulŭ seŭ Stephanŭ-Vodă celŭ Bunŭ. Aşijderea să fie scutiţĭ de dejmă şi aceĭ cariĭ vorŭ arĕta ispisóce domnescĭ de miluire, maĭ vechĭ de câtŭ ale Episcopieĭ. b) Pentru rupturile Seretiuluĭ, se stabilesce pe tot-déuna hotarulŭ pe matca cea vechiă a Seretiuluĭ. Domnulŭ apróbă decisiunile Divanuluĭ.

Maiŭ 28. Ioanikie cumpĕră o casă, cu 35 leĭ «banĭ gata,» dela Ilie Croitoriulŭ. Casa era pe locŭlŭ Episcopieĭ. (f. 8).

---

*) *Lazurĭ.* Acéstă ţicere adeseorĭ se întêmpină în documentele Episcopieĭ de Romanŭ. Ea însemnă : curătură, adică unŭ locŭ, curăţitŭ în pădure, şi îngrăditŭ (veţĭ lexicon de Buda 1825). Ţicerea este slavonă, deşi în înţelesulŭ acesta nu se întrebuinţază astăţĭ. Dela aséstă rădăcină derivă încă cuvintele : *pérlazŭ* (ПЕРЕЛАЗЪ) : săritóre, locŭlŭ pe unde se sare peste gardŭ ; deaseminea : *izlazŭ* : locŭlŭ ce este afară de îngrăditură, locŭ liberŭ.

Totŭ în curgerea acestuĭ anŭ Episc. Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ Const. Racoviță, că ispisócele de daniă pe târgulŭ Romanuluĭ, perdute fiindŭ încă din timpulŭ catanelorŭ şi alŭ Episcopuluĭ Sawa, cândŭ s'aŭ înnecatŭ în Bistriță cu vestmênturile şi argînturile Episcopieĭ, ducêndu-le la Pângărați: târgoveții Armenĭ acumŭ nu se supunŭ a da dejmă. Domnulŭ a rânduitŭ jăluirea acésta în cercetarea Mitropolituluĭ şi a treĭ boieri: Iordaki Cantacuzino vel Logof., Radu Racoviță vel Vornicŭ, şi Costinŭ Razulŭ Hatmanŭ. Cercetarea a constatatŭ din documente, că Episcopia are dreptŭ a luà dejmă din locurile cultivate de neguțiătorĭ pe moşia târguluĭ. Domnulŭ a întăritŭ acestŭ dreptŭ alŭ Episcopieĭ. (chrys. din 1753).

Sept. 3. Ioanikie cere dela Domnulŭ C. Racoviță a se rîndui hotarnicĭ, spre a stabili hotarele moşieĭ Episcopieĭ de lângă târgŭ carea se împresurà de târgoveți, din causă, că se perduse semnele de hotare cele vechĭ. Domnulŭ a rânduitŭ hotarnicĭ pe Tóderŭ Cantacuzino biv vel Stolnicu, şi pe Vasilie Buchăesculŭ vel Medelniceriŭ. Acestia hotărândŭ moşia, la 3 Septembrie aŭ datŭ Episcopuluĭ mărturia lorŭ hotarnică, pe temeiulŭ căreia la 10 Septembrie dobândesce de la Domnŭ chrysovŭ constatătoriŭ hotarelorŭ, întocma dupre mărturia hotarnicilorŭ menționați. (f. 3—6). Din acea hotarnică se constată: a) că moşia ce s'a hotărîtŭ se întindea dela hotarulŭ Ţinutulnĭ Némțu, prin târgu Romanŭ spre Seretiŭ, pênă în moşia Gădinților. b) că din vechime mahalaua pe unde trecea ulița Borşŭ séŭ Ciobotărésca, se chiamă machalaua Braşovenilorŭ. Acea machala avea Biserica sea, carea se chiamă: *a Braşovenilorŭ*, ale căreia temelii esistaŭ încă în 1751, cândŭ s'a făcutŭ acéstă hotarnică. Uliţa Borşova séŭ ciobotărésca cu unŭ capĕtŭ respundea spre Moldova, cu altulŭ spre Siretiŭ. c) se spune, că Mitropolitulŭ Georgie fusese preotŭ la Episcopia Romanuluĭ, sub episcopulŭ Misailŭ. Despre acésta dicŭ hotarniciĭ:

«Deosebitŭ întêmplându-se aice de față şi Anthimŭ Creţulu

proinŭ Egumenŭ, aseminea ne-aŭ mărturisitŭ cu sufletulŭ seŭ, că elŭ de 40 de anĭ s'aŭ aflatŭ totŭ pe lângă Episcopia Romanuluĭ, încă de cândŭ aŭ fostŭ Georgie Mitropolitulŭ preotŭ la Episcopie, la vremea luĭ Misailŭ Episcopulŭ, din gura luĭ Georgie Mitropolitulŭ aŭ auditŭ, că 'ĭ-aŭ spusŭ şi 'ĭ-aŭ şi arĕtatŭ, că Ulița Borşova este acésta, carea acum se chiamă ciobotărésca.»

Cu ocasia hotărnicieĭ acestia, Vasilie Buchăesculŭ a hotărîtŭ şi unŭ locŭ ce avea Spătariulŭ Aristarchi, totŭ din hotarulŭ târguluĭ, precumŭ şi nisce cumpĕrăturĭ ale luĭ în acelaşŭ hotarŭ. La 4 Septembrie Buchăesculŭ dă şi luĭ Ioanikie o mărturiă de pe acéstă hotărnicire. Episcopulŭ se interesà de ea, fiindcă defingea hotarele moşieĭ vecine cu moşia târguluĭ; ĕră moşia târguluĭ era legată cu Episcopia prin dejma ce luà de pe ea, în puterea maĭ multorŭ chrysóve domnescĭ. (f. 7).

Sept. 20. După dispositiunile Înalteĭ Porțĭ, Turcĭ, carĭ petreceaŭ prin oraşele ţereĭ, ocupându-se cu commerciulŭ, nu aveaŭ permisiune a trăĭ amestecaţĭ cu raelele séŭ supuşiĭ ţereĭ, ci a locui toţĭ la unŭ locŭ în anume încăperĭ, destinate pentru dênşiĭ, numite «hanurĭ.» De aceea Domnulŭ Const. Racoviţă a făcutŭ în târgulŭ Romanuluĭ pe loculŭ Episcopieĭ unŭ hanŭ, cu keltuéla Domnieĭ, cu maĭ multe încăperĭ, destinatŭ pentru locuinţa Turcilorŭ, plătindŭ fiă-carele o kiriă anuală de 20 leĭ pentru locuinţă. Venitulŭ de la kiria hanuluĭ, Racoviţă acumŭ îlŭ hărăzesce Episcopieĭ de Romanŭ (f. 9).

Anulŭ 1753. Laântêiŭ Ianuariŭ Ioanikie, împreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ, cu Ierotheiŭ proinŭ Episc. Huşilorŭ, cu Innocentie actualulŭ Ep. de Huşĭ, cu Dositheŭ alŭ Rădăuţilorŭ, şi cu toţĭ Egumeniĭ Monastirilorŭ, participă la synodulŭ convocatŭ în Iaşĭ pentru constatarea autocephalieĭ Bisericeĭ Moldoveĭ, şi subscrie actulŭ Synodalŭ. (Uric. t. I, p. 236—241). Causa pentru carea punemŭ Synodulŭ la începutulŭ anuluĭ 1756, o am arĕtatŭ în Chronica Huşilorŭ, p. 229.

Maiŭ 1. Ioanikie adeveresce zapisulŭ, prin carele unŭ Çiganŭ liberŭ se dă de bună voiă robŭ Mitropolieĭ (Cond. Çigan. Mitropolieĭ. f. 26).

Maiŭ 2. Armeniĭ nu s'aŭ supusŭ ordinuluĭ domnescŭ, emisŭ în anulŭ trecutŭ, după decisiunea Divanuluĭ, de a da dejma Episcopieĭ din locurile ce posedaŭ pe moşia târguluĭ. Eĭ se bazaŭ, în opposiţiunea lorŭ, pe unŭ uricŭ dela Michaiŭ Racoviţă, din anulŭ 1726, carele îĭ apĕră de dejmă. Amêndóue părţile aŭ fostŭ chiămate la Divanŭ. Luându-se din noŭ în cercetare acéstă cestiune, s'a constatatŭ, că documentulŭ ce posedaŭ Armeniĭ nu era valabilŭ, fiindŭ bazatŭ pe simpla mărturiă a Mitropolituluĭ de atuncĭ Georgie, carele din ură cătră Episcopulŭ de Romanŭ Athanasie, mărturisise în favórea Armenilorŭ, negându dreptulŭ Episcopieĭ; căcĭ însuşĭ acelŭ Mitropolitŭ, cu 4 anĭ maĭ înainte, pe cându erà Episcopŭ de Romanŭ, se jăluise Domnuluĭ Michaiŭ Racoviţă, că, înnecându-se ispisócele Episcopieĭ în ţilele Episcopuluĭ Sawa, Armeniĭ nu vorŭ să plătéscă ţeciuéla, şi Domnulŭ îĭ obligasĕ a plăti dreptulŭ Episcopieĭ. Divanulŭ, considerându pe deoparte acéstă contraţicere în arĕtările fostuluĭ Mitropolitŭ Georgie, era pe de alta 3 cărţĭ domnescĭ anterióre, dela Nicolaiŭ Mavrocordatŭ (1710—1712), care constataŭ dreptulŭ Episcopieĭ la acea dejmă: aŭ venitŭ la conclusiunea, că Mitropolitulŭ Georgie a înşelatŭ pe Michaiŭ Racoviţă şi, «că avêndŭ vrajbă cu Athanasie, cu vrăjmăşie a grăitŭ acele cuvinte» (veţĭ an. 1726); că pretenţiunea Armenilorŭ este nedréptă; că documentulŭ ce posedă eĭ este dobânditŭ prin amăgire, şi prin urmare să se iea dela mâna lorŭ; că Episcopia are dreptu a luà dejmă atâtŭ dela Armenĭ, câtŭ şi dela toţĭ târgoveţiĭ ce se hrănescŭ pe moşia târguluĭ. Pe baza acesteĭ hotărîrĭ, Domnulŭ Constantin Racoviţă dă Episcopuluĭ chrysovŭ, cu data din 2 Maiŭ, în carele se descriŭ tóte aceste împregiurărĭ, şi se constată dreptulŭ Episcopieĭ de aluà dejmă dela toţĭ ceĭ ce cultiva locurĭ pe moşia târguluĭ.

Reproducemŭ însuşĭ chrysovul luĭ Constantin Racoviţă voevodŭ, datŭ Episcopieĭ la acéstă ocasiă:

«Noĭ Costantinŭ Michailŭ Cechanŭ Racoviţă vvod Boj. milost. gpdar zemli moldavscoĭ.

Însemnare facemŭ cu acestŭ Chrysovŭ a Domnieĭ mele, la totŭ cine pre dênsulŭ va căuta, saŭ cetindŭ pe elŭ va auḑi, Adică aŭ venitŭ înainte Domnieĭ méle şi a totŭ svatulŭ nostru sfinţia sa kir Ionikie episcopulŭ Romanuluĭ, şi ni-aŭ arĕtatŭ unŭ ispisocŭ dela preînălţatŭ părintele nostru Măria Sa Michaiŭ Vvodă, din anulŭ 7230, întru carele arată, că aŭ avutŭ Episcopia ispisóce dela reposaţiĭ Domnĭ maĭ dinainte, şi întărieturĭ domnescĭ, de miluire, şi de danie, adică venitnlŭ loculuĭ, a târguluĭ Romanuluĭ, dijmele di pâĭne, di fênŭ, de prisăcĭ cu stupi, şi din tóte după obiceiŭ, suntŭ date de aceĭ reposaţĭ Domnĭ, danie şi miluire acele zăciuele, sfinteĭ Episcopiĭ Romanuluĭ, nestrămutatŭ, şi fiindŭ la acea vreme episcopŭ la Romanŭ sfinţia sa kir Georgie, carele curândŭ saŭ făcutŭ Mitropolitŭ totŭ la Măria Sa Michaiŭ Vvoda; jăluindŭ Mărieĭ sale că ispisoacele ce-aŭ avutŭ Episcopia de danie Episcopieĭ di zăciuiala din hotarulŭ târguluĭ, împreună cu alte ispisóce, ce aŭ maĭ avut şi veşminte şi argenturĭ, saŭ înecatŭ tóte în apa Bistriţiĭ, la vréme cătanelor, mutânduse dela Episcopie, să le ducă la mănăstirea Păngăraţiĭ la munte, fiind episcopŭ atuncea la Romanŭ kir Savva, şi acum armeniĭ nu vor săşĭ dea zăciuéla, perindŭ ispisoacele, şi după jaloba epîscopuluĭ Georgie, Măria Sa părintele nostru, aŭ întăritŭ cu acestŭ ispisocă arĕtat maĭ susŭ, încredinţăndŭ, că însuşĭ Măria Sa scie, că aŭ avutŭ acele ispisoace, şi i-aŭ făcut întăritură, în Domnia dintâiŭ, şi în domnia a doua, la care în anulŭ trecutŭ, la vlet 7260 ni aŭ maĭ jăluit sfinţia sa că nu sé supunŭ a da dijmă armeniĭ, şi alţiĭ, şi am orândritŭ de aŭ luat sama acestorŭ pricinĭ sfinţia sa kir Iacovŭ mitropolitŭ şi Iordaki Cantacuzino vel logofăt, i Radul Racoviţă vel vornică, i Costaki Razul Hatm. şi ne-aŭ arĕtatŭ carte dumilorsale de

giudecată, cu iscăliturile sale, hotărându să-şi iea episcopia zăciuéla, precum dela Armenĭ şi de la Moldovenĭ, din totu locului târguluĭ, afară din o bucată de locu tot din hotarulu târguluĭ, ceĭ dată la biserica cea albă, din târgu din Romanu, de ctitoruluĭ aceĭ bisericĭ, reposatuluĭ Stefanu Vodă cel bunu*), saŭ Armeni saŭ moldoveni, ce aŭ lazurĭ saŭ locu de fânaţu, pe hotarulu târguluĭ şi-şi stăpânéscă, iară zăciuéla să dea episcopieĭ. Aşijderea pentru hotarulu târguluĭ, de cătră Sirétiu, pe unde aŭ rupt apa Siretuluĭ, malurile orĭ de o parte orĭ de alta, saŭ apa Moldoviĭ, să nu să socotéscă hotarele pe unde aŭ ruptu apa acum, şi saŭ mutatu, ce pe matca cea veche, după vechiulu obiceiu a ţĕreĭ. După mărturia acésta, am întăritu şi noĭ cu iscălitură şi pecetea nóstră. Darŭ cu tóte aceste de iznóvă niaŭ jăluitu acum sfinţia sa episcopul, că Armeniĭ totu nu să supunu şi-şi dea dijma, saŭ trimis omu gospodu, de iaŭ adusu la divanu, şi stându toţĭ de faţă înaintea Domnieĭ mele, la divanu, şi înaintea tuturor boierilorŭ, saŭ întrebatu Armeniĭ pentru ce nu se supunu, şi-şi dea dijma după ispisóce domnescĭ ce are Episcopia, ci iarăşĭ aŭ arĕtatu unu ispisocu dela prea înălţatu părintele nostru măria sa Michaiŭ-Vodă din vlet 7234, cu patru anĭ maĭ pe urmă, de cât celu dintâiŭ, arĕtându că aŭ venitu armeniĭ de Romanu, şi s'aŭ părîtu de façă, cu episcopulu de Romanu kir Athanasie ce aŭ stătutu episcopu în loculu luĭ Georgie, făcênduse Mitropolitu, jăluindu Armeniĭ, căte lazurĭ şi locurĭ de prisăcĭ cu pométe aŭ eĭ pe hotarulu târguluĭ, totu eĭ le aŭ stăpânitu, şi nime de a zecea nu le aŭ luatu, aŭ respuns şi episcopulu Athanasie, că Episcopia aŭ avutu ispisoace dela domniĭ vechĭ precum şi dela Domnia mea. Dară înpotriva acestor cuvinte măria sa părintele nostru arată, că maĭ ales s'aŭ adeveritu, din gura Mitropolituluĭ Georgie, arĕtându că sfinţia sa cât aŭ fost

*) Autorul chrysovuluĭ gresesce. Nu Stephanu celu bunu, adică celu mare, este ktitorul primitivu alu Biserĭceĭ albe, ci Stephanu Tomşa. (Veçĭ partea I-a a Chroniceĭ, pag. 39—40).

episcopŭ la Romanŭ nu leaŭ luat dijmă din lazurĭ şi din fănaţu. Aşa arată ispisoculŭ părinteluĭ nostru ce aŭ datŭ Armenilor. Decĭ Domnia mea împreună cu dumnélor boierĭĭ, am luatŭ sama ţiselorŭ Mitropolituluĭ Georgie, cândŭ aŭ fostŭ Episcopŭ la Romanŭ, aŭ jăluitŭ la părintele nostru, că aŭ avutŭ ispisóce domnescĭ, şi s'aŭ prăpăditŭ, in care scrie să iea dejmă pe totŭ hotarulŭ târguluĭ, precum dela Moldovenĭ şi dela Armenĭ, şi totŭ aşa s'aŭ luatŭ, şi li s'aŭ luatŭ ispisoculŭ dela pré înălţatŭ părintele nostru, într'acestŭ feliŭ să dea toţĭ. *Dacă s'aŭ mutatŭ dela Romanŭ la mitropolie, aŭ lăsatŭ ispisoculŭ la Athanasie Episcopulŭ de Romanŭ. Şi cândŭ aŭ venitŭ Athanasie la giudecată cu Armenĭĭ, iarăşĭ sfinţia sa aŭ mărturisitŭ împrotiva mărturiceĭ ceĭ d'ântéiŭ ţicândŭ că sfinţia sa n'aŭ luat dela Armenĭ zăciuélă, şi cu acele ţise împotriva dreptăţiĭ aŭ înşelat şi pe părintele nostru de aŭ datŭ ispisoculŭ Armenilorŭ. Şi s'aŭ cunoscutŭ de totŭ divanulŭ, că avêndŭ vrajbă cu Athanasie, cu vrajmăşie aŭ grăitŭ acele cuvinte.*

Osebitŭ de acésta ne-aŭ maĭ arĕtatŭ părintele Ioanikie Episcopulŭ de Romanŭ, că din ispisócele ce ne-aŭ arĕtatŭ că s'aŭ înecatŭ s'aŭ maĭ găsitŭ treĭ cărţĭ a Domnieĭ sale Nicolae Vvodă, o carte din vlétŭ 7218 dela Domnia sa Nicolae Vvodŭ, iscălită de Domnia sa şi cu pecete, dată carte Domnieĭ sale luĭ Pachomie Episcopulŭ de Romanŭ, să iea de a ţecea din hotarulŭ târgulŭi Romanuluĭ, din pâne din fênaţe, din prisăcĭ cu stupĭ, şi din grădinĭ, şi din tóte după obiceiŭ dela târgoveţĭ, şi dela Armenĭ, şi orĭ cine arŭ lucra pe acelŭ hotarŭ. Alte douĕ cărţĭ ţij dela domnia sa Nicolae Vvodă din vletŭ 7220=una asemene cu cea dintăiŭ, să ĭea din a zece dela Armenĭ şi dela Moldovénĭ şi orĭ cear lucra pe acelŭ hotarŭ. Adoua carte scrisă la dijmarĭ, şi la clucerŭ să nu se amestice nime de dijma loculuĭ târguluĭ, că i datŭ episcopieĭ cum şi de la alţĭ Domnĭ. Şi iarăşĭ iscălită de Domnia sa, şi cu pecete, iată dar, că aceste treĭ cărţĭ a domnieĭ sale luĭ Ne-

culaĭ Vodă, *dovedescŭ ḑisele lui Georgie Mitropolitulŭ că'sŭ rele.* Decĭ cu tótă dreptatea saŭ luatŭ acelŭ ispisocŭ de la Armeni, şi singurĭ Armenii vĕḑêndŭ doveḑile, n'aŭ maĭ avutŭ cuvêntŭ de respunsŭ. Decĭ şi de la Domnia mea, iamŭ datŭ şi iamŭ întăritŭ sfinţieĭ sale Ionikie episcopulŭ Romanuluĭ ca să aĭbă aşĭ lua de a ḑéce sfănta episcopie din totŭ locului, dela Armenĭ şi Moldovenĭ, şi orĭ carii ar lucra pe hotarulŭ târguluĭ numaĭ de pe casele târgoveţilorŭ Moldoveni şi Armeni, şi de pe dughene ce arŭ avea în târgŭ să nu iea nimică, iară de pe stupi ce vor ţinea în târgŭ pe la casele lorŭ să le iea ḑăciuélă după obiceiŭ. Şi poftimŭ şi pre alţĭ luminaţĭ Domnĭ, ce Dumneḑeŭ va rândui în urma nostră, ca să nu strice aséstă miluire şi întăritură, precum nicĭ noĭ n'am stricatŭ, daniile şi miluirile altorŭ luminaţĭ Domnĭ ceaŭ fost maĭ înainte, ce maĭ vârtos să aibă a da şi a întări şi a milui, pentru a lor veciînică pomenire. Şi s'aŭ scris în târgŭ în Iaşĭ, în anul al patrule alŭ domnieĭ mele. La vlet 7261, maĭ 2. (Cond. f. 24, 25).

Aug. 21. Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ Constant Racoviţă, că Stolniculŭ Ilie Cantacuzinŭ a făcutŭ unŭ podŭ pe Seretŭ la Gădinţĭ, alŭ căruia unŭ capĕtŭ este aşeḑatŭ pe moşia Episcopieĭ, dar Stolniculŭ, trage singur tot venitulŭ. Domnulŭ împuternicesce pe Episcopŭ a opri âmblarea poduluĭ, pênă ce Cantacuzinŭ nu se va învoi cu Episcopia (f. 16).

Anulŭ 1754. Biv vel stolniculŭ Iliă Cantacuzinŭ intentézăă episcopieĭ proces pentru împresurarea moşieĭ séle Gândiţiĭ de moşia Episcopieĭ şi a târguluĭ Romanŭ. Domnia orânduesce hotarnicŭ pe Vasile Buhăesculŭ. Resultatulŭ se va vedea în anulŭ următorŭ. (f. 21).

Domnulŭ Mateiŭ Ghica, dupĕ cererea luĭ Ioanikie, întăresce Episcopieĭ scutirea a dóuĕ crăşme de dărĭ către Statŭ. Cartea de întăritură spune, că acele crăşme eraŭ scutite încă de Grigorie Ghica, tatălŭ luĭ Matheiŭ, şi de alţĭ Domnĭ *maĭ*

bětrâni. Între dările ce erau impuse crâşmelerŭ, se amintesce şi «pivniceritulŭ». (f. 27—28).

Maiŭ 29, Ioanikie se tănguesce Domnuluĭ Mateiŭ Ghica, că posluşniciĭ Episcopieĭ ce formaŭ unŭ satŭ în marginea târguluĭ, pênă în uliţa luĭ Borşu, séŭ Ciubotărésca, şi cariĭ eraŭ aşeḑaţĭ acolo din timpurile vechĭ, se supără cu dările de cătră slujbaşiĭ domnescĭ. Şi spre dovadă a arĕtatŭ chrysóve şi cărţĭ domnescĭ date cu o sută de anĭ maĭ înainte, care tóte scutescŭ pe aceĭ posluşnicĭ de dările şi havalele către statŭ şi tîrgŭ, anume: de straja ce ămblă nóptea dela ispravniciĭ de Romanŭ şi dela părcălabiĭ de acolo; de amesteculŭ târgoveţilorŭ, alŭ şoltuzuluĭ şi pârgarilorŭ luĭ: să nu'ĭ invăluéscă nicĭ cu podveḑĭ, nicĭ cu olacurĭ, nicĭ cu alte angariĭ. Deaseminea a maĭ arĕtatŭ Domnuluĭ, că, contra cărţilorŭ de apĕrarea posluşnicilorŭ, cămănariĭ şi bezmănariĭ supĕră atâtŭ pe posluşnicĭ câtŭ şi pe Episcopie cerêndŭ camână şi bezmenu dela dênşiĭ şi de la crâşmele şi tésculŭ Episcopieĭ*), ca şi dela târgoveţĭ.

Pentru satisfacerea tânguireĭ Episcopuluĭ, Domnulŭ Mateiŭ, la 29 Maiŭ, îĭ dă chrysovŭ, prin carele a) recunósce drepturile Episcopieĭ asupra posluşnicilorŭ, recunósce de sat aparte şi nu parte integrantă a târguluĭ, machalaua unde trăiaŭ posluşniciĭ; îĭ apĕră de amesteculŭ, ispravnicilorŭ de Romanŭ, alŭ târgoveţilorŭ şi alŭ Şoltuzuluĭ. b) Pentru apĕrarea de căminarĭ, bezmenarĭ şi Brănişterĭ, chrysovulŭ spune, că trimiţîndŭ jăluirea episcopuluĭ la vel logof. Radu Racoviţă, ca să cerceteze, acela a constatatŭ din «ispisóce bătrâne», că căměnariĭ nedreptŭ supĕră pe posluşnicĭ; căměnariĭ trebue a se mărgini numaĭ în tîrgŭ, căcĭ «numaĭ tîrgurile daŭ camênă, bezmenŭ şi branişte,» ĕră satele nu. Posluşniciĭ suntŭ sătenĭ, ĕră nu târgoveţĭ; că episcopulŭ a arĕtatŭ documente domnescĭ dela Barnovski Vodă, Stephanŭ

*) Veḑĭ an. 1750, Noembr. 15.

Vodă, Constantinŭ Duca Vodă, Antiochie Vodă, care arétă că moşia Episcopieĭ merge pênă în uliţa Borşova. Pe aceste deci temeiurĭ, chrisovulŭ, pe lângă scutirile de maĭ susŭ, cofirmă şi apĕrarea de amesteculŭ Căminarilorŭ şi Bezmănarilorŭ în coprinsulŭ satuluĭ locuitŭ de poslușnicĭ.

In chrysovŭ se amintescŭ boieriĭ divanişti:

Radu Racoviţă vel logof.
Manolaki Kostaki vel vorn. de ţéra de jos.
Ion Bogdan vel vorn. de ţéra de susŭ.
Lipsesce Hatmanulŭ i părcălabulŭ Suciavski.
Neculaiu Soce vel post.*)
Dumitraşcu Paladie vel spătariŭ.
Vasile Roset vel banŭ.
Aristarchi Chrisosculleo vel Vist.
Ioniţă Canta Cozino vel pacharnicŭ.
Vasile Balşe vel stolnicŭ.
Nicolae Carage vel comisŭ. (f. 11—13).

Însemnare. În anulŭ 1722, Episcopulŭ Georgie s'a tânguitŭ Domnuluĭ Michaiŭ Racoviţă, că s'a înnecatŭ în apa Bistriţeĭ, ître alte objecte, «tóte uricele şi ispisócele» Episcopieĭ date de Domniĭ ceĭ vechĭ. Însĕ din Chrysovulŭ acesta se vede, că la cercetarea făcută de vorniculŭ Radu Racovlţă, episcopulŭ avea în mănă maĭ multe testamente domnescĭ antice pentru moşia Episcopieĭ de lângă târgŭ. Chrysovul se esprimă aşa: «Dovedescŭ testamenturile Domnescĭ, ce s'aŭ aflatŭ în mâna sfinţieĭ sele Episcopuluĭ, dela Domniĭ ceĭ bătrânĭ, Barnovski-Vodă, Stephan-Vodă, Constantin Duca-Vodă, Antiochie-Vodă.» Trebue darŭ a înţelege că numaĭ o parte din Documentele Episcopieĭ se vorŭ fi înnecatŭ în Bistriţă, sub episcopul Sawa.

*) În Chorn. Huşi pag. 234, este scrisŭ: *Nicolae Suciu.* Aşa dar *Soce*, séŭ *Suciu* este vechia pronunţiă românéscă. De la ea a remasŭ numirea maĭ multorŭ sate Socĭ. Fanariulŭ a prefăcutŭ şi acéstă numire în *Sutzo*, şi o a confundatŭ cu o altă numire de familie antică din Ţéra-românéscă: *Sudţu* séŭ *Suţu.*

Darŭ dupe obiceiŭ, s'a esageratŭ rĕulŭ, spre a face maĭ mare efectu, şi ca cererea sa aĭbă maĭ avantagiosŭ resultatŭ.

Iul. 14. Andriaşŭ Ianovicĭ „бывшій (fostŭ) medelniceriŭ,» feciorulŭ luĭ Toderaşcu fostŭ Mare Logof., dănuesce Episcopieĭ unŭ vadŭ de móră în Gârla Putneĭ, la satulŭ Pârliţiĭ, cu totŭ loculŭ şi venitulŭ, «ca să fie pentru sufletulŭ părinţilorŭ, şi paminte (memorie) în viacĭ, şi să aibă a scrie şi la sfântulŭ pomelnicŭ, şi dumneḑeesculuĭ jertfenicŭ, şi să hie şi dela noĭ — adauge zapisulŭ — sfinteĭ Episcopiĭ dréptă ocină şi danie.» (f. 100).

Iul. 25. Ioanikie renoesce şi împuternicesce actulŭ făcutŭ la 1751 pentru fundarea şi înḑestrarea skituluĭ seŭ Vovedenia. Actulŭ acesta este subscrisŭ de elŭ şi de ceĭ-lalţiĭ Episcopi, şi deasupra adeveritŭ de Mitropolitulŭ Iacovŭ Putnénulŭ. În elŭ spune, că scopulŭ fundăreĭ skituluĭ a fostŭ între altele, ca să pótă a-şĭ odihni acolo bĕtrâneţele, «la vêrsta cea maĭ neputinciósă»; că loculŭ pe care este fundatŭ skitulŭ l'a cumpĕratŭ dela Monastirea Némţuluĭ cu 144 leĭ, osebitŭ de alte dănuirĭ, îmbunătăţirĭ şi ajutoriurĭ ce a făcutŭ elŭ Monastireĭ. Loculuĭ acela îlŭ descrie prin semnele hotarnice, stabilite de hotarniculŭ Vasilie Buchăesculŭ. Că a înḑestratŭ skitulŭ cu unŭ heleşteŭ, făcutŭ anume lângă skitŭ; cu moşia Davideniĭ, pe carea o a cumpĕratŭ dela Domniţa Aniţa, fiia luĭ Antiochŭ Vodă, în preţŭ de 1200 leĭ; a datŭ skituluĭ viĭ la Vitănescĭ, treĭ prisăcĭ de stupĭ, unŭ plugŭ de boĭ, vacĭ, şi 200 de oĭ: tóte aceste agonisite din propria luĭ avere, ce o avea câscigată din copilărie. Stabilesce ca privigherea morală şi numirea Egumenuluĭ să aparţină Monastireĭ Némţuluĭ, fără ca ea să înstreineze ceva din ale skituluĭ, orĭ ca cineva din Monastire să se amestece în administraţia materială a skituluĭ; ci tóte să fie numaĭ pentru kivernisirea skituluĭ. În fine spune, că la fundarea şi înḑestrarea skituluĭ este părtaşŭ deopotrivă în tóte keltuelele şi fratele seŭ «preutulŭ Nicolaiŭ Ieromonachulŭ». Actulŭ luĭ Ioanikie este acesta:

Іаков Митрополитъ Молдовеи адеверим.

»Ін шиницъ съ фіе тътърор ормашилор ноцри де врѣме че тоатъ исторіе вѣке ши ноаж неадеверѧцъ ши не адъче аминте ши не двацъ ка цри ла че степенъ сари афла цмъ двтрачастъ лъме пъръреа съ аибъ д кѫцетъл съѫ а гріжи май мълт де чеде съфлетеци фііид къ тоате чеде лъмеци сиитъ дешерте ши времелниче къ каре ниме нъ сал фолосит къ нъ авем аиче четате де лъкъит че чеде віітоаре ши вечниче съ кибъим але кѫцига къ врѣме есте а тръи ши врѣме есте а мъри. — Дрепт ачиа ши ѣл смеритъл сокотинд съ нъ рѣмъа тоатъ цстенѧла мѣ чи мам цстенит длъме—де тот двдишерт—ам избрънит къ чеде чам авът ѣл агонисите дии копилъріе ме шам фъкът ын скит—дни темелие ынде аете храмъл воведение пре сфетіи богородице—апроапе де мънъстирѣ Нямцъл ла карие нъдъждуинд Пре сфънтъл Дъмнезъ ка съ мъ дмпъртъшаскъ ка ши бътрънецеле мѣле ла бърста ча маи непътинчоасъ аколо съ мъ одихнеск — Йшиждере ши дъпъ моарте съ рѣмъа де вечникъ поменирѣ ноастръ—Іаръ пентръ кивирнисала де старѣ ачистъи скит. ка съ нъ съ пъстиаскъ ниче съ съ съпере дн кътръ нимене къ ачастъ ашезаре сал дтемеат карѣ маи цос се вор арăта—дтъи пентръ локъл ачестъи скит дпрецюр кът ам сокотит съ аибъ ди трѣбинца кълъгърилор чи вор лъкъи ла ачил локъ ам фъкът ашезаре къ съборъл сфіинтеи мънъстири ши ам къмпърат ачил лок де ла мънъстире прекъм сал ши хотърът—дсемне—ди дъмнелъи Василие Бъхъескъл бив вел медел. дпрезнъ къ тот съборъл мънъстіріи дчипъидъсъ хотаръл дин пъръ дела ѡ пиатръ хотар ынде сал фъкът ши бъѡр дтръи чиреш дрепт д със прин фънтъна ѡрбълъи ши тот д със пъиъ ла алтъ пиатръ хотар—ши ди аколо съ дтоарче ла дъал пъиъ ла алтъ пиатръ чи сал пъс д дъал дъсъпра дръмълъи чи мерци ла ездитъра цълъй дни пъръ де аколо тот ла дъал ла ын бъѡр чи сал фъкът дитръи чиреш ынди ши пиатръ сал пъс лъигъ чиреш де аколо ла алтъ піатръ чи сал пъс дтре дои чиреш де аколо тот ла дъал ла алтъ пиатръ чи сал пъс лънгъ

ѫи карпъи къ бѫwр ши ди аколо тот ла дѭл—дин бѫwр л бѫwр пънъ л върфѫл дѭлѫлѫи—ши ди аколо съ лтоарче пе чнлалалтѫ пичор ди діал пи дии цос ѭръш дии бѫwр л бѫwр пънъ чи асъ дин пъдѫрѣ л мъстакън н чіи рари—шаколо съѫ пѫс піатръ лъигъ ѫн мъстакън л каре съѫ фъкѫт ши бѫwр—чи есте лъигъ къраре чи мерци ла граждюри ди аколо дрепт ла вале ла алтъ пнатръ чи съѫ пѫс лъигъ ѫн арии л каре съѫ фъкѫт бѫор ди аколо тот дрепт ла вале пънъ л ашеѯътъръ ѫиде съѫ пѫс алтъ піатръ ди ла вале ди ѫи дрѫм—ши ди аколо съ лтоарчи ѭръ дрептѫ л сѫс пънъ л пърѫѫ ши ла піатра чи ди лънгъ чиреш л малѫл пърѫѫлѫи дин сѫс де ѫнди съѫ лчепѫт лтъи л каре семне съ къпринди аче вале чи съ иѫмеще слътиwара къ плаіѫриле ей пе ди лмбе пърциле—скърсѫра апелор—ши къ хълищиѫл чам еѯит ноі къ а ноастръ келтѫѭлъ чи есте лтрачил пърѫѫ—пе карѣ лок ам дат еѫ мънъстирі—рмд—леи баии гата—сосъбит ди алте милѣ чам фъкѫт къ мънъстирѣ—каре съ вор арѫта анѫме—и ди стѫпи ам дат матче ши чиичи кнлін лтрѫн акоперемъит—тіж ам маі фъкѫт ла мънъстирѣ къ тотъ келтѫѭла мѣ прекѫм сінт въѯѫте ши алте треі дѫгѣне ла еш ши w касъ ди кърчмъ ши ам дрис ши півница че ера стрикатъ карѣ съ кіамъ пивница лѫи мескичю ши джмл де пе хотарѫл търгѫлѫи Нѭмцѫл—ѭръш ноі ам міжлочіт ши иѫ къ пѫцинъ келтѫѭла ноастръ ам скос даніе—ши ам лионт ачи даніе а мърії сале лѫи Костандин Міхаіл ввода шакѫм дела мърія са Матеи Гика вод—ши мъкаръ къ скріе испісокѫл чел де даніе пе иѫмеле мънъстирѣи даръ ачаста еѫ ам вонт ди съѫ скрис ашѣ—Іаръ міжлочирѣ ноастръ ѫѫ фостѫ де съѫ скос ача діжмъ пинтрѫ кивирнісала скитѫлѫи чи акѫм маі пи ѫрмъ ацѫтъндѫм Дѫмнеѯѫѫ ди ам къмпърат ноі сатѫл давидѣніі—дела мърііл са домніца аница—фіика рпосатѫлѫи Лнтіwх вод—ам сокотит къ л дистѫл асте ачнл сат пентрѫ ківірнісала скітѫлѫи—ѭръ джмл маі сѫс помеиитъ де пе хотарѫл търгѫлѫи Нѭмцѫл ам дато мънъстиріі Нѭмцѫл сокотинд ка съ тріакъ ачесте толте дела мине ши пеитрѫ локѫл

скнтѫлѧи дарѫ маи вѫртос ши пентрѫ поменирѣ ноастрѫ ка сѫ фім ши ноі ктитори ши пѫринціі кълѫгѫри сѫ анѣѫ даторіе а скріе нѫмеле нострѫ ла помелиик ка сѫ сѫ поменяскѫ л вечкѫт а трѫи мънѫстире—лсѫ сѫ сѫ ціе шаста кѫ пеитрѫ сатѫл давиденіі скріе ла ѯаписѫл домнніі кѫ цѫмѫтате ди сат сѧѫ дат даніе ла мънѫстірѣ Нямцѫл ши пе цѫмѫтате аѫ лѫат бани каре шаче цѫмѫтать маи пи ѫрмѫ сѫ фіе жнкинатѫ ла мънѫстірѣ дар ачастѫ причинѫ кѫ даніе ши кѫ сѧѫ скріс ѯаписѫл пе нѫмеле мънѫстирііі ѩрѫш еѫ ам воит де сѧѫ скріс ашѣ пентрѫ wрѣ каре кивернисалѫ ка сѫ липсаскѫ ниџе прічіни чи не ера л протибитоаре дарѫ еѫ мѫртѫрисескѫ кѫ сѫфлетѫл меѫ кѫ тот сатѫл давнденїи лам кѫмпѫрат кѫ дрепци баніи меи—кѫ ак—лей—дѫпѫ кѫм адеверѫѫ де тоате ачесте прічіни ши ѯаписѫл чи миаѫ дат сѫборѫл сфінтіи мънѫстири шачел сат кѫ тот венитѫл сѧѫ сѫ анѣѫ ал стѫпѫнн нѫмаи кълѫгѫріі дела скит—ши ѩр ам маи дат скитѫлѫи ши погоане де віи ла Вітѫнещи, ла Пѫтна ши трїн прісѫчи де стѫпи ши ѫн плѫг де бой ши вачи ши с—де wи—карели ачесте тоате лїам кѫмпѫрат кѫ wсѫкіци ши дрепци бани міеи дин агонісѫта копілѫріі меле ѩр нѫ дин вініторіле Епіскопіи ши скнтѫл ачеста лам лкиват ѩрѫ мънѫстиріп Нямцѫлѫи—лсѫ егѫмен и кѫ тот сѫборѫл че вор фі дѫпѫ времі сѫ анѣѫ пѫртарѣ де гріжѫ пентрѫ скит ши сѫ пѫе началникѫ wрі дин сѫборѫл мънѫстиріі wрн дин стреини сѧѫ дии скит пе чнне вор сокоти wм вредникѫ нѫртѫтор де гріжѫ ѩр дела скит нимикѫ сѫ панѣѫ а лѫа мънѫстирѣ ничи ла локѫл чел хотѫрѫт сѫ нѫ сѫ маи аместиче ничи кълѫгѫріі ничи послѫшничіі ннчи ціганіи мънѫстиріі ничи конфелиѫ де кълкарѣ сѫ нѫл калче чи деспре тоци сѫ анѣѫ паче—ши скитѫл сѫ сѫ кивірнисаскѫ кѫ али сали ши челе че ле вор фи требѫинциле сѫ факѫ ши сѫ дрѫгѫ ши л бѫнѫ старе сѫ рѫмѫѫ кѫтва трѫи ши мънѫстирѣ—Іарѫ чине сари испити сѫ калче ашезареа ноастрѫ сѫ факѫ лтраат кип сѫпѫрѫнд сѧѫ лѫлнд чіва де але скитѫлѫи—ѫнїи ка ачїѣ сѫ фіе блестемаци де Домнѫл Дѫмнезеѫ ши де прекѫрата а лѫи маикѫ шн де ві апос-

толи ши де тнї сфінци пърінци а съборѧлѧи дела Никея ши де тоци сфици фіерѧл пістріле лемнеле съ пѫтредъскъ ши съ съ рѫсъпаскъ наръ трѫпѫриле лор съ сте ѫтреци нетопите ѫн вечи—ши съ аибъ парте кѫ Иѫда вънзъторѧл ши кѫ треклетѧл Ярїе—ши кѫ тоци ѫпротівничїи лѧи Христос ши ѫ че де апон съ фіе дат анаѳеміи ши ертаре съ нѫ афле ѫсъ ши дин архіерїе ноастрѫ че ниаѫ дат Домнѧл Дѫмнезаѫ ѫкъ съ фіе блъстъмат ши афѫрисит—ши ачест ашезъмънт сау фъкѫт прин цире сфінцїи сали пърінтелѧи митрополитѧлѧи църеи кур Іаков ши алтор фраци архіереи—ши а тот съборѧл сфинтїи мънъстіри Нямцѧл каріи маи цос шаѫ пѫс искълитѫриле ши печете мънъстиріи—ѫкъ шачаста съ съ цие къ ла тоате че кѫпринд ѫ карте=де ла мънъстирѣ Нямцѧл, ачаста каре сънтъ арътате маи сѫс прекѫм ла келтѫлаи скитѧлѧи ашѣ ши ла мошиеле че сау кѫмпъраг де сау ръндѫит де кѣвернісала скитѧлѧи ши кѫкате че сау дат—ашіждире ши ла алте келтѫлаи ши миле ши даніи че ам фъкѫт ла мънъстире Нямцѧл киліи, дѫгене ши ѫ скърт ла тоатъ келтѫлала ши цстенѣла сънтем пърташи ѫпреѫнъ кѫ фратімѫ преѫтѧл Ніколаи Ермонах. л. зсѯв їѧл. ке.

Печетеа

Іѡникіе Єпіскоп Рѡманѧлѧи.
Дѡсиѳеѭ Єпіскоп Сѫчеви.
Інѡкентіе Єпіскоп Хѫшлѧи.
Никанѡр Єгѫмен Нѣмцѧлѧи.

(Docum. M. N. No. opis. 1872).

Dintr'o mărturie a Ieroschimonachului Ioanikie, proin egumenŭ de Bogdana, din anul 1816, se vede. că episcopul Ioanikie a cumpĕratŭ nişte case în Iassĭ, situate la pórta bisericeĭ sântuluĭ Spiridonŭ, şi le a chărăzit monastireĭ Némţuluĭ, ca să-ĭ fie de metochŭ.

Reproducemŭ acea mărturie pentru noţiunile istorice ce cuprinde în ea:

„Іѡникїе Іѣрѡсхимѡнах Богдаиѣнѧл, ам дат ачастъ мъртѫрїе ѫ скрис сфінтей мънъстири Нѣмцѧл: пентрѫ локѧл митокѧлѧи дела Єши: а сфінтеи мънъстирй. 1816: Іѫние 10 зиле·

Рѫпосатѫл дитрѫ феричир, Єпископѫл Іѡаникїе Романѫл аѫ кѫмпѫрат ниџе касе дела Сандѫл Косїе дин Іаши, ши лѣѫ дат сфінтеи мѫнѫстири Нѣмцѫлѫи сѫи фіе миток дож касе кѫ локѫл лѡр ши кѫ оградѫ. Ши ачеле касе сѫнт ла поарта сфѫнтѫлѫи Спиридѡн, алѫтѫрѣ кѫ локѫл Томїй Космїй, ши диспре амїѫзѫзи, кѫ к'селе сунгѫрѫлѫй, ши а лѫи Александри негѫцѫторѫл. Ши стѫпжниндѫле сфѫнта мѫнѫстире кѫтѫва врѣме ка пре ѡ даніе а са. дѫпѫ време, віинд рѫпосатѫл Іордаки Гика дела цариград, ши неавжнд касѫ ѧ Іаши аѫ кѫмпѫрат касѫле унгѫрѫлѫи, ши а лѫи Алеѯандри ши неажѫнгжндѫи лок, єѫ лѫат ши митокѫл мѫнѫстирїи. Ши неѫмпротивиндѫсѫ мѫнѫстирѣ ачелѫи бо р, аѫ фѫкѫт скимѫѫ сѫ дѣ лок пентрѫ лок ши сѫ факѫ ши касѫ, пентрѫ касѫ. Ши фііинд еѫ рѫиджнит де егѫменѫл Варлам Дингa ши де соборѫл пѫринцилор, динпреѫнѫ кѫ монаѫѫ Амфілофїе лецкае, ам мерс ла Іаши ла логофѫтѫл Гига, дѫмнѣлѫи да ѫи лок ла патрѫѯѫчи де сфінци, нѡи иам прїимит, черѫнд лок апроапе де тѫрг ши гѫсиндѫсѫ ѫи лок апроапе де тѫрг де вѫнѯаре, алѫтѫрѣ кѫ ѯидѫл Митрополеи. ши алѫтѫреа кѫ ѫлица фередеѫлѫй, ши ѧи стѫпжени, лѫнгѫл лѡкѫлѫи: дии ѫлица катарџїлѫи, пѫнѫ ла портица митрополїеи. Ши кемѫнд Іордаки Гика пе кѫпитанѫл Радѫ вѫнѯторѫл локѫлѫи, аѫ фѫкѫт токмѣлѫ сѫи дѣ пе ачел лок патрѫ сѫте де л'и ши дѫпѫ токмалѫ дѫндѫи тоци банїи, аѫ лѫат ѯапис дела кѫпитанѫл де вѫнѯаре, ши ачел лок фііинд ѧпресѫрат кѫ гѫною, кѫт иѫмаи гѫрличїѫл пивниџїи чеи де пїатрѫ сѫ ведѣ, дѫмналѫи Іордаке Гига аѫ кѫрѯит локѫл де гѫною ши лаѫ ши ѧнгрѯдит кѫ а са келтѫалѫ, Ши сѫ факѫ ши касѫ, пентрѫ касѫ мѫнѫстирїи сѫи фіе миток. Ши вара фііинд ачѣстѣ скимѯѫрн ла сфѫнта Марїа аѫ венит сфінцїа са рѫпосатѫл Паїсїе старецѫл, дин сѫкѫл ѧ Нѣмцѫ, ши Гига наѫ 'ѫкѫт касѫ пентрѫ касе, иѫмаи лок пентрѫ лок аѫ дат, каре саѫ стѫпжнит де ст: мс локѫл пжнѫ акѫм. Ши рѫпосатѫл епископѫл Іѡаникїе де тоате чѣле че аѫ дат сфин: мс: шн скитѫлѫи сѫѫ вдѣнїа: вїй, дѫгеии л'ѫѫ афїеросит

къ лѣтъ8ри ша къ мари блестем8ри д8пъ към аратъ кондика прѣwсфинцїи сале, искълнтъ де архіерѣи.

Subscrisŭ: Іwникїе Іеросхимонахъ проін ег8мен де Богдана. (Docum. Mitrop.)

25 Sept. Ioanikie, împreună cu Mitropol. Iacovŭ, cu Dositheiŭ alŭ Rădăuţilorŭ, şi cu Innokentie alŭ Huşilorŭ şi cu toţĭ boieriĭ divanişti, se amintesce în chrysovulŭ luĭ Matheiŭ Ghica, prin care lasă în profitulŭ proprietarilorŭ dejma séŭ uşurulŭ ce se lua dela Tătarĭ (Chron. Huş. p. 231—234).

23. Noembr. Ioanikie, împreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ, cu Dositheŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Innokentie alŭ Huşilorŭ se amintesce în chrysovulŭ luĭ Matheiŭ Ghica, pentru regularea veniturilorŭ Boierielorŭ ţereĭ. (Uricar. part. II. p. 277).

Anulŭ 1755. Ianuar. 12. Ioanikie cumpĕră cu 525 leĭ satulŭ Stornescĭ, proprietate a Monastireĭ Bogdana, spre a'lŭ afierosi Monastireĭ Precista, zidită de dênsulŭ în oraşulŭ Romanŭ. Soborulŭ Monastireĭ Bogdana a fostŭ silitŭ a vinde acea proprietate, pentru ca să pótă repara Biserica ce se surpase de cutremurŭ. Vêndarea s'a făcutŭ cu permisiunea Divanuluĭ tereĭ. Ioanikie, pe lângă plata menţionată, s'a obligatŭ şi cu inspecţiunea restabilireĭ Biserichĭ dela Bogdana. Reproducemŭ aicĭ întregulŭ zapisŭ originalŭ despre acéstă cumpĕrătură şi tocmélă:

«Adică eŭ Ieromanachŭ Nicanorŭ, dimpreună cu totŭ soborulŭ sfinteĭ Monastirĭ Bogdanĭĭ. Adeverimŭ cu acestŭ zapisŭ alŭ nostru la cinstita mâna sfinţii sale părintelui Episcopuluĭ de Romanŭ kyr Ioanikie, ca să se scie: că întêmplându-se de s'aŭ surpatŭ Sf. Monastire de cutremurŭ fiindŭ răsipită, şi fórte rĕŭ stricată, dintru care avêndŭ multă trebuinţă a să drege. Şi neavêndŭ noĭ altă putere, am însciinţatŭ pe preosfinţia sa părintele Mitropolitulŭ ţereĭ şi alŭ nostru stăpênŭ kirio kir Iacovŭ. Şi sfinţia sa împreună cu ceĭalţĭ părinţĭ Episcopĭ şi Domnia lorŭ velitiĭ boierĭ cu sfatŭ de

obştie s'aŭ socotitŭ ca să să vêndă una din moşiile Monastirii şi să să driagă Monastirea.

Decĭ noĭ cu totŭ soborulŭ Monastireĭ am alesŭ acéstă moşie anume Stornescĭĭ cu alte părţi dintr'alte moşiĭ ce suntŭ lipite către dênsa anume : giumĕtate de satŭ de Batirescĭ, şi giumĕtate de satŭ Pleşescĭĭ, şi cu părţile ce s'ar alege din Codrescĭ, şi din Mădărjăscĭ şi cu heleşteulŭ satuluĭ Stornescĭĭ ce este în apa Bahlueţuluĭ. Care moşie fiindŭ depărtată dela Monastirea nóstră şi neputêndŭ noĭ a o căuta pentru depărtarea loculuĭ. Neavênd Monastirea nicĭ unŭ folosŭ de către dênsa s'aŭ scosŭ vênzĕtóre, şi negăsindu-se alţiĭ ca să ni-o plătéscă. S'aŭ aflat dar cumpĕrătoriŭ sfinţia sa părintele Episcopulŭ de Romanŭ kir Ioanikie avênd sfinţia sa trebuinţă ca să o închine zidireĭ sale Monastire nóuă ce se numesce chramulŭ Adormirea Precisteĭ din târgu din Romanŭ. Şi aŭ stătutŭ la tocmélă cu noĭ şi am tocmit cu sfinţia sa preţul moşiĭ : 525 : leĭ şi sfinţia sa ne-aŭ făcutŭ plata deplinŭ cu banĭ gata întru mânele nóstre. Cu care banĭ aŭ primitŭ sfinţia sa şi epitropia ostenceleĭ ca să ste să ne diriagă monastirea.

Dreptŭ aceea şi noĭ veḑêndŭ plata deplin pre ace moşie maĭ sus arĕtată, datam şi dela noĭ dela totŭ soborulŭ acest adevĕrat zapis la mâna sfinţii sale, ca să'ĭ fie drĕptă ocină şi moşie acelŭ satŭ Stornescĭĭ şi cu tóte părţile ce sunt maĭ sus arĕtate, care sunt lipite către acel sat, şi cu heleşteŭ în apa Bachlueţuluĭ, şi cu tóte hotarăle ce să cuprind, şi cu tóte veniturile, ca să'ĭ fie moşie stătătóre în vecĭ, şi am dat şi tóte dresăle acestorŭ moşiĭ la mâna sfinţii sale, şi pe zapisul nostru să aibă sfinţia sa aşi face şi ispisocŭ de întăritură dela Măria sa vodă, şi acéstă tocmélă, şi aşedare saŭ făcutŭ înainte sfinţii sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, şi a părinţilorŭ Episcopĭ, şi a boierĭ marĭ şi micĭ, carĭĭ maĭ gios să vor iscăli, şi noĭ încă pentru maĭ mare încredinţare am iscălitŭ cu totiĭ şi am pus şi pecete sfintiĭ monastirĭ 7263. Genar. 12.

baniĭ ce-aŭ fostŭ dat luĭ Velişco copil-de casă pe ace giumĕtate de sat de Batirescĭ aceĭ 150 leĭ, şi aŭ rĕmas satul Batirescĭĭ întreg a nostru. Şi tóte aceste moşiĭ maĭ sus arĕtate li-am cumpĕratŭ pe drepţĭ baniĭ noştri ce-am avutŭ din osăbită agonisita nóstră din copilărie.

Şi după acésta am stătut la aşeḑare cu sfinţ'a sa Preosfinţitul părintele Mitropolitulŭ ţerĭĭ, şi al nostru stăpên kir Iacov, şi ni-am învoit, şi ni-am aşeḑat cu sfinţia sa, de am făcut schimbătura. fiind că satul Stornescĭĭ iaste maĭ depărtat de Monastirea nóstră ce iaste la târgul Romanuluĭ, socotind că nu dă mâna călugărilorŭ ce vor lăcui la ace Monastire ca să să pótă chivernisi cu dênsa pentru depărtarea loculuĭ. Şi avênd şi sfânta Mitropolie altă moşie anume Unguraşiĭ ci este pe apa Orbiculuĭ la ţinutulŭ Némţuluĭ şi cu alte hotară lipite către acest sat, anume : satul Dracşinescĭĭ ce iaste în mijlocŭ, şi satulŭ Negoescĭĭ ce iaste alături cu Dracşinescĭĭ pe din ,susŭ, care sunt lipite una de alta, tot la un hotar şi cu heleştei, cu casă, cu biserică, şi cu parte ce se va alege din Goşmani. Care moşiĭ fiind aprope de târgul Romanuluĭ şi de monastire noao zidire nóstră. Cum şi Stornescĭĭ fiind maĭ aprópe de sfânta Mitropolie, alegênd a di de ópotrivă aceste moşiĭ şi maĭ de folosŭ a âmbe părţile. Datuniam noĭ sfinteĭ Mitropoliĭ satul Stornescĭĭ cu tóte părţile dintr'alte hotară ce sunt lipite cătră acest sat, şi cu heleşteŭ ce maĭ sus s'aŭ arĕtat. Şi sfânta Mitropolie ni-aŭ dat noao iarăşĭ moşia driaptă, satul Unguraşiĭ, şi cu alte hotară şi părţĭ cu heleştei, cu biserică, cu casă şi cu tóte veniturile ce să cuprind pe aceste hotară care maĭ susŭ anume sunt arĕtate. Şi acéstă schimbătură fiindŭ făcută cu bună învoială amênduror părţilor, datam dela noĭ, acest adevĕrat zapis la mâna sfinţii sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, ca de acum înainte aceste moşiĭ maĭ sus pomenite, satul Stornescĭĭ cu heleşteŭ în apa Bachlueţuluĭ, şi satul Batirescĭĭ, şi Pleşescĭĭ, şi cu părţile ce să vor alege din Cudrescĭ şi din Mădărjăcĭ cu tóte

hotărăle lorŭ, şi cu tóte veniturile ce vor cuprinde pe aceste hotară, ca să fie sfinteĭ Mitropoliĭ dreptă ocină şi moşie şi schimbătură, stătătóre în vecĭ. Şi am dat la mâna sfinţii sale şi zapisul ce l'am avut de cumpĕrătură dela părinţiĭ călugărĭ de Bogdana. Aşijdere şi zapisul luĭ Velişco copil-de-casă cu alte scrisorĭ ce sunt pe giumĕtate tot de Batirescĭ ce-aŭ fost cumpĕratŭ D-luĭ Razul biv vel Spăt. pe care i-am întors noĭ baniĭ. Si acele zapise încă s'aŭ dat la sfânta Mitropolie dimpreună şi cu alte dresă vechĭ ce sunt pe moşiile Monastiriĭ Bogdaniĭ. Pe care zapise să'şĭ facă sfinţia sa ispisocŭ de întăritură dela Măria sa Vodă. Şi asemine zapis de aşeḑare şi de schimbătura ni s'aŭ datŭ şi noao la mâna nóstră dela sfânta Mitropoliă. Şi acéstă tocmală, aşeḑare şi scimbătură s'aŭ făcutŭ din nainte şi altor fraţĭ Episcopĭ, şi egumenĭ, şi a boerĭ marĭ şi micĭ, cariĭ maĭ josŭ se vor iscăli şi pentru maĭ adevĕrată încredinţare am iscălit şi noĭ înşine cu mâna nóstră, puind şi pecetea sfinteĭ Episcopiĭ. Acésta facem scire 7263. Maiŭ 15.» Subscrişĭ : Ioanikie Episcop Romanskiĭ.—Dositeiŭ Episc. Rădăuţikiĭ—Enokentie Episc. Huşi.» Apoĭ urméză subscrierile a ḑece boierĭ marturĭ. (Cond. Docum. Mitrop. f. . . .).

La 9 Iul. Episcopul Ioanikie însciinţéză pe Ieromonachulŭ Antonie Egumenulŭ şi pe totŭ soborulŭ Monastireĭ Agapieĭ, că a hotărnicitŭ moşia Monastireĭ dela Goşmanĭ, de cătră moşia Mitropolieĭ Ungurașiĭ. Étă scrisórea :

† Întрє ермонашн, молитвата, антонїє ши тот соборѧл сфинтєи мънѫстири агапіи сѫ фіци сѫнѫтоши ши благословнци. Ѫѫ ѧщіинцѧм пентрѫ мошіа мънѫстирєи делл Гошмани кѫ дѫпѫ мѫртѫрїа чє а арѫтат мартор'ї митрополїи пє ѫнде аѫ ѧмблат хотарѫл Гошманілор ши а Ѻнгѫрашилор саѫ ши мѫсѫрат пєсте тот хотарѫл Гошманилор пѫн ѧтрачеле семнє, фіинд ḑє фацѫ ши молитва са Ѩнтон Проин єгѫмєн ши аѫ єшит мѫсѫра локѫлѫи ḑеплин кѫт скрнє ши ла хотарника мънѫстирїи дѫрѫ кѫм ман пє ларгѫ ва спѫнє ши молитва са проин єгѫмєн Ѩнтон дин гѫрѫ, ши саѫ хотѫрѫт локѫл Ѻнгѫрашилор

(Isçăliţi:) Inokentie Episcop Huşi. Vasilie Buchăescu biv. vel medel. — Eŭ preotul Paladie Săcară.—Ioniţă Codrescu biv vel medel. martur. — Ieromonach Nicanor Egumen de Bogdana.—Ieromonach Theophan.—Ieromonach Ion. — Monach Ionikie.—Monach Cosma.—Monach Gerasim, şi cu tot soborul. (Cond. Docum. Mitrop. f. 606—607).

Procesulŭ intentatŭ Episcopieĭ, din anulŭ trecutŭ, de Ilie Cantacuzinŭ Vel pacharniculŭ*), pentru împresurarea moşieĭ Gădinţiĭ de cătră o proprietate vecină a Episcopieĭ, neputându-se fini prin lucrarea hotarniculuĭ Buchăescului, trece la Divanulŭ domnescŭ. Acolo se finesce prin împăcarea luĭ Ioanikie cu Pacharniculŭ Cantacuzinŭ. Cartea dată Episcopuluĭ la acéstă ocasiune, de velitiĭ boieriĭ divanişti, pentru curmarea procesuluĭ prin împăcare, se află în Condica Docum. f. 21—23.

Armeniĭ din Romanŭ, nemulţumiţi cu sentenţa Domnuluĭ C. Racoviţă din anulŭ 1753, carea îĭ supunea la plata dejmeĭ cătră Episcopie, schimbându-se Domnia, eĭ s'aŭ opusŭ a da dejma, şi sub noulŭ Domnŭ Matheiŭ Ghica, aŭ intentatŭ procesŭ Episcopieĭ la Divanŭ. Divanulŭ şi Domnulŭ aŭ datŭ sentenţa iarăşĭ în favórea Episcopieĭ; căcĭ, ţice chrysovulŭ datŭ la acéstă ocasiune, „s'aŭ găsitŭ pâra Armenilorŭ fără de ispravă, carii âmblâudŭ împrotiva dreptăţiĭ, fără de nicĭ unŭ temeiŭ, nu le-aŭ ţinutŭ Domnia în sémă, şi le-aŭ datŭ respunsŭ: să se astêmpere, şi să-şĭ dea ţeciuéla pe obiceiŭ la sfânta Episcopie.“ (f. 25, 26).

Maiŭ 11. Într'o mărturiă de vênţérea uneĭ reţeşiĭ din satulŭ Averesciĭ, între alţiĭ se aduce ca marturŭ «Corbulŭ dikiulŭ de la Episcopia de la Romanŭ.» (f. 56).

Maiŭ 15. Ioanikie skimbă cu Mitropolitulŭ Iacovŭ moşia Stornesciĭ dela Ţinutulŭ Cârligăturiĭ, ce o cumpĕrase dela

*) Când a intentatŭ procesulŭ, Cantacuzino avea rangulŭ boierescŭ de *Stolnicŭ*. Acum era înaintatŭ la *Păchărnicie*.

Monastirea Bogdana. Motivulŭ skimbuluĭ a fostŭ depărtarea aceĭ moşiĭ de Monastirea Precista, căreia o dănuise Ioanikie. Mitropolia îĭ dă în skimbŭ din proprietăţile sale, moşia Ungurașiĭ cu alte părţĭ, pe apa Orbiculuĭ în ţinutulŭ Némţuluĭ. Skimbulŭ s'a făcutŭ cu scirea şi aprobarea Divanuluĭ Reproducemŭ actulŭ datŭ Mitropolieĭ de Ioanikie, la ocasiunea acestuĭ skimbŭ :

«Ioanikie cu mila luĭ Dumneḑeŭ Episcop Romanuluĭ. Adeverim cu acestŭ zapis alŭ nostru la pré cinstită mâna sfinţiĭ sale părinteluĭ Mitropolituluĭ ţeriĭ, şi al nostru stăpênŭ kirio kir Iacovŭ, ca să să scie, că avênd noĭ o moşie la ţinutulŭ Cârligăturiĭ, anume satul Stornescĭ şi cu alte părţĭ dintr'alte hotară ce sunt lipite cătră acest sat, anume : satul Batirescĭ şi cu giumĕtate sat de Pleşescĭ, şi cu părţile ce s'ar alege din Cudrescĭ, şi din Mădărjăcĭ, şi cu heleşteŭ în apa Bachlueţuluĭ ce iaste pe hotarul satuluĭ Stornescĭ.

Care acéstă moşiă satul Stornescĭ cu giumĕtate sat de Batirescĭ şi giumĕtate sat de Pleşescĭ şi cu părţile ce să vor alege din Codrescĭ şi din Mădărjăcĭ ne-aŭ fost noao cumpĕrătură de la Nicanul Egumenul şi de la tot soborul sfinteĭ Monastirĭ Bogdaniĭ drept 520 leĭ, care eĭ ni-aŭ vêndut noao cu scirea sfinţii sale părinteluĭ mitropolituluĭ, şi a fraţilorŭ Episcopĭ, şi a Dumnilor sale boierĭ marĭ şi micĭ cu sfat deobştie, luând călugăriĭ voia a vinde acéstă moşiă, fiind că Monastirea Bogdana era răsipită şi surpată de cutremurŭ. Şi avênd multă trebuinţă a să drege, şi neavênd eĭ altă putere, li-am plătit'o noĭ cu preţu bunŭ şi cu banĭ gata, avênd trebuinţă ca să o închinămŭ zidiriĭ nóstre la Monastire noao ce se numesce chramulŭ Adormiriĭ Precistiĭ din târgu din Romanŭ.

Iară giumĕtate de satul Batirescĭ ce a fost a luĭ Velişco copil-din-casă, care elŭ aŭ fostŭ vêndut'o dumisale luĭ Vasilie Razul biv vel Spăt. întro : 150 : leĭ, şi neîncăpênd d-lui ca să o cumpere fiind cu reḑeşie maĭ aprópe Monastire Bogdana, aŭ priimit D-lŭ Spăt. de bună voia de i-amŭ întorsŭ

деспре хотарѣл Гошманилор ши сѣ пѣс ши петри пентрѣ ачаста вам дрѣпцат ка сѣ цие ши соворѣл л че кип сѣ афлатѣ ши сѣ хотѣржт сѣ аибѣ крединцѣ омѣл мънѣстирій. Де ачаста ши фіци сънѣтоши.

Де бине воитор: Ізл· а. зсѣг.

Subscrisŭ: „Iwаникіе епископ ром.“

(Docum. M. Agapiei).

Cu acéstă ocasiune însemnămŭ, că episcopulŭ Ioanikie era atâta de espertŭ în ale moşielorŭ, şi cu atâta înţelepciune şi bună credinţă în deslegarea nenumăratelorŭ certe pentru moşiĭ, în câtŭ în tóte părţile îlŭ cereaŭ la Domnie a fi hotarnicŭ, şi mărturiele luĭ aveaŭ la judecată atâtŭ de mare valóre, dupe spusele tradiţionale ale bătrânilorŭ, că nime nu îndrăznia a le contradice. Şi în adevĕrŭ pintre documentele monastireştĭ şi ale particularilorŭ se găsescŭ o mulţime de mărturiĭ botarnice făcute de Ioanikie, şi cu Vasilie Buchăesculŭ, — o persónă deasemenea renumită pentru cunoscinţele luĭ despre ţéră, şi despre ale moşielorŭ.

Aug. 10. Preutulŭ Apostolŭ Căpătanu, feciorulŭ preutuluĭ Michalce Căpătanŭ, cu fiiĭ sĕĭ: Georgie, Pavelŭ şi Vasilie, chărăzescŭ episcopieĭ de Romanŭ „dréptă ocină şi moşie a lorŭ» din satulŭ Vineşescĭ, ţinutulŭ Putneĭ: pentu sufletele lorŭ, ale părinţilorŭ şi ale moşilorŭ, spre a fi înscrişĭ în pomelniculŭ ktitorilorŭ Episcopieĭ. (Cond. Docum· Epis. f. 98).

La 1. Sept. Ioanikie dă skituluĭ Pokrovulŭ o carte, prin carea confirmă, că schitulŭ este fundatŭ şi îndestratŭ de episcopulŭ Pachomie, şi independenţa luĭ de monastirea Némţuluĭ este confirmată prin cărţĭ kyriarchicescĭ şi patriarchicescĭ. Acésta ne dă a înţelege, că monastirea Némţuluĭ se încerca a supune acelŭ skitŭ sub administratia sea. Étă cartea luĭ Ioanikie:

Iwникіе кѣ мила лѣи Дѣмнезѣ епископ Романѣлѣи·

Фачем цире кѣ ачастѣ картѣ а ноастрѣ пентрѣ ѣи скитѣ чаѣ фѣкѣтѣ рѣпосатѣлѣ фратиле Пахоміе, чаѣ фостѣ епископ ла Ро-

Ныи Константин Михаил цехан Раковицѫ ввод Божїею милостїю Господар земли Молдавскои.

Іниїинцѫм домнїа мѫ кѫ ачест испїсѡк а домнїи мѣле тѫтѫрѡр челор че пре дѫнсѫл вор кѫѕта сѫ четинд пре ал вор авѣи кѫ патѫ вїинд динаинте домнїи мѣле де Дѫмикѫѕ юкиторюл чинстит пѫринтеле ши рѫгаторюл нострѫ сфинціа са пре сфинцитѫл Епископѫл де Роман Кур Іѡникіе, ѫѕ арѫтат дѡмнїи мѣле ачести ѫаписе мари цос скрисе. Іитѣи ѫн ѫапис де ла монах. Герасим че лаѕ кѣмат Георгиц цинереле Крѫстїи сінѫ Мартин шин де ла фѫмеа лѫи Тѫдора ши кѫ фіикѫса Мѫриѫца ши кѫ непотѫсѫѕ Пѫтрашко дии аніи ѫсно дкрединицат кѫ ѫнспрѣзече мѫртѫріи де преѫци, ши диакони, ши мирани. Скріинд монах Герасим каѕ вѫндѫт де преѫиѫ кѫ фѫмеа са Тѫдора ши кѫ Мѫриѫца ши Пѫтрашко сфинціи сале нѫмитѫлѫи Епископ тріи погоане де віе каре ачести погоане де віе синт пре доаѡ хлиѫе адекѫ пе парте витѫнаскѫ ши пе парте ѡлешаскѫ ѡт цинѫтѫл Пѫтнїи каре віи ши лѫр лаѕ фостѫ кѣмпѫрѫтѫрѫ лнсѫ ѫн погон ши ѡмѫтате дела Хортоломеи сінѫ Ілеѕлѫи че есте пе парте витѫнаскѫ ши ѫн погои ши ѡмѫтате де ѫестре дела Крѫсте сини Мартін че есте пе парте ѡлешаскѫ ши тріи чирте де вие ши кѫ локѫа кѫсои каре маѣ фостѫ лѫи монах Герасим даніе дела Ілеѕл ши дела сокрѫсѫѕ крѫсти ши дела Киріцѫ непотѫсѫѕ, ши пѫтрѫспрезече погоане де арѫтѫрѫ парте Кѫрстїи пе хѫ[illegible]ѡлешаскѫ— ши ѡ чирте ши ѡмѫтате де лок стерп [illegible]рѫкат кѫ поми ши нѫчи ѫи капѫл вїиаор ши дела дѫл ши дела вале. Ячесте тоате лаѕ вѫндѫт ей лнкѫ ши кѫ крамѫ ши килїе ши кѫ тоате васеле де вин дрепт ѡ сѫтѫ ши чиичиѫчи де леи ши лаѕ фѫкѫт платѫ деплин нѫмитѫл Епископ пентрѫ ачеа ей дикѫш маѕ дат ѫаписѫл ачеста де вѫнѫаре ши маѣ дат ши ѫапісиле челе вѣки.

Ѫа дѡиле ѫапис дела діакѡнѫл Пѫтрѫшкан ши дела Сѫра діаконіца дни аніи ѫсѫ—скріинд каѕ вѫндѫт ши ей сфинцій сале пѫрінтелѫи Епископѫлѫи Іѡникіе ѡмѫтате де погои де віе пѫрацінѫ ла Витѫнещи лнтре віиле ачести де сѫс скрисѫ каре віе маѕ

фост ши лѣи де хестре де ла сокрѣсѣ Іѡи мѣнтїанѣа вѣндѣтаѣ ачастѣ цѣмѣтате де погон дрепт хече леи.

Ял тремле хапис дела Костаитин Лепѣдат ши де ла фратесѣ Іѡн дїакон фечоріи лѣи Йидреи Лепѣдат де Битѣнещи дин анїи хсѣа=сок=вї—скріинд пе кѣм аѣ вѣндѣт доаж погоане де пѣрацинѣ алѣтѣре кѣ вїнле чаѣ маи кѣмпѣрат нѣмитѣл Епископ дела моиах Герасим лисѣ ѣн погои алѣтѣре кѣ крама лѣи Герасим пе дни сѣс, шалт погон дин капѣл ачелѣе ла вале тѡт пе ача фѣшѣа ши кѣ чинчи нѣчи=в=нѣчн лѣнгѣ крама Епископїн ши дои ла мижлокѣл віп ши ѣнѣл ѧн капѣл віи дела вале ши кѣ трїи мери ши ѣн пѣр ѧи капѣл погоиѣлѣи челѣи дела вале каре вїи лиаѣ лѣат ши ел, кѣ диванѣл рѣпѣѡсат пѣриителѣн дѡмнїн меле ши кѣ алте=в=диванѣри чаѣ авѣт маи пе ѣрмѣ ла алци Дѡмни кѣ Герасим кѣм пе ларгѣ скріѣ причина кѣрциле дѡмнещи де рѣмас. Ячести доаѡ погоане де пѣрацинѣ ши кѣ помецін де сѣс скрнши лиаѣ вѣндѣт ен сфінцін сале нѣмитѣлѣи Епископ дрепт трейечи леи=шн лиаѣ фѣкѣт платѣ деплин.

Ял патрѣле хапис де ла Пѡпа Симеѡн ши де ла Превтїаса лѣи Тѣдосие дни анїи хсѣг. ѡк. д. скриинд пекѣм аѣ вѣндѣт сфинцін сале иѣмитѣлѣи Епископ трїи чирте де бїе че синт ѧн дял ѧн Битѣнещи алѣтѣре кѣ вїе чаѣ кѣмпѣрат дела Лепѣдат ши снитѣ пе локѣл ѡлешѣскѣ каре вїе ѡѡр ѧнкѣ лиаѣ фостѣ даиїе дела Кѣрсте сокрѣл лѣи Гевргицѣ морар вѣндѣтаѣ ачести трїи чирте де вїе лиаѣ вѣндѣтѣ еи дрептѣ чинчиспрѣдѣче леи каин гата ши лиаѣ фѣкѣт платѣ деплин ѧнсѣ хаписе векн наѣ дат ла Епископие, кѣ саѣ прѣпѣдит ши де сар иви вродатѣ ла чинева сѣ сѣ ѧ дела мѣнѣле ачелора.

Ял чинчиле хапис дела . . . . . скрїинд каѣ вѣндѣт иѣмитѣлѣи Епископ лок де ѣлице . . . . . стѣижини ѧн латѣ, ларѣ ѧн лѣнгѣ мерце локѣл дин капѣл вїи чел дела вале, а лѣи Лепѣдат пѣиѣ ѧн дрѣмѣл че вине дела кодрѣ, ши мерце ла Битѣнещи. Каре вїи фїинд кѣмпѣрате пре дрепци каніи сфїнцїи сале пѣриителѣи Епископ кур Іѡникїе. Сфинцїа

ca дикѫш дии вѣнѫ врѣре сфиніцїи сале лиѫ дат данне скитѫ-лѧи Домніи мѣле дела мънѫстирѣ Нѣмцѧл ѧнде съ чнистеще ши съ празнѫще дитраре ѧи весерекѫ а пресфїнтїи кѫратїи ши пѫрѫрѣ Фечоарѫ Марїе майка домнѫлѧи иострѫ Іс. Хс.= пентрѫ поменирѣ сфїнцїи сале. Дрепт ачеа ши дѫмнїе мѣ вѫ-ѫинд ѯаписеле вѫиѯторилѫр скрїинд, кѫ шаѫ лѧат плата деплин дни мѫна иѫмитѫлѧи Єпископ ши кѫм кѫ ши сфїнцїа са дни вѣлавне чаѫ авѫт лиѫ дат вїиле ачесте иѫмитѫлѧи скит. Іатѫ дарѫ кѫ дела дѫмнїа ма дикѫ ам датѫ, шам литърит кѫ ачестѫ иеписчк а Домніи мѣле, сфѫнтѫлѧи скит, касѫ стѫпѫ-нѧскѫ, вїиле ачесте кѫ вѣнѫ паче ши съ фїе иѫмйтѫлѧи скит дрѧптѫ данїе ши милѧире ши мошие стѫтѫтоари ѧи вѣкѫ ши поѫтим ши пре алци лѧминаци домии че вѫр фї ѧи ѫрма иоастрѫ ка съ ѧитърѧскѫ стѫпѫнире иѫмитѫлѧи скит ши дѫмнїиле сале пентрѫ а лор вечйника поменире.

ѯсѯд. лѧна апр. вї.

Іѫн Константин вѫевѫда.

(Docum. M. N. No. opis. 3754).

Apr. 13. Episcopulŭ Ioanikie era în genere stimatŭ pentru cuviosia luĭ, şi pentru neobosita luĭ stăruinţă la buna starea Episcopieĭ, a Bisericilorŭ şi a Monastirilorŭ, atâtŭ din eparchia sea câtŭ şi în altele. Mitropolitulŭ Iacovŭ Putnénulŭ, cunoscutŭ ca bărbatŭ cuviosŭ, şi Archipăstorŭ integru şi zelosŭ pentru binele Bisericeĭ şi alŭ ţereĭ în genere, avea către Ioanikie o mare stimă, asculta consiliele luĭ spiritualĭ, şi îlŭ numia «Stareţŭ» alŭ seŭ, adică părinte spiritualŭ, şi conductorŭ în cele sufletescĭ. Spre a'şĭ esprima particulara lorŭ stimă către venerabilulŭ Episcopŭ, Mitropolitulŭ Iacovŭ şi Domnulŭ Const. Racoviţă, decidŭ a'ĭ da dreptulŭ de a servi în capitală, caşi în eparchia sea, cu mitră şi cu sacosŭ; dreptŭ pe carele pênă acumŭ nu'lŭ aveaŭ Episcopiĭ eparchioţi în genere. Acest dreptŭ s'a datŭ însĕ numaĭ personalŭ luĭ Ioanikie, ca remuneraţiă pentru virtuţile luĭ, fără înse a putea trece şi la succesoriĭ seĭ.

Din acésta se vede, ca Episcopiĭ eparchioţĭ numaĭ în eparchiele lorŭ aveaŭ dritŭ de a servi cu sacosŭ, éră celŭ dela Romanŭ şi cu mitră, precum şi cu pateriţă argintată; în capitală însе, la părăţile religióse şi Domnescĭ, eĭ se învestiaŭ numaĭ cu mantiele, cu omofórele şi cu pateriţele lorŭ modeste. Ioanikie acum, pe lângă pateriţă argintată, chărăzită episcopilorŭ de Romanŭ în anulŭ 1738, celŭ întêiŭ căpetâ dreptulŭ de a se învesti în capitalĕ şi cu mitră şi cu sacosŭ. La acéstă ocasiune Domnulŭ Racoviţă îĭ dăruesce o mitră. Reproducemŭ aicĭ, atâtŭ cartea Mitropolituluĭ Iacovŭ, câtŭ şi cea domnéscă, pentru acéstă remuneraţiune, date la 13 Aprilie.

«Iacov din mila luĭ Dumneḑeŭ Archiepiscopŭ şi Mitropolitŭ Sucevеĭ şi a tótă Moldovlachia.

În sciinţă dăm tuturor cui să cade a sci. De vreme ce pe fratili nostru sfinţia sa Ionikie episcopul Romanului lam avut la osebítă cinste şi dragoste, una pentru bĕtrăneţile fraţiĭ sali avăndulŭ noĭ ca unŭ stareţŭ, al doile şi pentru vredniciile sale ceaŭ arătatŭ asupra sfintiĭ Episcopiĭ înpodobindu-o cu multe chipurĭ de podoabe şi folosurĭ ce suntŭ în vedere obştiĭ, carili cu adevĕratŭ ḑicemŭ că aŭ covĕrşitŭ cu nevoinţa şi lucrare pre toţĭ alţĭ fraţi Episcopĭ ceaŭ fostŭ maĭ înainte.— Şi pentru aceasta din dragoste ce amŭ fostŭ îndemnatŭ lam cinstitŭ pe frăţia sa cu acest dar, care alţiĭ din Episcopĭ nu laŭ avutŭ, adică cu sacos ca sălŭ pórte frăţia sa şi aice la Eşĭ la scaonulŭ Domnii şi la eparchie frăţii sali, care darŭ dela noĭ aŭ dat îndemnare şi luminatuluĭ pré înălţatuluĭ Domnu nostru măria sa Costandin Mihail Gehan Racoviţă Vvoda de laŭ cinstitŭ şi măria sa cu o mitră ci iaŭ dăruitŭ şi fiind lucru adevĕrŭ că cu cinste domnéscă ce să faci la partea bisericéscă ne cinstimŭ şi noĭ — cu dragoste am dat blagoslovenie să pórte frăţia sa şi mitra şi sacosulŭ şi aice la scaunulŭ Domnii şi la eparchie frăţii sali —însă acéstă cinste saŭ datŭ ca so aibă nnmaĭ frăţia sa cât va fi în viaţă în cinstea episcopii—iar după mórtea sfinţii sali alţĭ Episcopĭ să naibă

voie a o cuprinde cu obiceiŭ ca so urmeze, că nu saŭ datŭ acéstă cinste scaunuluĭ Episcopii, ci numai frăţii sale pentru vredniciile şi nevoinţile sale ce suntŭ sciute obştii. — Acésta însciinţămŭ. Din Iaşĭ let 7264 Apr. 13.»

Subscrisŭ: „Iacovŭ Mitropolitŭ Moldoveĭ.

«Noĭ Constandin Mihail Gihan Racoviţă Vvoda Boj. mlst. Gospodar zemle moldavscoi.

In sciinţă dămŭ tuturorŭ cuĭ să cade a sci. De vreme ce sfinţia sa cinstitŭ părintele şi rugătoriulŭ nostru kir Ioanikie Episcopulŭ Romanuluĭ aŭ arĕtatŭ óre-care vrednicie şi nevoinţe cu podoaba svinteĭ episcopiĭ, şi sporindŭ cu tot feliul de fapte cuvióse, covărşind cu nevoinţa şi cu lucrare pre toţĭ alţĭ rĕpăosaţĭ Episcopĭ ceaŭ fostŭ înaintea svinţii sale. Pentru care lucrărĭ şi nevoinţe a sfinţii sale nu numaĭ cu dela sfătutulŭ Dumneḑeŭ cinste cea sufletéscă, şi cu plata ostenelilorŭ sale îlŭ va dărui, şi nu se va lipsi, dar şi domnie me prin darurile cele politiceştĭ ce Dumneḑeŭ niaŭ învrednicitŭ a le dărui celorŭ ce le se cădea, socotind că după nevoinţa lucrurilorŭ svinţii sale i se cade a se dărui cu óre care osebită cinste maĭ multŭ de cât aŭ avutŭ alţĭ Episcopĭ ceaŭ fost maĭ înainte, şi pentru acésta după datorie ce ni saŭ căḑutŭ, poftitamŭ pre al nostru pré cinstitulŭ şi duchovnicescu părinte svinţia sa, Mitropolitulŭ ţĕreĭ kir Iacov ca să de întâĭ svinţia sa blagoslovenie, şi aflânduse şi svinţia sa asemenea cu tótă voie şi dragoste svinţii sale a să înălţa cinste acestuĭ Archiereŭ şi îndemnaţĭ fiind noĭ şi de svinţia sa, iată dar că după dreptate lamŭ dăruitŭ pre svinţia sa părintele Episcopul de Roman kir Ioanikie, ca fieşte când în tótă viaţa svinţii sale să să pórte cu acéstă podóbă de cinste, adică cu sacos, şi cu mitră, să slujască sfânta liturghie, şi aicĭ la scaunulŭ gospod, şi la eparchia svinţii sale. Însă numaĭ cât va fi viaţa svinţii sale, iar urmaşiĭ svinţii sale să naibă voe a cuprinde acéstă cinste ca un chip de obiceiŭ. Ce dar după carte svinţii sale părinteluĭ Mitropolituluĭ ce s'aŭ dat de blagoslo-

venie", am întăritŭ şi Domnia me printr'acéstă anóstră domnéscă carte, şi poftim şi pre alţĭ luminaţĭ Domnĭ ce Dumneḑeŭ va rândui pe urma nóstră să întăréscă. Lét. 7264. Apr. 13.»

Subscrisŭ: «Noĭ Constandin Voevoda.»

26 Apr. Constantinŭ Sturza vel păcharnicŭ se învoiesce cu Ioanikie, a face unŭ podŭ âmbiătorŭ la moşia sea Hălăucescii, ce se disparte prin Seretiŭ de moşia Episcopieĭ—Skeuleţii. În învoială se ḑice, că Sturza prin acésta nu capĕtă nicĭ unŭ dreptŭ asupra maluluĭ despre rĕsăritŭ, carele aparţine Episcopieĭ, şi că podulŭ va esista numaĭ pênă cândŭ Episcopia n'arŭ găsi că'ĭ aduce vre-o daună. (f. 54).

Totŭ în luna luĭ Aprilie (nu se arétă ḑiua) Domnulŭ C. Racoviţă, dupre cererea luĭ Ioanikie, confirmă prin chrysovŭ posesiunea asupra dóue familiĭ de vecinĭ, recunoscuţĭ ca supuşĭ Episcopieĭ prin chrysovulŭ datŭ Episcopieĭ de Nicolaiŭ Mavrocordatŭ, în an. 1712. Oct. 20. (f. 35).

2. Maiŭ. Constantinŭ Racoviţă scutesce Episcopieĭ 150 vite marĭ, 1000 de stupĭ şi 1000 de oĭ Reproducemŭ întregulŭ chrysovŭ, maĭ alesŭ pentru că în întroducere cuprinde o frumósă lecţiune morală-religiósă despre datorinţa chreştină de a face eloimosină.

«Noĭ Constantinŭ Michail Gehan Racoviţă Voevoda Bojieiu milostiu gspodar zemli moldavscoĭ.

Iubitoriul de ómenĭ Dumneḑeul nostru şi ziditoriul a tótă făptura a celor vĕḑute şi nevĕḑute, prin scriptura cea cu totul sfântă şi dumneḑăéscă prin cea véche şi prin cea noaă. tot-deauna ni îndémnă, ne învaţă şi ne povăţuiesce ca să călătorim pre cale cea mântuitóre de suflet măcar că şi prin alte mijlóce de fapte bune; şi plăcute luişĭ ne îndémnă. Iară maĭ alesŭ prin milostenii—pentru că ḑice: mila voescŭ iară nu jărtfe. Şi iarăşĭ: cu milosteniile să curăţescŭ păcatele. şi osăbitŭ de aceste, şi de altele multe ne îndémnă, şi ne poruncesce Domnulŭ Dumneḑeŭ, prin viachiul testament iară şi prin celŭ noŭ însuşĭ stăpênul Christos prin Evangelistul Ma-

thel: ḑice fiţi milostivi precum şi părintele vostru celŭ din ceriŭ iaste milostiv. Şi iară: fericiţi ceĭ milostivi că aceia să vor milui. Şi şi cu acest cuvênt ne bucură şi ne încredinţéză ḑicându că de vom da şi un păhar de apă rece, cuĭ lipsiasce. nicĭ acela nu'lŭ va lăsa să piară făr de plată. Deci de vreme ce aceste şi altele asemene, sunt plăcute şi bine priimite luĭ Dumneḑeŭ şi resplătirea le iaste bunătăţile cele cerescĭ şi vecĭnice oare cu cât maĭ vêrtosŭ sunt priimite milele şi adausurile ce să daŭ şi să adaug la sfintele şi dumneḑeescile lăcaşurĭ şi Monastirĭ unde tot-déuna şi neîncetat, să laudă, şi să slăvesce numele mareluĭ, şi atot puterniculuĭ Dumneḑeŭ. Aceste dară, şi ca aceste din sfintele scripturĭ auḑindu-le şi cu inemă, zdrobită şi smerită ale urma poruncindu-ne cadenisă şi noaă a socoti cele pentru Dumneḑeŭ şi pentru sufletŭ ca să putem să ne învrednicimŭ, şi noĭ a auḑi dulcele şi cu totul plinŭ de bucurie glas a Domnuluĭ Dumneḑeŭ. Bine slugă bună şi credinciósă, întră întru bucurie Domnuluĭ tĕŭ. Iată dară, şi eŭ robul mareluĭ şi pre înaltuluĭ Dumneḑeŭ. Ion Constantin Michail Gehan Racoviţă Voevoda cu mila şi cu darul luĭ Dumneḑeŭ Domnu şi oblăduitoriŭ a tótă ţéra Moldavii rădicându'mĭ mintea, şi cugetul la ceriŭ şi cu cuget curat din inemă voiósă avênd mare evlavie cătră sfintele şi dumneḑeescile lăcaşurĭ şi Mănăstirĭ. Socotitam Domnia mea şi pentru sfânta Episcopiă a Romanuluĭ care este scaon archierescu. Asupra cărie, râvnind am râvnit Domnia mea ca cu óreşĭ-ce adaos de agiutoriŭ şi de întărire a agiuta la sfânta Episcopie şi a mă face ctitorŭ noŭ întru pomenire vecĭnică. Şi printr'acest cinstit chrysov a Domnii mele am hotărîtŭ, ca fiesce când să aibă a scuti în tótă vremea Domnii mele drepte bucatele Episcopieĭ. Însă văcăritul saŭ coniţa, pe o sută cincĭ-ḑecĭ vite vacĭ, boĭ caĭ, epe, şi desétina de stupĭ pe=o mie şi goştina de oĭ pe=o mie= pre aceste nicĭ unŭ banŭ să nu plătéscă nicĭ visterii nicĭ cămăriĭ Domnii mele şi poruncim Domnia mea tuturor boiari-

lor Domnii méle şi slujitorĭ ce veţĭ îmbla cu slujbele acestor dărĭ vĕdând chrisovul Domnii mele să urmaţĭ toţĭ precum arĕtăm maĭ sus adecă nime pentru bucatele aceste nicĭ unŭ ban să nu cereţĭ şi poftim Domnia mea şi pre alţĭ luminaţĭ Domnĭ ce vor fi în urma Domnii mele ca precum noĭ chrisóvele de miluirile altor luminaţĭ Domnĭ le-am întărit şi nestrămutat le-am păzit aşa şi Domniile sale să întăréscă sfintii Episcopiĭ pentru alor vecinică pomenire şi spre acésta este credinţa Domnii mele de maĭ sus scris. Ion Constandin Michail Cehan*) Racoviţă Voevoda şi credinţa a cinstiţĭ şi credincioşĭ boiarĭ Domnii mele ceĭ marĭ Dumnia lor Ion Bogdan vel logof. i Manolaki Costaki vel vorn. de ţéra de gios i Iordacke Balşe vel vorn. de ţéra de sus i Vasăli Razul Hatm. i pârcălab Sucevi. Laskarake Geni vel post. i Vasălie Rosăt vel spătar. i Dumitraşco Palade vel vist. i Ioniţă Cantacuzino vel ban. i Constantin Sturzea vel păcliar. i Iordake Costake vel stol. i Iordake Chrisosculeo vel comis. şi credinţa tuturor boiarilor a marĭ şi micĭ. Şi s'aŭ scris chrisovul acesta în scaunul Domnii mele în Iaşĭ de Tănasăe logofĕt. 7264 Maiŭ 2.»

Subscris: «Noĭ Constandin Voevoda.»

«Stephan Buchăescu 3 logof. procitennomu.»

Maiŭ 9. Proprietărésa moşiei Steţicanilorŭ, Domniţa Anna, pretendea dela Episcopiă acele dóue familiĭ de vecinĭ, pentru a cărora legală posesiune Ioanikie în acéstaş lună căpĕtase dela Domnŭ chrysovŭ întăritoriŭ. Episcopulŭ Ioanikie s'a jăluitŭ Domnuluĭ Racoviţă, arĕtându'ĭ ispisoculŭ de judecată dela Nicolaiŭ Mavrocordatŭ. Domnulŭ a datŭ cestiunea în cercetarea Logof. Iordakie Cantacuzino, ca să cerceteze temeiurile ce arŭ fi avêndŭ şi numita Domniţă la pretenţiunea ce făcea. Pretenţiunea eĭ s'a găsitŭ nefundată, şi Vodă din-noŭ recunósce prin chrysovulŭ dela 9 Maiŭ legalitatea

*) Une oră: *Gehanŭ*, alte ori: *Cehanŭ*.

dreptuluĭ Episcopieĭ asupra acelorŭ dóue familiĭ de vecinĭ. (f. 34).

Maiŭ 12. Const. Racoviţă, cu consentimentulŭ comunŭ alŭ Divanuluĭ ţereĭ, scutesce pre preoţiĭ şi diaconiĭ din tótă ţéra de sarcina ce le se împunea de autorităţile comunalĭ, de a găzdui pe slujbaşiĭ domnescĭ, şi pre alte persóne ce âmblaŭ cu serviciele publice pe la comune. Deaseminea îĭ scutesce, de a da caĭ de olacŭ, de podveḑĭ şi de alte angăriĭ. Tóte aceste scutirĭ se cuprindŭ în chrysovulŭ datŭ la 12 Maiŭ. Unulŭ din temeiurile ce pune chrysovulŭ acestorŭ scutirĭ, este : particulara destinaţiune a cleruluĭ—ocupaţiunea cu cele religióse,—ocupaţiune, carea cere a fi elŭ scutitŭ de totŭ ce l'arŭ putea deturna dela acéstă destinaţiune, orĭ a micşura valórea servireĭ luĭ ceĭ moralĭ. Reproducemŭ acestŭ chrysovŭ întregŭ :

«Cu mila luĭ Dumneḑeŭ noĭ Constantin Michail Cehan Racoviţă Voevod Domnŭ ţăriĭ Moldoviĭ.

Însemnare facemŭ cu acestŭ chrysovŭ a Domniĭ mele : la totŭ cini pe dênsul va căuta saŭ cetind va auḑi. De vreme ce ni-am însciinţatŭ Domnia me pentru tótă rânduiala şi stare a tuturor preuţilorŭ şi diaconilor cari sunt locuitorĭ aice într'acésta de Dumneḑeŭ păzită ţară a Moldovii. Cum că să află la mare supărare şi neodihnă despre ceĭ ce mergŭ şi ţin gazdă la casile lor. Find că orĭ din boerănaşĭ orĭ din ómenĭ domnescĭ cariĭ mĕrgŭ cu poroncĭ orĭ din slugĭ boirescĭ care să află de apurure cu strângerea banilorŭ visterii orĭ şi din ceĭ streinĭ după ce mĕrgŭ la fiişti care ţinut şi intră în sate nu vor să margă la casa vorniculuĭ saŭ a vătămanuluĭ, de sat să ţie gazdă şi să'ĭ găzduiască. ce mergŭ orĭ la casa preutuluĭ orĭ a diaconuluĭ : de le fac mare supărare, şi neodihnă. şi Domnia me acésta am cunoscut că dintr'altă pricină nu cură fără numaĭ din meşterşugul şi nekivernisala vornicului şi a vătămanuluĭ de sat. Căcĭ iaĭ vrând ca să odihnéscă casile lor şi să nu să supere cu găzdăluitulŭ acelorŭ de maĭ susŭ

arĕtaţĭ singurĭ să fac povaţă şi pe aceĭ ce sunt să ĭ găzdăluiască iară iaĭ ĭĭ aduc la casa preutuluĭ şi a diaconilorŭ de ţin gazdă şi'ĭ supără şi iaĭ să odihnească. şi deosebit de acésta s'ar fi supărând cu luare a cai de olac cu podvăḑĭ şi cu alte angăriĭ şi li-ar fi şi luând slujbaşiĭ vitele lor, pentru rămăşiţa satuluĭ şi alte supărărĭ şi neodihne ca aceste avênd preuţiĭ şi diaconiĭ. Care lucru l'am socotitŭ Domnia me că este necuviosŭ şi fórte făr de cale şi făr de orânduială şi nu este cu dreptul a fi casele preuţilor şi a diaconilorŭ gazdă boierilor şi altor slujbaşĭ şi a să supăra cu cai de olacŭ cu podvăḑĭ cu trăsurĭ de vite şi cu altele ca aceste. Căcĭ că preuţiĭ şi diaconiĭ sunt deosebiţĭ de mirenĭ şi orânduiala lor şi slujba lor este de apururе ca să fie şi să să afle deosebitŭ gând şi cuget âmtêiŭ cătră ziditoriul şi ţiitoriul a tóte şi apoĭ cătră slujbele şi orânduelile ce le sunt încredinţate de cătră archierei şi păstoriĭ lorŭ. Fiind că preotul să chiamă vas ales slujitoriŭ Domnuluĭ şi împĕratuluĭ şi a tótă făptura şi jervuitoriŭ de cele sfinte care pe tóte ḑilele cătră miiostivulŭ Dumneḑeŭ aduc jertvă pentru pĕcate nărodulŭĭ şi pentru ertarea lor. † Cu cuviinţă dar şi cu dreptate este preuţiĭ şi diaconiĭ să nu fie supăraţĭ, întru aceste arĕtate maĭ sus ce maĭ vêrtos să fie cinstiţĭ de toţĭ şi de unile ca aceste păziţĭ feriţĭ şi apĕraţĭ : † pentru aceia dar şi Domnia me împreună cu tot sfatul Domnii mele am hotărît ca de acmu înainte în tóte ţinuturile şi la tóte satele în ţéra acésta casile preuţilor şi a diaconilor să fie în pace să nu să supere cu găzdăluitul a boerilorŭ slujbaşĭ saŭ a altora care ar âmbla cu poroncĭ şi slujbe domnescĭ. ce orĭ boierŭ. orĭ copil în casă. orĭ slujitoriŭ. orĭ slugĭ boerescĭ. orĭ ceĭ din streinĭ : să ţie gazdă la casa vorniculuĭ saŭ a vătămanuluĭ de sat şi să fie preuţiĭ şi diaconiĭ în pace de cai de olacŭ. de podveḑĭ şi de alte angăriĭ ce ar fi pe ţară. cât şi vitele lor, trăsurĭ, pentru rămăşiţa satuluĭ să nu să ia. şi iaĭ ca nisce părinţĭ şi slujitorĭ ce să chiamă Domnuluĭ Dumneḑeŭ să păzéscă tóte cele rân-

duite ale preuţii lor, şi necontenitŭ să róge pre milostivulŭ Dumneḑeŭ pentru starea şi întemeiarea ţerii aceştia şi mai vêrtosŭ pentru stare nóstră a celor greşiţi şi pĕcătoşi. Ca şi milostivul Dumneḑeŭ pentru a lor necontenit rugăciune să fie blând şi lesne ertătoriŭ greşalilor nóstre celor făr de număr. Aşijdere şi pentru mâncările şi alte keltuele a satuluĭ : la nemică să nu'ĭ puiă. orĭ la orḑŭ. orĭ la găinĭ. orĭ la pâne. orĭ la ce fel de keltuele a satuluĭ, la zlotaş să n'aibă trébă preutul : şi acéstă poroncă de hotărîre ce am făcut Domnia me cu sfat de obşte de acum înainte să fie păzită şi nestrămutată... iar care din vornici saŭ vătămaniĭ satelor n'ar păzi poronca şi hotărîrea acésta şi ar supăra mai mult pe preuţi şi pe diaconi, cu tóte cele arĕtate mai sus unii ca acie cu mare şi gre urgie să vor pedepsi de către Domnie me ca nisce împrotivitorĭ şi nesupuşi poronciĭ domnescĭ. Şi poftimŭ domnie me şi pe alţi luminaţi Domnĭ care după noĭ vor fi orânduiţi cu stăpênire la scaunul aceştiĭ ţărĭ a Moldoviĭ ca să întăriască preuţilor şi diaconilor acéstă orânduială şi bună aşeḑare ce am făcut domnie me pentru a lor veĭnica pomenire. acésta însciinţăm vlét 7264. Maiŭ 12.»

(Subscris : «Noĭ Constantin Voevoda.»

«Stefan Buchăescul 3 logof. procitennomu»).

Domnulŭ Const. Racoviţă, în domnia I-a, scutise de dărĭ către visterie dóue crâşme ale Episcopieĭ. În adoua sea Domnie, la 12 Maiŭ, anulŭ acesta, după cererea Episc. Ioanikie, reconfirmă acea scutire, şi ordină căminarilorŭ, bezmĕnarilor, brăniştenlorŭ, bourarilorŭ, etc. a nu lua nicĭ o dare pe acele dóue crâşme, cum iaŭ dela alţele, adică : camenă, bezmănăritŭ, cepăritŭ, branişte, bouritŭ etc. (f. 27).

Iuniŭ 21. Vasilie Buchăescu, hotarnicŭ rânduitŭ dela Domniă, hotărasce, împreună cu Ioanikie, moşia Episcopieĭ Girăesciĭ despre moşia Pildesciĭ, proprietatea Monastireĭ Agapieĭ, alŭ căreia egumenŭ, Ieromonachulŭ Anastasie, încă participă la hotărniciă. (f. 77—78).

Notă. În mărturia de hotarnică dată Episcopului la 21 Iuniu, găsimŭ dóue ţicerĭ, puţinŭ usitate astăţĭ :

1) *Veneşă* : вѣнешъ : «Şi căţêndŭ paltinulŭ (în care fusese bourŭ), s'aŭ fost făcut altŭ bourŭ într'unŭ Veneşŭ.» Se numesce pênă astăţĭ, pe la Romanŭ, unŭ arbure din specia Ulmuluĭ; unŭ lemnŭ móle, din care lingurariĭ facŭ maĭ multe obiecte trebuitóre la gospodărie : linguriĭ, fuse, căuşe, coveţele, etc.

2) *Iurugă* : юрѣгъ : «pênă la altă pétră ce s'aŭ pusŭ désupra uneĭ *iurugĭ*.» Astăţĭ ţicerea acésta pe la Romanŭ se pronunţă : *erugă*, şi însemnă : o mâncătură de apă ; o rîpă făcută de ploile torrenţialĭ.

Iul. 15. Domnulŭ C. Racoviţă dă Episcopieĭ unŭ chrysovŭ, prin carele îĭ chărăzesce o bucată de locŭ din moşia târguluĭ, de 1740 stânjinĭ în mărime, şi arată că întrégă moşia târguluĭ era de 3000 stânjinĭ, osebitŭ de vatra târguluĭ. De aseminea Domnulŭ maĭ chărăzesce Episcopieĭ unŭ hanŭ cu venitulŭ luĭ, ziditŭ de dênsulŭ în Romanŭ, spre a face venitŭ Monastireĭ séle Precista, din-noŭ zidită acolo. Causa, ce a îndemnatŭ pe Domnŭ la aceste hărăziriĭ, o arată chrysovulŭ : Domnulŭ se făcuse conctitorŭ cu Ioanikie la Monastirea Adormireĭ pré sânteĭ Născătóreĭ de Dumneţeŭ din Romanŭ, şi pentru «kiverniséla şi chrana călugărilorŭ ce vorŭ lăcui acolo» i-a datŭ din loculŭ târguluĭ Romanŭ o bucată de moşie de 1260 stânjinĭ; însĕ fiindŭ că ţejma de pe tótă moşia târguluĭ era chărăzită Episcopieĭ de Domniĭ ceĭ maĭ dinainte, apoĭ spre dispăgubirea eĭ Racoviţă ĭ-a făcutŭ chărăzirile maĭ sus arĕtate. (f. 42—44).

20. Aug. Ioanikie împreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ, cu Dosotheŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Innokentie alŭ Huşilorŭ, participă la adunarea convocată de Domnul C. Racoviţă pentru desfiinţarea încărcătureĭ la dabila Vădrărituluĭ, încărcătură cunoscută sub numire de «năpaste.» La 25 Aug. Ierarchiĭ sub-

scriŭ blestemulŭ cu carele aŭ legatŭ pe tot-dé-una acéstă năpaste. (Uric. t. II. p. 67—72).

Oct. 10. Ioanikie a pusŭ pe Ieromonachulŭ Grigorie, proin egumenulŭ mon. Némţuluĭ, se transcrie în o anume condică tóte documentele moşielorŭ, şi ale altorŭ drepturĭ şi privilegiĭ chărăzite de Domniĭ ţĕreĭ Episcopieĭ de Roman, atàtŭ cele slavene cu traducerile lorŭ, câtŭ şi cele române. Cu acéstă condică ne-amŭ servitŭ şi noĭ în mare parte la scrierea acesteĭ chronice, şi dupre ea amŭ copiatŭ multe documente, atâtŭ slavone câtŭ şi române. Condica acésta are următoriulŭ frontespiciŭ: „Condica, carea coprinde întru sine tóte scrisorile a tóte moşiele sfinteĭ Episcopiĭ a Romanuluĭ—şi sĕrbesce şi românesce. Şi s'aŭ scris în ḑilele blagocestivuluĭ Domnŭ Ion Constantin Michailŭ Cehan Racoviţă Vvod. cu osârdia şi cheltuéla sfinţii sale Kyriu kyr Ioannikie Episcop al svinteĭ Episcopiĭ Romanuluĭ. În aniĭ 7265 msţa Oct. 10. Şi saŭ scris de smeritŭ Ieromonachŭ Grigorie proin egumen Némţuluĭ.“ Observămŭ însĕ, că Grigorie nu avea de-ajunsŭ procopsélă în limba slavonă: multe locurĭ le-a transcrisŭ cu greşele; unele le-a tradusŭ rĕŭ, altele le-a lăsatŭ netraduse. Cu tóte aceste ostenéla luĭ este de mare preţŭ: greşalele se potŭ corege. Condica acésta însĕ este departe de a cuprinde tóte documentele ce posede Episcopia, maĭ alesŭ acele, care nu eraŭ relative la moşiĭ. Unele din ele se maĭ păstrézĕ încă în archiva Episcopieĭ şi nouĕ ni s'aŭ comunicatŭ de présfinţitulŭ Episcop-locotenentŭ Isaia Deoclias, de amŭ copiatŭ pe cele maĭ necesarie pentru cadrulŭ chroniceĭ nóstre; éră despre altele numaĭ menţionămŭ, la aniĭ respectivĭ.

Noembr. 21. Const. Racoviţă-Vodă, pe temeiulŭ mărturieĭ de hotărniciă, dată Episcopuluĭ de biv vel pacharniculŭ Vasilie Buhăesculŭ, la Iul. 20, anulŭ 1756, despre hotarăle moşieĭ Leucăşeniĭ, proprietate a Episcopieĭ: întăreşte dreptul Episcopieĭ de posesiune asupra aceleĭ moşiĭ, în hotarele arĕ-

tate de mărturiă, şi constatate dupe documente, în presenţa Episcopuluĭ şi a proprietarilorŭ vecinĭ. (f. 39—42).

Din chrysovul de întăritură se vede: 1) Că satulŭ Sabăoanii, locuitŭ de Ungurĭ, aparţinea monastireĭ Seculuĭ; 2) Că în acelŭ timpŭ era egumenŭ la Seculŭ—Parteniŭ, carele împreună cu alţĭ călugărĭ dela Seculŭ aŭ luatŭ parte la hotărnicia făcută de Buhăescu, ca proprietarĭ aĭ Săbăcanilorŭ, vecinĭ cu Leucăşenĭĭ; 3) Că satul Teţicanĭĭ, iarăşĭ vecinŭ cu Leucăşenĭĭ, deasemenea era lăcuitŭ de Ungurĭ; 4) Satulŭ Ghiăescĭĭ, se numesce şi *Biăescĭĭ*, carea este adevĕrata luĭ numire necoruptă; 5) Că cu 3 anĭ maĭ înainte de acéstă hotărniciă fusese egumenŭ la Seculŭ: *Calistru Ene*; 6) Se menţionézĕ următoriĭ boerĭ divanişti:

Radu Racoviţă biv vel logof.
Ioan Rogdanŭ vel logof.
Manolaki Costaki vel vorn. de ţéra de jos.
Iordaki Balşe vel vorn. de ţéra de sus.
Dumitraşco Paladie vel vister.
Vasilie Razulu hatmanŭ şi părcălab Sucévski.
Antonakie Genetŭ vel post.*)
Vasile Ruset vel spat.
Ioniţă Canta vel banŭ.
Costaki Sturza vel pacharnicŭ.
Iordakie Costakie vel stoln.
Iordakie Bălăşakie vel căminar.
Iordakie Chrisoscul leo vel comis.

Tóte numirile cu diminutivul *aki* arată, că forma acésta este întrodusă în limba română în epocha grecismuluĭ fanarioticŭ: Manolaki, Costaki, Iordaki, Bălăşaki, în locŭ de Manole, Costea, George, Balaşŭ.

Anulŭ 1757. Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ Racoviţă, că;

*) Familia română antică *Bărbosulŭ*, în epoca slavonismuluĭ devenise: *Bărbovski*, în epocha grecismuluĭ: *Genetu*, *Geni*.

preuţiĭ armenescĭ din Focşanĭ de cât-va timpŭ s'aŭ sumeţitŭ, nu se supunŭ representantuluĭ Episcopieĭ de acolo, şi nu daŭ la Episcopiă poclónele obicinuite, pcecum daŭ preuţiĭ armeneşcĭ dela alte târgurĭ. În urmare Domnulŭ da Episcopuluĭ şi representantuluĭ seŭ dela Focşanĭ carte autorisătóre, de a supune pe preuţii armenesci la plata poclónelorŭ anualĭ ce daŭ toţĭ preuţiĭ Episcopuluĭ. Cartea acésta domnéscă ne arată că din vechime preuţiĭ armenescĭ eraŭ sub jurisdicţiunea Episcopilorŭ orthodoxĭ aĭ ţĕreĭ; noĭ o reproducemŭ aicĭ:

«Noĭ Constandinŭ Michailŭ Cehanŭ Racoviţ voevoda, boj. milost. Gpdar zemli moldavckoi. De vreme ce Domnii mele ne spusă cinstitŭ părintele şi rugătorulŭ nostru svinţia sa kyr Ionikie Episcop Romanuluĭ, că târgulŭ Focşaniĭ fiind de eparchie svinţii sale pentru aceia şi preuţiĭ şi călugăriĭ de acolo după obiceiŭ sintŭ supt stăpănire svinţii sale, dar acum dela o vreme încoace preuţiĭ armenescĭ ce sint acolo sar fi arătând cu óre-care simeţie şi nesupunere către omulŭ svinţii sale Episcopuluĭ ce are rânduit acolo, şi nar fi dând poclónele obicinuite după cum daŭ şi alţĭ preoţĭ armenesci de la alte târgurĭ, şi pentru acésta cerşind svinţia sa Episcopul dreptate, iată că iam dat volniciă svinţii sale, şi omuluĭ svinţii sale printraceastă carte a domnii mele, ca să aibă a supune pe preoţiĭ armenescĭ împlinind dela dănşiĭ toate pocloanele ce iaste obiciaiŭ de daŭ şi alţĭ preoţĭ peste an, şi nime împotriva cărţiĭ Domnii mele sà uu ste. 7265.»

Februar. 5. Ioanikie, spre a asigura maĭ bine skitul seŭ Vovedenia şi spre a'ĭ spori şi avantagele materialĭ, însoţesce la ktitorie pe Domnulŭ Constantin Racoviţă, precum făcuse şi cu mănăstirea sa Precista dela Roman. Racoviţă în chrysovulŭ datŭ la acéstă ocasiune, îşĭ însuşesce şie tótă ktitoria skituluĭ: „Carele s'aŭ făcutŭ şi s'aŭ săvărşitŭ cu a Domnieĭ mele nevoinţă.“ Însă din actele publicate maĭ dinainte, se vede, că acéstă ctitoriă domnéscă este maĭ multŭ nominalĕ, ca o maĭ mare garanţie pentru apĕrarea skituluĭ. Adevĕrata cti-

torie a luĭ C. Racoviţă se mărginesce în chărăzirea următórelorŭ beneficiurĭ în profitulŭ skituluĭ: 1) a se da skituluĭ 50 de leĭ anualŭ din vama domnéscă, la ḑiua templuluĭ (hramulŭ), adică la 21 Noembr.; 2) Să se scutéscă skituluĭ 300 stupĭ—de desétină, 300 oĭ—de gorşcină, 15 vite—de văcărit şi de cor[illegible], precum şi vinulŭ, ce vor produce viele dela Vitănescĭ, s. fie scutitŭ de vădrăritŭ. Reproducemŭ aicĭ însuşĭ chrysovulŭ luĭ Racoviţă-Vodă:

Нwи Константинъ Михаил Чнхан Раковиц воевод Божію Мтію Гпрѫ ѯемли Молдавскои.

Де врѣме чи феричнціи ши лѫминаціи Домни чѧ фостѫ wблѧдѫитори а ачестѫи пѫмѫнт ал цѫрѫи Мwлдwвіи, чеи че сѧ иевоіт ши сѧ wстенит де аў ѯидит ши аў сѫвѫршит, сфінтеле ши Дѫмизѯѫщеле мѫнѫстири ши бисѣричи лнтрѫ слава пре лналтѫлѫи Дѫмнѯѯѫ, сѧ невоит ши сѧ сѫлит а ле ши ажѫта кѫ дин чѣли че лаў датѫ ши лаў дѫрѫит лwр милостивѫл Дѫмизѯѯ, дрепт ачаста дарѫ, ши домнїа ме, ѫнтѫндѫнс ла кѫвіwасе, рѫндѫіала ачелор бѫни ши феричици домни. Іатѫ дарѫ, кѫ пентрѫ скитѫл дела Нѫмц кареле сѧ фѫкѫт ши сѧ сѫвѫршит кѫ а домнїи меле невоинце, ѫнде сѫ прѯзнѫщіе храмѫл вовидѣнїе пре сфінтіи нѯскѫтwарен де Дѫмизѯѫ. Сокотинд, нам фѫкѫт wаре кареш ажѫторю де кивернисалѫ, пентрѫ старе лѫи, ши храна пѫринцилор кѫлѫгѫри че вwр фи стѫрѫитори ши рѫгѫтори кѫтрѫ Дѫмнѯѯѫ ла ачест нѫмит скит, рѫндѫинд кѫ ачест хрисов а дwмнїи мѣле ка сѫ аибѫ а лѫа, пре тот аиѫл дии вама домнѣскѫ. кѫте чинчизѯчи де леи, ла ѯѫа прѯзнекѫлѫи скитѫлѫи ла ка. де ѯиле. алѫи Ноемвріе. Ши нарѫш, сѫ сѫ аибѫ а скѫти. ши ачести бѫкате. трїи сѫте стѫпи де десатенѫ, ши трїн сѫте wи де гоѫинѫ, ши чинчиспрѯзече вите де вѫкѫрнт, ши де конице. ши вѫдрѫритѫл. пе тот винѫл дрепт кѫт а аши дин вінле че аре ла Витзиещи. ла цинѫтѫл пѫтнїи. Пе ачести бѫкате нинчи ѫн бан сѫ нѫ де. нинчи сѫ сѫпере нимс. Кѫ ам лѯсат домнїа мѣ, ачестѫ виннт ка сѫл а скитѫл сѫ се кивернисаскѫ чѣли требѫиторе бісеричїи. ши кѫ аѫторинцеле ачесте, фиинд пѯ-

ринцїи кѣлѣрѧри. ѡдихници. датори сѫ фїе шин еи, а рѣга, пре Дѣмнѣзѣѣ. пентрѣ царa ачаста, ши пентрѣ тоци феричїи Домни. ка прии рѣга лѡр сѫ тримитѫ милостивѣл Дѣмнѣзѣѣ, паче, ши тѡт дарѣл десѫвѫршит· Ши порѣнчим Домнїиа мѣ. ши вамешѣлѣи челѣи маре· сѫ даи баніи чам рѫндѣит дии вамѫ. кѣм ши Дѣмиаор воастре боари, ши слѫжитори, карии [illegible] и лмбла лѡр кѣ че фели де слѫжбе, ши десетнечилор, ши [illegible]инарилор, ши вѫдрарилор. вѫзинд христовѣл домнїи меле. Тоци сѫ даци кѣнѫ паче. ши алтѫ лнвѫлѣлѫ ниме сѫ нѣ кѣтеѕе а фаче лнтралтѣ кип сѫ нѣ фїе. Ши сѫ аибѫ ши=дѡй=люди стрeиии, фѫрде бир, скѣтиц лн толтѫ врѣме де тот бирѣл вистерїи, немикѫ сѫ иѣ де.

Скрисѣсѣ де Танасїе Петрѧке логоф· л Іаши вѣто. ѕсѣе. лѣна февр8ар. є.

Нон Кѡнстаидин вѡевѡда.

(Docum. M. N. No. opisului 4366).

April. 4. Se păstréză la Episcopiă unŭ discŭ pentru sântele Taine, făcutŭ de Episcopulŭ Ioanikie, precumŭ arată inscripţia de pe elŭ: „Ioanikie Episcopŭ romanskiĭ, din Némţŭ, 7265 apr. 4.» Acestŭ discŭ în forma sa primitivă era fără postamentŭ; acesta i s'a adaos în anulŭ 1822, dată însemnată pe dênsulŭ.

Constantinŭ Racoviţă, spre a putea plăti cheltuelele făcute cu primirea domnieĭ adoua, a impusŭ ţéra cu dabila coniţeĭ şi a văcărituluĭ. Darŭ în urmă, după ce a trecut iérnă, cunoscêndŭ nemulţumirea generală şi sărăcia ce apăsá maĭ alesŭ pe clasa muncitóre, s'a consultatŭ cu Iacovŭ Mitropolitulŭ ţĕreĭ şi cu Episcopiĭ: Ioanikie, Dosotheŭ şi Innokentie, despre modul cum arŭ veni în ajutorul ţĕreĭ, şi s'aŭ decisŭ a desfiinţa şi lega văcăritulŭ cu cea maĭ mare solemnitate, creḑêndŭ că prin acésta nime în urmă nu va maĭ cuteza alŭ rentroduce. Decĭ „strîngêndŭ pre toţĭ boieriĭ ţĕreĭ, făcêndŭ soborŭ cu tótă partea bisericéscă şi Boerésca deobştie, aŭ făcutŭ legă-

tură cu mare blestămŭ şi aŭ stricatŭ acea dajde a văcăritului". (Letop. t. III. p. 182—238).

† *Anulŭ 1758.* 27. Mart. Domnulŭ Scarlatŭ Ghica, succesorul luĭ Racoviţă, dă o carte domnéscă pe numele Episcopuluĭ şi ale protopopilorŭ seĭ (loculŭ pentru numele protopopilorŭ este dischisŭ, lăsându-se Episcopuluĭ a'ĭ numi în ordinile séle), prin carea confirmă sfera judecăţeĭ bisericescĭ, şi opresce pre Ispravnicĭ şi pe pârcălabĭ de a se amestecà în cestiunile respective la judecata bisericéscă. Cartea acésta cuprinde órecare amĕnunte, care lipsescŭ în altele de aceeaşĭ natură : 1) Definesce : Ce sunt Cercovnicĭĭ ? «Ceĭ chirotonisiţĭ ipodiaconi, şi Anagnostiĭ, cariĭ sunt nedislipiţĭ deapururea dela paza Bisericelorŭ.» 2) Pentru abaterile ce se vorŭ găsi prin Eparchiă, contrarie prescripţiunilorŭ canónelorŭ, în cestiunile de căsătorie : «Ceĭ vinovaţĭ să se certe după greşélele lorŭ, dar să nu se globiască.» 3) Cândŭ, contra ordinuluĭ domnescŭ, ispravniciĭ ţinuturilorŭ, séŭ pârcălabiĭ s'arŭ amestecà în judecăţile bisericescĭ, Protopopulŭ să raporteze Episcopuluĭ; acesta să înscliinţeze pre Domniă, spre a se aduce acolo şi «a se certa călcătoriulŭ de poroncă.» 7266. Mart. 27.

Apr. 15. Domnulŭ Scarlatŭ Ghica confirmă dreptulŭ datŭ maĭ dinainte Episcopuluĭ Ioanikie, de a servi în capitalĕ cu mitră şi cu sacosŭ. Cartea domnéscă este o reproducere întocma a cărţeĭ anterióre, date de C. Racoviţă la 13 Apr. an. 1756.

Maiŭ 10. Episcopulŭ Ioanikie, vĕdendŭ că Scarlatŭ Ghica, dupre îndemnulŭ boerilorŭ slujbaşĭ şi alŭ Grecilorŭ, este dispusŭ să întroducă iarăşĭ văcăritulŭ, a cerutŭ dela elŭ renoirea chrysovuluĭ ce posedà Episcopia dela Domniĭ ceĭ anterioriĭ pentru scutirea uneĭ cătimĭ de bucate, atâtŭ de văcăritŭ, câtŭ şi de gorştină şi de desetină. Domnulŭ îĭ renoi chrysovulŭ, înse reduse numerulŭ bucatelorŭ scutite de Const. Racoviţă, anume : în locŭ de 150 vite marĭ : vacĭ, boĭ, caĭ, epe : 100; în locŭ de 1000 stupĭ, îĭ scutì de desetină nu-

mai 500; în locŭ de 1000. oi, scutì de gorştină numai 500. Ĕtă însuşi chrysovulŭ :

«Cu mila luĭ Dumnedeŭ noĭ Scarlat Grigorie Ghica Voevod Domnŭ ţăriĭ Moldoviĭ.

Facem scire cu acestŭ chrisov a Domnii meli. tuturor cui să cade a sci. că viind înainte Domnii meli : cinstit părintele şi rugătoriulŭ nostru sfinţia sa kir Ioanikie Episcopul Romanuluĭ. ni-aŭ arĕtat chrysoavea şi dela alţĭ luminaţĭ Domni, ce aŭ fost maĭ înainte de noĭ. Pentru care vĕdend Domnie me mila ce aŭ avut această sfântă Episcopie a Romanuluĭ. care este scaunŭ archierescŭ. Şi avênd Domnie me multă căldură şi dragoste către sfintile ale luĭ Dumnădăŭ lăcaşurĭ, spre ale întări daniile şi miluirile ce aŭ avut şi dela alţĭ luminaţĭ Domni : Iată dar căşi Domnie me asemine mam milostivit, asupra aceştiĭ sfintiĭ Episcopiĭ : şi întărimŭ prin acestŭ chrisov a Domnii meli, ca fieşte când : să aibă a scuti aceste bucate maĭ gios arătate adică. la vreme văcărituluĭ saŭ a coniţiĭ când sar întâmpla afi să scutiască : până la 100. vite vacĭ boĭ caĭ epe : şi la vreme desetiniĭ iarăşĭ să aibă a scuti : cincĭ sutea de stupĭ şi la vremea goştiniĭ : cincĭ sute oĭ pre aceste bucate nemărui nicĭ un ban să nu de, nicĭ visterii, nicĭ cămăriĭ domnii meli : Şi poruncim domnie me tuturorŭ boerilor domnii mele, şi slujitori ce veţĭ înbla cu slujba acestorŭ dărĭ. Vĕdăndŭ chrysovulŭ domnii mele să urmaţĭ toţĭ, după cum arătămŭ maĭ susŭ ; adică nimi pentru bucatile aceste nicĭ unŭ banŭ să nu ceriţĭ. Şi poftimŭ domnie me şi pre alţĭ luminaţĭ Domnĭ ce vorŭ fi în urma nóstră cu domnie, aceştii ţĕrĭ : au din fii şi niamulŭ nostru, saŭ dintralt niamŭ să nu strice acéstă miluire, ce amŭ făcutŭ domnie me cu acéstă sfântă Episcopiă ce maĭ vărtosŭ să aibă a da şi a întări pentru a lorŭ vecĭuica pomeniri : Şi spre acésta este credinţa a însumi Domnii meli : Noĭ Scarlatŭ Grigorie Ghica Vvod şi credinţa a prè iubiţi fiilorŭ domnii meli : Alixandru Vvod, şi Michaiŭ Vvod, şi Niculaiu Vvod, şi Grigorie Vvod, şi

Georgie Vvod: — Şi credinţa a cinstiţi, şi credincioşi boerii cei mari ai divanului Domnii meli, dumnialorŭ Radul Racoviţă vel logof. i Lupul Balş vel vor. de ţéra de giosŭ i Vasile Ruset vel vor. de ţéra de sus, i Vasilie Costaki Hatman i părcălabŭ Suceviĭ i Alixandru vel post. i Aristarchu Chrisosculeo vel vist. i Philipŭ Catargiu vel spăt. i Costantinŭ Sturze vel ban: i Matheĭ Ghica vel comis: i Enake vel cămănar: i Neculai Rosăt vel păcharnicŭ, i Vasili Costaki vel stol., şi credinţa a tuturor boerilorŭ Domnii meli a marĭ şi micĭ, şi s'aŭ scrisŭ chrisovulŭ acesta în scaunul domnii meli în oraşulŭ Eşilorŭ de Ioan pisărŭ diac de divanŭ la anĭ 7266, Maĭ 10.»

Cu tóte stăruinţele luĭ Vodă, ale boierilorŭ şi Grecilorŭ luĭ de a îndupleca pe Archiereĭ să dislege văcăritul de afurisania cea mare cu care îlŭ legase în Domnia trecută, n'aŭ putut reuşi: nicĭ chiar după ce şaŭ scosŭ autorisaţia prin firmanŭ dela Pórtă. Mitropolitulŭ şi Episcopiĭ aŭ remasŭ ne'nduplecaţiĭ. Chronica ţĕreĭ se esprimă în următorulŭ modŭ despre casulŭ acesta:

«Boieriĭ multŭ îndemna pre Voevodŭ şi pre Grecĭ să siléscă pre Archiereĭ şi cu bine, şi cu datŭ să'ĭ facă părtaşĭ; şi vĕdêndŭ că nu se póte, aŭ pusŭ pre Grecĭ la cale de aŭ scos firmanŭ dela Împĕrăţiă, trecêndŭ pe lângă datoriele legeĭ chreştinescĭ cu poruncă împărătéscă să scótă văcăritulŭ fără de voia Archiereilorŭ. S'aŭ cunoscutŭ că n'aŭ fost voia luĭ Dumneḑeŭ să trécă ruga şi lacrimele luĭ Iacovŭ Mitropolitulŭ şi ale altorŭ Archiereĭ, că cândŭ gătise tótă rânduiala slujbeĭ să pornéscă văcăritulŭ, 'ĭ a şi sositŭ mazilia, şi s'aŭ dusŭ la Ţéra-Muntenéscă, rumpêndŭ tóte rânduelele slujbeĭ ce făcuse.» (Letop. t. III. p. 183).

†*Anulŭ 1759.* Febr. 10 Episcopulŭ Ioanikie, cu Dosotheiŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Inokentie alŭ Huşilorŭ, subscriă actulŭ de schimbŭ, prin carele se constată că Mitropolitulŭ Iacovŭ a datŭ Monastireĭ Putna satulŭ Dumbrăveniĭ dela ţinutulŭ

Suceveĭ proprietate a Mitropolieĭ, pentru satulŭ Siueştiĭ dela ţinutulŭ Cărligăturiĭ, proprietate a Putneĭ (Cond. Docum. Mitrop. f. 468—469).

Anulŭ 1760. În luna Aprilie, Ioanikie, împreună cu Dositheŭ şi cu Inokentie, subscriă actulŭ pentru rĕdîcarea luĭ Gavriilŭ Calimachŭ, proinŭ Mitropolitŭ alŭ Tesaloniculuĭ, la demnitatea de Mitropolitŭ alŭ Moldoveĭ, în locul paretisituluĭ Iacovŭ I Putnénulŭ, carele n'a voitŭ să dislege văcăritul nicĭ sub Domnia următóre luĭ Scarlatŭ Ghica. (Cond. sântă).

La 26 Maiŭ, Episcopulŭ Iónikie, întru memoria reposatuluĭ sĕŭ frate Ieromonachulŭ Nicolaiu, carele în aniĭ trecuţi murise la monastirea Némţului, dănuesce acesteĭ monastirĭ şepte pogóne, şi treĭ firte de vie, la Vitănescĭ, ţinutulŭ Putneĭ.

Étă şi actul sĕŭ de danie:

Іwаникїе кѫ мила аѳи Дѳмнеѯѫ Єпископ Рwмануѳи.

Фачем цирѣ кѫ ачастъ скрисоарѣ ал смеренїа ноастре: къ тъмпъндѳсъ дн аиїи трекѳци де ѳ рънwwсат прѣ юбит фрателе нwстрѳ: Єрмwнах Николае, каре сѫ ши дхгропат ал сфънта Мъиъстирѣ Нѣмцѳи, пентрѳ ал къргл пwменирѣ— ши ноу днкъ ам дат данїе сфінтеи Мъиъстири л Нѣмцѳи шепте: пwгоане ши треи хнрте де віе: каре віи сънт де дисѳш нwи кѳмпърате кѫ бани: дисъ чинчи погоане ши цюмътате: де вїе дела Мирwн Лепъдат кѫ фїичеле сале Катрина ши Марїа: дин сатѳл Кwпъчецїи де пе Тротѳш wт цинѳтѳл Пѳтнїи; каре віи сънтѳ дн дѳлѳ Бистънеци, ал цинѳтѳл Пѳтнїи: ши кѫ късоаѫ авъндѳ: ши кѫ патрѳ къди, кѫ жгѣбѳ де кълкат: ши кѫ разор де апърътърѣ че мерџи пънъ дн мал ѳл Шѳшийїи, ши латѳл разорѳлѳи ести де вї: паш: ши ачести віи сънт алътърѣ кѫ вїилѣ ноастре каре лѫм кѳмпърат де ал Гиwргицъ Киwрѳл; Йшиждирѣ ши алте дwаw пwгоане ши w хнртъ, де віе парѫш че ам мai кѳмпърат ноу дела Василе Бѳлѳкваша сън ѳи Гаврил челѳи маре ши кѫ фѫмѣа Катрина wт..... Каре вїи сънт парѫш ал Бистънеци, ши сънт алътърѣ кѫ віиле че лѫм

кѣмпѣрат дела Мирон Антим: че сѫ арѣтат мои сѫс: пе каре вїи ши ѯаписѫ де кѣмпѣрътѹрѫ дела мѫна вѫнѯторилор ам ѧват: каре сѫ ши дат ла мѫна Ґрѣменѧши де Нѣмц8: ка сѫ стѫпѫниаскѫ сфѫнта Мѫнѫстире кѫ паче, ши кѫ тот кѫдетѣ нострѫ ам дат ачесте вїи де мои сѫс арѣтате сфинтеи Мѫнѫстири. ка сѫ фїе пентрѫ кѣлугерица пѹмѣнтѹрѣ сѫфлетѣши рѫпѹѹсатѣ Ґрѣгѹрїе Николае: ши кѫнд8 сфѫнта Мѫнѫстире аш фаче ши исписок: гподѣ: де ѧнтѣритѹрѫ пе вїнѧ ачесте волница сѫ фїѧ: ши пентрѫ ѧнкрединцаре: ам ши искѫлит.

ваѣт ѯсѫи. Мои кѫ.

Іѡаникїе Ґпископ Романѣши.

(Docum. M. Nêmţu. No opis. 3758).

Anulŭ 1761. Ian. 6. Ioanikie subscrie, ca marturŭ, o danie făcută Episcopiei de Huşi. (Docum. Cârligaţilorŭ. Archiv. Ep. Huşi).

În acestaşi anŭ, Domnulŭ Grigorie Calimachŭ rănduesce pe Ep. Ioanikie, şi pe Vasilie Buchăesculŭ vel Pacharnicŭ, să cerceteze o cértă de hotară pentru moşia Cechlăescii, între Monastirile Agapia şi Seculŭ. (Docum. M. Agapiei).

Anulŭ 1764. Ioanikie, împreună cu Mitropolitulŭ Gavriilŭ, cu Dositheiŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Innokentie alŭ Huşilorŭ, se amintescŭ în chrysovulŭ datŭ în acestŭ anŭ de Domnulŭ Grigorie Calimachŭ, pentru desfiinţarea abusurilorŭ întroduse la dabila «vădrărituluĭ». Abusurile aceste constá: 1) se luá o dare pe pământul pe care eraŭ plântate viele, sub numire de *pogonăritŭ*; şi osebitŭ se luà şi pe róda altă dare; sub numire de *vădrăritŭ*; 2) vădrariĭ maĭ adăogea dela eĭ o *năpaste*, încărcând la 10 vedre—dóue în profitulŭ lorŭ; 3) vădrariĭ aveaŭ dóue feliurĭ de vedre: una maĭ mare—*domnéscă* alta maĭ mică—*stărostéscă*; vădrariĭ abusivŭ întrodusese acum pe cea maĭ mică, şi încă o maĭ micşurase dupre plăcerea lorŭ. Domnulŭ prin chrysovulŭ seŭ arată că cu sfatulŭ de obşte s'a regulatŭ ca să se iea numaĭ vădrăritu, câte 8 baniĭ vechĭ de vadră; deaseminea reguléză şi vadra stabilinduĭ capacita-

tea la 10 ocă. Spre a garanta paza acesteĭ disposiţiunĭ, Archiereiĭ ţereĭ légă cele regulate cu blestemurĭ asupra celorŭ ce arŭ întroduce din-noŭ abusurile de maĭ înainte. Reproducemŭ aicĭ legătura Archierésc㠖»

«De vreme că iubitoriulŭ de Dumneḑeŭ şi al nostru milostiv Domnŭ stăpênŭ Măria sa Ion Grigorie Ion Vvoda, fiind cu mare râvnă şi cu multă bunătate şi iubire asupra folosuluĭ ţăriĭ nóstre, şi poftind a face aceste mile şi bunătăţĭ întru stăpênirea mării sale, precum pre larg le arată a mării sale domnesc şi luminat chrisov, iară cele rele şi urâte obiceiurĭ ce era cu nemărginită reutate spre stricăciune săracilorŭ, vrând ale stinge de tot şi ale disrădăcina deasupra bieţilor lăcuitorĭ, întru adevĕr am cunoscut o bunătate desăvêrşit a înălţimii sale şi o profimie fórte multă, silind ca prin milostivirea sa cu ce roduriĭ maĭ bune să îndulcéscă ţéra acésta, ce dar şi noĭ după datoria ce ni să cade ca cătră un adevărat stăpênŭ bunŭ şi milostiv, aşa cu un glas am proslăvit pre Dumneḑeŭ, al doile am dat şi mării sale mulţămită, şi fiind că porunca şi vrerea mării sale este, precum şi a nóstră a tuturor aŭ fostŭ, pentru aceste de maĭ sus pomenite ce să cuprind prin chrisovul mării sale, că după cum saŭ hotărît cu bunătate şi milostivire mării sale şi prin sfatul deobştie, aşa să se şi păzască în vecĭ nestrămutate, şi pentru acésta iată că ne apucăm şi încredinţăm şi noĭ cu tótă putinţa nóstră şi la tóte vremile vom sta ca nicĭ-o-dată să nu se strămute nicĭ să se strice o pre bună şi folositóre hotărîre ca acésta, iară pentru aceia carii vor fi împrotiva Dumneḑeeschĭ porunchĭ, adecă poftitorĭ de rĕutate asupra săracilor şi vor lepăda binele şi milostivirea deasupra lor şi atâta pentru ceĭ ce vor fi îmbrăcaţĭ cu putere, şi ceĭ ce vor îndemna saŭ ceĭ ce vor arăta alte chipurĭ răle, saŭ ceĭ ce pentru lăcomia saŭ alt interesŭ a lor vor pune năpaste saŭ vor face strâmbătate la tóte aceste arătate maĭ sus bunătăţi orĭ din pământenii noştri, orĭ din boeriĭ grecĭ ce se află lângă Domnŭ, orĭ

însuşi noĭ Archierei ţăriĭ, saŭ alţĭ Archiereĭ streiuĭ carii ar dezlega spre stricăciune şi deosăbitŭ atâta partea bisericéscă cum şi politicéscă tótă boerimea carele narŭ sta şi cu tótă putinţa lor şi orĭ la ce vreme ca să se păzască aceste arătate maĭ sus tóte, pentru unii ca aceia aŭ poftitŭ toţĭ, ca să se întărescă aceasta şi cu blăstemulŭ al sfintii Bisericĭ, drept aceia dar pentru aceia ce vor fi împrotivitorĭ aceştii bunătăţĭ şi n'or păzi aceste hotărîte de maĭ sus tóte, ce vor fi pricinuitorĭ de stricăciune şi nepază, unul ca acela orĭ-cine va fi şi orĭ cu ce chip, iată că'ĭ legăm şi cu straşnicu blăstăm într'acéstaş chip : înfricoşata giudecată a luĭ Dumneḑeŭ pe unii ca aceia cu urgie să i giudece şi săgeţele cele veninate ale nevăḑutuluĭ Dumneḑeŭ să fie asupra luĭ şi a casăĭ luĭ, şi să fie şi sufletesce şi trupesce dejghinaţi de Domnul Dumneḑeŭ puterniculŭ şi să aibă protivnic pre Dumneḑeŭ în tóte ḑilele vieţii luĭ, şi puterile cerescĭ să fie deapururea cu sabia asupra luĭ să'ĭ scurteze Dumneḑeŭ viaţa şi cu sunet să se stingă pomenirea luĭ, iară dela smerenia nóstră să fie legaţĭ şi afurisiţĭ în vecĭ, şi ertare să nu maĭ afle, nicĭ procopsală să nu maĭ aibă, ca nisce râvnitorĭ de stricăciune şi poftitorĭ de răutate şi silitorĭ de urîte obiceiurĭ a patrieĭ lor, şi maĭ alesŭ a fraţilor nostri a chreştinilorŭ, iară carele să va sili spre cele bune şi maĭ vârtos spre întărirea şi paza acestor bunătăţĭ, pe unii ca aceia Dumneḑeŭ sfântulŭ şi puterniculŭ să 'i procopsască şi să 'i blagoslovéscă şi.... mulţĭ anĭ, şi cu tóte ale lor să le lungéscă Dumneḑeŭ aniĭ vieţii, şi cu bună stare a dregătoriilor sale să 'ĭ încoroneze, şi dela smerenia nóstră prin darul ce ne saŭ dat dela Domnul Chs. şi de sfinţii Apostolĭ le poftim şi le dăm tótă blagoslovenia.»

Subscrişi: «Gavriil Mitropolit Moldovii.

Iónikie Episcop Roman. Doseftei Episcop Rădăuţ

Inokentie Episcop Huşuluĭ.

Philip Catargiu vel Vist. procit. V. Roset Hat. etc.»

(Uricar. part. I. p. 130—140).

Din anul acesta amŭ găsitŭ o carte Archierésc㠠a luĭ Ioanikie, prin carea constată chirotonirea unuĭ diaconŭ. O reproducemŭ însoçindu-o şi de câte-va observaţiunĭ ale nóstre:

«Ioanikie cu mila luĭ Dumneḑeŭ Episcopŭ Rom.

Prin darulŭ şi putérea pré sfăntuluĭ şi de viaţă începătoriuluĭ Duch, ce saŭ dat smereniei nóstre dela pré înaltul Archiereŭ Domnulŭ nostŭ Is. Chs: viind înaintea nóstră acest de Dumneḑeŭ temătorŭ bărbatŭ anume Michaiŭ cu multă smerenie aŭ cerşutŭ darul diaconieĭ. Cercetatulam cu amăruntulŭ, încă şi încredinţare amŭ luatŭ dela părintele sĕŭ cel duchovnicescŭ. Socotitulam a fi vrédnicu daruluĭ diaconieĭ: şi suindulŭ tóte stépenile pre rândŭ prin punerea mânilorŭ nóstre lamŭ chirotonitŭ diacon desevêrşitŭ, căruia i saŭ datŭ voe şi blagoslovenie a sluji tóte câte se cadŭ şi se cuvinŭ diaconieĭ luĭ, dreptŭ acéia orĭ unde i s'ar întêmpla afi, toţi săĭ aibă la dragoste, cinstindulŭ ca pre unŭ vasŭ alesŭ alŭ sfinteĭ biséricĭ şi slujitorŭ celor sfinte, căruia pentru încredinţarea datuisaŭ acéstă carte de noĭ iscălită şi cu pecetea sfinteĭ Episcopiĭ pecetluita. let 7272 Martie

Iwnnkíe Єпископ Романъскн

Pecetea avea acéstă inscripţiune: „Печетеа сф. Єпископіи Романъскн и а Галацилоръ храмъ прекъвнодса Параскева.“

Cartea acésta constată 1) că chirotonia s'a făcutŭ dupre cererea «cu multă smerenie» a însuşĭ candidatuluĭ; 2) că s'a chirotonitŭ, fără a fi cerutŭ trebuinţa vre uneĭ biericĭ anume; ci ca să liturgiséscă «orĭ unde s'arŭ întêmpla afi» trebuinţă de elŭ. Acésta este o abatere de la canóne, şi ne aduce aminte, de unŭ abusŭ ce se urma în Moldova cu chirotoniele din vechime, şi care ajunsese pênă în ḑilele nóstre: de a se chirotoni preoţĭ şi diaconĭ, nu pentru trebuinţele bisericeĭ numaĭ; ci şi pentru alte consideraţiunĭ particulare; între care principala era: scăparea de dabili şi de alte greutăţĭ ce eraŭ pe ţéră. Pintre acestia se strecuraŭ chiar ómenĭ cu totulŭ

necărturarĭ. Încă pe la anulŭ 1840, într'unŭ satŭ din ţinutulŭ Suceveĭ se numeraŭ peste 30 de preuţĭ şi diaconĭ.

În ierarchia bisericéscă canonică înainte era şi trépta ipodiaconilorŭ. Abusulŭ cu acésta a fostŭ încă maĭ mare. O mulţime de locuitorĭ, spre a găsi scutélă legalĕ sub patronagiulŭ Episcopilorŭ, se făceaŭ ipodiaconĭ. Eĭ nu aveaŭ în biserică altŭ rolŭ maĭ multŭ de câtŭ alŭ ceteţilorŭ şi cântăreţilorŭ, déca şciaŭ carte. Însĕ făceaŭ alte servicĭi Episcopieĭ, când eraŭ însărcinaţĭ, precum: lucrarea vielorŭ; purtarea corespundenţilorŭ; însoţiaŭ convoiulŭ Episcopilorŭ în escursiunile lorŭ, şi alte treburĭ ale vieţeĭ ordinare. Mitropolitulŭ Meletie însuşĭ spunea odată, că, fiind Episcopu la Romanŭ, avea vre-o 60 de ipodiaconĭ, carĭĭ lucraŭ pe conta lorŭ viele Episcopieĭ. De aceea acéstă tréptă deşi prevĕdută prin canone în instituţia ierarchieĭ bisericescĭ, la noĭ s'a deconsideratŭ pênă la ridicolŭ: numele ipodiaconŭ, poporulŭ l'a schimbatŭ în «epoĭdiaconŭ,» şi l'a înhămatŭ la «oiştea vlădicăĭ». De aceea regulamentulŭ organicŭ a desfiinţatŭ cu totulŭ din clerulŭ bisericeĭ acéstă tagmă dispreţuită.

Ioanikie, ajunsŭ la bĕtrâneţe şi părăsitŭ de puterĭ, curmă activitatea sea. De aceea, în aniĭ din urmă aĭ vieţeĭ sale nu maĭ găsim lucrărĭ de ale luĭ în Archiva Episcopieĭ.

Anulŭ 1768. Din anulŭ acesta se păstréză la episcopie unŭ chrysovŭ, datŭ în Ianuariŭ de Domnulŭ Grigorie Calimachŭ, prin care se micşorézĕ dabila goştineĭ dela 5 părale vechĭ, la 10 banĭ noĭ de fie-care óie, pe anŭ: atâtŭ pentru prosperitatea lăcuitorilorŭ vechĭ aĭ ţĕreĭ, câtŭ şi pentru a atrage noĭ colonişti din ţĕrile vecine, spre impoporarea ţĕreĭ. Reproducemŭ acest chrysovŭ, deşi el este maĭ multŭ o laudă măgulitóre Domnuluĭ şi modelŭ de stilŭ secŭ şi âmflatŭ, adusŭ dela Fanariŭ în Moldova, stilŭ carele tinde a face din micŭ mare prin grămădirĭ de vorbe şi frase pompóse: semnŭ alŭ lipseĭ de cultură solidă intelectuale şi moralĕ.

«Cu mila luĭ Dumneḑăŭ Noĭ Grigorie Ioan Calimach Voevoda Domnŭ ţăreĭ Moldoveĭ.

Precum sórele răsărindŭ luminéză pe toţĭ, şi cu raḑele sale celi strălucitóre ce sântŭ spre deosebire altorŭ luminĭ a cruguluĭ cerescŭ izvorăsce şi dăruesce tuturorŭ celorŭ de supt dănsulŭ împlinirea bunătăţilorŭ ce suntŭ spre îndestularea şi înfrumuseţarea a totŭ lucrulŭ, aşe şi Domniĭ încredinţănduse cu oblăduire, datori sănt a cresci celi folositóri, şi a întemeia pre supuşiĭ săĭ întru bună petrecere obiceiurilorŭ bune, şi spre folosulŭ obştieĭ, şi asupra buneĭ orănduelĭ ce va aşeḑa să întăriască ca o pravilă nestrămutată, a să păḑi şi a să urma întocma pururea, atât de însuşĭ orănduitoriulŭ ceaŭ aşeḑatŭ câtŭ şi de ceĭ ce după vremĭ vor agiunge la stepena*) ocărmuiriĭ noródelorŭ aceluĭ locŭ în urma sa, şi spre a face să fie statornicĭ trebuiasce să păzască dreptate cătră toţĭ supuşiĭ săĭ, care iaste temeiulŭ buneĭ ocărmuiriĭ, precum iaste însuşĭ de săne poroncă dumneḑăiască cătră ceĭ ce iaŭ alesŭ pronia sfinţii sali, a fi stăpănitorĭ de noróde: decĭ dar vedem pre toţĭ căţĭ din ocărmuitoriĭ de noróde aŭ păzitŭ acéstă sfântă dumneḑeiască poruncă că saŭ sălitŭ a afla tóte chipurile dreptăţiĭ şi la fiesce ce pricină şi leaŭ întăritŭ cu pravilă nestrămutată, lăsând ca o oglindă urmaşilorŭ săĭ, faptele celi bune şi dreptate ce aŭ păḑitŭ în vreme stăpânireĭ lorŭ, cu carea aŭ adusŭ pre supuşiĭ săĭ la vărvulŭ fericirii cu bună petrecere îndemnăndusă şi alte neamurĭ a veni spre lăcuinţa aceĭ patriĭ întru atâta cât şi celi maĭ sălbateci locuri ale ţăreĭ leaŭ dumesnicitŭ cu lăcuinţă de familiĭ, nu numaĭ a ţărălorŭ ce să megieşăscŭ. Ce şi a celorŭ maĭ depărtate, şi unulŭ altuia răvnindŭ saŭ înpodobitŭ ace patrii întru atâta cât de unde era sălaşă hiarălorŭ sălbetice saŭ făcut sate târgurĭ şi oraşe spre lăcuinţa şi desfătare ómenilorŭ. Acestora dorind şi Domnia mea a urma, den ciasulŭ ce svântulŭ Dumneḑăŭ aŭ

*) Slav. *trĕptă*.

binevoitŭ a ne alegi cu a sa sfântă pronie, ca să fim aşeḑaţĭ iarăşĭ la scaunul Domniĭ aceştie de Dumneḑăŭ păzită chrestiniască ţară, şi a nóstrĕ părinţiască patrie, cugetulŭ nostru aŭ fostŭ ca să aducemŭ stare iai, la ce maĭ desăvărsit întemeiarea şi fericire, şi nam pregetatŭ a pune tótă sălinţa nóstră ca să desrădăcinămŭ obiceiurile ceale răle şi netrebnicĭ, şi păgubitóre de obştie ce să urma, şi chemăndŭ agiutoriulŭ pré sfăntuluĭ Dumnăḑăŭ dintru adâncululŭ inimiĭ nóstre, şi cu norocirea înmulţituluĭ întru ani preînaltuluĭ pre slăvituluĭ şi pre puterniculuĭ nostru împĕratŭ*), amŭ aşeḑatŭ obiceiurĭ bune şi folositórea deobştie, poftindŭ din totŭ sufletulŭ nostru ca să vedemŭ starea ţărăĭ şi a lăcuitorilorŭ eĭ agiunsă întru tóta fericirea şi mulţămire, care nădăjduimŭ cu agiutoriulŭ luĭ Dumneḑăŭ să vedemŭ şi rodurile sălinţiĭ noastre, precum ne făgăduescŭ semnile începăturiĭ ce saŭ făcutŭ cu venirea spre lăcuinţa aceştiĭ ţĕrĭ câte-va familiĭ de streinĭ. aşeḑândusă cu tótă odihna şi întemeiarea lor, şi încă neputêndusă odihni inima nóstră cu milele ce amŭ arĕtatŭ, pusaŭ Domnia mea tótă silinţa ca să aflămŭ ce chipŭ de supĕrare arŭ fi maĭ rĕmasŭ, care să nu fie pusă la bună orânduială cu odihna şi mulţămire tuturorŭ de obştie. Şi cu neadormiţĭ ochĭ fiindŭ asupra aceştii cercetărĭ, am aflatŭ slujba goştinii care să obicinuise de mulţĭ anĭ de să urma câte: 5 : parali vechĭ de oaia, cu care somă pricinue înpedicărĭ la mulţĭ din cei ce le era voinţa a ţine acestŭ feliŭ de bucate, socotind o greutate caşi slujbele ce să urma maĭ înainte cu nume de văcăritŭ, cum şi mulţĭ din ceĭ streinĭ ce le iaste hrana cu acestŭ feliŭ de bucate a oilorŭ, care dorescŭ a veni cu lăcuinţa în pământul acesta (unde să păzesce dreptate şi milostivirea) şi cu pricina somii ce era la goştină să împedeca din gândulŭ şi voinţa lor; Pentru acésta dar n'am putut suferi maĭ mult să să urmeze acéstă slujbă cu soma ce saŭ arătat că să urma

*) Servilismŭ dela Fanariŭ!

de mulţĭ anĭ, şi maĭ vêrtosŭ une orĭ şi cu adaos, ce precum alte rânduelĭ ali dăjdilor prin ostenéla ce am pus saŭ aşedat de să urmézĕ cu odihna şi mulţămirea tuturor deobştie, Iată saŭ hotărît şi saŭ aşedat să fie şi slujba goştiniĭ câte : 10 banĭ noĭ de oaia, şi ca să fie păzită şi nestrămutată désupra ţăriĭ mila acésta saŭ întărit cu chrysovul acesta, prin care poftim Domnie mea şi pre alţĭ luminaţĭ Domni pre cari îĭ va milui Dumneḑĕŭ cu domnie ţăriĭ aceştie în urma nóstră, ca să nu strice nicĭ să strămute acéstă milă ce maĭ sus să arată, care iaste spre întemeiarea împodobirea şi îmulţirea lăcuitorilor ţăriĭ aceştie. Ce maĭ vêrtos să întăriască pentru a domniilor sale vecĭnică pomenirea. vlét 1768. Cenar.»

Subscrisŭ : «Noĭ Grigorie Calimach Voevoda.»

Anulŭ 1769. La începutul anuluĭ acestuia muri Ioanikie Episcopulŭ Romanuluĭ; şi se înmormênta la Monastirea Némţuluĭ, în Biserica mare, alăturea cu predecesorulŭ seŭ Theophilŭ. Păstoria luĭ la Romanŭ dură 21 anĭ şi patru lunĭ.

După treĭ-ḑecĭ şi treĭ de anĭ de la înmormêntare, Dorotheŭ stareţulŭ Monastireĭ Némţuluĭ, a înfrumuseţatŭ mormêntulŭ luĭ cu o pétră, ce se vede şi astăḑĭ în pridvorulŭ Bisericeĭ, şi pe ea se cetesce următórea inscripţiune :

„ . . . . . (ştérsă) Кvр Іѡаникїѥ Єпископ Романскїи ктитор сѳинтєи монастири Нѣмцѣ, карє сѧ прєстѫвит ла анѣл 7277 февр. 15*) сѧ сѫпат шн ѧнфрѣмсѫцат ѧпѫ 33 ѧ ани а рѫпоскрєи прѧосфинцїєи сале кѣ кєатѣіала Монастирєн прин силинца стирнцѣлѣи Дороѳєі ѧн зилеле прѣ ѧнѫлцатѣлѣи Домнѣ Ѧлєѯаидрѣ Николае Сѣцѣ воєвод, ла анѣл 1802. Ін. 20.“

*) În data morţiĭ luĭ Ioanikie, numele luneĭ : «Februariŭ 15,» credemŭ că este greşitŭ. Din condica sântă se vede, că alegerea bisericéscă a Episcopuluĭ următoriŭ s'a făcutŭ la 2 Februariŭ, şi tot-o-dată se constată, că atuncĭ «era săvêrşitŭ întru Domnul Archiereulŭ (predecesorŭ), kyr Ioanikie.» Data Februariŭ 15 s'arŭ putea admite, numaĭ décă Ioanikie arŭ fi fostŭ paretisitŭ înaintea morţeĭ, — ceea ce nu se constată prin nicĭ unŭ documentŭ, nicĭ prin condica sântă, în carea se păstrézĕ paretisele Episcopilorŭ. Presupunemŭ dar, că mórtea luĭ Ioanikie s'a întêmplatŭ la 15 Ianuariŭ.

Atâtŭ pétra acésta, câtŭ şi ale altor morminte archierescĭ se află acumŭ în pridvorulŭ Bisericeĭ, şi unele maĭ de tot şterse de âmblare pe dênsele. Ele aŭ fostŭ strămutate acolo cu ocasiunea reparaţiuneĭ făcute sub stareţulŭ Dometianŭ. Dar cum că Ierarchiĭ ctitorĭ aŭ fostŭ înmormêntaţĭ în interiorulŭ Bisericeĭ, se vede şi de acolo, că numele lorŭ sunt scrise şi acum în Biserică, pe părete josŭ, în dreptulŭ mormintelorŭ fie-cărora.

XLI. Leonŭ.

Succesorulŭ luĭ Ioanikie în Episcopatŭ fŭ Leonŭ. Elŭ era de metanie dela Monastirea Putna, şi înainte de a deveni Episcopŭ, ocupă postulŭ de Protosinkelŭ alŭ Mitropolieĭ din Iaşĭ. Fu alesŭ la episcopatŭ, în 2 Februariŭ, precum arată actulŭ de alegere, din condica sântă, înkeiatŭ la ipopsifiarea luĭ, de cătră doĭ Archiereĭ greci, împreună cu Inokentie alŭ Huşilorŭ. Actulŭ acesta se esprimă aşa :

«Pré sfânta Episcopie a Romanuluĭ, remâindŭ făr de Archiereŭ, de vreme că Archiereulŭ ceaŭ fostŭ întru dênsa, kyr Ioanikie, s'aŭ săvêrşitŭ întru Domnulŭ. Noĭ cariĭ ne aflămŭ aicĭ dimpreună-fraţĭ Archiereĭ, prin voia şi îndemnarea şi slobodenia blagocestivuluĭ, iubitoriuluĭ de Christosŭ Domnuluĭ nostru şi stăpênitoriŭ a tótă Moldavia, Ioan Grigorie Ioan Calimachŭ, Voevodŭ, adunându-ne în Biserica pré sfinteĭ Mitropoliĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce chramulŭ Strete-

Cu acéstă ocasiune maĭ însemnămŭ, că pe unulŭ din clopotele monastireĭ Agapia (3-le), se cetesce următórea inscripţie : Désupra : „s'aŭ lucratŭ de smeritulŭ Misailŭ Ierodiaconŭ din Putna, vlét ҂ϛοн (7278, adică. 1770). (De desuptŭ) «Acestă clopotă este a sf. Mănăstiri Agapia carele străcându-să l'am prefăcut noĭ cu a nóstră keltuélă smeritulŭ Ioanikie Episcop Romanuluĭ.» De aici ar urmă că Ioanikie trăia în anulŭ 1770. Înse trebue să credemŭ, că Ioanikie, încă trăindŭ, dăduse baniĭ trebuitorĭ pentru prefacerea clopotuluĭ dela Agapia; dar executarea, póte din causa negăsireĭ meşteruluĭ îndată, s'a amânatŭ până în anulŭ 1770, cândŭ Ioanikie murise. Cu tóte acestea inscripţia s'a pusŭ dupre cumŭ o dăduse Episcopulŭ fiindŭ în viaţă.

nia Domnuluĭ nostru Iisus Christos. Şi hotărîrĭ canonice puind înainte spre aflarea şi alegerea cinstituluĭ şi vredniculuĭ obrazŭ ce este să priméscă duchovnicésca ocârmuire a Eparchieĭ şi a Episcopieĭ aceştia, ântêiŭ dar am pusŭ pe pré cuviosulŭ întru Ieromonachĭ kyr Leonŭ protosinkelulŭ sfinteĭ Mitropoliĭ, şi aliŭ duoiie pre Ieromonachulŭ Antonie egumenŭ de Moldoviţa, şi alŭ treile pe Ieromonachulŭ Veniaminŭ proegumenŭ de Solca. Şi s'aŭ scrisŭ numele lorŭ întru acéstă sfântă condică a pré cinstiteĭ Mitropoliĭ a Moldoveĭ. Anulŭ dela Chs. 1769 Febr. 2».

Subscrişĭ doĭ Archiereĭ grecĭ, şi alŭ treile: «Inokentie Ep. Huşilorŭ.»

Dupre mărturia unuĭ contimpuranŭ, Leonŭ era de némŭ dintre «evgenistiĭ (nobiliĭ) pământeni, şi ciracŭ (elevŭ) alŭ Mitropolituluĭ Gavriilŭ»*).

În luna Noembr. 20. Leonŭ fu însărcinatŭ şi cu administraţia Eparchieĭ Huşilorŭ, în lipsa luĭ Innokentie, carele s'a trimisŭ cu deputaţiunea ţereĭ la Peterburgŭ. (Cron. Huşilorŭ. p. 306).

Anulŭ 1772. Leonŭ se găsesce subscrisŭ, ca marturŭ, într'unŭ zapisŭ cu data 1 Apr. an. 1772, prin carele se constată, că Innokentie Episcopulŭ Huşilorŭ, a cumpĕratŭ unŭ Çiganŭ. (Archiv. Ep. Huşi).

Anulŭ 1773. Leonŭ, cu preţŭ de 520 leĭ, cumpĕră moşia Rîpa-luĭ-Manolaki, în ţinutulŭ Covurluiuluĭ, dela treĭ feciorĭ aĭ Marieĭ Braşoveniţeĭ. Baniĭ parte îĭ respunde în numerarŭ, parte se scade acontulŭ uneĭ datoriĭ anterióre. Dămŭ aicĭ însuşĭ zapisulŭ de vênçare:

«Adecă eŭ Nastasaki şi Ion şi Tudoraşco, fiĭ rĕposateĭ Marieĭ Braşoveniţeĭ nepótă de vară premare, Irinuţiĭ fata pit: Manolaki. Datam adevĕratŭ zapisulŭ nostru la cinst. mâna preosfinţii sale kyr Leon Episcopŭ Rom. precum să se scie

*) Veçĭ maĭ josŭ, sub. an 1786, notiţa unuĭ contimpuranŭ despre Episcopulŭ Iacovŭ grecŭlŭ.

că în anii trecuți la let ҂ϛоа Dec. кг mergêndŭ părinții noștri la Romanŭ aŭ fostŭ vândutŭ rĕposatului Episcopŭ niște moșii dela Tecucĭ și dela Covurluiŭ dreptŭ= =leĭ și=ѕ= vacĭ din care banĭ, ѕ= leĭ și к vacĭ leaŭ datŭ atunce la tocmală, iar pentru cielalți banĭ, aŭ rĕmasŭ să se trimată omulŭ Episcopiei să vadă moșiele, și de vor fi după plăcere, să de și rĕmășița de banĭ deplin după tocmală: decĭ mergêndŭ trimisulŭ Episcopiei și vĕdêndŭ moșiile nu iaŭ plăcutŭ și aŭ rĕmasŭ să de părinții noștri banĭ, și să'și ia zapisăle. Părinții noștri fiind că cheltuise banĭ, și nu avea de unde da aŭ jălozitŭ o moșie drĕptă a lorŭ anume Râpa lui Manolaki dreptŭ aceĭ =ѕ= leĭ și =к= vacĭ la Episcopie pênă vor găsi banĭ, după aceea aŭ muritŭ părinții noștri, și moșia aŭ rĕmasŭ zălojită pênă acum. iar acum preosfinția sa kyr Leon Episcopŭ făcêndŭ vekilŭ asupra aceștii pricinĭ pe protopopulŭ de Galați, și pe Michalce verniculŭ dela Prival, și pe Kiril din Galați băcal. ca să ne apuce orĭ banĭ să dămŭ orĭ moșie cu tocmală. Decĭ noao fiinduni moșia de vêndutŭ, amŭ făcutŭ să o vindemŭ de istovŭ dreptŭ=фк= leĭ și peste=ѕ= leĭ i —к— vacĭ ce luasc părinții noștri, niaŭ maĭ datŭ vekiliĭ preosfinții sale рк=leĭ după tocmala ce amŭ făcutŭ noĭ din bună voia nóstră, amŭ datŭ și noĭ acestŭ zapisŭ al nostru de vêndare de istovŭ la mâna preosfinții sale: de acum înainte să aĭbă preosfinția sa a o stăpâni ca pe o drĕptă ocină și cumpĕrătură cu bună pace și făr de nicĭ o supărare despre noĭ și despre totŭ némulŭ nostru și pe zapisulŭ nostru acesta să'și facă preosf. sa și drese de întăritură, și de sar maĭ afla la noĭ niscareva zapise a acestiĭ moșiĭ să fimŭ datorĭ a le da la sfânta Episcopie. Și acéstă moșie Râpa lui Manolaki iaste la ţănutulŭ Covurluiului, care despre amiadădi se hotărăsco cu branisce moșie Episcopiei. pe délŭ iaste între Lozova și Lozovéța piatră, și dreptŭ în sus spre miadănópte între. . . . se hotârâsce cu piatră, și spre rĕsăritŭ în matca Mălinii, și

despre apusŭ în matca Sohurluiului, aceste sunt hotarăle cele drepte şi vechĭ a moşieĭ. 1773. Iul.

(Trasŭ de pe unŭ suret, ce se află între document. Mitropolieĭ).

Anul 1775. Iun. 4. După jăluirea luĭ Macarie egumenulŭ de Agapia, că moşiele monastireĭ sêle: Poéna-ascunsă, Sichia, Rătăvoeschĭ, Cechlăeschĭ, Târgu-noŭ, etc., dela ţinutulŭ Némţuluĭ, se împresură de megiaşĭ: Domnulŭ Grigorie Ghica rânduesce hotarnicĭ: pe Leon Episc. de Romanŭ, pe Păcharniculŭ Matheĭ Hurmuzaki, şi pe biv vel Comisŭ Şerbănaki Balasaki, ispravnicĭĭ de ţinutulŭ Némţuluĭ.

(Docum. M. Agapia).

Anulŭ 1777. Protopopulŭ Ştefanŭ, cu alţĭ preuţĭ dela Biserica-Albă, din Romanŭ, s'aŭ fostŭ jăluitŭ Domnuluĭ Grigorie Ghica, în anulŭ 1776, Noembr. 24, că nisce Armenĭ, ce aŭ case pe locŭlŭ cimitiruluĭ de lângă biserica armenéscă, carea se învecinéză cu Biserica-albă, aŭ împresuratŭ din locŭlŭ acesteĭ bisericĭ. Domnulŭ a rânduitŭ jăluirea lorŭ la cercetarea uneĭ comisiunĭ, compusă din Episcopulŭ Leon, din ispravnicĭĭ Romanuluĭ: Comisulŭ Laskaraki şi Iordaki Balşu biv vel Cluceriŭ, puindu-le în vedere ca să cerceteze, şi de ceea ce vorŭ constata, să dea mărturie jăluitorilorŭ, pentru ca pe temeiulŭ eĭ să se pótă da hotărîrea domnéscă. Episcopulŭ şi ispravnicul grecŭ Laskaraki, după o seriósă cercetare învestită cu tóte formele procedureĭ de atunci, aŭ datŭ dreptate preuţilorŭ dela Biserica-Albă, şi la Februariŭ 5, 1777, leaŭ datŭ mărturie, cu care să se înfăţoşeze la Divanŭ. După maĭ multe manopere şi străgănărĭ ale Armenilorŭ, înfine Divanul a trătatŭ cestiunea şi a constatatŭ că locŭlŭ Bisericeĭ-Albe este împresuratŭ de locŭlŭ bisericeĭ armenescĭ; a aprobatŭ lucrarea comisiuneĭ, cu măsurarea loculuĭ între amândóue bisericele şi împărţirea loculuĭ în dóue, rămâindŭ fie-căreĭ bisericĭ câte o jumătate, şi lăsându-se între ele drumŭ pentru îmblarea la biserică. Domnulŭ a confirmatŭ acéstă opiniune. Reprodu-

cemŭ aicĭ, atâtŭ cartea domnéscă cătră Episcopŭ şi colegiĭ seĭ ispravnicĭ, cât şi mărturia dată de comisie, şi anaforaoa Divanuluĭ cătră Domnŭ, cu resoluţia Domnéscă*).

1. Cartea domnéscă cătră episcopŭ şi ispravnicĭ:

«Noĭ Grigorie Alexandru Ghica Vvoda Boj: milost: Gospodar: zemli moldavscoĭ, Iubitoriulŭ de Dumneḑăŭ, şi rugătoriulŭ nostru svinţia ta kyr Leon Episcopŭ Romanuluĭ, i cătră ispravniciĭ de ţinutulŭ Romanuluĭ Dum. Laskaraki biv vel comis: i Dum. Iordaki Balşŭ biv vel clucerĭŭ: Să face scire că Domnii mele aŭ datŭ jalobă preoţiĭ dela Biserica-Albă din Romanŭ arătândŭ că Biserica-Albă este aprópe de biserica armenéscă, şi sar fi împresurândŭ loculuĭ Bisericiĭ-Albe de cătră loculuĭ bisericeĭ armenescĭ, şi prin jaloba lorŭ aŭ cerşutŭ ca să li să aliagă şi să li să hotărască loculuĭ bisericiĭ de cătră loculuĭ bisericeĭ armenescĭ, pentru care iată scriemŭ să cercetaţĭ, şi căt loc s'a dovedi din scrisorĭ şi din mărturiĭ a ómenĭ bătrănĭ că este a bisericeĭ albe, să'l alegeţĭ şi să'l hotărâţĭ dln giurŭ împregiurŭ puind şi pietri hotară, dând mărturie hotarnică în semni iscălită întru care să se iscăliască şi târgoveţii fruntaşĭ, şi ceĭ ce se vor tămpla la hotărâtŭ, care mărturie hotarnică să se trimită aice la Dum. vel logf. ca să să cercetezi, şi fiind făcutŭ cu dreptati să să dea numiteĭ bisericĭ şi întăriturâ gospod, iar când vre-o parte nu sarŭ odihni cu alegere şi hotărâtura ce veţĭ face, cu mărturie şi cu ḑi de sorocŭ să vie la divanŭ acésta scriem.

1777. Noemv. 24.

2. Mărturia dată preuţilorŭ de comisia cercetătătóre.

«Facemŭ scire cu acéstă mărturiă, precum să să scie, că preoţiĭ, dela Biserica albă de aicea din târgulŭ Romanuluĭ, dându jalobă Mării sale luĭ Vodă, cumcă loculuĭ Bisericeĭ albe se împresóră de nisce Armenĭ, ce aŭ casă pe çintirimulŭ Bi-

*) Aceste acte se păstréză între Documentele Bisericeĭ-albe de unde noĭ le amŭ copiatŭ.

sericeĭ armenescĭ, şi cu grădinile vor să intre pe çintirimulŭ Bisericiĭ albe, şi cerŭ ca să să hotărască loculuĭ Bisericeĭ albe, despre loculuĭ Bisericiĭ armenescĭ, şi după jaloba lorŭ saŭ rânduitŭ, cu carte domnéscă la noĭ şi ni să poruncesce ca să cercetămŭ, şi câtŭ locŭ sa dovedi, din scrisorĭ şi din ómenĭ bĕtrânĭ că este alŭ Bisericiĭ albe, să 'lŭ alegem şi să 'lŭ hotărîm de giur împregiurŭ puind şi pietri hotară dând şi mărturia hotarnică în semne iscălită, după porunca gspdu am mersŭ la stare loculuĭ şi am cerut dela preuţĭ să ne arate de aŭ scrisorĭ pe loculuĭ Bisericiĭ pe unde aŭ umblat maĭ de nainte, şi eĭ aŭ respunsŭ că naŭ nicĭ o scrisóre, că de va fi şi fost vreo scrisóre sa fi prăpăditŭ, fiind că preoţiĭ ceĭ maĭ bĕtrânĭ ce aŭ fostŭ maĭ înainte toţĭ aŭ murit, şi Biserica acésta aŭ fostŭ în multe rânduriĭ şi pustie, dar aŭ ómenĭ bĕtrânĭ vechĭ târgoveţĭ, poporenĭ de părinţiĭ lorŭ, şi aŭ adusŭ înaintea nóstră câţĭ-va, anume pe Postolake omŭ de=80= de anĭ maĭ bine, şi pe Ionikie Faraonŭ monachŭ asemine şi acesta de bĕtrânŭ, şi pe Lupulŭ Mălaiu, şi pe Toader Stachie, şi pe Gligorie Bucşe, ómenĭ maĭ marĭ de 70 de anĭ, şi alţiĭ maĭ tinerĭ de 50 şi de 60 de anĭ. preutulŭ Ioniţă Roşulŭ, Diaconŭ Toaderŭ, Ion Bucur, Stéfan Vătayu, i-am întrebat cum aŭ apucat eĭ, şi cum sciŭ de loculŭ Bisericiĭ albe pênă unde aŭ fost maĭ înainte, şi li saŭ çisŭ să spue drept în frica luĭ Dumneḑeŭ, şi i-am pus şi supt blestăm să ne arate adevărulŭ, şi eĭ aŭ priimit să fie supt blestăm de nu vor arăta adevărulŭ deacele ce sciŭ, şi deacele ce aŭ auḑit dela părinţiĭ lorŭ, mărturisind într'acestaşŭ chipŭ, că acéstă Biserică albă saŭ fost numindŭ maĭ înainte Biserica domnéscă, fiind făcută de Domnŭ şi aŭ avut şi kiliĭ, şi numaĭ acésta aŭ fost, şi Episcopia, bisericĭ în târgulŭ Romanuluĭ, şi maĭ pe urmă s'aŭ făcut şi Biserica armenéscă, şi çinterimulŭ Bisericiĭ albe se hotără cu çintirimulŭ Bisericiĭ armenescĭ, şi loculŭ umbla în doao, fiind Biserica armenéscă în dreptulŭ Bisericiĭ albe şi aprópe, dar un Misăr şi Uscatulŭ—Armenĭ, a-

vênd case micĭ pe çintirimulŭ Bisericiĭ armenescĭ, cât aŭ fost acele case micĭ, pricină naŭ maĭ fost, dar dela o samă de vreme Vasăle Misir ş'aŭ făcut case marĭ, şi nu li-aŭ făcut în temelia caselorŭ celor vechĭ, ci liaŭ făcut maĭ spre Biserica-albă, şi cu vreme aŭ început cu grădina a se întinde şi a intrà pe locŭlŭ Bisericiĭ-albe spre uşa Bisericiĭ, preuţiĭ dela Biserica-albă jăluind la Domnul ceaŭ fost atuncea, după jaloba lorŭ aŭ fost rânduiţĭ cu carte gspd. la răposaţi Ionikie Episcopu, şi la vornicu Michalaki Sturzea fiind ispravnicŭ la acea vreme la Roman, şi mergênd la stare loculuĭ, aşa aŭ dovedit, că locul Biserice'-albe, cu locul Bisericiĭ armenescĭ amblă în doao, şi aŭ întinsŭ funia cu unŭ capĕt la zidul Bisericiĭ-albe, şi cu celalalt capĕt la zidul Bisericiĭ armenescĭ, şi pe urmă aŭ îndoitŭ funia, şi unde aŭ venit jumĕtăţare funii acolo aŭ remas hotarŭ, şi aceştĭ arĕtaţĭ maĭ sus marturi aŭ fost façă atuncea, încă şi alţiĭ maĭ mulţĭ cariĭ acum sunt morţĭ.—Dar ogradă n'aŭ făcut neavênd putinţă preuţiĭ şi aŭ remasŭ tot izlazŭ, piste doĭ triĭ anĭ acel armanŭ, iarăşĭ aŭ vrut să să întindă cu grădina, preuţiĭ nu laŭ îngăduitŭ, Armanulŭ nu saŭ lăsat pe hotărîre Episcopuluĭ şi a Vorniculuĭ Sturziĭ, ce aŭ scos deosăbită carte domnéscă luând hotarnicĭ pe răpaosaţiĭ Stolnicu Toader Kant. şi pe Vasăle Gane Med., cariĭ viind, la stare loculuĭ preuţiĭ iarăşĭ aŭ strânsŭ târgoveţĭ bĕtrânĭ, cum şi pe aceştĭ arătaţĭ maĭ sus, şi aŭ mărturisit şi înainte acestor boerĭ, arĕtând locul Bisericiĭ-albe pênă unde mergea, dar Armeniĭ arătà că maĭ în lăuntru este locul lor intrând în çintirimulŭ Bisericiĭ-albe, atuncea un Nicolaĭ Şoltuzul Topală vĕdend lăcomia Armenilorŭ, aŭ mersŭ de aŭ arătat piatra şi mormêntulŭ unde iaste tată-seŭ îngropat, şi încă aŭ şi săpat de aŭ scos ósăle morţilor, dupe locul cel ceria Armeniĭ făcêndul că este al lorŭ, Boeriĭ hotarnicĭ de aŭ vrut să caute la mărturia târgoveţilor saŭ de naŭ vrut să caute, preoţilor de Biserica-albă nu le aŭ datŭ nicĭ vreo mărturie, nicĭ respunsŭ din gură să le arate macar în

ce chip aŭ hotărît, dar Armenilor liaŭ dat hotarnică, cu împresurare loculuĭ Bisericiĭ-albe, şi preuţiĭ naŭ sciut nimicŭ, atuncea în ce chip aŭ dat hotarnică. Am cerut şi dela Armenĭ să ne arate niscaĭ-va scrisorĭ vechĭ, saŭ Armenĭ bĕtrânĭ, să vie să mărturisască, şi nicĭ scrisorĭ vechĭ aŭ arătat, nicĭ alţĭ Armenĭ bĕtrânĭ saŭ tinerĭ naŭ adus, să mărturisască fără numaĭ Misir şi Uscatul aŭ fost aceĭ cu pricina loculuĭ, şi aŭ scos numaĭ acea hotarnică, în care arată, că locul lor merge asupra Bisericiĭ-albe pênă în drumul săpat, dar nu adeverésce din niscaĭ-va scrisorĭ saŭ din niscaĭ-va marturĭ anume săĭ arate, numaĭ că aŭ mărturisitŭ Armeniĭ cu sufletele lor, că pênă acolo li umbla locul, iar pe târgoveţiĭ Moldovenĭ îĭ arată că aŭ fugitŭ, şi naŭ şĕdut faţă să ia brazda în capŭ, şi sunt iscăliţĭ amêndoĭ boieriĭ într'acea hotarnică, dar în dosul aceĭ hotarnice maĭ scrie, că aŭ mĕsurat locul luĭ Misir Armanul, şi arată câţĭ stânjinĭ aŭ venit locul în curmeḑişŭ şi câţĭ stânjinĭ aŭ venit lungul, şi este iscălitŭ numaĭ Med. Vasăle Gane, la acea mĕsură, dar celalalĭ boieriŭ nu este iscălit nicĭ veletul pus, şi póte să intre cineva în prepus ascunḑênd unul de altul, că de ar fi fost adevĕrată acea mĕsurătóre de stânjinĭ trebuia să fie amêndoĭ iscăliţĭ, Am întrebat pe marturi Moldovenĭ sciŭ de acea mĕsurătură a loculuĭ, şi eĭ (aŭ) arătat cu toţiĭ că nu sciŭ, am cerut şi de la Armenĭ să ne scótă vr'un martur din Armenĭ, ca să scie de acea mĕsurătură, şi că aŭ fost faţă şi naŭ adus pe nime, cu tóte aceste am maĭ cerut dela Armenĭ, ca după hotarnica luĭ să ne arate drumul săpat pe unde iaste, şi neaŭ purtat în doua treĭ locurĭ arătându-ne că pe acolo aŭ fost drumul săpat, şi nu să cunósce să hi fost drum săpat, şi ómenĭ marturĭ încă ḑicŭ că eĭ naŭ apucatŭ pe acolo să hi fost drum, am cercetat şi mĕsura stânjinilorŭ mĕsurând lungul loculuĭ, ce vine asupra Bisericiĭ-albe, şi după soma stânjinilor ce arată în hotarnică vine pênă aprópe de uşa Bisericiĭ-albe, trecêndŭ piste o clopotniţă ce iaste vechia a Bisericiĭ-albe, şi

piste temelia unii case ceaŭ fost kilie şi aŭ şedut într'ênsa preotul Toma, care acest preut Toma aŭ fost popă de mirŭ la Biserica-albă=30=de anĭ, şi aŭ murit, dar preutésa luĭ trăesce, şi am aduso façă bĕtrână ca de=70=de anĭ, şi neaŭ arĕtatŭ temelia caseĭ unde aŭ şedutŭ cu preutul eĭ, şi aŭ şi mărturisit cu sufletul eĭ înainte nóstră, că acésta este temelia caseĭ, şi dintr'acestea semne, şi din stare loculuĭ se adeveréză pe unde aŭ umblat locului çiutirimuluĭ Bisericiĭ-albe, dar deosebit de cercetare ce am făcut la stare loculuĭ prin marturĭ ceaŭ sufleţit şi aŭ priimit blestăm, încă iam maĭ adus şi al doile rând la Episcopie, şi de iznóvă 'i am maĭ întrebat şi iam maĭ cercetatŭ maĭ arĕtându-le şi aice blestămŭ ca să spue adevĕrulŭ cum aŭ apucat şi cum sciŭ, şi tot după cum aŭ mărturisit şi neaŭ arĕtat âutêiŭ că aşa sciŭ şi aşa aŭ apucat, dar semne pietre hotară nam pus după cum să poruncescé fiind că Armeniĭ nu să odihnescŭ pe alegire nóstră, ce se cerŭ să fie la luminat Divanul domnescŭ, şi noĭ încă după cercetare ce am făcut pe cât am aflat adevĕrul am dat acésta mărturie preoţilorŭ dela Biserica-albă, iar hotărîre remâne la luminat Divanul domnescŭ. 1777. Febr. 5.»

(Subscrişĭ:) Leon Episcop Romanskiĭ.—Λασκαράκης κομισος*)

Din anafora se vede, că Armeniĭ declarându-se nemulţămiţĭ cu alegerea comisiuneĭ aŭ declarat, că eĭ vor suplica la Divanŭ. Comisiunea le a luatŭ în consideraţiune protestulŭ, le a pus terminŭ de 36 çile, ca să'şĭ facă reclamele ce vor voi. Tot-o dată a dat şi preoţilorŭ mărturia aicĭ reprodusă ca să le serve, când ar fi chiămaţi de Armenĭ la Divanŭ. Armeniĭ înse n'aŭ făcut nicĭ o reclamă la Divanŭ, şi după trecerea terminuluĭ comisia iarăşi a păşitŭ la lucrarea începută şi a delimitatŭ loculŭ după constatările de maĭ înainte,

*) Din subscriere se cunósce, că Ispravnicul era grecŭ, şi nu scia românesce. Şi boeriĭ românĭ sciaŭ grecesce; dar nicĭ o dată nu se susciaŭ grecesce în actele publice. Pe atunci era obiceiŭ a se orandui câte doĭ ispravnicĭ ţinutali: unulŭ grecŭ, altulŭ românŭ. Grecuiŭ se credea maĭ evgenistŭ şi avea preferinţă.

a datŭ locului cuvenit Bisericii-albe în stăpênirea preuţilorŭ, dându-le şi adóuă mărturie de judecată. Armenii s'aŭ tânguit la Domnie, că se împresóră de Biserica-albă fără a pomeni de cele constatate şi regulate de comisie. Domnulŭ primind relaţiunea dela ispravnicu despre starea cestiuneĭ, a dat'o în cercetarea Divanuluĭ.

Scrupulósa şi conscienciósa cercetare făcută, şi espusă, în acéstă mărturiă de Episcopulŭ Leonŭ (colegulŭ seŭ grecŭ figurà maĭ multŭ de formă) dovedesce în elŭ unŭ bărbatŭ alesŭ, judeciosŭ, integru şi esperientĕ în procedura judecătorésca a ţereĭ. Divanulŭ n'a avutŭ de cât a aproba acéstă lucrare şi a o supune la confirmarea domnéscă, prin anaforaua următóre:

3. Anaforaua Divanuluĭ.

Pré înălţate Dómne!

Din luminată poroncă: Înălţimeĭ tale: am luat sama între Protopopa Ştefanŭ: şi alţĭ preoţĭ: dela Biserica gospod: din târgul Romanuluĭ: (care Biserică iasto de piatră: hramul sfinţilor Voevoţĭ: Michail: şi Gavriil: ce se numesce Biserica-albă): şi între Vasilie Misir: armean: cu feciorii luĭ: Pricina între dênşiĭ: fiind aceasta: «La velet=1776=Noemv.=24=Preoţiĭ: dela Biserica albă: aŭ dat jalbă Mării tale, cumcă locuriŭ çintirimuluĭ Bisericiĭ albe: se împresóră de cătră locul Bisericiĭ: armenescĭ: şi de cătră aceştĭ armenĭ: de sus: arătaţĭ: şi: dupre jalba lorŭ: saŭ rânduit cu luminată carte Mării tale: la Sfinţia sa: Leon: Episcopulŭ: Romanuluĭ: şi la Dum: Comis: Lăskărake: ispravnicul de Roman: ca să cerceteze, şi după scrisorĭ: şi marturĭ: cât loc să va dovedi drept: al Bisericiĭ albe: să'lŭ aliagă şi să'l hotărască cu pietri hotară, şi să dea şi mărturie hotarnică în semne: Carii după poronca Mării tale: aĭ mersŭ la starea loculuĭ: strângând: ómenĭ: bătrânĭ: vechĭ: târgoveţĭ: şi poporenĭ: Carii aŭ sciut şi aŭ apucat: dela părinţiĭ lor, pe unde aŭ îmblat locul Bisericiĭ albe, fiind faţă şi armenii: şi după

cercetare ce saŭ făcut prin marturĭ: (ne fiind scrisorĭ) cărora marturĭ: liaŭ pus Sfinţia sa Episcopulŭ Archierescŭ blăstămŭ: să spue adevărul în frica luĭ Dumneḑeŭ: cum aŭ apucat eĭ şi cum sciŭ de locul Bisericiĭ albe:, pe unde saŭ dovedit aŭ ales locul Biserice albe: şi aŭ datŭ şi mărturie la mâna preoţilorŭ: Prin care mărturie: toate pricinile pre largŭ să arată: Dar pietri hotar naŭ pus: ḑicând armeniĭ că eĭ nu să odihnescŭ: pe acea alegere: fiind: că la această cercetare: aşă saŭ dovedit din mărturiile bătrânilor: târgoveţĭ: cumcă locul Bisericiĭ albe cu locul Bisericiĭ armenescĭ: maĭ înainte aŭ îmblat în doĭo: şi armeniĭ: nemulţăminduse şi: cerşinduse să vie la Divan: li saŭ pus ḑi de soroc: şi trecênd acel soroc şi aldoilea şi altreilea, fiind la mijlocŭ=36=ḑile: şi armeniĭ ne vrând să vie la Divanŭ, iarăşĭ aŭ mersŭ Sfinţia sa Episcopul şi Dum. Ispravnicul: la starea loculuĭ: şi aŭ maĭ cercetat şi al doile: şi aŭ pus de aŭ măsurat locul din Biserica armeniască: păn în Biserica: albă şi aŭ dat locului în ginmătate: şi unde saŭ căḑut aŭ pus şi pietri hotară: şi aşa aŭ dispărţitŭ locului Bisericiĭ albe de cătră Armenĭ: Dând şi al doilo mărturie: preoţilor: pe hotară ce saŭ pus: Apoĭ armeniĭ saŭ sculat şi: aŭ venit la Iaşĭ, nefăcênd şcire preoţilor dela Biserica albă: ca să vie dinpreună cu dănşiĭ: să stea defaţă la Divanŭ: Ce singurĭ viind aŭ dat jalbă Mării tale: că li să înpresóră locul: şi: naŭ vrut să arăte cercetare şi hotărătura ce saŭ făcut: de cătră Episcopul şi: de cătră Ispravnicul din poroncă: şi: după jalba lor: li saŭ făcut carte gspod: cătră Dum: Comis: Laskarake: ispravniculŭ de Romanŭ: ca să margă la stare loculuĭ: să cerceteze şi: să îndrepteze pricinile: iar neodihninduse vreo parte: săĭ trimată la Divan: şi: ispravnicul ne având ce se maĭ cerceteze: fiind că cercetarea saŭ făcut maĭ înainte în doĭo: rânduri: aŭ înşciinţat pe Măria ta pre largŭ: în ce chipŭ aŭ cursŭ pricina: şi: aŭ trimes pe amândoĭo: părţile la Divan; la=15=ḑile a trecutiĭ lunii luĭ Maĭ: şi din poronca Mării tale stând de fa-

çă: înainte noastră la giudecată. Saŭ cetit: carte: Dum: Comis: Lăskarake: cât şi mărturiile céle maĭ din nainte: de cercetare: şi: alegere: şi: hotărătura: ceaŭ făcut loculuĭ Bisericiĭ albe: sfinţia sa Episcopul din preună cu Ispravnicul: Care cercetare: şi: hotărătură saŭ cunoscut de cătră noĭ că saŭ făcut: pré cu bună rânduială şi cu dreptate: «Armeniĭ încă aŭ arătat: o mărturie: din=7258=dela răposaţiĭ: Toader Cant: Stol: i Basilie Buhăescul: Med:*) de hotărătura ceaŭ făcut aceĭ boieriĭ: loculuĭ luĭ Misir armanul: şi: liaŭ dat hotar: armenilor: asupra Bisericiĭ: albe păn întrun drum săpat. Dar fiindcă într'această mărturie: supt: iscăliturile: amănduror: boerilor: maĭ gios scrie: Med. Buhăescul: numaĭ din partea sa: cumcă aŭ şi măsurat locul luĭ Misir: armanul: şi arată căţi stânjini: aŭ venit locul în lungŭ şi căţi în curmezişŭ: şi la acea scrisoare unde arată: pentru: măsurare loculuĭ: şi pentru suma stânjenilor: iaste iscălit singur numaĭ Vasile Buhăescul: şi celalalt: boerĭ: nu iaste iscălit: nicĭ veletul pus: Acésta dă prepus: că de ar fi fost driaptă, şi: adevărată acea măsurătóre: să cădea să fie amândoi iscăliţĭ: iară nu să se feriască unul de altul: Apoĭ în mărturie sfinţii sale Episcopuluĭ şi a Dum: Isp: arată că bătrâniĭ: târgoveţĭ din Roman: pe blăstăm ce liaŭ pus aŭ mărturisit cu sufletile lor, cum că ţin minte, că maĭ înainte: de hotărătura acestor, boerĭ: de sus pomeniţĭ: saŭ hotărât: din poroncă domnéscă: de răposatulŭ Episcopul Ioanikie: şi: de răposatul: Vor. Michalake: Sturze: (fiind ispravnic la acea vréme la Roman), şi dovedind că locul Bisericiĭ albe: cu loculŭ Bisericiĭ armineşcĭ: maĭ înainte aŭ îmblat în doĭo: Adică în giumătate: laŭ măsurat cu funia şi: iarăşi în doĭo: laŭ dat: Şi aceştĭ marturĭ aŭ fost faţă atunce: Şi preste doĭ treĭ anĭ iarăşĭ născând pricină: ne lăsânduse armeniĭ pe hotărătura Episcopuluĭ şi a Vor: Sturziĭ: atunce aŭ rădicatŭ

*) In mărturia precedentă, hotarnicului alŭ doile se numesce: *Medeln. Vasile Gane.* Orĭ că elŭ avea dóue familiĭ: *Ganea* şi *Buhăescul*; orĭ că în mărturie este greşală.

hotarnicĭ pe Stol: Toader Cant: şi pe Med. Buhăescul, şi la cercetare şi: hotărătura, ceaŭ făcut aceştĭ boerĭ: Preoţiĭ aŭ adus marturĭ: târgoveţĭ bĕtrânĭ: atât pe aceştie cât şi pe alţiĭ maĭ bătrânĭ: de cât aceştie cariĭ acum sânt: morţĭ: Şi: precum aŭ sciut: aŭ mărturisit şi aŭ arătat locul Bisericiĭ: albe: pe unde mergia: cum şi mormânturĭ chreştinescĭ: pe loculiŭ unde ceria armenii făcându: că iaste: al lor.—Şi boeriĭ hotarnicĭ de aŭ vrut să caute la mărturia târgoveţilor: saŭ de naŭ vrut: Preoţilor nicĭ mărturie liaŭ dat, nicĭ răspunsŭ din gură: în ce chip aŭ hotărât: Dar armenilor: liaŭ dat: hotarnica care maĭ sus saŭ pomenit: şi preoţiĭ Bisericiĭ: albe: naŭ şciut nemică: Aşă aŭ mărturisitŭ târgoveţiĭ ceĭ bătrânĭ: înainte: sfinţii sale: Episcopuluĭ: pe blăstăm ce liaŭ pus sfinţia sa: cât şi înainte: Ispravniculuĭ: şi după mărturisire: lor: saŭ dat Preoţilor: dela Biserica albă: mărturie: care maĭ sus saŭ pomenit: împotriva: căria mărturiĭ găsind: armeniĭ: chipŭ: de pricină: şi: dicând: cumcă numaĭ din parte Episcopuluĭ şi a Ispravniculuĭ: ar fi scrise: în mărturie aceste doveḑĭ, iar târgoveţiĭ nar fi mărturisit: nicĭ unile de aceste: cu această pricină la cercetare ce saŭ făcut, la trecuta luna luĭ Maĭ: giudecata lor: hotărăre naŭ luat. Cerşind armeniĭ: ca să să aducă mărturiĭ façă la Divanŭ: şi saŭ dat soroc în Divan: la lăsatul seculuĭ de postulŭ Sfinţilor: Apostolĭ: să se afle aice atât eĭ cât şi Preoţiĭ dinpreună cu marturiĭ: dând: şi zapis armeniĭ: la mâna Preoţilor: că deĭ vor rĕmânia Preoţiĭ cu mărturiĭ săle poarte cheltuiala: Acum. viind: aice şi o parte: şi alta: Protopopul Ştefan: aŭ adus=12=oameni: din marturĭ: cariĭ: aŭ mărturisit: înainte: Sfinţii sale Episcopuluĭ şi înainte: Dum: Isp: Anume pe Preotul: Ioan: Roşu: i Ştefanŭ Vătavul: mazil, i Ştefan: Stachie Ruptaşŭ: i Grigorie Bucşă, ruptaşŭ: i Ion: Bucur târgoveţŭ: i Ionikie: Faraon: i Toader Stachie: i Toader Diacon: i Ion Buchnilă i Grigorie Dănăilă, i Zacharie: blănariŭ, şi Ianaki Tărăbuţe: cariĭ aceştie toţĭ: ceale ceaŭ mărturisitŭ înainte: Episcopuluĭ (pe blăstămŭ ce

liaŭ pus:) şi înainte: Ispravniculuĭ: aséméne şi înainte: noastră la Divan: cu sufletile lor: aŭ mărturisit: şi armeniĭ: aŭ rămasŭ făr de răspunsŭ:

Pré înălţate: Doamne: după toată cercetare noastră cea cu amăruntul: ce am făcut între Preoţiĭ dela Biserica albă din Roman: şi între Vasile: Misir: armanul cu ficiorii seĭ de acolo: pentru: pricina loculuĭ dintre Biserica alba şi dintre Biserica armeniască: cunoşcinţa noastră aşă aŭ dat: cumcă armeniĭ: îmblă cu totul făr de rânduială: şi nicĭ o dreptate naŭ la cererea lor: Întâĭ: că loculŭ acela iaste: loc domnescŭ: Aldoile că armeniĭ, chrisoave dela Domnĭ naŭ pe locul acela de dania: Altreile, că la atăte: cercetărĭ: ce saŭ făcut: la stare loculuĭ: de cătră Episcopul şi: de cătră boeriul ispravnic: armeniĭ nicĭ scrisorĭ aŭ scos, nicĭ marturĭ din parte: lor: aŭ adus: fără numaĭ cu gura vor: să înpresoare loc: maĭ mult de căt li să cade: iară din parte: Preoţilor, atăţe oameni, pe blăstămŭ archierescŭ: daŭ mărturie: şi dovedescŭ că şi maĭ înainte aŭ îmblat locul acela în doao: căt la o Biserică căt la alta: Şi de vreme, ce atăt locul Bisericiĭ albe: căt şi locul Bisericiĭ armenescĭ, aŭ fost şi iaste loc domnescŭ: şi armeniĭ (maĭ ales Misir arm:) fiind cel maĭ fruntaşŭ între armenĭ: aŭ cuprinsŭ cu lăcomie: din çintirimurile Bisericilor: lăţinduse cu gardurile ogrăḑiĭ şi: a grădinilor luĭ: Şi macar de sar fi şi căḑut Bisericiĭ noastre: a ave şi maĭ mult locŭ de çintirimŭ: de căt Biserica armeniască. Dar fiind că şi maĭ înainte: saŭ ţinut în giumătate: căt o Biserică atăt şi alta: Asémene: şi de cătră noĭ: saŭ găsit cu cale şi cu dreptate, ca după mărturisire târgoveţilor: şi după hotarnica: Părinteluĭ Episcopuluĭ: şi: a Comis: Lăskarake Isp. aşe să să urméze Adică măsurânduse din zidul Bisericii albe: păn în zidul Bisericiĭ: armenescĭ: să se dea îndoîo: giumătate să rămăe çintirim Bisericiĭ albe: şi giumătate: să rămăe çintirim: Bisericiĭ: armenescĭ: şi să se dischidă şi drumurile după cum aŭ îmblat: şi maĭ înainte: pentru: mersul oamenilor: la Biserică: De

către noĭ: Dómne: aşă saŭ găsit cu cale şi cu dreptate: şi aşe am giudecatŭ: Iar hotărărea cea desăvărşitŭ: rămâne la înaltă înţelepciune Mării tale. 1777=Iun=20=.

A înălţimeĭ tale: pré plecate slugĭ: (urméză subscrierile a şepte boerĭ divanişti).

Désupra anaforaleĭ este următórea resoluţie domnéscă;

«Noĭ Grigorie Alexandru Ghica Vvoda Bojiiu milost. gospodar zemli moldavskoĭ. Saŭ cetit anaforaoa aceasta înainte Domnii mele, şi cercetânduse pricina şi de către însumĭ Domnia mea; aşa saŭ aflat că Dumnealor veliţiĭ boiarĭ cu cale şi cu dreptati aŭ giudecat. Decĭ Domnia mea încă asemine hotărăm să să urmeze pe deplinŭ. Şi măsurânduse locul din zidul Bisericiĭ albe, până în zidul Bisericiĭ armenescĭ, să să dea în doĭo: şi întărim ca giumătati de loc să rămâe çintirim şi să să stăpânească de Biserica albă. Iară giumătate de locŭ să rămâe çintirim Bisericiĭ armenescĭ. Şi să să deschidă şi drumurile să fie după cum aŭ îmblat maĭ înainte pentru mersulŭ oamenilorŭ la Biserică. Şi aşa să să urmeze de apururea nesmintitŭ. Nicĭ să fie maĭ multŭ pricină pentru aceasta. Întăriud şi cu al noastră domniască iscălitură şi pecete. 1777. Iun. 23.

(Subscrisŭ:) «Grigorie Ghica Vóda.»

Anulŭ 1781. Cu data acésta este scrisŭ numele Episcopuluĭ Leon pe dosulŭ uşeĭ laturalĭ despre méză-nópte a catapetesmeĭ din biserica Episcopiei. Acésta ne dă a înţelege, că în acestŭ anŭ Leon a renoitŭ acea Catapetésmă. Din opera istorică a d-luĭ Volfŭ despre Moldova se vede, că în acestŭ anŭ Leonŭ împreună cu Patriarchulŭ de Ierusalimŭ Avramie, ce se afla în Iaşĭ, şi cu Mitropolitulŭ Gavriilŭ, a participatŭ la chibzuirea mĕsurelorŭ spiritualĭ, cerute de Domnulŭ Moruzŭ a se lua contra luxureĭ ce se întrodusese în societate, şi a suptscrisŭ, împreună cu menţionaţiĭ ierarchĭ cartea păstorală, în carea, între altele se preda anathemeĭ tóte muierele moldovene, care în viitorŭ vorŭ purta haĭne

împodobite cu aurŭ séŭ cu argintŭ. Cartea acésta s'a tipăritŭ în typographia Mitropolieĭ.

(Volf. II Theil. seit. 199).

Decembr. 9. Leonŭ împreună cu unŭ archiereŭ grecŭ şi cu Amphilochie alŭ Chotinuluĭ, ipopsiphiază pre Iacovŭ la Episcopia de Huşĭ.

Anulŭ 1783. Febr. 2. Leonŭ adeverésce unŭ zapisŭ, prin carele Ieromonachulŭ Cosma, proinŭ Dikiŭ vinde unŭ çiganŭ cu familia luĭ preutuluĭ Şerbanŭ din Romanŭ. Reproducemŭ acestŭ zapisŭ, ce cuprinde aventurile çiganuluĭ, şi ale călugăruluĭ Cosma.

«Leonŭ Episcopŭ romanskiĭ adeverez.

Prin aeest adivăratŭ zapisŭ alŭ mieŭ încredinţezŭ vănḍare luĭ Şerban Çiganul, pre care Çigan lam văndutŭ preutuluĭ Şerbanŭ din Roman. Iară chipulŭ cu care aŭ venitŭ Çiganul acesta la stăpănirea mea întracestŭ chipŭ este.

În vreme tinereţilorŭ mele, ducéndumă eŭ de aicĭ din Moldova la ţara românéscă mi saŭ tâmplatŭ a sluji cu simbrie la bisărica Şatrariuluĭ Costandin Hasan la satulŭ Creţa unde'ĭ era casa şi aşezare. Şi între Çiganiĭ ce avea acolo era şi Çiganul acesta ficiorŭ tănărŭ neînsuratŭ. Iar după cătă-va vreme murindŭ Şatrariul, eŭ încă amŭ eşitŭ de acolo, amŭ purcesŭ să viŭ iar la Moldova la patrie me.

Şi viind pe drumŭ miaŭ eşitŭ Şerbanŭ Çiganulŭ înainte ḍicendŭ, ca să vie cu mine la Moldova. De care eŭ măcarŭ că m'amŭ apăratŭ, şi lam gonit să să întórcă înapoĭ să nu'mĭ aducă vreo supărare, dar elŭ n'aŭ vrutŭ şi s'aŭ ţinutŭ de mine pênă ce am venitŭ la Romanŭ, şi era lângă mine slujindumă ca o slugă. Iar la Domnia ce de pe urmă în ţara Românéscă a răposatuluĭ Constandin Vodâ Racoviţă. fiind eŭ Dikiŭ la Episcopia Romanuluĭ, tremeţăndumă răposatulŭ Episcopŭ Ionikie la Bucurescĭ cu cărţĭ cătră Măria sa Vodă pentru pricina Mănăstirilorŭ Precista din Roman şi Prorocul Samoil din Focşanĭ, maŭ apucatŭ giupăniasa răposatuluĭ Şetrar

Costandin pentru Çiganul acesta, ḑicênd că eŭ iam smonit Çiganul şi i lam luatŭ. Şi trăgêndumă la giudecată şi ḑicênd: că orĭ să'ĭ aducŭ Çiganul, orĭ să giurŭ că nu sciŭ nimicŭ de scire Çiganuluĭ, şi aşa mă lasă.

Şi eŭ vĕḑêndumă strămtoritŭ de giurămêntŭ, mam dusŭ singurŭ la casa dumisale şi spuinduĭ totŭ adevĕrulŭ, amŭ căḑutŭ cu rugăminte ca să priiméscă bani cea socoti pentru Çiganŭ, neavênd eŭ chipŭ ca să'ĭ aducŭ Çiganul la casa dumisale, şi învoindumă cu dumniaeĭ iam datŭ 45 leĭ*), şi dumniaeĭ miaŭ datŭ zapisŭ de stăpânire pe Çigan. Şi viind eŭ de acolo am spusŭ Çiganuluĭ ce am trasŭ pentru dânsulŭ şi cum că lam cumpăratŭ dela stăpâna sa.

Iar după aceia lipsind Çiganul cătă-va vreme aŭ venitŭ împreună cu o Çigancă anume Ioana, ḑicênd că aŭ aduso din ţara munteniască şi saŭ cununatŭ cu dânsa şi de atuncĭ şi pênă acum orĭ pe unde am îmblatŭ eŭ pe la mănăstire Niamţuluĭ şi cât am şeḑutŭ în satulŭ Gherăescĭĭ a Episcopieĭ, Çiganul acesta aŭ fostŭ nelipsitŭ de lângă mine, şi aŭ făcutŭ copiĭ cu Çiganca Ioana, anume pe Marie şi pe Apostol, şi pe Georgie şi pe Simeon, şi pe Sanda, şi pe Ileana, şi pe Catrina.

Decĭ acum rămâind eŭ la slăbiciune, şi scăpăciune, şi neavêndŭ cu ce chivernisi viaţa, pe Çăganul acesta pe Şerban cu parte de copiĭ ce mi să vine mie din copiĭ (osăbitŭ de unŭ sufletŭ ce lam dat danie uneĭ copile ce am botezatŭ a preutuluĭ Şerban), iam vândutŭ preutuluĭ Serbanŭ dreptŭ: 250: leĭ, adică doao sute cincĭḑecĭ leĭ, pe care Çăganĭ luând eŭ baniĭ deplinŭ din mâna preotuluĭ Şerban, iam datŭ zapisulŭ acelŭ de cumpărătură pe Çiganul acesta dela Şatraroae Zoiţa a răposatuluĭ Şatrar Constandin Hasan, şi iam dat şi zapisul acesta dela mâna mea.

*) In zapisulŭ dela Şătrărésa Zoiţa śe ḑice, că Călugărul 'ĭ a dat pentru Çigan: «taleri: 45: adică patru-ḑecĭ şi cincĭ de leĭ». De aicĭ se vede că atuncĭ *talerulŭ* era equivalentŭ cu *leulŭ*. (Cond. Çigan Mitrop. f. 39).

Ca de acum înainte să'ĭ stăpĕniască svinţia sa şi copiĭ svinţieĭ sale, şi acéstă tocmală saŭ făcutŭ prin scire preosvinţii sale stăpânuluĭ nostru kyr Leon Episcopŭ Romanuluĭ, şi pentru credinţă am iscălitŭ. 1783. Fevr. 20.»

Subscrisŭ: „Cosma ieromonach proin Dikiŭ adiverezŭ aceste maĭ sus scrisă cu însuşĭ mâna me.» (Cond. Çigan. Mitrop. f. 57—58).

În anulŭ 1787 preotulŭ Şerban a vêndutŭ aceştĭ Çiganĭ Mitropolituluĭ Leon, cu preţu de 500 lei. (ibid p. . . .)

Anulŭ 1784. Sept. 12. Leon este subscrisŭ în anaforaua Sfatuluĭ ţereĭ, împreună cu Mitropolitulŭ Gavriilŭ, cu lacovŭ Episcopulŭ de Huşĭ, cu patru egumenĭ: alŭ Trierarchilorŭ, alŭ Dobrovăţuluĭ, alŭ Bărbciuluĭ şi alŭ Sânt-Ión, şi cu 20 de boierĭ marĭ; Anafora în care se stabilescŭ regulele pentru căsătoria Çiganilorŭ (Uricar t. I p. 161—168).

Anulŭ 1786. În anulŭ acesta Leon a trecutŭ la Mitropoliă, alŭ căreĭ scaunŭ remăsese vacantŭ prin mórtea Mitropolituluĭ Gavriilŭ Calimachŭ. În timpulŭ păstorieĭ séle la Romanŭ a începutŭ a zidi o clopotniţă măréţă deasupra porţeĭ ce înduce în Episcopiă; n'a apucatŭ însă a o isprăvi, şi a remasŭ în aceeaşĭ stare pênă astaḑĭ. Diu nenorocire nicĭ unuluĭ din Episcopiĭ următorĭ, n'aŭ avutŭ nicĭ gustulŭ nicĭ zelulŭ pentru lucrurĭ marĭ şi frumóse, ca să continue şi să esecute ideea frumosuluĭ în architectură, concepută de Leon; încât astaḑĭ în locŭ ca acea clopotniţă să fie podóba Episcopieĭ şi a oraşuluĭ, represintă unŭ aspectŭ hidŭ ca orĭ-ce massă de materiă informă.

Leonŭ era bărbatŭ cugetătorŭ, cultŭ, cunoscĕtoriŭ între altele du limba francesă, înḑestratŭ cu unŭ spirit philosophicŭ. Din ocupaţiunile luĭ literarie amŭ găsitŭ unŭ manuscrisŭ copiatŭ în anulŭ 1814. Manuscrisulŭ cuprinde 80 foĭ în 4°. La fine se citescŭ aceste cuvinte: «Acéstă carte este tălmăcită de preosfinţia sa Mitropolitulŭ Leonŭ din limba franţuzască în ce moldovinéscă, în carele se arată multe invĕţăturĭ: 1814

Mai 1.*). Opera este moralo-philosophică. Nu are însă frontespiciu, care să ne aréte titlulu ei şi numele autoriului în limba originală.

Dăm aici o mică analisă a materiei ce tratéză opera, spre a se videa, ce specie de litteratură alegea Leonu, şi prin urmare direcţiunea spirituluĭ sĕu.

1. Pentru fericire. Se demunstră, că omulu nu póte găsi fericire pe pământu.

2. Pentru mórte. Nime nu scapă de mórte, deşi dragostea vieţeĭ face a ne amăgi cu depărtarea eĭ.

3. Pentru ómeni. a) Urele şi duşmăniele dintre ómeni; b) pentru turburarea şi nestatornicia vieţeĭ omenescĭ.

4. Pentru ceĭ mari. Ceĭ marĭ nu suntu născuţĭ de câtu numaĭ pentru alţiĭ. Ale lorŭ bune, séu rele moravurĭ alcătuescu obiceiurile noródelorŭ.

5. Pentru lume. Lumea este pentru devotaţiĭ eĭ — o sclaviă amară; pentru ceĭ virtuoşi—unu pericolu continuu.

6. Pentru fiinţarea luĭ Dumneḑeu. Se demunstră esistenţa luĭ Dumneḑeu din studierea natureĭ.

7. Seneca înţeleptulu. Cuvêntulu luĭ Seneca către Cesariulu Neronu. După ce în curgere de 14 anĭ Seneca a fost dascălulu luĭ Neronu, şi în acestu intervalu dobândise de la elu cinste şi o avere colosală de 7,500,000 galbenĭ, rentórnă Cesariuluĭ acea avere, şi se retrage în viaţa philosophică, privată şi simplă.

8. Pentru Platonu socotitu ca lăudătoriu alu luĭ Socratu. Subjectulu celu maĭ vrednicu de onóre şi de laudă este omulu virtuosu. Analiza celorŭ treĭ dialoguri ale luĭ Platonu despre mórtea luĭ Socratu.

---

*) Manuscrisulu asesta se afla în biblioteca d-luĭ V. Alexandrescu Urechia. Din întêmplare însĕ copiitoriulu eĭ a fostu unu scriitoriu fórte ordinariu, care ne'nţelegêndu ideele, a degeneratu aşa de tare ţicerile, încâtu în unele pasage cugreu se póte descurca sensulu.

9. *Socotelele luĭ Kikeronŭ asupra legeĭ şi a evlavieĭ.* Doveḑĭ despre esistenţa luĭ Dumneḑeŭ a) Din studierea păméntuluĭ. *Chracterulŭ luĭ Epictetu*: ómeniĭ resvrătescŭ lucrurile, luându-se după fantasiă. b) *Cercetarea fireĭ: pentru apă.* Se demunstră prin puterea şi binefacerile eĭ—esistenţa luĭ Dumneḑeŭ. c) *Gândirĭ asupra sciinţeĭ—cugetuluĭ*: Consciinţa ne demunstră esistenţa luĭ Dumneḑeŭ. *Characterulŭ luĭ Epictetŭ*: Consciinţa are de lucru numaĭ cu lucrările libere dependinte de noĭ, nu şi cu acele dependinte de alte cause. d) *Gândirĭ ale luĭ Kikeron asupra legeĭ.* Universalitatea consciinţeĭ dovedesce esistenţa luĭ Dumneḑeŭ, carele o a săditŭ în toţĭ ómeniĭ; trebue numaĭ a o desvolta. e) *Pentru aerŭ*: Bine-facerile aeruluĭ pentru viaţă, ca dovadă a esistenţeĭ luĭ Dumneḑeŭ. *Characterulŭ luĭ Epictetŭ*: Criteriulŭ cu care să judecămŭ despre lucrurĭ nu trebue să fie plăcerea nóstră, ci mulţămirea cu ele dupre cum se întâmplă. f). *Cercetarea fireĭ. Pentru focŭ.* Puterea şi lucraraa foculuĭ în natură, ca dovadă despre esistenţa luĭ Dumneḑeŭ. g) *Gândire asupra cugetărĭĭ.* Pentru ca să pótă omulŭ ajunge să cunóscă pre Dumneḑeŭ, trebue a'şĭ agonisi minte sănétósă *(dréptă socotélă).* Epictetŭ dă regulă întru acésta : studiŭ cu persistenţă, răbdare, începêndŭ dela casurile ordinare de tóte ḑilele. Ciceronŭ adaoge: perfecţionare morală prin deprinderea la onestitate şi consciinţiositate. h) *Cercetarea fireĭ, ceriulŭ,* cu fenomenile séle, ca argumentŭ alŭ esistenţeĭ luĭ Dumneḑeŭ. Observaţia luĭ Ciceronŭ despre necesitatea practiceĭ religióse. i) *Cercetarea fireĭ. Pentru sóre.* Cursulŭ regulatŭ alŭ sóreluĭ şi alŭ timpuluĭ ce se reguléză dupre elŭ, ca argumentŭ alŭ esistenţeĭ luĭ Dumneḑeŭ.

10. *Dialogŭ între Alexandru şi Clitus.* Alexandru, ucigaşulŭ luĭ Clitŭ, se întâlnesce cu elŭ după mórte. Acela mustră faptele luĭ cele rele; Alexandru nu póte suferi acésta, deprinsŭ fiindŭ în lume a fi deapururea măgulitŭ de linguşi-

torĭ.—Ideea generală este, că ceĭ marĭ nu potŭ suferi ca cineva să le arĕte greşélele lorŭ.

11. *Gândirea luĭ Kikeron asupra legeĭ* (religiuneĭ). Studierea natureĭ duce la conclusiunea despre esistenţa luĭ Dumneḑeŭ creatoriulŭ eĭ *Characteriulŭ luĭ Epictetŭ.* Observarea luĭ Epictetŭ, că spre afi omulŭ fericitŭ în miḑloculŭ frumuseţelorŭ natureĭ, nu trebue nicĭ-odată să se crédă nenorocitŭ; ci să caute întru sine forţa de a resista adversitaţilorŭ întêmplătóre.

12. *Pentru facerea trupuluĭ omuluĭ.* Meditaţiă asupra admirabileluĭ organismŭ alŭ omuluĭ.

XLII. Iacovŭ grecŭlŭ.

La Mart. 1. fu numitŭ Episcopŭ la Romanŭ Archimandritulŭ Iacovŭ, Egumenŭ grecŭ dela Monastirea Barnovski din Iaşĭ. Împreună cu dênsulŭ aŭ maĭ fostŭ propuşĭ de formă doĭ candidaţĭ dintre persónele cleruluĭ românŭ: Archimandr. Venedictu Egumenulŭ Monastireĭ Râşca, şi Ieromonachulŭ Iorestŭ Dikiulŭ sânteĭ Episcopiĭ a Huşilorŭ. Ipopsiphiarea s'a făcutŭ, nu la Mitropolie, ca la alte alegerĭ regulate, ci la Monastirea Danculŭ din Iaşĭ, — totŭ dintre cele închinate, caşi Barnovski. Ipopsiphiatorĭ aŭ fostŭ doĭ Archiereĭ grecĭ, şi alŭ treile—Iacovŭ alŭ Huşilorŭ.

(Condic. sântă).

Unŭ Episcopŭ Grecŭ la o Episcopiă din Moldova: acésta este contrariŭ şi datinelorŭ ab antiquo urmate în Biserica Moldoveĭ, şi decisiuneĭ synoduluĭ din Iaşĭ, ţinutŭ în anulŭ 1753, decisiune, carea, cu tótă puterea spirituală a synoduluĭ opresce pentru tot-de-una suirea streinilorŭ pe scaunile ierarchice ale ţereĭ. «Hotărîmŭ şi legămŭ, ḑicŭ părinţiĭ synoduluĭ, ca fiescecândŭ, atâtŭ în vremile cele ce vomŭ trăi noĭ, câtŭ şi în cele viitóre a urmaşilorŭ nostri, ca nici-de-cum obiceiulŭ ţereĭ şi a sfintelorŭ scaune altă dată să nu se maĭ calce, nicĭ să se

strămute, ce orĭ când va avea trebuinţă ţéra de păstorŭ la vreo eparchiă, să urmeze obiceiul ţereĭ; şi din păméntenĭ să se alégă Mitropolitŭ, saŭ Episcop. Iară străin nicĭodată să nu se primiască, nicĭ să maĭ între altul streinŭ la păstoria vreunuĭ scaunŭ, cu miḑlocire de banĭ, saŭ macar şi fără banĭ, saŭ macar cu prietenĭ să 'şĭ isprăviască împrotiva praviliĭ şi obiceiuluĭ păméntuluĭ. Dator să fie atâtŭ soborul bisericescŭ, cât şi politicescŭ, dela mare pên la micŭ, ca să stea cu toţiĭ agiutor dreptăţiĭ, şi obiceiuluĭ ţeriĭ, şi sfânta pravilă a se călcà nicĭdecum să nu îngăduéscă, nicĭ să primiască vreunŭ călcător ca acela..... orĭ cine s'ar ispiti să calce obiceiul sfinteĭ Mitropoliĭ saŭ a altor scaune, cu mijlocire de banĭ saŭ cu prietinĭ nămiţĭ cu dare, care lucru este afară din pravilă, vrândŭ peste obiceiŭ a băga pe vreunŭ străin la vro eparchie, şi atât din partea boerilor păméntenĭ, cât şi din streinĭ de s'ar amestecà făcându-se sfătuitor şi îndemnător, şi arătătorŭ, şi împrotivitorŭ praviliĭ şi obiceiuluĭ ţeriĭ şi a dreptăţiĭ; pre uniĭ ca aceia cu toţiĭ împreună ca dintr'o gură îĭ legămŭ şi îĭ blăstĕmăm.» etc. (Uric. t. II. p. 236—240).

Se întrébă decĭ: cum de se negligià acéstă mare şi solemnă decisiune synodală—de a nu se admite nicĭ-o-dată streinĭ la scaunele ierarchice ale ţereĭ? Cumŭ după 34 anĭ se puse unŭ membru alŭ cleruluĭ grecescŭ pe scaunulŭ Episcopilorŭ românĭ dela Romanŭ? Respunsulŭ se cuprinde în politica phanariotică—laică şi clericală. Patriarchia nu putea suferi anticele Biserici autocephale din Orientŭ. De multŭ timpŭ luase decisiunea a le nimici, a le supune şie în totulŭ, şi a trimite ómeniĭ seĭ ca să le administreze. Aşa a făcutŭ cu Biserica Ochrideĭ, şi cu a Târnovuluĭ—din Bulgaria, cu a Ipeculuĭ—din Serbia. Totŭ aşa voià să facă cu a Moldoveĭ. Din timpŭ în timpŭ se încercà a'şĭ trimite ea aicĭ Mitropoliţiĭ seĭ dintre Grecĭ; ţéra înse se opunea şi Patriarchia iarăşĭ maĭ tăcea unŭ timpŭ, pênă cândŭ credea prudentŭ, şi iarăşĭ la oca-

siuni redică glasulŭ contra independenţeĭ Bisericeĭ. După ce pretenţiunile eĭ fusese respinse cu atâta solemnitate în anulŭ 1753, ea după 34 anĭ iarăşĭ credu oportunŭ a da o lovitură autocephalieĭ nóstre, cu ocasiunea morţeĭ Mitropolituluĭ Gavriilŭ. Se vede că Patriarchia s'a fostŭ înţelesŭ prealabilŭ cu Domnulŭ Alexantru Ioan Mavrocordatŭ, şi acesta s'a arĕtatŭ dispusŭ a ajutà realizarea dorinţeĭ Patriarchieĭ, de a supune şie Biserica Moldoveĭ. Politica Domnilorŭ fanarioţĭ se inspira dela Fanariŭ; eĭ lucrau românesce numaĭ cândŭ ţéra îĭ luà înainte, ca unŭ torrentŭ. Nu numaĭ Domnii fanarioţĭ, dar şi alţiĭ în alte epoche, s'aŭ vĕdutŭ dispuşĭ a sacrifica independenţa bisericéscă pentru alte interese politice. Patriarchia a luatŭ în ajutoriŭ pe Sultanulŭ, carele formalŭ a făcutŭ cunoscutŭ ţereĭ pretenţiunile asupra Bisericeĭ din partea Patriarchuluĭ. Acésta a făcutŭ mare mişcare în tóte spiritele: clerulŭ şi boerimea aŭ protestatŭ, aŭ silitŭ pe Domnŭ a convocà Divanulŭ, a respinge pretenţiunea Patriarchieĭ, şi a espune Sultanuluĭ netemeinicia cererilorŭ Patriarchieĭ. Domnulŭ a trebuitŭ să represinte opiniunea şi voinţa ţereĭ. Dar angajamentul cătră diplomaţiĭ din Phanariŭ şi cătră Patriarchie? Candidatulŭ Phanariuluĭ la Mitropolia Moldoveĭ fusese Iacovŭ egumenulŭ Monastireĭ Barnovsky din Iaşĭ. Ne putêndŭ reeşi la Mitropolie, cu totŭ sprijinulŭ Domnescŭ şi phanarioticŭ, acum elŭ întórsă privirea asupra vacanteĭ Episcopiĭ de Romanŭ, dela carea nu erà departe, credea elŭ, Mitropolia. Domnulŭ aicĭ puse în sprijinulŭ luĭ Iacovŭ tótă autoritatea sea, şi ţéra, mulţămită óreşĭ-cumŭ că a pututŭ scăpă de unŭ periculŭ maĭ mare—perderea Mitropolieĭ independinte române,—a cedatŭ impunereĭ luĭ Mavrocordatŭ în favórea alegereĭ luĭ Iacovŭ la Romanŭ. Pênă a ajunge înse la acésta, Mitropolitulŭ Leonŭ s'a silitŭ în totŭ kipulŭ să facă pe Iacovŭ a renunţà la episcopatulŭ anticanonicŭ, amintindu-ĭ legăturile moralĭ cu care elŭ este angagiatŭ a servi intereselorŭ Sântuluĭ Mormêntŭ, arĕtându ĭ blestemele cu care

synodulŭ ţereĭ a opritŭ redicarea streinilorŭ la scaunele episcopale ale ţereĭ. Dar Iacovŭ nu credea în canóne, nicĭ avea consciinţă de persónă bisericéscă. Elŭ erà unŭ aventurariŭ dela Phanariŭ, carele îmbrăcatŭ în haine preoţescĭ, căutà prin lume norocŭ. Noroculŭ în fine dá peste elŭ, şi de aceea a remasŭ nemişcatŭ la tóte argumentele cu care Mitropolitulŭ cercà, a'ĭ atinge consciinţa. În urmare Mitropolitulŭ, ne putêndu-lŭ converti, s'a mărginitŭ întru a nu lua parte la chirotonia luĭ; nicĭ kiarŭ ipopsiphiulŭ nu i s'a făcutŭ în Mitropolie, ci în Monastirea închinată Dancu, la care se vede că erá egumenŭ vreunŭ Archiereŭ grecŭ.

Episcopatulŭ acestuĭ streinŭ a fostŭ o adevĕrată calamitate pe episcopia Romanuluĭ cu eparchia eĭ, şi o ruşine pentru Biserică. Consecinţele àŭ justificatŭ în totulŭ téma cea mare, şi mesurele riguróse ce aŭ fostŭ luate de synodulŭ ţereĭ contra admitereĭ streinilorŭ la episcopate. Ne contând numaĭ pre sprijinulŭ moralŭ ce avea elŭ în Fanariŭ Iacovŭ a atrasŭ în parte'şĭ prin presenturĭ în objecte scumpe şi în banĭ favórea Domnuluĭ şi a deosebite persóne ce aveaŭ trecere la curte şi pe la boiarĭ. Între persónele mituite, începêndŭ de la Domnŭ, se găsescŭ: o Domniţă, o Vornicésă, Visternicĭ, Postelnicĭ, Spătarĭ, Ispravnicĭ, Slugerĭ, Şatrarĭ, pênă şi slugĭ din curtea Domnéscă: Doftorŭ, portariŭ-basă cu sora-sa, vătajĭ, Cafegi-başa, cămăraşĭ, psaltŭ, Diacon, grămăticŭ etc. Tóte acestea keltuele nebunescĭ s'aŭ urcatŭ la o sumă colosală peste 100,000 leĭ*) pe conta fiitoriuluĭ Episcopatŭ, sumă carea absorbiá veniturile Episcopieĭ pe ţecimĭ de anĭ. Şi în adevĕrŭ o a redusŭ la cea maĭ mare miserie, precum se va videa maĭ josŭ, cândŭ vomŭ înşira documentele, de unde estragemŭ aceste noţiunĭ.

Instalatŭ decĭ la Episcopia Romanuluĭ, Iacovŭ trebuia maĭ

*) Calculândŭ galbenulŭ în valóre de 5 leĭ vechĭ pe temeiŭ că cu ţece anĭ în urmă avea valóre de patru leĭ, 10 parale (Veţi Chronic. Huşilorŭ p. 81), suma keltuită de Iacovŭ se rĕdică la 20,000 galbenĭ austriacĭ séŭ ungarĭ.

Antâiŭ se gândéscă la modulŭ cum să plătéscă datoriele ce contractase pe conta Episcopiei. Puse în tóte funcţiunile episcopale Grecĭ,*) adună baniĭ cârjiĭ de prin eparchie,**) strînse deaseminea darea numită poclonulŭ Vlădicescŭ, precumŭ şi baniĭ scólelorŭ, şi-ĭ keltui toţĭ, în plată de datoriĭ, s. a. Aceste dabile grămădite repede pe clerŭ, aduse în disperaţiă pe bieţiĭ preuţĭ şi diaconĭ, în câtŭ mulţĭ, tăindu-şĭ pletele s'aŭ lepădatŭ de preuţie, preferândŭ a fi simpli ţeranĭ, alţiĭ aŭ fugitŭ «în lumea luĭ Dumneḑeŭ» numaĭ ca să scape de «Vlădica grecŭ». Totŭ pentru împuçinarea datorielorŭ şi pentru întreţinerea sea, a vêndutŭ acareturĭ; vitele Episcopiei deaseminea parte le a vêndutŭ, parte le a zălogitŭ pre la creditorĭ. Apoĭ a purcesŭ prin eparchiă, negreşitŭ pentru ca să maĭ adune banĭ, dupre obiceiulŭ Episcopilor grecĭ din Turcia, carĭi îmblă cu cavaşĭ prin sate şi tîrgurĭ, esecutând şi zălogind pentru adunarea taxelorŭ.

---

*) Când unŭ Mitropolitŭ grecŭ ocupà în Românía scaunulŭ Mitropoliei, séŭ a vreuneĭ Episcopiĭ îşĭ aducea şi favoriţiĭ séĭ Grecĭ, clericĭ şi laicĭ, pe carĭi îĭ instalá în posturile cele maĭ însemnate spirituale şi administrative. Acésta ne aduce aminte o anecdotă, ce ne o spunea nnŭ bĕtrânŭ, din trecutulŭ Mitropoliei dela Bucurescĭ, carea, ca şi episcopiele din Ţéra-muntenéscă, de multe orĭ aŭ avutŭ nenorocirea de a fi ocupate de călugărĭ fanarioţĭ. Sub unulŭ din aceştĭ Mitropoliţĭ, pintre călugăriĭ grecĭ, eraŭ şi câţĭva călugărĭ Românĭ, carĭi îndepliniaŭ serviciele cele ordinare. Greciĭ, ca Dikiulŭ, Archidiaconulŭ, Protosinkelulŭ, etc. trăiaŭ o viaţă cu totulŭ nedisciplinată; pênă şi cu masa trebuia a'ĭ aştepta pênă târḑiŭ, şĭ se puneaŭ Româniĭ se mănânce când credeaŭ că n'or să vie Greciĭ. Une orĭ se întêmpla, că viniaŭ din eĭ în timpulŭ meseĭ, şi care cum intra, împingea pe Românĭ maĭ josŭ, strigându: *παρα κάτο βλάχε!* (maĭ josŭ, Vlahule!) adică: «ce teaĭ pusŭ, Vlachule, într'unŭ locŭ ce nu e de obraḑulŭ tĕŭ»! Acéstă insultă repetită de maĭ multe orĭ, în fine împlu de duchŭ», cum ḑiceaŭ bĕtrâniĭ, pe unŭ călugărŭ Românŭ, adică îlŭ scóse din răbdare, şi când Archidiaconulŭ ce întârḑiase prin oraşŭ, întrândŭ la masă, îĭ adresă: *παρα κάτο βλάχε!* elŭ puindŭ mâna pe reteveiulŭ pregătitŭ, începu a'lŭ croi ḑicêndŭ, la rîndulŭ sĕŭ: na paracata! na paracata! na paracata! şi cum îşĭ sfârşi *paracatele* se totŭ duse! altfelŭ arŭ fi plătitŭ scumpŭ zelulŭ seŭ pentru românismŭ.

**) Acéstă dăbilă se punea pe clerulŭ eparchialŭ la instalarea nouluĭ ierarchŭ, spre a'ĭ veni în ajutoriŭ după cheltuelele, cu care era însoţită rĕdicarea la acéstă tréptă, care totŭ déuna eraŭ costisitóre.

Însĕ pronia dumneḑeéscă a pusŭ capĕtŭ acestuĭ simonistŭ, şi a scăpatŭ biserica şi ţéra de dênsulŭ. Aflându-se elŭ în oraşulŭ Focşanĭ, în luna luĭ Octomvriŭ 25, fu răpitŭ de o mórte pripită. Ura în ţéră asupra luĭ trebue să fi fostŭ mare fórte. Elŭ nu fu readusŭ spre înmorméntare la Episcopie; se îngropă in Focşanĭ, şi nu în interiorulŭ vreuneĭ bisericĭ, ca alţĭ Episcopĭ, ci afară. Dar şi acolo «nu-lŭ primi pămêntulŭ» de-o-dĕtă peste nópte elŭ fu desgropatŭ, şi cadavrulŭ lăsatŭ afară golŭ. Se respândi vestea, că arŭ fi fostŭ disgropatŭ de o bandă de Tătarĭ, ce prădaŭ prin ţéra-de-josŭ, carĭi creḑuse că vor găsi avere îngropată cu acestŭ Episcopŭ. Pênă s'aŭ dumeritŭ spiritele, cadavrulŭ stătu câteva ḑile aruncatŭ pe o şandrama, spre a-lŭ apĕra de sfăşiere cânilorŭ. Tradiţia nu a păstratŭ restulŭ istorieĭ îngropăreĭ luĭ a doua, nicĭ loculuĭ unde fu astrucatŭ cadavrulŭ nenorocitŭ.

Afară de documentele în care se constatŭ uricíosele mijlóce, cu care Iacovŭ a ajunsŭ la Episcopie, jafurile şi prădăciunile Episcopieĭ şi a eparchieĭ, nu s'a păstratŭ de la elŭ vre-unŭ documentŭ altuluĭ, decât unŭ formulariŭ typăritŭ, de carte de preuţie.

Reproducemŭ acestŭ formulariŭ, fiind că cuprinde *păucenia**) adică *învĕţătura* ce adresaŭ pe atuncĭ episcopiĭ preuţilorŭ dinnoŭ chirotoniţĭ:

«Iacov cu mila luĭ Dumneḑeŭ Episcopŭ Romanuluĭ.

Prin darulŭ şi puterea a prea sfăntuluĭ şi de viaţă începĕtoriuluĭ Duch. ce saŭ dat smereniei nóstre dela prea înaltulŭ Archiereŭ domnulŭ nostru Is. Chs: prin sfinţiĭ săĭ ucenicĭ şi apostolĭ, şi prin următoriĭ lorŭ purtătorĭ de Dumneḑeŭ părinţĭ: viind înaintea nóstră acest temătoriŭ de Dumneḑeŭ bărbatŭ anume..... cu multă smerenie aŭ cerutŭ darulŭ preoţieĭ: Decĭ noĭ cu totŭ deadinsulŭ cercetăndulŭ după orîn-

*) *Păucenie.* Ţicere slavonă; însémnă: învĕţăturĕ. Aşa se numesce pênă astăḑĭ decretulŭ de chirotonie.

duiala canónelorŭ sfinteĭ pravile. Lam ales şi lam priimitŭ spre acéstă chiemare, maĭ vîrtos prin mărturia duchovniculuĭ sĕŭ kyr popa . . . . . Vrédnicŭ aflându-se acestuĭ sfântŭ darŭ lam povelitŭ**), învrednicindulŭ stepenii***) citeţuluĭ şi ipodiaconuluĭ. pe urmă l'amŭ chirotonisitŭ diaconŭ şi preotŭ desăvîrşitŭ: dânduĭ voe şi blagoslovenie, a sluji tóte cele ce se cuvinŭ preoţieĭ, adecă: a cununa, a boteza, a myrui, a sluji sfântulŭ maslu, şi a săvîrşi dumneḑeiasca lyturgie, şi tóte rînduialele şi urmările celc bisericescĭ să le lucreze ca unŭ slujitoriŭ Taĭnelorŭ luĭ Dumneḑeŭ. Însă numaĭ la . . . . ţinutulŭ . . . . . unde saŭ rînduitŭ de cătră noĭ să fie volnicŭ a sluji céle preoţescĭ. Iară de să va muta la altŭ poporŭ fără scirea şi blagoslovenia noastră: Să fie opritŭ de tótă slujba preoţéscă. Osăbitŭ iamŭ datŭ voe să şi ispoveduiască. Însă numaĭ cândŭ se va întâmpla vre-unŭ chreştinŭ la bólă şi slăbiciune de mórte. şi nu va fi de faţă altŭ duchovnicŭ. iară întraltŭ chipŭ să nu fie volnicŭ a ispovedui. pênă când va deprinde rînduiala precum să cade şi atuncĭ i să va da voe prin deosăbită carte de duchovnicie. Decĭ să cade numituluĭ preotŭ după a nóstră învĕţătóre poruncă. şi după datoria luĭ, cu totŭ sufletulŭ deapururea să se îndeletnicească cu citaniea Dumneḑeescilorŭ scripturĭ. Şi aceste nu întraltŭ chipŭ să le înţelégă. ci după cum luminătoriĭ bisericescĭ sfinţiĭ şi purtătoriĭ de Dumneḑeŭ părinţi leaŭ tîlcuitŭ cu mare unire. Şi după porunca apostoluluĭ să fie tréz, cu întrégă înţelepciune, cu bună cucernicie. cinstitŭ. iubitoriŭ de streinĭ. învĕţătoriŭ, nebeţivŭ, blândŭ, negîlcevitoriŭ, ne înşelătoriŭ, ne zavistnicŭ, ne iubitoriŭ de argintŭ, bine ocârmuind casa luĭ,

**) *Povelitŭ.* Dela verbulŭ slavonŭ: ПОВѢЛѢТИ: a porunci, a ordina. Espresiune luată dela esclamaţia: *poruncesce stĕpâne!* cu carea protodiaconulŭ aduce la Archiereŭ în biserică pe celŭ ce are a se chirotoni, orĭ ordina în vre-unŭ rangŭ bisericescŭ. Cândŭ se întrebuinţa limba slavonă, Diaconulŭ ḑicea: ПОВѢЛИ ВЛАДЫКО! Aşa dar: «l'amŭ povelitŭ» însémnă *l'amŭ ordinatŭ* în cutare tréptă, orĭ rangŭ de serviciŭ bisericescŭ.

***) *Stepena.* Iarăşi ḑicere slavonă: *tréptă.*

avênd pe copiiĭ săĭ supt ascultare cu tótă curăţia. şi ferinduĭ de spurcăciunĭ, şi de vrăjĭ băbescĭ, după porunca aceluiaşĭ apostolŭ către Timotheĭ: iară maĭ ales pre norodulŭ ce iaste încredinţat luĭ săĭ înveţe buna credinţă: poruncile luĭ Dumneḑeŭ, şi tóte celelalte chreştinescĭ bune fapte. Iară de va face elŭ dintr'acelea care oprescŭ de darulŭ preoţieĭ: să fie supusŭ opririĭ de cinstita preuţie dintr'acelŭ ceasŭ ce va cădea într'acea faptă: Macar că acésta nu o dorimŭ nicĭ o poftimŭ, ci maĭ vîrtosŭ dorim a să purta elŭ cu vrednicia chiemăriĭ sale. şi turma ce i saŭ încredinţatŭ bine să o păstoréscă, ca să primésca răsplătirea slujitorilorŭ celorŭ înţeleptĭ şi credincioşĭ, din mănule celuia ce răsplătesce fie căruia după faptele luĭ. Decĭ toţĭ săĭ aveţĭ la dragoste, cinstindulŭ ca pre unŭ vasŭ ales al sfinteĭ biserici şi slujitoriŭ celorŭ sfinte. Căruia pentru încredinţare i saŭ datŭ la mână acéstă archiéresc carte de noĭ iscălită: şi cu pecetea sfinteĭ Episcopiĭ pecetluită.

Anulŭ 17... Luna.....

Subscrisŭ: «Iacov Episcopŭ Romanskiĭ.»

Deasupra, în laturea despre stânga, în dreptulŭ titluluĭ, are o pecete mare, frumósă, de o formă lungăréţă optangulară. ea representă pre Archiereu chirotonindŭ. Candidatulŭ stă în genuchĭ cu mănile la peptŭ sub omoforulŭ archierescŭ. Archiereulŭ învestitŭ în tóte odăjdiele, şi cu mitra în capŭ, cu mâna stângă pe capulŭ candidatuluĭ, cu drépta bine-cuvêntândulŭ pe capŭ. În laturea drépta a Archiereuluĭ stă unŭ preutŭ învestitŭ, éră din stânga unŭ diaconŭ cu trinkiriulŭ în mână. În laturea de deasupra se întipuesce Duchulŭ sântŭ în formă de porumbŭ venindŭ asupra celuĭ ce se chirotonesce, şi întinḑendŭ razele asupra luĭ. Împregiurŭ inscripţia: Iacov cu mila luĭ Dumneḑeŭ Episcopŭ Romanuluĭ. 1786.» O representămŭ aicĭ:

Pecetea acésta ne spune, că ea era productŭ alŭ spiritului acestuĭ Archiereŭ, şi făcută din ordinulŭ luĭ. Ea ne arată, că Iacov era altminterea om de spirit.

Se ascultămŭ acum istoria venireĭ luĭ Iacov la episcopatŭ, precum o naréză unŭ contimporanŭ, într'o notiţă istorică ce se găsesce în archiva Episcopieĭ de Romanŭ, intre chărtiele privitóre la episcopatulŭ acesta, scrisă de aceeaşĭ mănă, carea a scrisŭ şi celelalte chărtiĭ, privitóte la acéstă cestiune:

„Ръносинд Митрополитъл Гаврїил ла 20: а лъй фев. 1786. Іаков архимандритъл чи ера Ігъмен ал мънъстирѣ барновскій агиwтафитико де аичѣ дин Іашй, порниндъсъ дин юбирѣ де чинсте лкъ ла болла ръносатълъй Митрополит—аў ъмкаат къ кипъриле чаў пътът пентръ съ съ факъ ел Митрополит: ши аў ши лдъплекат пе къртѣ гпд: ла скопъл съў. Іар дъпъ съвърширѣ Митрополитълъй, вздиндъсъ лпъбликъ скопъл ши чѣрерѣ ачестъй архимандрит, ши пріимирѣ кърціи: Ятъничѣ тоцй боерїй пъмънтений аў стътът лпотривъ ла ачаста. Пентръ къ Архимандритъл Іаков ера стреин ши нъ пъмънтан (пентръ каре пасте хотъръре къ собор ши къ карте де блъстъм атот клиросъл бисеричїй Молдавїей: ка ничи де към ла скwниле архиерецй але ачецїй църй, съ нъ съ пріимѣскъ ничй съ съ факъ стреини чи нъмай дин пъмънтений), ши май алес пентръ къ къ тоцїй де wвще аў пофтит ши аў черът ка съ съ факъ Митрополит Єпископъл де Роман кир Лewн: Якъръл ши нѣмъл есте дин евгенисїй пъмиитений, ши віаца са, връста, ши вредничіа—л къпъ иполиψис кътръ тоцй, фіинд ши чирак а ръносатълъй Митрополит.

Дечй къртѣ вдъънд къ наў пътът съ лплинѣскъ чѣрерѣ архимандритълъй Іаков ка съл факъ Митрополит—аў хотърът

съл факъ епископ ла роман, ши мъкар къ ши пентрѫ епископїе, коерїи пъминтѫии ѫдестъл съѫ ѫпротивит, дар кѫртѣ стънд кѫ търіе ла хотърърѣ са, нъѫ пѫтѫт пъминтѣнїй май мѫлт а съ ѫпротиви ши аѫ ѫгъдѫит дѫпъ воѫ ши хотърърѣ кѫрцїй де съѫ фъкѫт Епископѫ ла Роман пе нѫмитъл Іаков арх. агїѫтафит, ѫ лѫна лѫй Март а ачествѫаш ан (86) дѫпъ че май ѫнаинте ѫдестъл съѫ арътат ши съѫ зис де Митрополитъл Молдавіеї кир Левѫн—къ ел кѫ ачаста калкъ ши жѫръмънтъл кѫ каре ѫсте легат ла сфнт мормънт, ши съ ѫсърчинѣзъ ши кѫ блъстемъл чи есте ѫ арътата май сѫс хотъръре асѫпра челор стреїнй че вор ѫтра ла вре ѫиѫл дин скаѫниле архїереций але ачецїй църи—ѫрътънд ши карте де блъстем чи есте фъкѫтъ пентрѫ ачастъ причинъ· Дар диспре ѫ парте непъсарѣ лѫй Іаков де ачестѣ, ши деспре алта, сила ши поронка кѫрцій, аѫ стътѫт причінї де съѫ фъкѫт ел Епископ прекѫм съѫ зис.

Дѫпъ ачѣа аѫ мерс ла Епископїе, аѫ лѫат де пе ла Прѣщїй ши диакоиїй Епархїй сале даждѣ ѫвичинѫитъ ла Епископ ноѫ, че съ зиче а кържїй, кѫм ши поклоаніле Епископіей, ши банїй шкоалилор пе анѫ ачеста, каре ачестѣ съѫ сѫит пъи ла 20000 лей, ѫсъбит де алте венитѫрй але касїй ши а Епархїей. ши дѫпъ тречерѣ а шапте лѫнй болнъвиндѫсъ аѫ мѫрит ѫктомв. 25. 1786.

Пе ѫрмъ съѫ фъкѫт черчетаре де старѣ Епископией, ши съ афлъ датоаре кѫ записиле Епископѫлѫй ачествѫа ла: 80000: лей пе ла ѫнїй шн алцїй, ѫсъ кѫ: 6280: лей дин ачастъ сомъ че сънт лѫаць ди Епископ ѫ врѣмѣ кънд ера Ігѫмен ла Бариовскїй, ши пе ѫрмъ ѫииле записе лѣѫ скимбат пе нѫмеле Епископ ей: шн акѫм агїѫтафиції нѫ прїимеск ачѣ даторїе, пентрѫ къ ла врѣмѣ че съѫ фъкѫт сама лѫй де венитѫрй шн келтѫеле а мънъ: барновскїй, фїинд къ даторнїчїй лѫй наѫ ешит ка съ арате даторїиле ѫwр ничи агїѫтафицїй наѫ причинѫит ла вре ѫниле дїн кондѣе асъмїй лѫй—аѫ скос ел пе мънъстире датоаре кѫ кътева пѫнцй де баній, каре ел ѫсѫшй де воѫ са аѫ зис къй ласъ—ши дърѫеще мънъстирій, аша съѫ ѫкеат ши съѫ искълит сама ачѣа де Митрополит ши де коерїй чаѫ фост рън-

дѫиций дин поронка гпд. ши акѫм Єпископіа рѫмѫне сѫ сѫ дѫ-карче ши кѫ ачеци баний. ши фїинд кѫ венитѫл Єпіскопїей пе ан авїа сѫ сѫе ла 7500 лей, каре нѫ ажѫнг сѫ сѫ плътяскѫ нічй доѫѫнѫнле даторїиле че сѫѣ ѫис пентрѫ ачѣла кѫ тоатѫ силинца чаѫ пѫс пе ѫрмѫ кѫртѣ ка сѫ сѫ факѫ алт Єпископ ла ачастѫ Єпископїе: Нимене нѫ сѫѣ афлат ка сѫ сѫ дѫрѫѫнѣскѫ а дѫтра: ши стѫ пѫн акѫ Єпископіа дешкисѫ.

Сѫѣ фѫкѫт черчетаре пентрѫ атѫта сомѫ де баний ѫиде сѫй фи дат Єпископѫл. ши дін мѫртѫрїа челѫр чаѫ фост пе лѫигѫ дѫнсѫл, нѫмай пентрѫ 52000 лей—сѫ афлѫ ѫнде сѫѣ дат—Іар чиѫлалцй баний мѫкар кѫ ши ачиа дацй сѫнт, дар ла чине ши кѫт нѫ сѫ поате афла. ши даторнічїй, дін карїй ѫнїй сѫит сѫ-дицй рѫсѫцй ши аѫстрначецй, стригѫ ши сѫпѫрѫ неконтеинт черѫндѫшй баній кѫ доѫѫнѫиле лор де плин дѫпѫ ѫаписе че аѫ, фѫрѫ а нѫ фаче кѫт де пѫцин Єинкатавасис.“ *)

(Arch. Epis. Rom.)

Pre câtŭ pricepemŭ din coprinderea documentelor ce se păstréză despre acestŭ casŭ, lucrurile s'aŭ petrecutŭ aşa:

Indată ce Mitropolitul Leonŭ s'a înscinţatŭ despre mórtea luĭ Iacovŭ, a luatŭ dispositiunile séle kyriarchice: a regulatŭ administrarea provisorică a episcopieĭ, a catagraphiatŭ şi înkisŭ în casele episcopale tóte objectele remase de la reposatulŭ episcopŭ, care sub sigiliulŭ Mitropolieĭ trebuiá să stea până la rônduirea altuĭ episcopŭ. S'aŭ destituitŭ toţĭ Grecĭĭ din Episcopie, cu carĭĭ se încungiurase Iacovŭ, clericĭ şi laicĭ.

Insĕ mórtea subită şi neaşteptată a luĭ Iacovŭ a alărmatŭ pe toţĭ creditorĭĭ seĭ secreţĭ, şi cari-de-cari s'aŭ grăbitŭ îndată a'şĭ declará de timpuriŭ pretenţiunile de datorie asupra Episcopieĭ, pe temelulŭ zapiselor ce posedaŭ de la Iacovŭ; căcĭ pe atuncĭ persóna Episcopuluĭ era însăşĭ episcopia atâtŭ spiritualminte câtŭ şi materialminte. Pretenţiunile acestorŭ creditorĭ eraŭ cu atâtŭ maĭ alarmante, că o mare parte din

*) Pogorămêntŭ.

eĭ eraŭ sudiţĭ ruseşcĭ şi austriacĭ, prin urmare, sprijiniţĭ de guvernele lorŭ. Enormitatea acesteĭ datoriĭ a surprinsŭ atâtŭ pe Mitropolitulŭ şi pe boiariĭ divanişti, câtŭ şi pe Domnŭ, carele sciá numaĭ de ceea ce luase elŭ, nu însĕ şi de sumele date şi altorŭ alimujderĭ de tépa luĭ. Scandalulŭ era mare fórte. Domnulŭ fanariotŭ, Alexandru Ioan Mavrocordatŭ, deşi a ordinatŭ Divanuluĭ ca să cerceteze şi să constate suma datorielorŭ remase dela Iacovŭ Greculŭ, precum şi modulŭ de a se putea plăti; dar pe de altă parte, ca să acopere lucrulŭ, şi să nu se devulge datoriele, s'a silitŭ a face maĭ curêndŭ alegerea Episcopuluĭ succesorŭ, carele să ĭea totulŭ asupra sea, plătindŭ acele datoriĭ şi prin urmare liniştindŭ spiritele, ce şi maĭ tare se irritase pentru călcarea de cătră Domnŭ a hotărîreĭ synodale, despre escluderea streinilorŭ de la scaunele ierarchice ale ţĕreĭ. Insĕ tóte opintirile fanariotice de a găsí candidatulŭ doritŭ pentru Episcopie, aŭ remasŭ zadarnice: toţĭ se feriaŭ de acéstă nenorocită glorie, — de a munci ₫ecimĭ de anĭ pentru ca să plătéscă baniĭ delapidaţĭ de veneticŭ, şi întraţĭ în punga luĭ Vodă şi a slugelorŭ luĭ; tot-odată eraŭ şi spăimêntaţĭ de viderata pedépsă providenţială manifestată în subita mórte a aventurariuluĭ-episcopŭ!

Intre aceste Mitropolitulŭ şi Divanulŭ aŭ luatŭ mĕsurĭ de a se cerceta şi constatá adevĕrata sumă de datorie asupra Episcopieĭ, şi pe ce anume aŭ pututŭ să se keltuéscă în unŭ aşa scurtŭ timpŭ o sumă atâtŭ de enormă. La prima cercetare, făcută casnicilorŭ luĭ Iacovŭ, s'a constatatŭ din datoriele luĭ Iacovŭ numaĭ suma de 27,500 leĭ, şi unde anume s'a datŭ, precum se vede în lista următóre:

«Insemnare de baniĭ ce s'ar fi datŭ de rĕposatulŭ Episcopŭ de Romanŭ, la obrazile arătate maĭ giosŭ, după arătarea ómenilorŭ rĕposatuluĭ.

Leĭ	
12000	Să prepunŭ luaţĭ de Spăt. Costache Caragea, însĕ 10,000 leĭ, din 50,000 leĭ, ce s'aŭ numitŭ luaţĭ

Lei	
	de domnie, din care somă însuşĭ Vodă aŭ ţisŭ că aŭ luatŭ numaĭ 40,000 leĭ, şi 2,000 leĭ ce-aŭ luatŭ prin mâna luĭ Costandin biv. vat. de Cămară.
5000	Pe care are zapisŭ de datorie Dum: post. Scarlatŭ Carage, pentru care i s'aŭ pusŭ amanetŭ herghelia răposatuluĭ: iaste prepusŭ că póte să fie rusfetŭ acéstă somă de banĭ.
1000	Inélele ce s'aŭ dăruitŭ, tij. D-sali post. şi Dum. Spat.
7500	Luminatiĭ domniţiĭ Sultaniĭ, (însĕ alţiĭ ţicŭ să'ĭ fi datŭ 12,500 leĭ), bezŭ unŭ inelŭ zmaragdŭ de o mie leĭ, şi o flóre de diamantŭ, tefaricurĭ ce iaŭ maĭ datŭ.
2000	Ruşfetŭ portariuluĭ Nicodimŭ; însĕ: 500 leĭ prin poliţa luĭ Alexandri Vam. ot Galaţĭ, cu Kiriacŭ Anastasiu. 500 leĭ prin mâna luĭ Stefanŭ Archidiakon. 1000 leĭ prin mâna a însuşĭ răposatuluĭ; Măcarŭ că singurŭ răposatulŭ Episcopŭ arŭ fi ţisŭ cătră Gram. Gheorghiĭ, că arŭ fi datŭ 8000 leĭ— ruşfetŭ portariuluĭ Nicodim şi tot nu să mulţumea, însă cu unŭ zapisŭ de datorie ce iar fi datŭ, bezŭ alte peşchişurĭ ce-aŭ datŭ portăreseĭ.»

In urmarea acestorŭ discoperirĭ, Mitropolitulŭ a imputernicitŭ cercetarea, dându ĭ celŭ maĭ seriosŭ characterŭ: a datŭ o carte de blestemŭ înfricoşatŭ asupra tuturorŭ casnicilorŭ fostuluĭ episcopŭ, şi asupra tuturorŭ celorŭ ce vorŭ fi sciind ceva asupra originеĭ acestorŭ datoriĭ, şi nu vorŭ discoperi la cercetare, cele ce vorŭ fi sciindŭ despre acésta.

Cercetarea acésta s'a urmatŭ în Mitropolie, în luna luĭ Decembrie, în presenţa a însuşĭ Mitropolituluĭ Leon. S'aŭ adusŭ de faţă amploiaţiĭ grecĭ aĭ luĭ Iacovŭ, a nume: fostulŭ dikiŭ Monachulŭ Procopie, Ieromonachulŭ Sophronie, fostulŭ Archi-

diaconŭ Stefanŭ, Ieromonachulŭ Athanasie, şi după ce le s'a cetitŭ cartea de blestemŭ a Mitropolituluĭ Leonŭ, ceĭ dintêĭ treĭ aŭ datŭ următórele detailurĭ despre întrebuinţarea baniloru ce constitue datoriele remase asupra Episcopieĭ de la Iacovŭ:

„După blăstămulŭ archierescŭ ce ni s'aŭ datŭ, arătămŭ în frica luĭ Dumneḑeŭ, şi prin cugetŭ curatŭ mărturisimŭ, precum în gios aratŭ:

Céle ce mărturisescŭ eŭ Procopie monach, proin Dikiŭ.

Leĭ	
25000	Meaŭ spusŭ răposatulŭ, prin rostirea cuvêntuluĭ sĕŭ; că aŭ datŭ la curtea gospod după ce saŭ săvărşitŭ archiereŭ.
10000	Aŭ datŭ alŭ doilea rônd când din poroncă aŭ fostŭ adusŭ la laşŭ.
15000	Saŭ maĭ datŭ la curtea gospod: cariĭ baniĭ saŭ trimisŭ după ceaŭ eşitŭ răposatulŭ în eparchie, şi s'aŭ datŭ prin mâna biv căpitanuluĭ de lefegiĭ Constantin Manu, ce este acum vatav de cămară. Şi zapisulŭ de acéstă somă aŭ rămasŭ la curte, şi nu s'aŭ maĭ luatŭ. bezŭ unŭ zapisŭ de 10000 leĭ ceaŭ fostŭ datŭ răposatulŭ la curte. ca să plătéscă baniĭ pênă la sfetiĭ Dimitre.
50000	facŭ daţĭ la Curte.
2000	S'aŭ datŭ ruşfetŭ D-sali spat. Carage, prin mâna luĭ Costandin văt. de cămară, precum de aceştĭ baniĭ iscălitura răposatuluĭ adeveréză.
500	Saŭ datŭ prin mâna mea luĭ Alexandri vameşŭ de la Gălaţĭ şi iaă trasŭ poliţă aice la Iaşĭ, la Dumnéluĭ Başa Kiriacŭ Anastasiu. De iaŭ datŭ D-sali portarbaşa Nicodim, bez alţĭ baniĭ ce iaŭ datŭ răposatulŭ cu mâna sa aiçea la Iaşĭ.

Lei

3000 Saŭ datŭ peşkişŭ pe la uniĭ şi alţiĭ zahar şi cafe, care s'aŭ cumpăratŭ de la Riga hagi Costandinŭ i dela Sandul tovarăşulŭ sĕŭ cum şi de la Procopie Niti bacal.

«Unŭ césornicŭ de aurŭ s'aŭ datŭ gramaticuluĭ al doilea.

«O citare saŭ datŭ luĭ Constantin vătav de cămară.

«O citare i unŭ şal alăge i 50 leĭ s'aŭ datŭ luĭ Tóderŭ Cântăreţulŭ.

«Unŭ şal alăge i unŭ ghermesitŭ, saŭ datŭ popiluĭ pentelie, la galaţĭ.

Unŭ fustanlicŭ aganbani vătav. Sava ot Tutova.

Subscrisŭ: Προκόπιος μοναχὸς πρώην δικαῖος.

Cĕle ce mărturisescŭ eŭ Sofronie Ermonachŭ.

«Unŭ inelŭ cu piatră zmarandŭ, meaŭ spus răposatulŭ că preţulŭ luĭ este 1000 leĭ, care saŭ datŭ mării sale Domniţeĭ Sultanĭ. Cum şi o flóre cu diamanturĭ, care aceste leam dus împreună cu vameşulŭ Iane Vardalacŭ, însĕ preţulŭ flóreĭ nu miaŭ spus răposatulŭ cu cât aŭ cumpărato.

«O tabachere baga, cu unŭ inelŭ de aurŭ cu piatră diamantŭ, saŭ smarandŭ, nuĭ ţiŭ minte bine, s'aŭ datŭ prin mâna mea Dumisale Doftoruluĭ Casăm.

«O citare de hindie, şi nişte testemeluri bune şi o tabachere baga, saŭ datŭ peşcheşŭ D-sali portariuluĭ Nicodim.

«Unŭ fustanlăcŭ de aganbani albă cu rânduri, s'aŭ dat luĭ Stavoră biv v. Vistieri.

«Unŭ civitŭ, s'aŭ datŭ diaconuluĭ Anton, de laŭ dus tătănesăŭ, bez baniĭ ce iaŭ datŭ.

Subscrisŭ: Σωφρονίος Ἱερομονάχος.

Cele ce mărturisescŭ eŭ Stefan Archidiacon.

Leĭ	
500	S'aŭ datŭ prin mâna mea D-sali portariulŭĭ Nicodim- «O pareche paftali de aurŭ, şi 50 leĭ, saŭ datŭ vorniceseĭ luĭ Moruz.
	«Unŭ césornicŭ de argintu i o tabachere baga, şi unŭ ghermesitŭ cu florĭ, saŭ datŭ luĭ Cafigi başa.
	«Citareli, i tabacherĭ, şi gearurĭ, saŭ dat Domniilor sali isprăvniciţilorŭ de Roman.
	«S'aŭ maĭ dăruitŭ césórnice, i tabacherĭ şi altele unora şi altora, şi fiind că la scrisulŭ daturilorŭ acelorŭ lucrurĭ aŭ fost Neculai Psaltŭ: şi elŭ ştie anume,
	«Unŭ gearŭ şi alte lucrurĭ s'aŭ dăruitŭ D sali slugeri Andonie ot Galaţi, când iaŭ botezatŭ o copilă, care lucrurĭ leaŭ (dus) Antonaşŭ diiacon.
	«S'aŭ maĭ dăruitŭ protopopilorŭ i omenilorŭ casăĭ, şamalăgeli şi citarele, şi stamboişali
	Subscrisŭ: Στέφανος πρώην ἀρχιδιάκονος.

Din declaraţia celuĭ de al patrule—Ieromonachulŭ Stephan, carele se vede că fusese gramaticulŭ luĭ Iacovŭ, se vede. că mortulŭ Episcopŭ a trimisŭ la Iaşĭ cătră căpitanulŭ de lefegi, o sumă de 30 pungĭ de banĭ, spre a se plăti de unŭ sinetŭ ce avea terminulŭ 15 Augustŭ. Banĭ aceia aŭ întratŭ în mâna Spathariuluĭ, carele a opritŭ din eĭ 2,000 leĭ, din care a urmatŭ, că la terminŭ nu s'aŭ pututŭ plăti banĭ toţĭ după sinetŭ. Acele 30 pungĭ de banĭ se vede că aŭ fostŭ destinate pentru Vodă; căcĭ Iacovŭ îndată primi dela Visternicŭ scrisóre, prin carea îlŭ întreba, din ordinulŭ Domnuluĭ: pentru ce nu plătesce banii? Iacovŭ a ordinatŭ luĭ Athanasie să-ĭ scrie dupre cum se petrecuse lucrulŭ.

Pe urmă, Iacovŭ, cetind respunsulŭ, în carele se spunea, că banĭ aceĭ 2000 leĭ s'aŭ opritŭ de Spătariulŭ, s'a resgânditŭ, a ruptŭ scrisórea, ţicênd gramaticuluĭ să facă alta, în

carea să nu pomenéscă de aceĭ 2000 leĭ opriţĭ de Spătariulŭ, căcĭ aceia suntŭ «ruşfetŭ», şi póte să audă Vodă, că Spătariulŭ a luatŭ ruşfetŭ; éra Spătariulŭ, înformându-se că acésta s'a descoperitŭ dela dênsulŭ, va cădea în urgia luĭ, şi atuncĭ, «sum perdutŭ»! De aci se vede, că Spătariulŭ acesta era o persónă influentă la curte; că Iacovŭ îlŭ mituise şi pe dênsulŭ, dar îĭ maĭ rĕmăsese datorŭ cu acelŭ restŭ de 2000 leĭ, pe care şi l'a luatŭ elŭ însulŭ, căţêndu'ĭ în mână baniĭ trimişĭ de Iacovŭ deşi destinaţĭ pentru alţiĭ. Din aceea că în incasarea baniloru acestora este amestecatŭ Visterniculŭ, se vede, că Vodă îşĭ trăsese partea luĭ din vistierie, şi Iacovŭ remăsese datoriŭ vistieriei. De aceea şi Visterniculŭ şi Domnulŭ se îngrijiaŭ de restituirea acelorŭ baniĭ de Iacovŭ.

Reproducemŭ însaşĭ declaraţia luĭ Athanasie, dată în Mitropolie la 7 Decembrie:

«Fiindcă în anulŭ 1786, luna Iunie 5, eŭ sub-semnatul am întrat în serviciŭ la fericitulŭ sfântulŭ Iacovŭ*) Episcopulŭ de Romanŭ; şi fiindcă elŭ în acelaşŭ anŭ în luna Octombriŭ, aŭ plinit datoria obştéscă, şi fiindcă elŭ a remasŭ datoriŭ cu o însemnată sumă de baniĭ, cariĭ aŭ remasŭ necunoscuţĭ unde saŭ datŭ, şi fiindcă a urmatŭ carte de blestemŭ ca să arète fiecare din ómeniĭ fericituluĭ ceea ce scie; şi fiindcă am fost întrebatŭ de préosfinţitulŭ Mitropolitŭ pentru acésta, în frica luĭ Dumneţeŭ, şi în curată consciinţă mărturisimŭ înaintea ceresculuĭ Dumneţeŭ şi a présfinţituluĭ Stĕpânŭ, că avêndŭ fericítulŭ mare nevoe ca să plătéscă unŭ sinetŭ de treĭ-ţecĭ de pungĭ pentru ţiua de 15 Augustŭ, şi trimiţêndŭ baniĭ la Iaşĭ în mâna Domnuluĭ Căpitan de lefegiĭ Constantin, ca să dea acolo unde elŭ sciá. Domnul Spătariŭ a reţinut din aceĭ baniĭ dóue miĭ de leĭ. Decĭ neputênduse la ţiua terminuluĭ a se plăti cele 30 de pungĭ, şi fiind întrebat prin scrisóre de

*) Acestŭ călugărŭ grecŭ numindŭ pe sacrifurulŭ Iacovŭ: *fericitŭ* şi *sântŭ* arétă, că elŭ nu avea nicĭ o idee despre moralitatea chreştină: virtutea şi viciulŭ la dênsulŭ eraŭ identice.

Domnia sa Visternicul Domnul Matheĭ din ordinulŭ Înălţimeĭ sale: pentru ce întărdiază cu plata; mi-a ordinatŭ să scriŭ respunsŭ în acéstă afacere, cumcă câţĭ banĭ a trimisŭ la Iaşĭ eraŭ îndeajunsŭ ca să plătéscă datoria menţionată, dar saŭ împărţitŭ şi la alţĭ creditorĭ. Pe când eŭ făceam respunsulŭ şi arĕtamŭ şi despre cele dóue miĭ, pe care le-aŭ reţinutŭ D-luĭ Spătariul, el mi-a luat scrisórea din mână şi a rupt'o, ţicêndŭ, că aceĭ banĭ saŭ datŭ ruşfetŭ, şi nu trebue să scie nime, şi maĭ alesŭ că acea scrisóre póte să fie cunoscută de Înălţimea sa, şi décă D-lŭ Spătariŭ s'ar înformá de acésta, elŭ (Vlădica) ţicea, că este perdutŭ; căcĭ darea acestor banĭ trebuia să fie fórte secretă Aceste şciŭ, şi acestea mărturisescŭ înaintea duchovnicesculuĭ meŭ părinte şi sfântulŭ Mitropolitŭ, care a fost rânduit de Înălţimea sea să mĕ cerceteze, ca să nu cadŭ sub pré greul blestemŭ alŭ pré sfinţieĭ sale. Dreptŭ aceea şi subscriŭ cu propria mea mână.

1786, Decemv. 7.»

'Αθανάσιος 'Ιερομονάχος**).

(Tradus din grecesce. Originalul în Docum. Episc. Rom.)

In fine resumându-se resultatulŭ cercetărilorŭ, s'a constatatŭ că datoriele luĭ Iacovŭ provinŭ parte din nisce datoriĭ făcute de elŭ de pe când era Egumenŭ la Barnovsky, care acum cădeaŭ totŭ în sarcina Episcopieĭ: o sumă de 10,280 leĭ. Restulŭ cuprinde baniĭ şi objectele ce a datŭ Iacovŭ, — mită, — spre a putea să se facă Episcopŭ de Romanŭ. Din baniĭ keltuiţĭ de elŭ pentru acestŭ scopŭ s'aŭ pututŭ constatá numaĭ 82,709 leĭ 114 banĭ. Aŭ remasŭ încă sub bănuélă maĭ multe persóne, cărora s'ar fi împărţitŭ încă suma de 16,500 leĭ. Nu s'a putut constatá ce sumă se va fi keltuitŭ pentru o mulţime de objecte precióse, şi materiĭ de îmbrăcăminte,

**) Observămŭ, că atâtŭ declaraţia acésta, câtŭ şi anteriórele arĕtărĭ ale Grecilorŭ suntŭ scrise în limba grécă: pentru că eĭ nu sciaŭ românesce. Arĕtările celorŭ-alţĭ 3 suntŭ de atuncĭ traduse şi în românesce; éră acéstă ultimă se păstréză numaĭ în grecesce, de pe carea acum s'a tradusŭ românesce.

pentru cocóne şi boierĭ, presentate de Iacovŭ, spre a-şĭ atrage favórea lorŭ.

Étă însemnarea detaiată, despre tóte acestea:

† «Însemnare de câţĭ banĭ era datorŭ răposatulŭ Episcopŭ încă fiind egumenŭ la Monastirea Barnovskiĭ, şi pentru câtă somă de banĭ aŭ datŭ ruşfetŭ, la deosebite părţĭ, după ce s'aŭ chirotonisitŭ Episcopŭ precum în giosŭ arată.

Leĭ	Banĭ	
1000		Dumisale spăt. răşcanŭ.
1000		Archimandrituluĭ Ghedeon, ot Bărnovskiĭ.
1000		Dumisali slugeruluĭ Andone.
1650		Gramaticuluĭ Iordache.
1500		Luĭ Miser Iane Vardalacŭ.
1500		Şatrariulŭ Tomiĭ Cozma.*)
630		Sócrăĭ luĭ Vasilache Theodorŭ.
500		Surorĭĭ portariuluĭ.
1500		Luĭ Miser Pandeli Cavacŭ.
10280		

Câţĭ banĭ s'aŭ datŭ ruşfeturĭ la părţi, şi s'aŭ cheltuitŭ.

50000	S'aŭ datŭ la Domnie.
2000	D-sali spăt: Carage.
1000	Tijĭ s'aŭ datŭ inele D-sali post: i D-sali spăt: Car:
2000	S'aŭ datŭ portariuluĭ Nicodim.
5000	Cheltuiala chirotonieĭ şi cafele şi zaharŭ.
1000	Cheltuiala la straile răposatuluĭ i a ómenilorŭ casăĭ.
1000	Unŭ engolfŭ cu smaragdurĭ cincĭ şi un poias cu piatră verde.

*) Tradiţia spune, că Toma-Cosma era de origine Çiganŭ. Posedându avere şi prin serviciile făcute vre-unuĭ Domnŭ fanariotŭ, elŭ deveni boiarŭ. Toma-Cosma este ktitorulŭ uneĭ bisericĭ din Iaşĭ, în suburbia Păcurarilorŭ, carea până astăţĭ pórtă numele luĭ. Elŭ este deaseminea ktitorulŭ Monastireĭ Dobruşa din Basarabia.

Leĭ	Banĭ	
500		Cheltuiala ceaŭ făcut răposatulŭ în 30 ḑile când laŭ adusŭ la Iaşĭ.
2000		Cheltuiala ce s'aŭ făcutŭ la alŭ doilea taxidŭ, şi la ingroparea răposatuluĭ
1209	114	Alte cheltuele mărunţişurĭ cu deosebităŭ izvodŭ.
500		Unŭ brâŭ de aurŭ ce s'aŭ datŭ Vorniceseĭ luĭ Moruzŭ—şi banĭ·
16500		Aceĭ prin prepusŭ daţĭ, precum înpotrivă arată.
92989	114	facŭ.»

«Însemnarea de acéle prin prepus că s'ar fi datŭ la obraze precum se cuvintéză de obşte:

	insă :	Leĭ
«Mării sale Domniţeĭ Sultaniĭ.		7500
«D-sali post: Bibica.		5000
«D-sali post: Carage, după analogia ceaŭ luat «fratele Dumisali.		2000
«Portariuluĭ Nicodim, bez de ceĭ ce aŭ luatŭ, «arătaţĭ.		2000
		16500

Osebitŭ de acéstă arătată somă, s'aŭ datŭ la osebite obraze, harhaluri, florĭ cu diamanturĭ, inele cu diamanturĭ, cerceĭ cu smaragduri, cinciĭ trahirele cu mărgăritaruri, brăţări cu mărgăritarŭ, ceasórnice de aurŭ şi de argintŭ, tabachere bune, gearurĭ—brăe, agambaniĭ, citarele, ghermesituri, boccélăcurĭ, şamălăgele*) şi altele, care acea mare conoscinţă póte cercetând să le afle.»

*) Esplicămŭ câţi-va termenĭ neusitaţĭ astăḑĭ, dupre lămuririle date de o persónă cunoscătóre în ale vechimeĭ: *Aganbani*. Alminterea: *Sevaiŭ*: o materie albă ţesută cu argintŭ.—*Civitu*: o materie de colorŭ albastru—închisŭ. *Gearurĭ*: Şaluri de prima calitate, ţesute din părŭ de cămilă şi cu florĭ cusute cu mâna.—provenite din Arabia şi din Persia. — *Şam-alagea*: literal însémnă: marfă de Şamŭ (numele loculuĭ unde se fabrica—în Asia); o materie de haine.—*harhal*· coliete. — *Trachilele*: mărgele.

Din suma cheltuelelorŭ făcute de Iacovŭ pentru a deveni Episcopŭ, scăděndu-se baniĭ ce ĭĭ plătise elŭ din venitŭrile Episcopale, precum 20000 strînşĭ din eparchie îndată după instalarea sea, şi alte sume din vêndare de acarete şi vite, Divanulŭ a constatatŭ că remăne încă o datorie asupra Episcopieĭ: 68939 leĭ. Afară de acésta s'a maĭ constatatŭ o datorie de 9994 leĭ, încă de când Iacovŭ era egumenŭ la Barnovsky, carea prin urmare nu privesce pre Episcopie, pentru carea s'a regulatŭ a se face deosebită anafora la Domnŭ.

Deliberândŭ apoĭ sfatul asupra mijlócelorŭ, cum ar putea Episcopia plăti acéstă enormă datorie, a constatatŭ, că dupre micele venitŭrĭ anuale ale Episcopieĭ, 7500 leĭ, nu este altŭ modŭ de a se plăti ea de datorie, de cât treptatŭ şi în curgere de mulţĭ anĭ, şi acésta cu condiţiele următóre: 1) Ca datorniciĭ să ierte dobânda atâtŭ pe timpulŭ trecutŭ pênă în presentŭ, câtŭ şi pe viitorŭ în timpŭ de 5 anĭ. 2) din venitulŭ anualŭ de 7500 leĭ, ce are Episcopia*) să se dea Episcopuluĭ numaĭ 2000 pentru cheltuelele reclamate de administrarea venitŭrilorŭ Episcopieĭ; éră restulŭ de 5500 leĭ să'ĭ împartă Episcopulŭ analogicesce între datornicĭ. 3) După ce cu modulŭ acesta în curgere de 5 anĭ se va plăti în contul datorieĭ suma de 27500 leĭ, restulŭ de 41439 se va plăti cu dobândă de 25 leĭ la pungă pe anŭ, cu aceeaşĭ rânduélă, precum s'a ţisŭ la No. 2. 4) Pentru întreţinerea Episcopieĭ cu personalulŭ şi trebuinţele séle să se caute nóue mijlóce. Cu tóte aceste Divanulŭ recunósce, că deşi nu a găsitŭ altŭ mijlocŭ maĭ eficace, acestŭ propusŭ de elŭ este nesatisfăcătorŭ, atâtŭ pentru că lasă Episcopia în cea maĭ desevêrşită lipsă de cele necesarie, maĭ alesŭ într'unŭ timpŭ cândŭ nu se póte conta pe venitŭrĭ din eparchie, căcĭ clerulŭ este jefuitŭ şi disperatŭ: câtŭ şi pentru că creditoriĭ vorŭ fi nemulţumiţĭ şi cu întârţierea plăţiĭ şi cu reducerea dobânţilorŭ. De aceea

*) Adică 1500 galbenĭ, socotindŭ galbenulŭ câte 5 leĭ, cum âmbla pe atunci

se lasă la înţelepciunea Domnuluĭ, căruia se promite a i se supune casulŭ acesta la chibzuire prin o deosebită anafora. Tóte aceste, resultatulŭ cercetărilorŭ pentru datorie şi mĕsurele de a se lua pentru plată,—Divanulŭ le a supusŭ prin anaforă Voevoduluĭ A. Mavrocordatŭ; se înţelege că fără a pomeni nimicŭ despre detaiulurile discoperite; căcĭ era în cestiune persóna sa şi tóte slugile luĭ; ci numaĭ simplu constatându ce datoresce Episcopia, şi cum aŭ creḑutŭ Divanulŭ că se póte plăti datoria prin miḑlócele ce posede Episcopia. Detailurile discoperireĭ pentru jafulŭ făcutŭ indirectŭ Episcopieĭ de Romanŭ de Alexandru Ioanŭ Mavrocordatŭ, şi de slugele luĭ, asemenea predecesoruluĭ sĕŭ Alexandru Constantinŭ Mavrocordatŭ, carele prădase pe faţă Episcopia de Huşĭ, aŭ rĕmasŭ spre păstrare în archiva Episcopieĭ de Romanŭ, pentru defăimarea luĭ în tóte generaţiunile, precum la Episcopia de Huşĭ—pomelniculŭ Episcopuluĭ Iacobŭ Stamati strigă pênă astăḑi asupra jafuluĭ oficialŭ alŭ Bisericeĭ.

Étă anaforaoa Divanuluĭ:

«*Prea Înălţate Dómne.*

Din luminata porunca Înălţimeĭ tale, adunându-ne la sfânta Mitropolie, amŭ făcutŭ cercetare pentru suma datoriilorŭ ce sunt asupra Episcopieĭ Romanuluĭ, făcută de răposatulŭ Iacovŭ fost Episcopŭ:—şi sfatŭ,—pentru chipul cu care aceste datoriĭ s'ar putea ca să se plătéscă. Pentru care înscliinţămŭ pe Înălţimea ta, că tótă suma datorieĭ ce s'aŭ făcutŭ de rĕposatulŭ după ce s'aŭ chirotonitŭ Episcopŭ se afla=68,939 leĭ, osăbitŭ de 9942 leĭ, datoriĭ ce se află făcute totŭ de dênsul, din vremea ce aŭ fostŭ Igumenŭ la Monastirea Barnovsky, de care prin deosebita anafora înşciinţămŭ pe Înălţimea ta. Am cercetat şi pentru veniturile ce are Episcopia pe anŭ, şi cu deadinsulŭ neamŭ încredinţatŭ de la Preosfinţitul Părintele Mitropolitŭ, cum că unŭ anŭ cu altul socotindu-se tot venitul Episcopieĭ se face pe anŭ=7500=leĭ. Decĭ

în prejma acestei sume a venitului, puindu-se=68,939= lei a datoriilorŭ ce s'aŭ ḑisŭ că sĕ află asupra Episcopiei, făcută de răposatulŭ după ce saŭ chirotonitŭ Episcopŭ: Noĭ tot chipul de sfat şi socotele am făcut, şi altă mijlocire nu am pututŭ să găsimŭ ca să se pótă maĭ uşura Episcopia de acéstă grea sarcină, de a fi să se plătéscă numaĭ din venitulŭ ce are, fără numaĭ cu chîpulŭ ce maĭ josŭ arătămŭ de se va putea face ispravă: adică: Datornicii ce aŭ a lua de la Episcopie, să lase dobânda sĕ nu o ia, atât pe vremea de când aŭ datŭ baniĭ pênĕ acum, cât şi de acum înainte pênĕ în 5 aniĭ; şi Episcopul din=7500 leĭ: ce are Episcopia venit să aibă a cheltui pe anŭ câte 2000 leĭ: pentru adunarea aceloraşĭ venituriĭ. Iară pentru alte trebuincióse cheltueli ale sale şi a casăĭ să i să facă altŭ kipŭ de kivernisélă precum s'ar putea, dar 5500 leĭ: ce rĕmânŭ, din arătatul venit pe anŭ, să'ĭ împărtă pe la datornicĭ după analogonŭ ce are a lua fieşte carele, şi aşa într'aceştĭ 5 aniĭ plătindu-se=27500 =leĭ din suma arătată a datorieĭ, maĭ rĕmânŭ=41439= leĭ apoĭ aceştĭ baniĭ de la 5 aniĭ înainte să încépă Episcopul, a plăti cu dobêndă câte=25=leĭ de pungă pe anŭ iară nu maĭ mult, socotindu-se iarăşĭ după analogonŭ a venitului şi a sumeĭ ce va rĕmânea să ia fieşte care datornicŭ.

Intr'acesta kipŭ am socotlt ca să se urmeze plata acestor datoriĭ. Macar că şi după acéstă socotélă sĕ pricinuesce mare stenahorie şi supărare întêiŭ Episcopului ca să pótă ţinea şi a kivernisi o casă ca aceea, de nu va avea vre unŭ deosebit ajutoriŭ, (fiindcă acolo=2000=leĭ precum s'aŭ ḑisŭ, i s'aŭ lăsat să'ĭ fie numaĭ pentru keltuelile strîngeriĭ veniturilor, şi din Eparchie nu póte să se ajutoreze aflându-se Preoţiĭ şi Diaconiĭ de acolo, jefuiţĭ şi de istovŭ săraciţĭ de cătră Proinŭ Episcopŭ, din care pricină mulţĭ aŭ fugitŭ, şi alţiĭ ş'aŭ tăiat pĕrul şi s'aŭ făcutŭ ţĕranĭ). Aldoilea şi datornicilor (cariĭ sunt feliurĭ de némurĭ şi de stărĭ, şi din deosebite ţĕrĭ): nu maĭ puţină greutate le va cădea ca să li se plătéscă baniĭ cu a-

tâta întărdiere şi cu scăderea dobêndeĭ. Dar noĭ cu tótă cercetarea şi socotéla ce amŭ făcutŭ, altŭ chipŭ cu putinţă de a se uşura acéstă mare şi grea sarcină deasupra Episcopieĭ n'amŭ pututŭ să găsimŭ. Dar şi cu kipul acesta iarăşĭ cade peste putinţă atât Episcopului să plătéscă din venitul Episcopieĭ atâta sumă,—câtŭ şi datornicilorŭ,—să aştepte atâta vreme, de n'a fi mila Înălţimeĭ tale ca să se dea ajutoriuiŭ care prin osebită anafora arătămŭ şi cerem la Înălţimea ta. Éră hotărârea cea desĕvârşitŭ remâne la Inalta înţelepciune şi mila Înălţimeĭ tale.»

(Archiv. Episcop. Rom.)

Anulŭ 1787. Mavrocordatŭ, primind anaforaua, şi vĕdĕnd greutăţile cele marĭ, n'a regulatŭ nimică, cu atâta maĭ vêrtosŭ, că elŭ acum gândia nu la ţéră, ci la sine, cum să pótă scăpá prin fugă, ceea ce a şi făcutŭ.

După fuga luĭ Mavrocordat, s'a rânduit Domnŭ Alexandru Ipsilantŭ. Ca să se pótă regulá afacerea Episcopieĭ de Romanŭ, maĭ întêiŭ s'a decisŭ a se face alegerea Episcopuluĭ, carele să fie însulĕ interesatŭ a stărui pentru aplanarea dificultăţilorŭ cădute pe sama Episcopieĭ. Nu s'a găsitŭ altŭ doritoriŭ de onórea de a se face Episcopŭ la Romanŭ, de câtŭ unŭ călugărŭ bucovinénŭ, ce petrecea retrasŭ în Moldova, şi se numia Antonie.

XLIII. Antonie.

Din condica sântă se vede, că alegerea bisericéscă a luĭ s'a făcutŭ la 19 Iuliŭ; că elŭ se numiá «Ieromonachulŭ Antonie proegumenulŭ Monastireĭ Putneĭ;» că atuncĭ era Domnŭ ţĕreĭ Alexandru Ioan Ipsilantŭ. Împreună cu dênsulŭ sunt înscrişĭ proforma, ca candidaţi la episcopatŭ: Ieromonachul Varlaam proegumenulŭ Monastireĭ Agapieĭ, şi Ieromonachulŭ Macarie egumenul Monastireĭ Slatineĭ. Ipopsiphiarea s'a făcut în Biserica cathedrală a Mitropolieĭ, cea dedicată sântuluĭ Georgie.

Ipopsiphiatori aŭ fostŭ: Iacovŭ Episcopulŭ de Huşĭ, cu doĭ Archiereĭ grecĭ. Numele unuia l'amŭ putut discifrá: Ieraclias Grigorios. (Cond. Sântă).

Andreas Volf spune, că Antonie era de locŭ dela Rădăuţĭ din Bucovina (1 Theil. seit. 149). După ce Bucovina a căḑutŭ sub Austria, Antonie se retrăsese în Moldova, unde se vede, că a petrecutŭ viaţă privată, până acum:

După înstalarea nouluĭ Episcopŭ, la 8 Augustŭ, Divanulŭ prin dóue anaforale a adusŭ la cunoscinţa nouluĭ Domnŭ, fără cruţare, nelegiuirile «fugituluĭ Domnŭ Alexandru Ioan Mavrocordat» şi starea de miserie, în care elŭ a adusŭ atâtŭ Mitropolia câtŭ şi Episcopia de Romanŭ, şi propune mĕsurele ce s'aŭ creḑutŭ de folosŭ pentru scăparea Episcopieĭ din primejdia ce o ameninţá cu o totală disfiinţare. Una din aceste anaforale spune, că Domnulŭ fugariŭ, a prĕdatŭ Episcopia de Romanŭ, inderectŭ, dar Mitropolia o prĕdase făţişŭ, după mórtea Mitropolituluĭ Gavriilŭ, jăfuindŭ atâtŭ averea proprie a Mitropolituluĭ, câtă s'a găsitŭ după mórte; câtŭ şi totŭ ce avea Mitropolia, în lăuntru şi în afară, lăsându-o gólă de totŭ şi lipsită, (întocma cum predecesorulŭ seŭ Alexandru C. Mavrocordatŭ făcuse cu Episcopia de Huşĭ, la mórtea Episcopuluĭ Inokentie). Că «lăcomia luĭ cea nesăţiósă» a mersŭ până acolo, că a în povăratŭ Mitropolia şi Episcopia de Romanŭ cu sarcinĭ de marĭ sume de datoriĭ, ce le ameninţă cu o totalĕ ruină. Despre Mitropolie, ḑice divanulŭ, este speranţă, că prin stăruinţa Mitropolituluĭ, şi prin ajutoriulŭ ce se speră dela Domnŭ, ea maĭ uşorŭ va scăpá de sarcina Datorielor. Dar Episcopia de Romanŭ, carea este înpovărată cu datoriele de 68,930 leĭ capete şi dobânḑĭ, pe lângă venitulŭ seŭ anualŭ de 7500 leĭ, nu va putea reeşi a se plăti de datoriĭ nicĭ-o-dată, fără osebita milă şi ajutoriŭ din partea Domnieĭ; ci maĭ vêrtosŭ este ameninţată a se distruge şi disfiinţa După aceea se propune ajutoriulŭ ce crede divanulŭ că s'ar putea face Episcopieĭ pe acestŭ anŭ:—a se adăogi în pro-

fitulŭ eĭ, unŭ sporiŭ la dabilele Văcărituluĭ şi Goştineĭ, câte unŭ banŭ de vadră, şi de óie.

In altă anafora se face maĭ ântêiŭ istoricul aventurariuluĭ Iacovŭ Greculŭ, cum s'a încercatŭ elŭ a se face Mitropolitŭ, susţinutŭ de fugitulŭ Domnŭ Mavrocordatŭ; cum neputêndŭ isbuti la Mitropolie, fu impusŭ ţĕreĭ a'lŭ admite la Episcopia de Romanŭ, dispreţuind, atâtŭ Domnulŭ câtŭ şi aventurariulŭ Iacovŭ, legiuirile ţĕreĭ şi consiliele spirituale ale Mitropolituluĭ. Apoĭ face istoriculŭ datorielorŭ lăsate de Iacovŭ asupra Episcopieĭ. Din suma totalĕ a datorieĭ se deosebesce suma de 9,942 leĭ, cu care elŭ a remasŭ datoriŭ Monastireĭ Barnovsky, de când se afla acolo egumenŭ. Suma acésta se compunea din dóue feliurĭ de zapise: o parte,—6456 leĭ,—zapise din timpulŭ egumenieĭ, dar prefăcute în urmă pe numele Episcopieĭ; altă parte,—3486 leĭ,—zapise monastirescĭ. Din acésta constată Divanulŭ, că elŭ a asupritŭ şi pe Monastire şi pe Episcopie. Cu tóte aceste Episcopia nu este în stare a plăti aceĭ banĭ Monastireĭ; darŭ nicĭ este dreptŭ a'ĭ plătĭ, pentru că 1) Banĭĭ aceia s'aŭ keltuitŭ de Iacovŭ la reparaţia Monastireĭ, şi la alte trebuinţe ale eĭ; 2) Că deşi călugării agiotaphiţĭ spre a curma pretenţia, cerŭ a clironomisi averea Episcopuluĭ (adică averea Episcopieĭ); darŭ trebue preferită Episcopia, carea a rĕmasŭ înpovărată de elŭ cu marĭ datoriĭ, fără a fi avutŭ de la elŭ vre-unŭ bine. Maĭ alesŭ cândŭ Monastirea Barnovsky, precumŭ se constată din sama dată de Iacovŭ în presenţa boerilorŭ rânduiţĭ de guvernŭ, a clironomisit de la dênsulŭ 10,000 leĭ, pe carĭĭ elŭ atuncĭ i-a chărăzitŭ Monastireĭ. 3) Că décă călugărĭĭ agiotaphiţĭ vorŭ stărui a pretinde să devină clironomĭ avereĭ episcopieĭ, atuncĭ să restitue eĭ Episcopieĭ aceĭ 10,000 leĭ daţĭ de Iacovŭ Monastireĭ, după ce se chirotonise Episcopŭ. Anaforaua, pe aceste considerante înkee, că datoria de 10,000 a luĭ Iacovŭ ce o pretind călugărĭĭ agiotaphiţĭ trebue să remână pe séma Monastireĭ Barnovsky, ĕră Episcopia să fie apărată de ea.

Rreproducemŭ aceste dóue anaforale, dupre copiele ce se află în Archiva Episcopiei de Romanŭ:

I.

Prea Inălţate Dómne!

«De vreme că osebitŭ de greutăţile şi asuprelile cu care fugitulă Domnŭ Alexandru Ioan Mavrocordatŭ aŭ ticăloşitŭ pe norodulŭ aceştiĭ ţerĭ: dar şi de partea Bisericéscă saŭ atinsŭ nu cu puţinŭ jafŭ şi păgubire: fiindŭ că dupá ce aŭ luatŭ tóte cele ceaŭ avutŭ rĕposatulŭ Mitropolitŭ Gavriilŭ, apoĭ şi pe Mitropolia ţereĭ aŭ golit-o de istovŭ luândŭ tóte câte aŭ avutŭ ale eĭ drepte averĭ înlăuntru şi afară. Şi încă prin silnicia sa şi nesăţiósa lăcomie*), atâtŭ pe Mitropolie câtŭ şi pe Episcopia Romanuluĭ liaŭ supusŭ suptŭ grele sarcinĭ de marĭ sume de datoriĭ, în câtŭ aŭ adusŭ aceste case laprópe de celŭ de peurmă afanismos. Câtŭ pentru Mitropolie putemŭ se ţicemŭ: că prin silinţa şi necontenita purtare de grije a préosfiinţiiĭ sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, şi maĭ alesŭ prin nădăjduitele mile şi ajutoriurĭ a Înălţimeĭ tale—este nădejde ca să se pue la stare, uşurându şi sarcina datoriilorŭ. Iarŭ Episcopia Romanuluĭ carea pênă acu aŭ stătutŭ făr de Episcop, numaĭ pentru sarcina grelelorŭ datoriĭ cu care din pricina arătată a fugituluĭ Domnŭ saŭ însărcinatŭ: fiindŭ că altŭ kipŭ de putinţă nu iaŭ remasŭ ca să se uşureze de acele datoriĭ şi să se pue la óre care stare, unde aiurea să năzuească ca să cée ajutoriŭ şi sprijinélă la starea cea vrednică de lacrămĭ ce se află, decâtŭ după Dumneţeŭ—la stăpânésca milă şi îndurarea a unuĭ vestit întru marĭ faceri de bine Domnŭ ca Înălţimea tea, carele şi póte şi să proere-

*) Din acusarea ce face Divanulŭ fostuluĭ Domnŭ pentru jafulŭ Mitropolieĭ şi Episcopieĭ de Romanŭ, se vede că nu era ţéra obicĭnuită cu prădăciunile averilorŭ eparchialĭ la mórtea Ierarchilorŭ, ci acéstă manieră era noŭ-introdusă de ultimiĭ Mavrocordaţĭ, întâiŭ la Huşĭ, apoĭ la Mitropolie, şi în fine la Romanŭ indirectŭ.

sesce a face bine; căcĭ făr de ajutoriulŭ şi sprijinéla Înălţimeĭ tale, negreşitŭ acéstă sfântă Episcopie trebue să remâe la cea de peurmă stângere şi risipă;—Fiindŭ venitul eĭ numaĭ=7500=leĭ pe anŭ: şi soma datoriilorŭ cu care iaste însărcinată 68,939=leĭ=capite osebitŭ de dobînd. Pentru aceea şi noĭ sciindŭ şi vĕdêndŭ, că pe tótă ţiua se adaogŭ şi se revarsă ale Înălţimeĭ tale milostivnice şi stăpênescĭ purtărĭ de grije spre cea deobşte a supuşilorŭ norocire şi bună stare: suntemŭ bine nădăjduiţĭ că nu va fi trecută cu vederea de cătră Domnésca pronie starea aceşteĭ Episcopiĭ. Cu tóte astea-din durerea inimiĭ siliţĭ fiindŭ pentru acéstă sfântă casă a patrieĭ nóstre ci se primejduesce a să prăpădi îndrăznim prin acéstă plecată anafora a face aducere aminte, şi a ruga pre firiasca bunătate şi milostivirea Înălţimiĭ tale, ca după cum sfântulŭ Dumneẓeŭ va lumina stăpênescŭ cugetulŭ Înălţimeĭ tale, să se pue la o cale acéstă sfântă Episcopie ca să nu remâe de istovŭ la răsipă şi pustiire, căcĭ aminterea este de totŭ stânsă şi prăpădită. Şi osebit de alte Domnescĭ mile cu care să póte folosi în luminate ẓilele Înălţimeĭ tale: De se va socoti şi va fi bună voinţa Înălţimiĭ tale să se pue la slujba vădrărituluĭ şi a goştiniĭ dintr'acestŭ anŭ câte unŭ banŭ de vadră şi de oae ajutorŭ Episcopieĭ. Căcĭ cu acestŭ kipŭ îndestulŭ ajutorŭ şi uşurare de acéstă dată póte să aibă. Pentru care vecĭnică pomenire va fi Înălţimeĭ tale, şi între alte faceri de bine ce s'aŭ săvêrşitŭ şi necontenitŭ să săvârşescŭ de cătră Înălţimea ta, nu cu maĭ puţină slavă să va pomeni şi la aceasta mărimea sufletuluĭ Înălţimeĭ tale pênă la ceĭ maĭ depărtaţĭ urmaşĭ făcêndu-te Înălţimea tea noŭ ctitorŭ şi întemeitoriŭ acesteĭ Episcopiĭ, darŭ maĭ cu deadinsulŭ înmiite resplăliriĭ veţĭ avea dela dătătoriulŭ atóte bunurile Dumneẓeŭ pre carile îlŭ rugămŭ ca să ţie şi să păzască pe Înălţimea ta dinpreună cu tótă luminata Dom-

nésca familie la mulţĭ anĭ cu tóte bunile norocirĭ întru luminatulŭ scaunŭ a slăvitiĭ Domnieĭ Înălţimeĭ tale.

(1787 : Aug. 8)

A Înălţimeĭ tale cătră Dumneḑeŭ smerit rugătoriŭ.

Leon Mitropolit Moldoveĭ.»

Prea plecaţĭ slugĭ. (Nu sunt scrişĭ boerii divanişti).

II.

Prea Înălţate Dómne!

Însciinţămŭ înălţimeĭ tale, că după răposarea Mitropolituluĭ Gavriilŭ în trecutŭ anŭ 1786: Iacovŭ Archimandritulŭ ci era igumen la Mănăstirea Barnovskiĭ aghiotafitico, pornindu-se din iubire de cinste, aŭ umblatŭ cu féliurĭ de kipurĭ ca să se facă Mitropolitŭ, şi aŭ şi plecatŭ la scoposulŭ seŭ pe fugitulŭ Domnŭ Alexandru Ioan Mavrocordatŭ : Dar după ce s'aŭ văditŭ lucrarea şi isprava luĭ : Atuncea noĭ cu toţiĭ amŭ arĕtat de faţă înaintea numituluĭ Domnŭ dreptăţile ceam avutŭ înprotiva cereriĭ luĭ, şi am cerutŭ ca să să păzască pronomiou vechiŭ a ţereĭ, să să facă adecă păménténŭ mitropolitŭ, iar nu streinŭ precum era Iacovŭ. Decĭ Domnulŭ aŭ priimitŭ cererea nóstră de aŭ pusŭ la scaunu Mitropolieĭ pe préosfinţitul Mitropolitulŭ kyr Leonŭ ce era Episcopŭ la Romanŭ. Dar pe Iacovŭ aŭ hotărît să'lŭ facă Episcopŭ în loculuĭ Préosfinţieĭ sale, macarŭ că noĭ şi pentru acésta îndestulŭ ne-am înprotivitŭ, dar stând Domnulŭ cu tărie la hotărîrea sea, n'am pututŭ maĭ multŭ a ne înprotivi, şi aşa numitulŭ Iacovŭ s'aŭ făcutŭ Episcopŭ la Romanŭ, după ce îndestulŭ i saŭ arătatŭ şi i saŭ ḑisŭ maĭ înainte, de pré osfiut. părintele Mitropolit, că elŭ cu acéstă intrare la Episcopie calcă şi jurămêntulŭ cu care iaste legatŭ la sfântulŭ morméntŭ şi să însărcinéză şi cu blăstemulŭ atot clirosulŭ biserициĭ Moldoviĭ, care în trecută vreme aŭ hotărîtŭ cu soborŭ prin carte de blestemŭ ca nicĭ de cum la scaunile ar-

chierescĭ ale aceştiĭ ţerĭ să nu intre streinĭ, ci numaĭ pămêténi. Cu tóte aceste, despre o parte nepăsarea luĭ Iacovŭ de aceste arătărĭ: şi despre alta—sila şi porunca Domnieĭ, aŭ stătutŭ pricină de s'aŭ făcutŭ elŭ Episcopŭ precum saŭ ţisŭ. Apoĭ aŭ cerutŭ dela Domnŭ de saŭ orânduitŭ pe pré osfinţ. părintele Mitropolitŭ i pe răposatulŭ Logof. Dumitraşcu Sturza i pe Dum: vel Logof. Nisolaĭ Roset: de s'aŭ luatŭ sama de veniturile şi keltuelele mănăstiriĭ Barnovskiĭ ce saŭ trecutŭ prin mâna sa în câtă vreme aŭ stătutŭ igumen la acéstă Mănăstire. La care samă aŭ fost faţă şi cuvioşia sa archimandritul Chrisanthŭ igumenŭ de Galata ci este epitropŭ mănăstirelor de aicea a Sfântuluĭ Mormêntŭ, şi alţiĭ din igumeniĭ aghiotafiţĭ. Şi după tótă cercetarea ce s'aŭ făcut aceştiĭ sămĭ, aŭ rămasŭ Mănăstirea datóre Episcopuluĭ Iacovŭ cu=ţece miĭ de leĭ, care banĭ elŭ iaŭ lăsatŭ atuncea şi iaŭ dăruitŭ mănăstiriĭ înaintea arătatelorŭ obraze ţicêndŭ că nu va lua nimicŭ dela Mănăstire pentru acea datorie ce saŭ ţis: după cum şi în sama aceea ci este iscălită de rânduiţiĭ sameşĭ, anume să arată.

După aceea numitulŭ Episcopŭ aŭ mersŭ la Episcopie. Aŭ strânsŭ de pe la preuţiĭ şi diaconiĭ dela acea Eparchie dajdea obicĭnuită la Episcopŭ noŭ ce să ţice a Cârjiĭ, cum şi poclónele Episcopieĭ şi baniĭ scólelor aceluĭ anŭ, care aceste saŭ suitŭ la=20000=leĭ, osăbitŭ de alte apucăturĭ şi luărĭ, şi osăbitŭ dintr'ale caseĭ ceaŭ vêndutŭ dobitóce şi alte acareturĭ. Decĭ după trecerea a şapte lunĭ bolnăvindu-se aŭ muritŭ într'acelaşŭ anŭ 1786: Octomv. 25. şi după mórtea luĭ saŭ aflatŭ datoriĭ făcute de dânsulŭ piste tot=78881=leĭ. Însĕ 9942 leĭ, din vrémea ceaŭ fostŭ igumenŭ: (din care somă, pe 6456=leĭ, aŭ skimbatŭ zapisele pe numele Episcopieĭ. Iar pe=3486=leĭ, aŭ rĕmasŭ tot zapisele mănăstireĭ), şi=68939=leĭ, din vremea după ce s'aŭ făcutŭ Episcopŭ. Şi aşa aŭ asupritŭ şi aŭ însărcinatŭ şi pe mănăstire şi pe Episcopie, şi pe însuşĭ preoţiĭ şi diaconiĭ aceĭ Eparchiĭ. Acu

Episcopia la starea ce aŭ rĕmas nu are putinţă ca să rĕspundă nicĭ la suma datoriilor ceaŭ făcutŭ răposatulŭ după ce saŭ chirotonitŭ Episcopŭ, după cum prin deosebită anafora am arătatŭ înălţimiĭ tale: Cu cătŭ maĭ vêrtosŭ de va rămânea să să însărcineze şi cu datoriile din vremea igumenieĭ, precum voescŭ părinţiĭ aghiotafiţĭ; trebue să să vândă cu totulŭ şi iar să nu să pótă plăti, şi să rămâe de istovŭ stânsă. Ci la acésta noĭ socotimŭ, de s'a găsi cu cale şi de cătră înălţimea ta, ca Mănăstirea Barnovskiĭ să fie îndatorită să plătéscă datoriile ceaŭ făcutŭ răposatul în vrémea cât aŭ stătutŭ acolo igumen, de vreme că aceĭ banĭ iarăşĭ în mănăstire iaŭ keltuitŭ la tocmirea şi împodobirea bisericiĭ din lăuntru şi dinafară precum să vede: la facirea de iznóvă a caselor din Mănăstire, şi la alte meremeturĭ şi lucrurĭ di pe afară şi locurĭ ceaŭ cumpĕratŭ. Căcĭ asupra Episcopieĭ—carea cu nimicŭ nu s'aŭ folositŭ dela dânsul—destulă greutate rămâne ceea-laltă somă de datoriĭ cu care aŭ însărcinato. şi măcarŭ că părinţiĭ aghiotafiţiĭ pricinuescŭ şi ţicŭ că de va rămânea să răspundă mănăstirea Barnovski la datoriile acele ce sunt făcute de răposatulŭ din vrémea igumenieĭ, apoĭ să cade să clironomisască şi averile luĭ: adecă epile, şi oile, şi céle-lalte ci vor fi rămasŭ la Episcopie. Dar acéstă clironomie noĭ socotimŭ că are maĭ multă dreptate Episcopia a să protimisi, ca să să ajute câtuşĭ de câtŭ la acea nepurtată greutate a datoriilor cu care răposatulŭ aŭ însărcinat-o. Find că Mănăstirea Barnovski aŭ luatŭ clironomie dela dânsul acéle =10000= leĭ ce s'aŭ ţisŭ că iaŭ ertatŭ la sama igumenieĭ sale, şi saŭ folositŭ cu zidirele şi meremeturile ceaŭ făcutŭ şi locurile ceaŭ cumpăratŭ. Iar de vorŭ sta părinţiĭ aghiotafiţĭ la acestă cérere a clironomieĭ: apoĭ şi Episcopia după dreptate să cade să céră acéle ţece miĭ de leĭ care răposatul iaŭ lăsatŭ mănăstiriĭ, căcĭ de şi ţicŭ aceştĭ părinţĭ că samă aceia s'arŭ fi făcutŭ din silnică poroncă, şi pentru acéea n'aŭ cutezatŭ a sta cu luare aminte ca să diafthendev-

sască dreptate Mănăstirii temându-se să nu le vie vre o urgie dispre partea Domniei, şi aşa s'ar fi asupritu Mănăstirea la acea samă. Dar acésta este sciută că de aŭ fostŭ asupra lorŭ din partea domniei vre o asprime, aŭ fostŭ ca să nu arate ei vre o înprotivire mai nainte de a să face răposatul Episcopŭ. Dar fiind că cercetarea aceĭ sămĭ s'aŭ făcutŭ după ce Episcopulŭ să hirotonisisă, şi maĭ alesŭ că înadinsŭ saŭ rânduitŭ de cătră Domnŭ acéle numite obraze, ca să i să facă sama cu amăruntulŭ şi cu tótă dreptatea: Apoĭ nu avea atuncea aceştĭ părinţĭ pricină să să témă şi să nu stea pentru dreptăţile mănăstiriĭ Decĭ dar după tóte socotélele stărilor înpregiurŭ, nu le rămîne aghiotafiţilor cuvêntŭ de dreptate că acea samă nu s'ar fi făcut cu rânduéla ce saŭ căḑut. ci pricinuirele care arată sunt numaĭ ca să se apere de plata datoriilor ce s'aŭ ḑisŭ. Care datoriĭ noĭ socotimŭ că este cu cale şi cu tótă dreptatea ca să le plătéscă mănăstirea fiind făcute din vrémea igumenieĭ şi în igumenie şi ḳeltuite. Şi Episcopia Romanuluĭ să să grijască numaĭ de datoriile ceaŭ făcutŭ răposatulŭ după ce s'aŭ chirotonitŭ Episcopŭ, luândŭ şi clironomia ce iaŭ rămasŭ, pentru óre care ajutoriŭ la acéstă greutate, de vréme că altŭ folosŭ dela dânsulŭ n'aŭ cunoscutŭ, măcarŭ că hergelia iaste şi zelogită la unulŭ din datornicĭ pentru o somă de banĭ maĭ multă de câtŭ face. Iar hotărîrea cea desăvêrşitŭ rămâne la înaltă înţelepciunea şi milostivirea Înălţimeĭ tale.

1787. August 8.

Al Înălţimeĭ tale cătră Dumneḑeŭ smeritŭ rugătoriŭ.
(Subscrisŭ) Leon Mitropolitŭ Moldavieĭ.
Pré plecate slugĭ: (boeriĭ nu sunt scrişĭ).

Antonie a fostŭ primitŭ dela Mitropolitulŭ catagraphie de lucrurile remase dela mortulŭ Iacovŭ. Dar după ce a venitŭ la Romanŭ a aflatŭ dela unŭ diaconŭ Gerasimŭ ce fusese cămăraşŭ sub Iacovŭ, că în catagraphie nu sunt trecute tóte lucrurile, ce a lăsatŭ în casă Iacovŭ, cândŭ a plecatŭ la Foc-

şanĭ, şi care tóte aŭ fostŭ date de dênsulŭ în sama Ieromonachuluĭ Sophroniŭ, ce se aflá acumŭ la Mănăstirea Galata în Iaşĭ. Gerasimŭ a datŭ Episcopuluĭ Antoniŭ izvodŭ de lucrurile ce lipsiaŭ, şi a asiguratŭ că ele se află la Sophronie. În urmare Episcopulŭ, la 27 Augustŭ, însciinţându de acéstă discoperire de furtŭ pe Mitropolitulŭ, îlŭ rógă ca să punĭă pe acelŭ Sophronie sub garanţia uneĭ persóne oneste, pênă ce dênsulŭ va putea veni la Iaşĭ, ca să'lŭ întrebe înaintea Mitropolituluĭ despre lucrurile ce lipsescŭ. Étă acéstă scrisóre a Episcopuluĭ:

Pré o svinţite stăpêne!

† «Cu plecată scrisórea mea acésta înştiinţezŭ pré o svinţiiĭ tale că după ce amŭ venitŭ la Romanŭ şi amŭ deschisŭ casa în care era pecetluite rĕmăşiţurile răposatuluĭ acolo unde le luamŭ sama după izvodulŭ ce mi s'aŭ datŭ dela Eşĭ fiind şi casniciĭ de faţă miaŭ arĕtatŭ că lipsescŭ căteva lucruriĭ dintrale răposatuluĭ, care aice la izvodŭ nu sunt pusă. Maĭ alesŭ Gerasim Ierodiaconulŭ ce aŭ fostŭ cămăraşŭ la răpăosatulŭ Episcopŭ meaŭ spusŭ totŭ anume de câte lucruriĭ le ştie elŭ că aŭ rĕmasŭ în Episcopie pe sama luĭ Sofronie când aŭ purcesŭ răpăosatulŭ de acasă la Focşanĭ în călătoria cea de pre urmă, de care meaŭ datŭ acestŭ izvodŭ anume de tóte, şi ḑice că acele lucruriĭ cu bună samă s'arŭ fi aflând la mâna luĭ Sofronie. Şi fiind că acelŭ Sofronie Ieromonachŭ este acum la mănăstirea Galata, şi mie nu'mĭ dă mâna acum ca să viŭ la Eşĭ, saŭ cu alte miḑlociriĭ, să cautŭ de rôndulŭ acestoruĭ lucruriĭ fiind vremile după cum suntŭ. Mĕ rogŭ pré o svinţii tale pentru acelŭ Sofronie Ieromonachulŭ să să déa la o chezĕşiă cinstită, ca când va fi întrebatŭ să fie faţă, ca să mĭ întrebŭ cu dênsulŭ înaintea pre o svinţii tale. De acésta mĕ rog. şi aniĭ vieţiĭ pré o svinţii tale, milostivulŭ Dumneḑeŭ să 'ĭ facă mulţĭ, şi pré fericiţĭ. 1787 Avgust 27.

Alŭ pré o svinţii tale plecată slugă.

(Subscrisŭ): Antonie Episcopŭ Romanuluĭ

Totŭ atunci Antonie face suplică la Domnŭ din partea sea, în carea după ce recunósce marea bine-facere domnéscă asupra sea prin alegerea şi orănduirea luĭ la Episcopatulŭ de Romanŭ, apoĭ se rógă, ca pe lângă alte ajutoriurĭ, cu care în viitorŭ Domnulŭ va milui Episcopia, acum deodată să facă a fi scăpată Episcopia de plata dobânḑilorŭ către creditorĭ pe timpulŭ dela data zapiselorŭ pênă în presentŭ; şi, déca arŭ fi cu putinţă, şi de acum înainte pe termenŭ de unŭ anŭ, după care apoĭ să se urmeze plata dobânḑilorŭ reduse la o sumă maĭ mică, éră nu dupre zapisele reposatuluĭ: acésta ar fi mare agiutorŭ la restabilirea acesteĭ atâtŭ de căḑute case. Alŭ doilea, se rógă, a se regula, ca plăţile atâtŭ ale dobânḑilorŭ, câtŭ şi ale capetelorŭ, să se facă treptatŭ şi în ordine analogică atâtŭ cu veniturile câtŭ şi cu pretenţiunile creditorilorŭ, aşa ca aceştia să nu năvăléscă toţĭ deodată, ci pe rândŭ. În fine se rógă ca să fie scutită Episcopia de plata sumeĭ de 10000 leĭ ce reclamă Monastirea Barnovsky dela Episcopie, pentru plata datorieĭ luĭ Iacovŭ de când fusese acolo Egumenŭ. Antonie propune la acésta acléşĭ temeiurĭ, ce suntŭ espuse şi în anaforaoa Divanuluĭ dela 8 Augustŭ. Reproducemŭ însaşĭ suplica luĭ Antonie cătră Domnŭ:

Pré înălţate Dómne!

După cum prin Dumnezeéscа voinţă povăţuitŭ fiind stăpênescŭ cugetulŭ înălţimiĭ tale a mĕ primi pe mine smeritulŭ la alégirea şi orînduéla Episcopieĭ: Aşa rogŭ cu tótă plecăciunea pre firéscă bunătatea şi milostivirea înălţimiĭ tale, să bine voiască, a face şi săvârşire aceştiĭ marĭ faceri de bine cătră mine şi maĭ alesŭ cătră starea în care să află sfânta Episcopie. şi osăbitŭ de alte stăpênescĭ ajutóre ce viĭ voi înălţimea ta a face în viitóre vreme cu acéstă casă, pentru vecĭnica pomenirea înălţ. acum deodată mă rogŭ, să să pue la o cale—precum sfântulŭ Dumneḑeŭ va lumina înţelepciunea înălţimiĭ tale: întâiŭ, pentru dobânzile ce aŭ a lua datorniciĭ

pe banii lorŭ după zapisele răposatuluĭ Episcopŭ ca să nu fie însărcinată Episcopia a plăti aceste dobânḑĭ, pe vrémea de când s'aŭ datŭ zapisele şi pênă acu: Încă de ar fi cu putinţă ca să se rădice aceste dobânḑi şi de acum înainte pe unŭ anŭ şi apoĭ dela anulŭ să urmeze cu o sumă maĭ uşóră nu după zapisele reposatuluĭ, arŭ fi unŭ mare ajutoriŭ şi uşurare acesteĭ case căḑute.

Al doilea să să hotărască plata atâtŭ a capitilorŭ câtŭ şi a dobânḑilorŭ, ca să să plătéscă cu păsuélă şi cu rânduélă fieşte căruia datornicŭ după analogon a veniturilorŭ ce are Episcopia pe anŭ, ca să nu năvălésca de o datá toţĭ datornicĭĭ cerênduşĭ banĭĭ care nicĭ unŭ felŭ de putinţă nu este a să plăti cu acestŭ chipŭ.

Al treilea pentru suma de datoriĭ ce aŭ făcutŭ răposatul în vremea ce aŭ fostŭ Igumen la Mănăst. Barnovskiĭ, şi unile din zapisele acelorŭ datoriĭ leaŭ schimbatŭ pe urmă pe numele Episcopieĭ: Dar sunt dovedite că acele datoriĭ sunt făcute din vremea Igumenieĭ,—să se dea domnéscă hotărîre ca tótă acea sumă de datoriĭ ce s'aŭ făcutŭ de răposatul fiindŭ la igumenie să rĕmâe ca să se plătéscă de Mănăstirea Barnovskiĭ, fiind şi cu dreptate aşa precum mi se pare: ântêiŭ pentru că răposatulŭ ca unulŭ ceaŭ fostŭ de metania sa de la sfântul Mormêntŭ, prin slujbile şi taxidurile ceaŭ făcutŭ fiind în părţile acelea, cu multŭ ajutoriŭ aŭ folositŭ la acea sfântă biserică a Ierusalimuluĭ, precumŭ iaste de toţĭ sciutŭ şi mărturisitŭ. Alŭ doilea, că şi aicea la Mănăst. Barnovskiĭ fiind Igumenŭ, osăbitŭ că cu a sa keltuélă şi silinţă aŭ înoitŭ biserica din lăuntru şi din afară precumŭ se vede şi aŭ făcutŭ case în Mănăstire şi alte înoirĭ. Dar după ce s'aŭ făcutŭ Episcopŭ încheindu-ĭ sama de venitŭ i keltuelile Mănăstireĭ iaŭ fostŭ remasŭ Mănăstirea datóre cu: 10,000: leĭ, care banĭ din bună voia sa iaŭ lăsatŭ Mănăstiriĭ darŭ de la sine, dinainte igumenilor aghiotafiţĭ ceaŭ fostŭ la samă, şi a

boerilor ce saŭ rônduitŭ cu poronca gospod, cercetătorĭ aceĭ sămĭ.

Ci dar pentru aceste cuviincióse pricinĭ, şi pentru greutatea celoralalte datorĭĭ cu care răposatul aŭ însărcinatŭ Episcopia de care nu póte în mulţĭ anĭ să se plătéscă, cu cale şi cu dreptate ar fi, de veĭ socoti şi înălţimea ta, ca la acele datorĭĭ făcute din vremea igumenieĭ, Mănăstirea să aibă a răspunde.

Şi măcarŭ că părinţiĭ aghiotafiţĭ ar fi pricinuindŭ asupra rămăşiţilorŭ răposatuluĭ, că saŭ clironomisitŭ de Episcopie. Dar acea clironomie ce s'ar fi aflând rămasă de la răposatul, de s'arŭ găsi cu cale după dréptă judecată ca să nu rămâe Episcopieĭ, eŭ nu pociŭ să mĕ înprotivescŭ. Numaĭ cu acele datorĭĭ a Mănăst. mĕ rogŭ să nu fiŭ însărcinatŭ, căcĭ prea de ajunsŭ şi covêrşitóre putinţă-ĭ şi stărĭĭ Episcopieĭ suntŭ celelalte datorĭĭ.

Aceste sunt cérerile şi rugămintele méle acéstă dată dela stăpânésca milă şi dreptatea înălţimeĭ tale ca să se hotărască şi să se puie la cale cu chipulŭ ce Dumneḑeŭ va lumina, să nu rămâe acéstă casă suptŭ atâta însărcinare şi afanisire. Pentru care mare şi véčĭnică pomenire va fi înălţimeĭ.»

In acestŭ anŭ s'a ziditŭ din-noŭ Biserica din Monastirea Precisteĭ din Romanŭ, cu keltuéla din propriele eĭ venitурĭ, sub egumenulŭ Gerasimŭ Putnénulŭ. Biserica acésta fusese zidită adoua óră, cu 34 anĭ în urmă de Ioanikie Episcopulŭ Romanuluĭ; darŭ se vede că orĭ pentru nesoliditatea zidireĭ, orĭ pentru că nu era destulŭ de încăpĕtóre, ea fu acum dinnoŭ refăcută Acésta se constată din următórea inscripţie, ce se cetesce, pe o pétră, pusă în părete la capĕtulŭ de susŭ alŭ scărilor ce ducŭ la chorŭ:

«Acéstă sfântă Biserică, unde se prăznuesce Adormirea Precisteĭ, întêiŭ a fostŭ zidită de Dómna Ruxanda Maica luĭ Bogdanŭ Voevodŭ, la 1569. Aldoilea s'aŭ ziditŭ de iznóvă de Episcopulŭ Romanuluĭ kirŭ Ioanikie, cu ajutoriulŭ Dom-

nului Constantinŭ Racoviţă Voevodŭ, la 1753, şi s'aŭ datŭ de ktitorii seĭ mitocu Sf. Spiridonŭ din Iaşĭ. Al treilea iarăşĭ s'aŭ ziditŭ din temelie, din veniturile Monastireĭ, fiindŭ Igumenŭ Gerasimŭ Putnénulŭ, la anii 1787. Din dosulŭ petriĭ acestia este scrisŭ rusesce de ktitora cea dintêiŭ.» Acestŭ Gerasimŭ Putnénulŭ a pusŭ începututŭ Spitaluluĭ în Monastirea Precista, unde până atuncĭ se adăpostiaŭ sărmaniĭ.

Noĭ amŭ reprodusŭ în urmă, la anulŭ 1568, şi inscripţiunea slavonă, de carea se pomeneşce aicĭ.

Anulŭ 1788. Ţéra fiindŭ ocupată de oştile austro-ruse, Principele Saxcoburg, commendantulŭ oştireĭ austriace, a avutŭ quartira sea de érnă în Episcopia de Romanŭ. Volfu, relatândŭ acésta, ne dă o mică descripţiune a Episcopieĭ: «Cândŭ se apropie cineva de Romanŭ din laturea apusană, trebue maĭ ântêiŭ să trécă peste rîulŭ Moldova, şi de aicĭ, în depărtare de vre-o câte-va sute de paşĭ, se află Episcopia de acolo, carea, caşi altele, este încungiurată cu murŭ, în midloculŭ căruia se află Biserica cathedralĕ. Lŏcuinţa Episcopuluĭ, împreună cu keliele aflătóre acolo, este de o întindere aşa de spaţiósă, că în celŭ din urmă resbelŭ austro-rusoturcesc Luminarea sea principele de Saxcoburg, în anulŭ 1788, a pututŭ să aibă acolo quartira sea de érnă, fără a depărta pe Episcopulŭ Antoniŭ.»*) (1 Theil. scit. 149).

Anulŭ 1792. Cu ocasiunea morţiĭ Mitropolituluĭ Leonŭ, şi rĕdicarea luĭ Iacovŭ Episcop. de Huşĭ la trépta de Mitropolitŭ, dupre voinţa Sultanuluĭ, precum şi în urmarea catheri-

*) Astădĭ Episcopia Romanuluĭ se află în cea maĭ deplorabilă stare. Nicĭ case episcopale, care înadinsŭ s'aŭ destrusŭ de maĭ mulţĭ anĭ; nicĭ încăperĭ pentru servitoriĭ Bisericescĭ, de câtŭ nisce miserabile resturĭ de kiliĭ; nicĭ atenanţe. Grădina, deşi are o posiţiune admirabile, pe unŭ délŭ pe sub care curge rîulŭ Moldova, se află de totŭ părăsită. Stă numaĭ Biserica, ca unŭ monumentŭ neperitoriŭ alŭ pietăţeĭ vekilorŭ Domnĭ; deaseminea o bucată de clopotniţă, începută aprópe de 100 anĭ şi ne isprăvită. Causa acesteĭ deplorabile stărĭ a Episcopieĭ, este între altele, că ea a fostŭ vĕduvă de Episcopŭ peste 20 de anĭ. Nimică nu póte fi maĭ fatalŭ pentru Biserică, în tóte privirile, de câtŭ aceste nenorocite prelungirĭ de vacanţe ale administraţieĭ eparchiale!

sireĭ luĭ Gavriilŭ, pusŭ Mitropolitŭ de Ruşĭ, Patriarchia iarăşĭ căpĕtă ocasiune favorabilă de a se amestecá în afacerile Bisericeĭ Moldoveĭ. De aceea găsimŭ în Condica Sântă unŭ ecdosis patriarchalŭ, adresatŭ Episcopilorŭ Antonie alŭ Romanuluĭ şi Iacovŭ alŭ Huşilorŭ, prin care îĭ autorizá a alege mitropolitŭ legiuitŭ, în loculuĭ luĭ Leonŭ. Deşi Patriarchia nu maĭ pretinde a numí ea Mitropolitŭ deadreptulŭ, dar şi acéstă autorizare de alegere de Mitropolitŭ—este o anomaliă. Căcĭ ţéra singură îşĭ alege pe păstoriĭ seĭ, fără nicĭ o autorizare din afară, şi după alegere, pentru Mitropolitŭ, anunţă la Patriarchie, spre sciinţă şi recunóscere.

Iuniŭ 15. Câtŭ a trăitŭ Mitropolitulŭ Leonŭ, după a căruia cercetare se curmase procesulŭ intentatŭ Bisericeĭ-Albe de cătră Armenĭ. (Veḑĭ an. 1777), aceştia aŭ remasŭ liniştiţĭ, fiind siguri de nereuşită. Insĕ după mórtea Mitropolituluĭ eĭ iarăşĭ aŭ deschisŭ procesŭ Bisericeĭ-albe, aŭ suplicatŭ la Domnulŭ Alexandru Moruzŭ, cerêndŭ a le se da loculuĭ după hotarnica din anulŭ 1750 ce pretendeaŭ a fi făcută de hotarniciĭ Toaderŭ Cantacuzinŭ şi Vasilie Buhăesculŭ. Domnul a datŭ cererea lor în cercetarea Divanuluĭ, carele, atâtŭ din lucrările precedente, câtŭ şi din cercetare la faça loculuĭ, dovedind falsitatea pretenţiuneĭ, aŭ respins'o şi Domnulŭ din-noŭ a confirmat drepturile Bisericeĭ-albe prin următórea carte domnéscă, dată la 15 Iunie:

«Noĭ Alexandru Constantin Moruzŭ Voevoda Bojiiu milost. gospodar zemli Moldavskoĭ.

Pentru pricina ce este între Armeniĭ misărescĭ, şi între Preuţăĭ dela Biserica albă din târgu Romanuluĭ, după ce îndestul saŭ cercetatŭ maĭ înainte după cum pre largŭ să arată prin anaforaoa din=1777= Iun. 23=întărită cu iscălitura şi pecetea rĕposatuluĭ Domnŭ, Grigorie Alexandru Ghica Vvod: tot ne odihnindu-se numiţiĭ armenĭ după ace hotărîre, şi dând jalobă şi cătră Domnia me pretenderesând să li să de loc de pe o hotarnică den=7258=dela rĕpousaţiĭ Toader

Cantacuzeno Stol. i Vasăle Buhăescu Med: care hotarnică cu ndestule şi drepte doveḑĭ să aneresăsce prin anaforaoa de sus arătată. Dar socotind Domnia me să nu să fi făcut vreo strămbătate armenilor, rânduitam de saŭ cercetatŭ de iznóvă această pricină şi de către D-lor boerĭ divanuluĭ Domnii mele, care cu toţăĭ şi la faça loculuĭ aŭ mersŭ de aŭ vĕḑutŭ, şi aŭ cunoscutŭ că după ace hotarnică, ce pretenderesescŭ armenĭĭ să li de loc nicĭ o dreptate nu aŭ, întâĭ că semnile ce sănt arătate nicĭ ca cum nu să cnnoscŭ, aldoile că după măsurile ce le arată osăbit numaĭ Med. Buhăescu, trebue să meargă armenĭĭ pără în uşa Bisericiĭ albe, şi aceasta fiindŭ Biserică gospod: şi cu zidire atâta de mare să nu fi avut de început îndestul locu pentru çintirim nicĭ într'un kip almintrile nu să póte socoti, şi dar boerĭĭ asemenea aŭ găsit cu cale a să urma după hotărărea aceĭ anaforale, şi să să lase drumŭ de doĭ stânjinĭ din locul Bisericiĭ-albe alături cu locul armenilor, ca să aibă pe unde merge mahalagii la Biserică cât şi la apă, care drum acum laŭ şi lăsatŭ deschisŭ preoţăĭ dela numita Biserică, şi ne maĭ rămăind cuvânt armenilor saŭ mulţămit şi eĭ. Drept aceia şi Domnia me încă asemenea hotărăm ca să să urmeze stăpânire între Biserica albă şi între biserica armeniască întocma după hotărărea anaforaleĭ ce este întărită de răposatulŭ Domnŭ, Grigorie Alexandru Ghica Vvod: şi nicĭ o-dată pără pentru această pricină să nu maĭ fie, întărindu-se cartea aceasta şi cu a noastră domniască iscălitură şi pecete. 1792. Iun. 15.

(Iscălitura Domnéscă: şi pecetea*).

Iuniŭ 26. Episcopulŭ Antonie, împreună cu doĭ Archiereĭ grecĭ, ipopsifiază pe Veniaminŭ la Episcopia de Huşĭ. (Cond. Săntă).

Din luna Noembr. se păstréză o sémă făcută despre datoria ce a remasŭ dela Iacovŭ Greculŭ asupra Episcopieĭ, pre-

*) Docum. Bisericeĭ-Albe din Romanŭ.

cum şi despre ceea ce a plătitŭ Antonie, şi de restulŭ datorieĭ. Din ea resultă, că Episcopia a remasŭ datóre dela Iacovŭ cu 59,649 leĭ, banĭ 17,—capete şi dobênḑĭ. Până atunc Antonie plătise aconto capetelorŭ şi dobênḑelorŭ, suma de 28,752 leĭ, banĭ 108, din care 10,000 leĭ luaţĭ cu împrumutare de Leonŭ. Aşa darŭ remase încă Episcopia împlântată în datoriĭ pentru mulţĭ anĭ. Alăturămŭ aicĭ séma făcută de Antonie :

«Datoriĭ ce suntŭ asupra Episcopieĭ Romanuluĭ făcute de răposatulŭ Iacovŭ, Episcopŭ, socotindusă şi dobânḑile câte, 40: leĭ de puncĭ pe anŭ, pênă acu: 1792: Noemvrie.

Leĭ	Banĭ	Leĭ	Banĭ	
2000				Dumisalĭ Vornicŭ: Costantinŭ Balşŭ: din létŭ 1786 Avg. 1.
		1000		Dobânda pe 6 anĭ: 3 lunĭ. pênă la Noemvrie 1. 1792.
8000				Pach. Matheiŭ Hurmuzake. din létŭ 1786.
		3840		Dobânda pe 6 anĭ, pênà la létŭ 1792.
10500				Neguţitoriulŭ Andreiŭ Pavli din létŭ 1786: Mart. 13.
		5380		Dobânda pe 6 anĭ, 8 lunĭ pênă la Noemvrie 12. 1792.
1000				D-sali Sard. Costantin Costake, din létŭ 1786, Iul. 25.
		640		Dobânda pe 6 anĭ, 4 lunĭ, pênă la Noemvrie 25, 1792.
1000				Lascăr hagi Manolache din létŭ 1786: Mart. 9.
		533	40	Dobânda pe 6 anĭ, 8 lunĭ, pênă la Noemvrie 9. 1792.
1000				D-sali Const. Vasăle Rost. din létŭ 1786 Avg. 15.

Leĭ	Banĭ	Leĭ	Banĭ	
		496	80	Dobânda pe 6 anĭ, 2 pol. lunĭ, pênă la Noemvrie 1, 1792.
1000				Sterii bacalbaşŭ, din lĕtŭ 1786, Maĭ 11.
		520		Dobânda pe 6 pol. anĭ pănă la Noemvrie 11, 1792.
1053	99			Leĭba Jidovŭ ot Romanŭ din lĕtŭ 1786, Avg. 25; însĕ 1000 leĭ aŭ datŭ banĭ şi pentru ceĭalalţĭ marfă. Decĭ pe 1000 leĭ facŭ:
		493	40	Dobândă pe 6 anĭ, 2 lunĭ pênă la Octomvrie 25, 1792.
100				Sulgér andoni, din lĕt. 1786. Iunie 1.
		51	40	Dobândă pe 6 anĭ, 5 lunĭ; pênă la Noemvrie 1, 1792.
500				Igumenŭ de Tazlăŭ, din lĕt 1786, Avg. 11.
		250		Dobânda pe 6 anĭ, 3 lunĭ; pênă la Noemvrie 11, 1792.
400				Ghiniţa văduvă, din zapisŭ de 500 leĭ; lĕtŭ 1786, Sept. 5; bez 100 leĭ ci i s'aŭ plătitŭ lĕtŭ 1789 april. 5.
		218		Dobândă a 500 leĭ pe 2 anĭ, 7 lunĭ; şi pe 400 leĭ în 3 anĭ, 7 lunĭ pênă la 1792, Noemvr. 5.
26553	99			fac capetele pênă aicea, iar dobănzăle:
		13442	80	
		2426	15	tij dobândă la aceştĭ arătaţĭ maĭ gios ci ş'aŭ luatŭ capitele, însă:
				712 Başa Riga, bez=489 leĭ ce aŭ luatŭ.
				461 115 Pah. Iane Vardalah.

Leĭ	Banĭ	Leĭ	Banĭ	
			772 20	Constantiu Manu bez 324 ceaŭ luatŭ.
			480	la Ianaco pentru 1000 leĭ pe 6 anĭ.
			2426 15	
		15848	95	soma dobânḑelorŭ.
26553	99			Suma din urmă a capetelorŭ.
		15848	95	Dobănḑele.

Alte datoriĭ din socotelele ceaŭ avutŭ răposatulŭ Episcopŭ, cu uniĭ şi alţiĭ, şi din lucrurĭ şi marfă ceau luatŭ pe care nu se încarcă dobânḑĭ.

Leĭ	Banĭ	
2500		La D-luĭ Vist. Mateĭ Canta din 3300 leĭ di pe niştegiuvaerurĭ, bez 800 leĭ ceaŭ luatŭ.
500		La Iordache Milo biv tret logof. havaiantŭ.
590	105	Ieromonachŭ Athanas fără sănetŭ, dar aŭ giuratŭ că aŭ
447	60	Ieromonachŭ Sofroni să ia aceşti banĭ din niştesocotele
413	33	Leĭba scurtulŭ di pe marfă.
940	57	Panaiotŭ hagi Vasiliu.
141	42	Hagi Hriste tij.
803	60	Dimitrache Manuilŭ.
139	60	Gheorghi Şalgiŭ.
224		Şmilŭ Borohŭ Jidovŭ.
266		Popa Kirilŭ ot Barnovski.
100		Ierodiacon Gavril ot tam.
6466	63	tij. capete.
10500		aŭ luatŭ pré o sfinţia sa Episcopulŭ Antoniĭ în datorie cu zapisŭ let 1792, Iul 1 care banĭ i'aŭ datŭ la datoriele răposatuluĭ ceaŭ plătitŭ cum să arată maĭ gios : 280 leĭ face dobânda acestor banĭ în 4 lunĭ pênă la Noemvrie 1, 1792.

Adunarea someloru

Leĭ	Banĭ.	
43520	42	Soma capetelorŭ de maĭ susŭ Însĕ:
		33020 42 cu zapisele răposatuluĭ.
		10500 cu zapisele Episcopuluĭ Antoniŭ.
		43520 42
16128	95	Suma dobânzilorŭ iij.
59649	17	Tótă suma ce iaste să se plătéscă de acum înainte bez 13500 leĭ care nu s'aŭ pusŭ la acestŭ izvodŭ însă:
		5500 Pe care are zapisulŭ răposatuluĭ Episcopŭ D-luĭ post: Scarlatŭ Caragea.
		8000 pe care are zapisŭ Domnulŭ Alexandru Ipsilantŭ Vod: dela Episcopulŭ Antoniĭ, bez 2000 leĭ ce i s'aŭ datŭ totŭ pentru datoriile răposatuluĭ Episcopŭ.
		13500

Tijŭ datoriĭ de ale răposatuluĭ Episcopŭ, din care aŭ plătitŭ préosfinţia sa Episcopulŭ kyr Antonie sumele arătate maĭ giosŭ.

Leĭ	Banĭ	
2000		La Măria sa Alexandru Vod. Ipsilantŭ, din zapis de 10000 leĭ, let 1787 Sept.
3459		La başa Riga, bez 131 leĭ ci iaŭ ţinutŭ în samă Episcopulŭ pentru céle ce aŭ luatŭ dela dânsul, şi fiind că numitulŭ Riga aŭ avutŭ să ia capite 2980 leĭ din lét 1786 april 15: trecŭ luaţĭ piste capite 489 leĭ, care s'aŭ pusŭ la soma dobânḑiĭ.
1278	60	La Pah: Iane Vardalak, capite ce aŭ avut să ia din lét 1786 April 17, însă cu 100 leĭ di pe nişte băcăliĭ cear fi datŭ, pe care n'are sinetŭ
4500		La D-luĭ Vist: Iordake Balşŭ, avênd să ia dela Episcopie 1600 leĭ capite din lét 1786 Mart. 16; şi 1500 leĭ dela mănăstirea Barnovskĭ.

Leĭ	Banĭ	
2900		La luminat Beĭzadea Dimitraşcŭ Mavrocordat însĕ: 2000 capite din lét 1786, Maiŭ 8. 900 dobânda pe 3 anĭ, 10 lunĭ pênă la 1790 Mart. 8.
800		La d-luĭ Vist. Mateĭ Canta din 3300 leĭ capite din lét 1786 Mart; însă cu 300 leĭ daţĭ logof. Zoiţiĭ maicĭĭ D-sali.
2500		La Căpit. Constantinŭ maĭ avênd să ia 2175 leĭ 60 banĭ însĕ cu 175 pol: leĭ fără sinetŭ, şi trecu daţĭ piste soma capitelorŭ 324 leĭ, 60 banĭ. care saŭ pusŭ la soma dobânḑiĭ
100		La Ghiniţa văduvă din 500 leĭ, capite din lét 1786 Sept. 5.
1000		La Ianaco céuşŭ de aproḑĭ, capite ce aŭ avutŭ să ia din lét 1786, Iul.
1690		La Manolake zugravŭ, însă: 1000 leĭ capite din lét. 1786, Mart. 22. 690 dobânda.
1814		La Misi Pandeli cu tovarăşul sĕŭ Alexi iconom însă: 5300 capite din let 1786 Iul. 1. 2514 dobândă pe 6 anĭ, pênă la 1792 Iul 1.
701	48	la 16 dughene datoriĭ mărunte.
28752	108	tótă suma datorielorŭ plătite de Episcopul Antoniĭ pênă acu:

De unde s'aŭ datŭ aceştĭ banĭ.

Leĭ	Banĭ	
8271	28	Din venitulŭ Episcopieĭ.
9981	80	Din baniĭ militĭ din ruzmaturile anuluĭ trecutŭ 1792.
10500		ceaŭ luatŭ Episcopulŭ în datorie.
28752	108	

Anulŭ 1793. Antoniŭ se găsesce subscrisŭ, înpreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ şi cu Veniaminu Episc. de Huşĭ, în bles-

temulŭ întăritoriŭ chrysovuluĭ datŭ la 25 Mart. de Michailŭ Suciu Voevodŭ, prin carele se opresce a se mai dărui pe la Monastirĭ şi pela persóne private Çiganĭ domnescĭ, dintre lingurarĭ şi ursarĭ. (Uric. t. I. p. 122—129). 282-289

Anulŭ 1796. În vara acestuĭ anŭ Antonie a muritŭ, după ce a ocupatŭ scaunulŭ Episcopieĭ timpŭ de 9 anĭ. Dupre mărturia luĭ Volfŭ, Antonie a muritŭ în alŭ 70-anŭ alŭ vêrsteĭ*). Deşi Antonie să vede a fi fostŭ bunŭ administratorŭ alŭ averiĭ episcopieĭ, precum se arată din stăruinţa luĭ pentru plata datorielorŭ; dar se vede că acésta era unica luĭ bună calitate, ca Episcopŭ, pentru carea în acele grele înpregiurărĭ ale Episcopieĭ, elŭ şi fusese admisŭ la Episcopatŭ. Altminterea elŭ erá lipsitŭ de calităţile spirituale ce se cerŭ dela unŭ Episcopŭ. Tradiţiunea a păstratŭ despre dênsulŭ, în acéstă privire, nisce suvenire, care ne represintă în elŭ uuŭ omŭ fórte materialŭ, mândru, despotŭ şi fără nicĭ o consciinţă de înalta misiune moralĕ a unuĭ Episcopŭ. Aşa, se spune despre elŭ 1) că fórte arare orĭ liturgisia la Episcopia sea; chiarŭ la serbătórea aniversală a Episcopieĭ (chramulŭ), elŭ nu liturgisia, necum la alte serbătorĭ, ci chiamă pe Amphilochie Hotinénulŭ dela Zagavia, de liturgisia la Episcopie; éră elŭ se ducea la vre-una din moşiele Episcopieĭ, pênă când trecea serbătórea, şi apoĭ revinea. 2) Că era unŭ mare mâncăŭ. Mânca aşa de multŭ, în câtŭ nu se putea redicá dela masă; ci cumŭ şedea pe patŭ, se resturná la somnŭ după ce se sfîrşia mésa. Odată a mâncatŭ aşa de multe cereşe, în câtŭ s'a bolnăvitŭ de mórte, la care ocasiune Domnulŭ Moruzŭ 'iarŭ fi recomendatŭ, ca o mĕsură igienică, să mănânce altă dată maĭ puţine cereşe. Elŭ înse iarŭ fi respunsŭ, că nu se găsesce în pomelniculŭ Episcopieĭ, ca vreunŭ Episcopŭ să fi

*) Volfŭ, vorbindŭ despre Antonie, p. 149, ţice că elŭ a succesŭ luĭ Leonŭ în anulŭ 1784. Acésta nu este esactŭ: 1) Antonie a succesŭ nu luĭ Leonŭ, ci luĭ Iacovŭ Greculŭ. 2) nu în anulŭ 1784 s'a strămutatŭ Leonŭ la Mitropolie, ci în anulŭ 1786.

muritŭ de cereşe. Odată a ocărâtŭ cu mare aroganţă pe Veniaminŭ Episcopulŭ de Huşi pentru că n'a voitŭ să mănânce carne cu dênsulŭ în postulŭ Crăciunuluĭ. Elŭ nu se putea stăpêni de mâncare nicĭ pênă după liturgie, carea pe atunci se făcea destulŭ de diminéţă. Odinióră unŭ respectabilŭ Archimandritŭ, Kirilŭ Egumenulŭ dela Slatina, fiindŭ óspe la Episcopie, într'o Duminică diminéţă, se duse la Episcopulŭ, ca să'lŭ însoţiască în mergerea la Biserică; îlŭ găsi mâncândŭ, şi fu şi dênsulŭ învitatŭ a bea o cafea; acesta refusă escuzându-se cu datina crestină de a se abţinea de mâncare şi bĕutură pênă după eşirea dela liturgie. Refusulŭ acesta înse l'a plătitŭ fórte scumpŭ. Aroganţa luĭ Antonie blesată, s'a pornitŭ asupră'ĭ cu cele maĭ violente ocărĭ şi insulte**). Archidiaconulŭ luĭ Antonie, poreclitŭ «Buléndră», erá renumitŭ pentru bufonăriele luĭ, care şi le permitea kiarŭ în timpulŭ serviciuluĭ divinŭ, în Biserică în presenţa stăpânuluĭ seŭ. Tradiţiunea a păstratŭ maĭ multe anecdote de acestea, care de care maĭ disgustătóre; înse characteristice ale epocheĭ, când pietatea străbună începuse a fi sguduită prin ideele philosophieĭ francese din secolulŭ 18-le.

XLIV. Veniaminŭ Costaki.

După mórtea luĭ Antoniŭ, în luna Iuniŭ se permută la Episcopia de Romanŭ Veniaminŭ Episcopulŭ Huşilorŭ. Condica sântă ne dă următórea relaţiune despre acéstă permutare: «La anulŭ 1796, plinindŭ obştésca datorie fericitulŭ întru pome-

**) Amŭ cunoscutŭ şi noĭ charactere de astŭ-feliŭ de ómenĭ formaţĭ în despotismulŭ viaculuĭ 18-le; chiarŭ în clerŭ. Pre câtŭ târâtorĭ la ceĭ maĭ marĭ de câtŭ eĭ, pre atâta despoţĭ ne'nblânditĭ cu ceĭ maĭ micĭ; mândrĭ şi cu marĭ ilusiunĭ despre sine, pretenţioşĭ şi capriţioşĭ—pênă a nu le putea nime sci voia şi nevoia; nesuferitorĭ de critică şi observare câtŭ de mică la faptele şi vorbele lor; gata îndată a se aprinde de mâniă, cu mare plăcere de a bate şi a bate la falangă, carea îndecomunŭ stá la îndămână, în ivélă, spre a înspira în toţĭ frica de mânia despotuluĭ. Ce va fi fostŭ încă maĭ de demultŭ! vaĭ de omŭ!

nire Antonie Episcopulŭ Romanuluĭ, şi rĕmâindŭ acéstă eparchie întru vĕduviă, cu blagoslovenia présfinţituluĭ Mitropolitŭ alŭ ţereĭ Kyrio kyr Iacovŭ, prin alegerea deobşte şi prin buna voinţă a iubitoriuluĭ de Christos şi bun credinciosuluĭ Domnuluĭ nostru Măria sa Alexandru Calimachŭ Voevodŭ, s'aŭ mutatŭ Episcopulŭ Huşuluĭ kyr Veniaminŭ la acéstă sfântă Episcopie, într'acestaşĭ anŭ în ḑiuaântêiŭ a luneĭ luĭ Iunie.»

Anulŭ 1798. Maiŭ 20. Dupre cererea Episcopuluĭ Veniaminŭ, Domnulŭ Alexandru Ioan Calimachŭ dă unŭ chrysovŭ, prin carele stabilesce venitulŭ, de carele să profite Episcopia dela vatra târgului Romanŭ, anume: 1) Episcopia se autoriză a luá câte 2. banĭ de tótă vadra de vinŭ, ce se vinde prin crâcîme; 2) unŭ banŭ de tótă oca de rakiŭ; 3) Numaĭ Episcopia să aibă dritŭ a vinde dohotŭ; 4) fiă-care dughiană să plătéscă bezmenŭ la Episcopiă, anualŭ, câte unŭ banŭ la ḑece din suma kirieĭ anuale; 5) Totŭ gospodariulŭ ce va locui pe vatra târguluĭ, să plătéscă Episcopieĭ bezmĕnu unŭ leŭ pe anŭ. 6) Din ţérine Episcopia să iea dejma dupre obiceiŭ. Causa o scimŭ: Episcopia trebuia să plătéscă datoriĭ marĭ, îĭ trebuiaŭ resurse.

Târgoveţiĭ s'aŭ opusŭ aplicăreĭ chrysovuluĭ, şi s'aŭ jăluitŭ la Domniă contra dărilorŭ stabilite prin acestŭ chrysovŭ. Dar veliţiĭ boerĭ aŭ găsitŭ nedrepte pretenţiunile lorŭ şi prin anaforaua dela 20 Iuniŭ aŭ opinatŭ a se menţinea cele stabilite prin chrysovŭ. Domnia a ordinatŭ Ispravnicilorŭ de Romanŭ, ca să dea Episcopieĭ totŭ ajutoriulŭ la esecutarea chrysovuluĭ.

Dupre spunerea luĭ Volfŭ, Episcopulŭ Veniaminŭ în anulŭ acesta a ziditŭ în Romanŭ spitalulŭ. Reproducemŭ propriele luĭ cuvinte: «În anulŭ 1798 (Veniaminŭ) a ziditŭ în Romanŭ unŭ spitalŭ, carele a fostŭ provĕḑutŭ cu unŭ medicŭ şi cu o spiţeriă. Veniturile séle Episcopalĭ nu'ĭ ajungeaŭ pentru întreţinerea acesteĭ bine-faceriĭ; elŭ a fostŭ silitŭ a se înpru-

muta cu 80 pungĭ de leĭ, pe care s'aŭ îndatoritŭ a'ĭ plăti din fiitórele séle venitură.» (ibid. p. 149).

Acésta ne arétă încă unŭ noŭ motivŭ pentru care Veniaminŭ, cunoscutŭ în genere ca philanthropŭ şi neinteresatŭ, a fostŭ silitŭ a spori impositele proprietăţiĭ asupra târgoveţilor. Cu acéstă ocasiune nu putemŭ trece fără a observà că Volfŭ, la finele tratatuluĭ seŭ despre Episcopia de Romanŭ, vorbindŭ despre veniturile eĭ le esagerézĕ, pe cândŭ aicĭ spune, că Veniaminŭ, pentru ca să facă unŭ spitalŭ fu silitŭ a recurge la împrumutŭ, şi că după ce a episcopit aprópe 7 anĭ, a lăsatŭ Episcopia datóre. Étă cuvintele luĭ Volfŭ despre veniturile Episcopieĭ: «Precumŭ originea acesteĭ Episcopiĭ Moldave (a Romanuluĭ) pênă acum este învĕlită cu unŭ întunericŭ nestrăbătutŭ, deasemine nu cu maĭ puçină certitudine se potŭ sci actualele venitură ale acesteĭ Episcopiĭ. Póte că aicĭ să se fi ascundendŭ o politică fină, pentru care ele pênă acum nu s'aŭ datŭ publicităţiĭ. Înseşĭ usufructieriĭ acestorŭ venitură—Episcopiĭ—păzescŭ despre ele o tăcere adâncă, carea înse cu atâta maĭ puçinŭ le se póte împuta,. cu câtŭ este bine cunoscutŭ, cu ce aviditate unĭ Voevoдĭ aştéptă mórtea lorŭ, ca îndată să iea în stăpênire averea lorŭ. Cu tóte acestea, la cea maĭ superficialĕ observaţiune este imposibilŭ a negà că veniturile acesteĭ Episcopiĭ nu arŭ fi considerabilĭ. Cuprinsulŭ Eparchieĭ Romanuluĭ este cu multŭ maĭ întinsŭ, de câtŭ alŭ Eparchieĭ Huşilorŭ. Ea posede unŭ multŭ maĭ mare numĕrŭ de sate, pămênturĭ, fênaţe şi viĭ, care anualŭ îĭ aducŭ o sumă de banĭ fórte lucrativă, fără a pune la socotélă venitulŭ sacerdotalŭ, celŭ deasemine considerabilŭ.» Autoriulŭ perde din vedere, că starea în carea se afla atuncĭ agricultura şi commerciulŭ în Moldova, făcea că moşiele nu puteaŭ produce acele «considerabile venitură;» elŭ nu scie deaseminea, că cheltuelele Episcopilorŭ nu eraŭ cheltuelele unuĭ omŭ privatŭ; Întreţinerea unuĭ însemnatŭ numĕrŭ de persóne în serviciulŭ Episcopieĭ; posiţiunea înaltă a Episcopilorŭ în societate şi rolulŭ

lorŭ de membri aĭ Divanuluĭ, negreşitŭ reclamaŭ nu puçine cheltuele. Ce se atinge de veniturile Episcopieĭ, noĭ le am veçutŭ în urmă declarate oficialŭ,—că nu eraŭ maĭ marĭ de 7500 leĭ pe anŭ.

Ceea ce este adeverătŭ în spunerea luĭ Volfŭ, este că spoliarea ce făcuse Mavrocordaţiĭ la Episcopia de Huşĭ, la Mitropolie, şi la Episcopia de Romanŭ, aŭ pusŭ în posiţiune de ne'ncredere pe toţĭ Ierarchiĭ următorĭ; fie-carele se temea, că ostenelele séle după mórte vor deveni pradă a unuĭ despotŭ lacomŭ şi nesăţiosŭ. De aceea eĭ, ca printr'o comună înţelegere, nu lăsaŭ după eĭ de câtŭ datoriĭ. Însuşĭ Volfŭ ne dă a înţelege acésta, cândŭ spune, că Mitropolitulŭ Iacovŭ la mórtea sea a lăsatŭ o datorie de 300 pungĭ, în câtŭ nicĭ unŭ Voevodŭ nu putu să moştenéscă ceva dela dênsulŭ; Veniaminŭ deaseminea, cândŭ s'a permutatŭ la Mitropolie, a lăsatŭ Episcopia de Romanŭ datóre; Gerasimŭ, când s'a permutatŭ la Romanŭ, a lăsatŭ Episcopia de Huşĭ datóre cu 40 de pungĭ, aşa că Domnulŭ Moruzi s'a vĕçutŭ nevoitŭ a ţinea sequestrate veniturile Mitropolieĭ şi ale Episcopielorŭ pênă la plata datorielorŭ, dându numaĭ sumele necesare pentru întreţinere Mitropolituluĭ şi a Episcopilor (ibid).

Datina de a lăsa după mórte datoriĭ, în locŭ de capitaluri, a devenitŭ comună la Ierarchiĭ Moldoveĭ. Aşa a urmatŭ în timpulŭ modernŭ Mitropolitulŭ Meletie, Episcopiĭ Veniaminŭ aŭ Romanuluĭ şi Meletie alŭ Huşilorŭ. Mitropolitulŭ Sophronie n'a lăsatŭ datoriĭ, ci s'a făcutŭ testament; asigurându'şĭ averea de timpurĭŭ în mânĭ sigure, aşa că ceĭ cu jafu, cândŭ s'aŭ dusŭ să prăde casa unde murise Mitropolitulŭ, se dice că aŭ găsitŭ în ladă, în locŭ de banĭ, unŭ objectŭ ce nu mirosia! originalŭ; darŭ nimeritŭ afrontŭ hoţieĭ oficiale! Aceste jafurĭ s'aŭ urmatŭ continuŭ şi pe la Monastirile din Moldova, la ocasiunea morţiĭ Egumenilorŭ. Tótă averea monastiréscă se declară de avere proprie a Egumenuluĭ reposatŭ, şi se luă de către Ministeriulŭ poreclitŭ *bisericescŭ*.

De câte orĭ ne întâlnimŭ cu actulŭ spoiereĭ de câtră guvernŭ a înalţilorŭ demnitarĭ aĭ Bisericeĭ nóstre nu putemŭ a nu ne indigna şi a nu protestà din tóte puterile, ca contra celeĭ maĭ marĭ şi maĭ scandalóse fără-de-legĭ, cu atâta maĭ vêrtosŭ că actulŭ neominosŭ alŭ unuĭ Domnŭ fanariotŭ, plinŭ de datoriĭ din Fanariŭ, şi avidŭ de a se înbogăţi din truda altora, a devenitŭ normă pentru alţĭ potentaţĭ deaseminea lacomĭ, şi fără consciinţă, şi se perpetuă pênă astăḑĭ. Ne-amŭ silitŭ să găsimŭ temeiurile legalĭ şi istorice ale acesteĭ spolieriĭ, quasi legitimă, şi amŭ găsit'o contrarie şi legilorŭ bisericescĭ şi celorŭ civilĭ, şi istorieĭ nóstre naţionale. Volfŭ spune că *unĭĭ din Voevoḑĭ astepta cu aviditate mórtea Ierarchilorŭ* spre a spolia averile bieericescĭ; Înse documentile istorice ne arată numaĭ dóue cazurĭ de acestă aviditate voevodalĕ: a spoliăreĭ Episcopieĭ de Huşĭ şi a Mitropolieĭ decâtră Mavrocordaţĭ. Înainte de acésta nu s'a pomenitŭ. Din contra, găsimŭ multe exemple, din care se vede că Ierarchiĭ dispuneaŭ de averile lor propriĭ ca fie-care cetăţian, făcêndu'şĭ testamente, prin care regulaŭ împărţirea avereĭ după mórte, prin daniĭ pe la monastirĭ şi Biserici, prin legaturĭ diferite. Aşa a urmatŭ Mitropolitulŭ Gedeonŭ în 1722, Mitropolitulŭ Georgie în 1730; Episcopiĭ de Romanŭ: Pachomiu, Teophilŭ, Ioanikie, Episcopulŭ de Huşĭ Gedeonŭ, etc Din Ţéra-românéscă posedemŭ testamentulŭ Mitropolituluĭ Anthim. Canónele Bisericeştĭ privitóre la averea Episcopilorŭ, le amŭ reprodusŭ în chronica Huşilorŭ (p. 336—341), precumŭ şi legiuirea coduluĭ civilŭ alŭ Moldoveĭ în acéstă materiă. De unde dar acelŭ obiceiŭ varvarŭ de a spolia biserica şi pre Ierarchi după mórte, şi theoria bizară că eĭ nu ar fi avêndŭ dreptŭ a testa, şi că statul are dreptŭ a'ĭ prăda? Maĭ alesŭ—de unde acestŭ dreptŭ după introducerea coduluĭ noŭ, de carele se preconéză pe tóte tonurile că elŭ este productul ideilorŭ celorŭ maĭ civilizatóre, şi este bazatŭ pe principiele cele maĭ juste şi maĭ equitabilĭ? Şi în adevĕrŭ codul acesta, la § 856, declară pe orĭ-ce persónă capabilĕ de a'şĭ face tes-

tamentulŭ, daca nu este poprită de vre-o lege specială. Şi afirmămŭ că nu esistă nică o lege în acelŭ codŭ, carea se interdică Ierarchilorŭ acestŭ dreptŭ. Originea dar a acestuĭ abusŭ de putere, strigătoriŭ la ceriŭ, nu o găsescŭ de câtŭ într'unŭ fatalŭ esemplu datŭ de câţi-va Domnĭ fanarioţĭ,— aprópe 100 anĭ în urmă. Lipsa de sentimentulŭ justiţieĭ, obicĭnuirea cu abusurile, care aŭ formatŭ o rutină immoralĕ, de care guvernanţiĭ nu voescŭ a se debarasa din lipsa de cugetare; o plăcere de a lua deagata, carea este o plagă pentru societate, şi o deprindere încarnată în funcţionarĭ.

Unŭ omŭ de statŭ din Moldova, sunt vreo 20 anĭ, a emisŭ o idee falşă: «Statulŭ este metania înalţilorŭ demnitarĭ aĭ bisericeĭ», şi pe autoritatea aceluĭ omŭ se spoliază pênă astădĭ în tótă liniştea clerul înaltŭ şi biserica. Ideea acésta din Moldova a trecutŭ în Ţéra-românéscă, ş'a găsitŭ şi acolo calţĭ apĕrătorĭ pintre pedanţĭ şi alte persóne interesate influente. Ea s'a manifestatŭ în tótă hidositatea, la sfărĕmarea testamentuluĭ reposatuluĭ Episcopŭ de Buzeŭ Philotheiŭ, carele luase dispositiunĭ a se face maĭ multe îmbunătăţirĭ spre onórea şi binele publicŭ naţionalŭ, şi lăsase şi maĭ multe legaturĭ la deosebite persóne scăpĕtate. A intervenitŭ Guvernulŭ, a pusŭ mâna pe o avere considerabilĕ, încă trăindŭ acelŭ nenorocitŭ Episcopŭ, şi aŭ cheltuit-o tótă, fără a se sci pe ce şi cumŭ. Lumea intelegentă a aplaudatŭ! Legistiĭ şi judecătoriĭ s'aŭ grăbitŭ a justifica spoliarea, cu mult maĭ mare de câtŭ aceea de sub Mavrocordaţĭ căcĭ era făcută sub unŭ regimŭ ce se pretendea civilisătoriŭ, moralizătoriŭ şi rădicătoriŭ alŭ justiţieĭ prin întroducerea legilorŭ celorŭ maĭ umane. Unŭ veteranŭ jurnalŭ, descriindŭ tratarea acestuĭ procesŭ, intentatŭ de esecutoriĭ testamentuluĭ aceluĭ Episcopŭ, găsesce în sfărĕmarea testamentuluĭ de către înalta curte de casaţiă, actulŭ celŭ maĭ mare alŭ justiţieĭ române şi esclamă cu sciutele séle mănióse izbirĭ de condeiŭ: «Onóre magistratureĭ române! Cestiunea se trată la înălţimea

ei, precum mai nu se mai tratâ vreodată vreo causă înaintea instanţelorŭ nóstre. Toţi se distinseră prin talentulŭ, sciinţa şi elocuenţa lorŭ. «Cestiunea era, décă potŭ Episcopii dispune asupra uneĭ averĭ câştigate de eĭ; prin urmare, décă Episcopulŭ de Buzĕŭ putea dispune, de o sumă de 3000000 leĭ vechĭ ce'ĭ adunase în calitatea sea de Episcopŭ». Să nu uĭtămŭ că averele Episcopielorŭ eraŭ luate de multŭ dela Episcopĭ, administrate şi cheltuite de statŭ; averea Episcopuluĭ era dară resultatulŭ iconomielorŭ luĭ particulare, personale. «Procurorele....., adaoge jurnalistulŭ, într'unŭ discursŭ de o óră şi jumĕtate, trată cestiunea din punctulŭ de vedere philosophicŭ şi religiosŭ, istoricŭ şi juridicŭ, producêndŭ o mulţime de documente istorice şi juridice vechie şi maĭ nóue, puçinŭ séŭ nicĭdecum cunoscute, analizândŭ şi commentândŭ legile vechie împĕrătescĭ şi canonice, şi punêndu-le în legătură cu céle nóue; în fine conchise, că călugăriĭ şi Episcopiĭ nu potŭ sĕ dispună, fără o înviderată călcare a legilorŭ, atâtŭ bisericeşcĭ câtŭ şi civile asupra uneĭ averĭ şi familie, care eĭ nu o aŭ, nicĭ pot s'o aîbe. Acest discursŭ făcu unŭ efectŭ immensŭ asupra publiculuĭ. Adversariĭ, judecătoriĭ şi publiculŭ, toţi înconglurară pe D-lŭ procurore şi'lŭ felicitară.» Jurnalistulŭ închee engomiulŭ făcutŭ spolieriĭ de cătră ceĭ marĭ şi pedantismuluĭ procurorescŭ cu cuvintele: «Astŭ-feliu s'a pusŭ capĕtŭ, sperămŭ pentru tot-dé-una, unuĭ *abusŭ impiŭ*, unuĭ jafŭ sacrilegiŭ, unuĭ *furtişagŭ de cele sânte*, precum dicŭ canónele (?), prin care călugăriĭ jăfuiaŭ pe întrecute bunurile Bisericeĭ trecute astădĭ sub administrarea Statuluĭ» !!

Aşa dar ótă clerulŭ înaltŭ din România espusŭ pe totŭdé-una, împreunŭ cu biserica naţionale: jafulu oficialŭ, legitimatŭ de somităţile juridice, aplaudatŭ de unŭ publicŭ numerosŭ, şi propagatŭ la o mulţime de *studenţi de legĭ*, a cărora numĕrŭ, dice jurnalistulŭ, era cu deosebire mare, şi aştepta să ia lecţiune dela legiştiĭ ceĭ marĭ, cum aŭ şi eĭ la rândulŭ

lorŭ să'şĭ trateze biserica şi pre părinţiĭ lorŭ spiritualĭ; jaful aprobatŭ şi predicatŭ cu tótă ciuda unuĭ pasionatŭ jurnalistŭ bĕtrânŭ, carele declară de *sacrilegiŭ* şi *furare de cele sânte* iconomiele ce arŭ face unŭ Episcopŭ din miḑlócele séle de esistenţă, câtŭ de modeste, întru dorinţă de a testa să se facă după mórtea sa vre unŭ bine publicŭ, care să'ĭ perpetueze memoria, şi să lase şi altora unŭ bunŭ esemplu de imitatŭ! Trebue să notămŭ că pre cândŭ atâtŭ juriştiĭ, câtŭ şi jurnalistulŭ négă unuĭ Episcop dreptulŭ de a testa, numindŭ acésta *sacrilegiŭ*, aprobă pe tăcute prădarea luĭ de cătră guvernŭ şi delapidarea avereĭ prădate dupre bunul placŭ, deşi aceea n'ar fi adusŭ Statuluĭ nicĭ unŭ profitŭ. Cu tóte însă somităţile legiste, şi cu tóte aplausele publiculuĭ gură-cască, şi cu tótă lauda jurnalistuluĭ, raţiunea sănĕtósă nu găsesce *sacrilegiulŭ* şi furarea de cele sânte în adunarea, conservarea uneĭ sume de banĭ, prin miḑlóce necontestate de nimine, şi destinată prin testamentŭ la bine-faceri publice; ci *sacrilegiulŭ* şi *furtulŭ* de cele sânte remânŭ în povóra acelora ce aŭ speliatŭ acea sumă, o aŭ deturnatŭ dela menirea eĭ morală, şi o aŭ întrebuinţatŭ dupre plăcerea lorŭ, nu se scie la ce, şi cum, şi fără să fi datŭ ţĕreĭ contŭ de ea, ca de alte venituri ale statuluĭ, şi aŭ lipsitŭ ţéra de nisce instituţiunĭ de bine-facere şi lumină, precum şi pre maĭ multe persóne particulare de dreptulŭ lor legalŭ; sacrilegiulŭ şi furarea de sânte remâne deaseminea asupra consciinţeĭ judecătorilorŭ şi legistilorŭ, cariĭ aŭ falsificatŭ legile şi justiţia, şi aŭ buĭmăcitŭ opinia publică cu discursurĭ lungĭ spre a complăcea marilorŭ Demnitarĭ spoliatorĭ, şi a le avea graţia. Aceştĭ legiştĭ adulatorĭ suntŭ cu atâta maĭ vinovaţĭ, cu câtŭ aŭ lovitŭ maĭ adâncŭ justiţia şi aŭ desmoştenitŭ încă, póte maĭ multŭ de cât pentru o generaţiune pe cleru şi biserică de dreptulŭ celŭ maĭ propriŭ, dreptŭ ce i se dă de tóte legile, şi nu se contestă nicĭ într'o ţĕră civilizată, de câtŭ în România, unde discepuliĭ Fanarioţilorŭ continuă încă doctrinele dascălilorŭ sĕĭ.

În câtă vreme autoritatea ţĕreĭ şi legiştiĭ adulatorĭ vorŭ practica şi justifica spolierea bisericelorŭ şi a clerului, înzadarŭ vorŭ pretinde a desbăra pe subalterniĭ lorŭ de a fura baniĭ publicĭ şi de a jăfui pe ceĭ ce vinŭ în contactŭ cu eĭ. Clerulŭ vĕdĕndu-se pre sine şi biserica dismoşteniţĭ şi totŭ jăfuiţĭ, vorŭ murmura sub împilarea nedreptăţeĭ, vorŭ conserva apathia lorŭ cătră spoliatorĭ, vorŭ fi indiferenţĭ cătră prosperitatea ţĕreĭ, unde se proclamă şi se practică cu atâta sfruntare jafulu Bisericeĭ. Episcopiĭ şi Mitropoliţiĭ vorŭ fi siliţĭ să alerge la diferite subterfugie, spre a'şĭ asigura inviolabilitatea voinţeĭ ceĭ de pe urmă, carea totŭ-déuna şi la tóte némurile s'a privitŭ şi s'a respectatŭ ca unŭ actŭ de religiositate, şi care nu are trecere numaĭ la somităţile nóstre juristice şi jurnalistice. Exemplulŭ celorŭ marĭ, datŭ ţĕreĭ cu spoliarea Ierarchilorŭ după mórte, a infectatŭ ţéra cu ideea, că póte orĭ-cine să ascundă şi să fure din objectele Episcopuluĭ reposatŭ. De aceea alţĭ prădătorĭ particularĭ se grăbescŭ a îndosi totŭ ce le vine îndămână, înainte de a veni ceĭ oficialĭ; căcĭ se scie că averea Episcopuluĭ după mórte este sortită jafuluĭ. Acésta s'a întêmplatŭ la mórtea luĭ Climentŭ Episcopulŭ Argeşuluĭ. Până aŭ venitŭ spoliarea oficială, alţiĭ aŭ pusŭ mâna pe diferite objecte şi le aŭ îndositŭ: care cărja de argintŭ, care haĭne, care vite, care banĭ. Unŭ servitoriŭ apucase vreo 700 galbenĭ. Locotenentulŭ de Episcopŭ, voind a se recomanda guvernuluĭ, a reuşitŭ a reînturna dela servitoriŭ baniĭ îndosiţĭ şi 'ĭ-a înmănatŭ unuĭ amploiatŭ rânduitŭ de consiliulŭ miniştrilorŭ spre a'ĭ priimi. Eramŭ faţă la numerarea acelorŭ banĭ; ba încă era ceva ridiculŭ, că Locotenentele greşise a declara suma aceea maĭ mare de câtŭ în realitatea; aşa că la numerare nu se ajungea unŭ restŭ de vro 10—20 galbenĭ. Tóte scusele luĭ nu aŭ fostŭ ţinute în sémă; aŭ fostŭ silitŭ să plătéscă restulŭ dela sine, spre a nu da ideea, că a sustrasŭ aceĭ banĭ din suma declarată o dată. Baniĭ nu s'aŭ trecutŭ nicĭ într'o sémă: aşa dar cu câtŭ

este mai recommendabilă urmarea ómenilorŭ dela cârma Statuluĭ, de cât a bietuluĭ servitoriŭ, care voise să 'şĭ asigure elŭ viaţa pe unŭ timpŭ dintr'o avere ce scia că este de jafŭ! Cu câtŭ este mai moralĕ purtarea Miniştrilorŭ de câtŭ a servitoriuluĭ dela Episcopia de Argeşŭ! Dacă s'arŭ fi trătatŭ casulŭ acesta de eruditiĭ legiştĭ, negreşitŭ că eĭ arŭ fi găsitŭ în servitoriŭ o crimă, unŭ furtŭ condemnatŭ de legĭ; dară furtulŭ Miniştrilorŭ l'arŭ fi aprobatŭ prin *comentarie de legĭ împĕrătescĭ vechĭ şi noue*, prin raţionamente *philosophice* póte şi *religióse*; prin *documente juridice* şi *istorice*, *cunoscute* şi *necunoscute*; căcĭ alt feliŭ se judică delictele unuĭ omŭ simplu, şi altŭ feliŭ ale ómenilorŭ de la putere!

Nu mĕ potŭ îndestulŭ mira de consciinţa acelorŭ eruditĭ legiştĭ, carĭĭ ş'aŭ datŭ atâta ostenélă, cu percurare atâtorŭ documente *philosophice*, *juridice*, *canonice*, *religióse*, *istorice*, atâtorŭ *comentarie de legĭ împărătescĭ vechĭ şi nóue*, *cunoscute şi necunoscute*, precum îĭ laudă jurnalistulŭ—pentru a bălmoşi adevĕrulŭ! Adevĕrulŭ este tot-dé-una simplu şi lesne de cunoscutŭ pentru cine îlŭ caută cu consciinţă pură, şi cu inimă sinceră. Lăsândŭ la o parte tóte legile positive, politicescĭ şi bisericescĭ, întrebarea pe carea o a încurcatŭ procurorele prin marea sa paradă de eruditiune legistă, se póte deslega prin unŭ simplu raţionamentŭ: o persónă carea în viaţa sa a fostŭ în dreptŭ a dispune de propria sea avere, fără nicĭ o pedică legitimă, póte disposa de restulŭ eĭ în conformitate cu legile, şi la mórtea sea, şi a regula prin testamentŭ întrebuinţarea eĭ după mórtea sea. Episcopiĭ dispunŭ de averea lorŭ proprie, multă puçină, în viaţă după plăcerea lorŭ fără a le cere cine-va contŭ, şi fără a fi în dreptŭ să 'le céră: prin urmare potŭ, în marginea legilorŭ, a face dispositiunĭ şi la sfârşitulŭ vieţeĭ despre întrebuinţarea restuluĭ avereĭ lorŭ, dupre cum îĭ va [illegible] inima, şi îĭ va conduce propria lorŭ consciinţă. Toţĭ [illegible]ĭ şi Episcopiĭ, atâtŭ contimporanĭ câtŭ şi anticĭ aŭ [illegible]ŭ de averea lorŭ după

voinţă fiindŭ în viaţă. Aşa în Moldova Mitropolitulŭ Anastasie Crimca a făcutŭ Monastirea Dragomirna, Episcopulŭ Romanuluĭ Macarie a făcutŭ Monastirea Râşca ; Mitropolitul Gavriilŭ Calimachŭ a făcutŭ biserica Mitropolieĭ, Mitropolitul Iacovŭ a făcutŭ biserica Banuluĭ din Iaşĭ, Episcopiĭ de Huşĭ: Varlamŭ—a făcutŭ schitulŭ Brădicesciĭ; Gedeonŭ—schitulŭ Sichâstria Seculuĭ; Episcopiĭ de Romanŭ: Pachomie—schitulŭ Pocrovŭ; Ioanikie—Monastirea Precista, şi skitul Vovedenia; Veniaminŭ—spitalulŭ. In Ţéra-românéscă: Mitropolitulŭ Stephanŭ—Biserica cu sânţiĭ, Mitropolitul Anthimŭ—Monastirea ce pórtă numele luĭ, Episcopulŭ Ioanikie—Monastirea Cernica nóuă, şi Biserica sânteĭ Vineri din Bucurescĭ, Mitropolitulŭ actualŭ—Schitulŭ numitŭ Zamphira, şi o typographiă,*) Episcopul de Râmnicŭ Calinicŭ—unŭ altŭ schitŭ peste Oltŭ şi o typographiă pentru cărţile bisericescĭ, pe carea apoĭ o a chărăzitŭ primărieĭ din Craiova spre pomenirea sea, şi pentru ca să o scape de jafulŭ oficialŭ. Suntŭ óre, aceste testamente episcopale: sacrilegiurĭ? furare de cele sânte? Acum de curêndŭ Mitropolitulŭ Ţĕreĭ-românescĭ a înfiinţatŭ unŭ seminariŭ în Bucurescĭ, şi'l întreţine cu cheltuéla sea. Legiştiĭ, et companie, ca să fie consequenţĭ, arŭ trebui să dea alarma: sacrilegiŭ! furtŭ de cele sânte!

Sentenţia dată de legiştĭ, şi atâtŭ de aplaudată de jurnalistŭ, în cestiunea testamentuluĭ Episcopuluĭ Philotheiŭ este forte aprópe de sentinţa pronunţată de comuniştiĭ din Parisŭ în iérna trecută, când s'aŭ declaratŭ bisericele:—cuĭburĭ de hoţi! şi clerulŭ:—bandă de hoţi! şi s'aŭ osânditŭ la mórte maĭ mulţĭ membri din clerŭ!

Eŭ tremurŭ cândŭ îmĭ închipuescŭ, că după mórtea mea: cărţile mele, objectele, cu care amŭ voitŭ a se înzestra noua Episcopie, ce mia fostŭ sortitŭ să o întemeezŭ, póte şi unŭ micŭ capitalŭ, adunatŭ din ostenele de mulţĭ anĭ—vorŭ ajunge

*) Typographia aŭ răpito partizaniĭ jafuluĭ Bisericilorŭ.

a fi prada şi jafulŭ datineĭ hîde fanariotice; şi voinţa mea ultimă, esprimată, cum ḑice Românulŭ, *cu limbă de mórte*,— nesocotită şi insultată de ómeniĭ legiĭ şi de jurnalişti, şi declarată de: *sacrilegiŭ şi furare de cele sânte*!

Rogŭ pe Dumneḑeŭ ca noua generaţiune de legişti să fie înspirată de spiritulŭ, nu acelŭ hulitoriŭ şi defăimătoriŭ şi urâtoriŭ de biserica naţională şi de clerulŭ eĭ,—spiritŭ rĕŭ împrumutatŭ dela streiniĭ; ci de spiritulŭ celŭ bunŭ şi chrestinescŭ alŭ Românuluĭ, spiritŭ iubitoriŭ de naţiunea şi religiunea sea şi de instituţiunile eĭ, spiritu carele suflă în mulţime de monumentele nóstre religióse şi philantropice; şi de carele se póte cineva înspira studiindŭ istoria nóstră, moravurile, datinele şi ideele poporuluĭ nostru,—care tóte suntŭ părăsite de ceĭ maĭ mulţi din actualiĭ procopsiţi adăpaţi numaĭ în doctrine şi isvóre streine de Românismŭ.

Acestŭ bunŭ spiritŭ românescŭ, necoruptŭ de doctrinele streine, va face pe fiitori nostri legiştĭ maĭ apţi pentru justiţiă, şi maĭ aprópe de ea; eĭ vorŭ simţi negreşitŭ pudórea românéscă numaĭ aducêndu'şĭ aminte de theoria predecesorilorŭ lorŭ, theorie, dupre carea representanţiĭ religiuneĭ naţionale, părinţiĭ spiritualĭ aĭ Românilorŭ, stimaţi în viaţa lorŭ, îndată ce morŭ, casa lorŭ se dá jafuluĭ, şi testamentele se declară de *sacrilegiŭ şi furare de cele sânte*! Eĭ vorŭ nimeri calea cea dréptă, ce o arată şi legile positive şi bunulŭ simţŭ, adică: Episcopiĭ, când se instaléză în demnităţile lorŭ, primescŭ dela guvernŭ averea Episcopieĭ dupre o anume catagraphie. Când móre Episcopulŭ guvernulŭ are dreptu şi datoria a revizui catagraphia, şi neajunsulŭ a'lŭ îndeplini din averea remasă dela reposatu. Restulŭ remâne regulatŭ dupre testamentŭ. În lipsă de testamentŭ se urméză cu averea reposatuluĭ dupre legea comună, cu carea se conformă şi cea canonică în casulŭ acesta.*).

*) Acestea le scriamŭ cu vre-o patru aniĭ în urmă. Constatăm însĕ cu plăcere, că justiţia în România a făcutŭ progresŭ. Cu doĭ aniĭ în urmă, murindŭ

Am voitŭ să comunicŭ generaţiuniĭ viitóre durerile mele sufletescĭ, provenite din actele de nedreptate ce amŭ veḑutŭ că se practică în ţéra nóstră în privirea cleruluĭ înaltŭ : acumŭ revinŭ la şirulŭ chronologieĭ.

Anulŭ 1798. Venindŭ Domnŭ Constantinŭ Ipsilantŭ, târgoveţiĭ din-noŭ s'aŭ opusŭ a plăti Episcopieĭ taxele stabilite sub Domnulŭ predecesorŭ, în anulŭ trecutŭ. Episcopulŭ s'a jăluitŭ Domnieĭ. La 11 Iuliŭ Domnia înputernicesce pe Episcopŭ a'şĭ strînge veniturile dupre drepturile căpĕtate maĭ dinainte, pênă ce se va cerceta din-noŭ acésta cestiune decătră Domniă. În urmare, Isprăvnicia rânduesce unŭ panţirŭ, spre a esecuta pe târgoveţiĭ ceĭ nesupuşĭ. Târgoveţiĭ aŭ arĕtatŭ şi eĭ păsurile lorŭ în jaloba dată Domnuluĭ, şi cestiunea din-noŭ s'a datŭ în tratarea Divanuluĭ. Acesta a opinatŭ a se mânţinea hotărîrea dată prin chrysovulŭ Domnuluĭ Calimachŭ în anulŭ trecutŭ. Înse Domnulŭ Ipsilantŭ, prin resoluţia sea din 28 Augustŭ, reduce întru câtŭva dările impuse dughenelorŭ şi crâşmelorŭ, şi opresce pe Episcopiă a da în arendă venitulŭ din vênḑarea vinuluĭ şi a rakiuluĭ în oraşŭ.

La 10 Noembriŭ Episcopulŭ de Romanŭ se tânguesce Domnuluĭ, ca n'a pututŭ scóte de la târgoveţĭ dările anualĭ pênă la Septembriŭ. Domnulŭ ordină Ispravnicilorŭ de Romanŭ să cerceteze şi să esecute împlinirea dărilorŭ dupre chrysovulŭ datŭ de dênsulŭ.

La 8 Octombriŭ, an. 1798, Domnulŭ Constantin Alexandru Ipsilantŭ dă unŭ chrysovŭ prin carele arată drepturile

---

Episcopulŭ de Buzeŭ Dionisie, Ministrulŭ de finanţe, D-lŭ Mavrogeni, a consultatŭ corpulŭ advocaţilorŭ statuluĭ, asupra legalităţiĭ procedereĭ anterióre de a clironomisi statulŭ pre înalţiĭ demnitarĭ aĭ Bisericeĭ, şi toţĭ aŭ desaprobatŭ obiceiulŭ barbarŭ clironomisitŭ dela fanarioţi. S'a decisŭ a se urmă după legea comună, carea dă dreptŭ fie-căruĭ cetăţianŭ romanŭ a dispune de averea sea în conformitate cu codulŭ civilŭ. Aşa s'a şi urmatŭ cu averea reposatuluĭ Episcopŭ Dionisie, pe carele, murindŭ fără testamentŭ, l'aŭ c'ironomisitŭ rudele cele maĭ de aprópe. Statulŭ a figuratŭ ca unŭ creditorŭ particularŭ cerêndŭ dispăgubire de nisce sume bănescĭ încredinţate Episcopuluĭ, şi de care elŭ nu se aquitase în viaţă fiindŭ.

Episcopieĭ asupra târgului Romanŭ, şi o mărginesce a nu trece peste marginile acelorŭ drepturĭ. Se înţelege, că târgoveţiĭ s'aŭ jăluitŭ contra óre-cărorŭ împilărĭ şi amestecărĭ din partea Episcopieĭ în drepturile accordate lorŭ. De aceea chrysovulŭ acesta, precizêndŭ dările şi obligaţiunile orăşenilorŭ cătră Episcopiă, mărginesce pe acésta, a nu strămuta aşeţerile locuitorilorŭ, luându locurĭ dela uniĭ şi dându-le altora; ci fie-carele să stăpênéscă locurile séle, precum le a avutŭ din viacŭ. Din stupĭ să iea Episcopia, din 10 unulŭ. Dejma obicĭuită să o dea fie-carele după ponturĭ. Vênţarea cărneĭ a pesceluĭ, a pâneĭ a luminărilorŭ—să fie liberă, fără a pretinde Episcopia vreunŭ venitŭ.

Anulŭ 1800. Data anuluĭ acestuia pórtă o inscripţiune în versurĭ, ce se găsesce la beciulŭ celŭ mare din Episcopiă. Étă inscripţiunea:

„Viaţa cea omenéscă, Avênd scurtare firéscă
Este datoriŭ orĭ şi cine, Fiindu'ĭ cu înlesnire
Nemuritoriŭ să se facă, In acest viacŭ cea să trécă
Ideea dar şi pe mine, Îndemnându-me în lume
Adică prin cunoscinţă, Să jertfescŭ ame putinţă
Mărturiĭ aducŭ vĕdute—Aceste zidirĭ gătite,
Iulie în treĭ ţecĭ de ţile, Cu mică prin osârduire
Nu m'am cruţatŭ, şis făcute. In létulŭ omie opt sute.»

Deşi nu este nime subscrisŭ, dar se înţelege, că atâtŭ beciulŭ, câtŭ şi inscripţiunea luĭ sunt producte ale Episcopuluĭ Veniaminŭ.

Anulŭ 1801. Apr. 8. Vartholomeŭ egumenulŭ Monastireĭ Precista din Romanŭ arată Episcopuluĭ Veniaminŭ, că dinaintea porţeĭ monastireĭ séle este unŭ locŭ alŭ Episcopieĭ, unde la ţilele de târgŭ adunându-se cară, facŭ gunoiŭ dinaintea porţeĭ; Cere voiă a îngrădi acelŭ locŭ cu zăplazŭ, éră când Episcopia va avea trebuinţă de acelŭ locŭ, se va rĕdica zăplazulŭ. Episcopulŭ a admisŭ propunerea, şi egumenulŭ a datŭ zapisŭ de angajamentulŭ luatŭ.

Veniaminŭ a episcopitŭ la Romanŭ pênă în anulŭ 1803, Mart. 19, cândŭ fu permutatŭ la scaunulŭ Mitropolieĭ; éră în locu'ĭ, la Romanŭ, s'a permutatŭ Gerasimŭ Episcopulŭ de Huşĭ.

XLIV. Gerasimŭ.

Anulŭ 1803. Condica sântă ne spune, că în acestŭ anŭ, la 9 Martiŭ, murindŭ Mitropolitulŭ Iacovŭ, în adóua Domnie a luĭ Alexandru Moruzŭ, s'a permutatŭ la Mitropolie «smeritulŭ Veniaminŭ dela scaunulŭ Romanuluĭ, în luna luĭ Mart, în 19 ḑile, şi în loculŭ seŭ s'aŭ mutatŭ, iarăşĭ prin alegere deobştie, pe kyr Gerasimŭ dela Eparchia sfintcĭ Episcopiĭ Huşuluĭ, la sfânta Episcopie a Romanuluĭ.»

Iată gramata, séŭ decretulŭ datŭ de Mitropolitulŭ Veniaminŭ Episcopuluĭ Gerasimŭ la înstalarea luĭ:

Veniaminŭ cu mila luĭ Dumneḑeŭ Archiepiscopŭ şi Mitropolitŭ Moldoveĭ.

Cea maĭ pre susŭ de începătură, şi maĭ pre susŭ de lumină, şi maĭ pre susŭ de fiinţă, şi maĭ pre susŭ de tótă zidirea fără de asemănare pre înaltă fire, ceea ce nedespărţit să desparte după ipostasurĭ, şi în treĭ feţe să laudă, şi să uneşce fără de amestecare după unimea fiinţeĭ: cândŭ după cea negrăită, şi firéscă a eĭ bunătate aŭ scosŭ tótă zidirea dintru nefiinţă la fiinţă, să vede cum că aŭ ziditŭ, adecă cu gândire podóba cea înţelegătóre a îngerilorŭ, (precumŭ ḑice celŭ după numirea Bogoslovii Grigorie, căântêiŭ gândesce şi gândirea faptă aŭ fost), iară ceea laltă cu cuvêntul, (precum ḑice psalmistul Davidŭ: cu cuvêntul Domnuluĭ ceriurile s'aŭ întăritŭ) numaĭ pre omŭ, pomulŭ celŭ cerescŭ, cuprinderea fireĭ ceĭ văḑute şi nevăḑute, adunare împreună a tuturorŭ puterilorŭ celorŭ din lume, (După care şi mică lume să numesce) prin sfatŭ şi óre cumŭ prin socotélă negrăită îlŭ

sevêrşaste. (Pentru că ţice: să facemŭ omŭ după kipulŭ nostru şi după asemănare), trupulŭ cu mânile zidindu'lŭ precum s'aŭ ţisŭ, ţêrnă luând din pământŭ aŭ ziditŭ pre omŭ, iar cu suflare puind întru dênsul sufletŭ cuvêntătoriŭ. Pentru că aŭ suflatŭ într'ênsulŭ Duchŭ de viaţă precum este scrisŭ. Dreptŭ aceea iaste şi maĭ înaltŭ de câtŭ tóte zidirîle céle în parte, ca celŭ ce iaste cuprinţĕtoriŭ împreună alŭ tuturorŭ, şi se osebesce de cătră tóte, ca celŭ ce singurŭ are celŭ după kipulŭ luĭ Dumneţeŭ şi după asemănare, ci şi purtăriĭ de grijă ceĭ fórte multe şi necontenite, iaste bine împărtăşitŭ de cătră acéstă în treĭ luminătorĭ dumneţeire, fireşte fiind sămănată întru dênsul, şi denafară cu porunci iaste păzitŭ, şi cu légĭ povĕţuitŭ: şi ca celŭ ce iaste minunea cea mare a însuşĭ ziditoriuluĭ Dumneţeŭ şi Domnuluĭ nostru Iisus Christos, celuĭ ce s'aŭ făcutŭ în kipŭ de omŭ, şi kipulŭ robuluĭ aŭ purtatŭ: s'aŭ mântuitŭ acéstă jivină cinstită (omulŭ), prin însuşĭ rânduéla cea întrupată a omuluĭ şi Dumneţeŭ Iisus: şi cu alte multe pricinuind mântuirea luĭ, celuĭ întru adevărŭ mântuitoriŭ alŭ tuturor şi maĭ înainte de câtŭ toţĭ. Insĕ kipŭ covêrşitoriŭ, aŭ metachirisitŭ cu adevăratŭ fapta preoţieĭ, spre mântuirea luĭ, şi spre paza cea de acolo înainte, şi spre pe trecerea vieţiĭ ceĭ duchovniceşcĭ. Pentru care şi după rânduéla luĭ Melchisedek făcêndu-se Archiereŭ omulŭ, şi Dumneţeul Iisus: cu pré curatŭ trupul seŭ, şi cu cinstitul sânge. Zidirea cea cuvêntătóre ce are nădejdea eĭ cătră taĭna rânduelilĭ, cu priimirea o aŭ îndestulatŭ, céle ce hrănescŭ duchovniceşce şi întrupéză împreună cu însuşĭ Christos pre ceĭ ce se împărtăşescŭ: cu credinţă neîndoită ca nişte mădularĭ cu capulŭ. Dreptŭ aceea şi ţice, acésta faceţĭ întru pomenirea mea, printr'acestŭ cuvêntŭ arătândŭ nóuĕ trebuinţa cea neapărată a preoţieĭ. — Decĭ şi noĭ prin vrérea cea Dumneţeéscă, după în urmă priimirea, unulŭ altuia bine împărtăşindu-ne acestuĭ darŭ, şi fiind purtătorĭ de Archierésca cârmă a Mitropolieĭ Moldavieĭ, folosinţa cea de cătră dênsa tu-

turor chreştinilor prin câtŭ ne iaste în putinţă ne silimŭ a o deşĕrta, luând a-minte înpregiurŭ cu privighere ca să nu fie nicĭ una din Eparchiile ce sunt sub scaunulŭ Mitropolieĭ nóstre, întru lipsirea darului celuĭ Duchovnicescŭ: şi ne împărtăşită folosinţeĭ acestuia.

Dreptŭ aceea şi sfânta Episcopie a Romanuluĭ rămâindŭ întru lipsa păstoriuluĭ eĭ celuĭ adevĕrat şi Archiereŭ, fiind că noĭ celŭ ce eramŭ întru dênsa Episcopŭ, după mutarea din viaţa acésta a fericituluĭ întru pomenire Kyrŭ Iacovŭ Mitropolitŭ alŭ Moldavieĭ, amŭ priimitŭ noĭ ca o diadochie după vekiulŭ obiceiŭ alŭ pământuluĭ scaunulŭ acesta alŭ Sfinteĭ Mitropoliĭ prin alegerea célor de obşte a părţiĭ beséricesţtĭ şi a celorŭ aleşĭ şi de bunŭ némŭ velitĭ boerĭ aĭ patrieĭ, şi a pré înălţatuluĭ nostru Domnŭ Alexandru Costandin Muruzŭ Voevoda. Fiind dar alŭ nostru în Christos iubitŭ frate şi împreună slujitoriŭ Kyr Gerasimŭ Episcopulŭ Sfinteĭ Episcopiĭ Huşuluĭ vrednicŭ la tótă sciinţa şi plecatŭ întru viaţa călugăréscă, cuviosŭ, smeritŭ, împodobitŭ cu blândeţĭ şi cu fapte bune, temătoriŭ de Dumneḑeŭ şi ştiutŭ şi ispititŭ de multă vreme şi însuşĭ de smerenia nóstră. Pre carele după vechiulŭ pronomion şi obicéiŭ alŭ pământuluĭ, cu împreună plecarea şi priimirea a pré blagocistivuluĭ şi luminatuluĭ nostru Domnŭ Alexandru Constandin Muruz Voevoda: şi cu alegerea acelor de obşte patrioţĭ aĭ pământuluĭ acestuia. S'aŭ mutatŭ de la Sfânta Episcopie a Huşuluĭ la Sfânta Episcopie a Romanuluĭ care i s'aŭ încredinţatŭ de la Dumneḑeŭ să ocârmuéscă sufletele pravoslavnicilorŭ ci să află întru a sa Eparchie, şi să sevêrşéscă tóte câte să cuvinŭ Archierieĭ neapăratŭ, să judece şi să cerceteze a dóua óră tóte pricinile beséricesţtĭ. Citeţĭ, cântăreţĭ, şi purtătorĭ de sfeşnice să însemneze: Ipodiaconĭ: şi diaconĭ să chirotonisésckă: şi să suiă la rânduéla preoţieĭ pre ceĭ vrednicĭ. Duchovnicescĭ părinţĭ să aşeḑe prin ale séle cărţĭ de duchovnicie: Monaşĭ: şi Monachiĭ să facă, kipŭ mare şi kipŭ micŭ: Dumneḑeescĭ beséricĭ

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

Episcopulŭ Gerasimŭ 1803–1826.

să sfinţéscă, şi să învéţe pre pravoslavnicul norodŭ: părinţesce, totŭ lucrul ce iaste de sufletŭ folositoriŭ şi mântuitoriŭ, nu numaĭ prin învĕţăturile celi din rostul gurĭĭ. Ci multŭ maĭ vârtosŭ prin povĕţuirile şi pildele cele bune ale vieţiĭ sale, tóte tuturor făcêndu-se după Dumnedeescul Apostolŭ ca pre toţĭ, saŭ pre ceĭ maĭ mulţĭ să'ĭ dobândéscă şi să'ĭ înfăţoşeze fără prihană înaintea luĭ Christos: la ḑiua cea înfricoşată a giudecăţiĭ. Să stăpânéscă tóte afierosirele aceştiĭ Sfinte Episcopiĭ şi să pórte grijă pentru starea şi adăogirea lorŭ. Aseminea să stăpânéscă şi să adune tóte veniturile eĭ cele drepte după obiceiŭ şi tóte cele-lalte să le sevêrşéscă câte se cuvinŭ Archieriei precum s'aŭ ḑisŭ. Şi orĭ ce va lega să fie legatŭ, şi orĭ ce va deslega să fie deslegatŭ, după pravilă, certându şi afurisind pre aceĭ vinovaţĭ şi înprotivnicĭ, iar pre ceĭ plecaţĭ şi pocăiţĭ săĭ ierte şi săĭ blagoslovéscă. Dreptŭ aceea datorĭ sunt şi toţĭ aceia ce se află în Eparchia acésta, preoţĭ şi diaconĭ şi de obşte parte beséricéscă, şi mirenéscă, şi tot norodul pravoslavnicŭ lăcuitorĭ Eparchieĭ aceştia: ca să'ĭ dea tótă cinstea şi buna cucernicie şi priimirea şi să 'lŭ asculte şi să i să supue nearătându nicĭ o înpotrivire către frăţiesa. Dând cu supunere frăţieĭ sale şi tóte celi ce să cuvinŭ venituriĭ beséricescĭ, şi dreptăţĭ întregĭ după obicéiulŭ Eparchieĭ, şi plecându-i-să întru tóte, precum şi frăţia sa smerenieĭ nóstre, şi să se pomenéscă numele sĕŭ celŭ canonicescŭ la tóte sfintele liturghiĭ, şi slujbe beséricescĭ după pravilă. Decĭ pentru maĭ mare credinţă, datu-s'aŭ acestuĭ iubitoriŭ de Dumnedeŭ Episcopŭ Kyrŭ Gerasimŭ fratele nostru şi întocma slujitoriŭ, acéstă praxis cu a nóstră iscălitură iscălită, şi cu pecetea sfinteĭ Mitropoliĭ pecetluită: In anulŭ de la Christos 1803 Mart. 25: indicti. 6.

(L. S.) Subscris: Veniamin Mitropolitu Moldavieĭ.*)

*) Originalulŭ se păstréză în Archiva Episcopieĭ de Romanŭ, înpreună cu praxa, dată luĭ Gerasimŭ la an. 1796 de către Mitrop. Iacovŭ pentru Episcopia.

Anulŭ 1805. Gerasimŭ a renoitŭ şi zugrăvitŭ têmpla (catapetésma)*) din Biserica Episcopieĭ, precumŭ adeveréză inscripţiunea următóre de pe ea:

Διὰ πλουσίας δαπάνης τοῦ πανιεροτάτου ἐπισκόπου Κυρίου Κυρίου Γερασίμου, ἐζογραφίσθη· καὶ ἐκαλοπίσθη, τὸ θεῖον τοῦτο καὶ ἱερὸν Τέμπλον, παρ' Εὐσταθίου Ἀλτὴν ζωγραφ. 1805. Αὐγουστ. 25.

---

de Huşí. Amândóue praxele aŭ aceeaşĭ cuprindere întocma, afară de pasagiul, unde se vorbesce de persóna alésă şi de Episcopia pentru care alesulŭ se destină. In praxa luĭ Gerasimŭ pentru Huşĭ pasagiulŭ în cestiune se esprimă aşa: «Dreptŭ aceea şi svnta Episcopie a Huşuluĭ remăind întru lipsa apărătoriuluĭ eĭ celuĭ adevăratŭ şi Archiereŭ, fiind că celŭ ce era întru dênsa Archiereŭ, Kyrŭ Veniaminŭ, saŭ mutatŭ la scaunulŭ Svnteĭ Episcopiĭ Romanuluĭ, şi fiind neapărată trebuinţă ca fără zăbavă să se aşeḑe la acéstă Eparchie altŭ episcopŭ şi păstoriŭ duchovnicescŭ, spre mântuitórea ocârmuire şi purtarea de grijă a cuvêntăreţiĭ turme ceĭ dintru dênsa, cercatamŭ şi amŭ aflatŭ pe cinstitulŭ între Ieromonaşĭ Kyrŭ Gerasimŭ Dikiulŭ Mitropolii nóstre, vrednicŭ la tótă sciinţa şi plecatŭ întru viaţa călugăréscă, cuviosŭ, smeritŭ, înpodobitŭ cu blândeţe şi cu alte fapte bune, temătoriŭ de Dumneḑeŭ, şi ispititŭ în multă vréme de însuşĭ smerenia nóstră, pre carele lamŭ kematŭ cătră rânduéla Archierieĭ, şi după pravilă cu sorţĭ saŭ ales de Archiereiĭ cariĭ saŭ aflatŭ la noĭ, svinţia sa kyr Nectarie Sardeon, şi svinţia sa kyr Grigorie Ierapoleos: şi iubitoriulŭ de Dumneḑeŭ Episcopŭ alŭ svintei Episcopiĭ Romanuluĭ kyrŭ Veniamin, aĭ noştri întru Chs. iubiţĭ fraţĭ şi împreună slujitorĭ, cu înpreună plecarea şi priimirea a pré blagocestivuluĭ şi luminatuluĭ nostru Domnŭ Ión Alexandru Ioan Calimachŭ vodă, pe numitulŭ Ieromonachŭ kyr Gerasimă, cu darulŭ şi putérea şi stăpânirea a pré sîntuluĭ şi de viaţă făcătoriuluĭ duchŭ, l'amŭ chirotonisitŭ Episcopŭ la svnta Episcopie a Huşuluĭ în Biserica pré svinteĭ Mitropoliĭ, unde se cinstesce şi se prăzuuesce chramulŭ svntuluĭ Mareluĭ Mucenicŭ şi purtătoriŭ de biruinţă Georgie»... ... 1796, Iunie 7. Indiction 14.

*) Têmpla séŭ catapetézma din vekime nu era în forma de astădĭ. Altariulŭ se despărţia de templu prin unŭ grilagiŭ maĭ multŭ séŭ maĭ puţinŭ artificialŭ. Iustinianŭ deasupra uşelorŭ împărătescĭ a pusŭ o tablă cu înkipuirea sânteĭ crucĭ, maĭ târḑiŭ pe acea tablă s'a înkipuitŭ icóna numită la grecĭ trimorphia, pentru că cuprindea kipulŭ Domnuluĭ Christos, avênd pe de laturĭ kipulŭ Maiceĭ Domnuluĭ, şi alŭ sântuluĭ Promergĕtoriŭ. Acea tablă a luatŭ numire de *templon*, care la byzantinĭ însemnă: *seută, marcă, stemplu, inscripţiune.* Deşi în urmă totŭ grilagiulŭ s'a prefăcutŭ în părete plinŭ de icóne, totuşĭ a păstratŭ numirea de templon, la Românii Muntenĭ: têmplă.

Pe alte locurĭ multŭ timpŭ altariulŭ se dispărţia de templu prin o perdea mare: καταπέτασμα. De aicĭ la Românii din Moldova—numirea de «catapetésmă,» se da têmpliĭ până astădĭ.

Acéstă inscripţiune grécă ne aduce aminte, că Gerasimŭ era unŭ bărbatŭ cultŭ şi iubitoriŭ de învĕţătură.*)

Anulŭ 1808. Iun. 25. Gerasimŭ Episcopulŭ de Romanŭ, şi Meletie Episcopulŭ de Huşĭ, împreună cu boerĭ divanişti întărescŭ posesiunea skituluĭ de maĭce Varaticulŭ, nu de multŭ fundatŭ, pe locŭlŭ chărăzitŭ pentru fundarea skituluĭ, din moşia Monastireĭ Némţuluĭ, de cătră pré cuviosulŭ stareţŭ Paisie. Mitropolitulŭ Veniaminŭ nu este aicĭ subscrisŭ; pentru că elŭ paretisise fiind ţéra ocupată de Ruşĭ, şi succesorulŭ sĕŭ,—Exarchulŭ Gavriilŭ,—încă nu venise din Rosia.

(Docum. M. Varaticulŭ).

Anulŭ 1812. Gerasimŭ, împreună cu Episcopulŭ de Huşĭ Meletie, şi cu 12 boerĭ divanişti, se găsescŭ in anaforaua Divanuluĭ domnescŭ, dela 2 Octomb., cătră Domnulŭ Scarlatŭ Alexandru Calimachŭ, în care se espunŭ doleanţele ţĕreĭ pentru perderea Besarabieĭ (Uric. part. III p. 343—357). Luarea Besarabieĭ a causatŭ micşurarea şi a Eparchieĭ de Romanŭ. Ţinutulŭ Vasluiuluĭ, carele pênă atuncĭ aparţinea acesteĭ Eparchie, s'a datŭ la Eparchia Huşilorŭ, carea, după luarea Besarabieĭ remăsese numaĭ cu ţinutulŭ Fălciuluĭ din drépta Prutuluĭ.

---

*) Gerasimŭ avea unŭ frate, pe carele l'a trimisŭ cu asa keltuélă, de a studiatŭ în scólele grecescĭ din Orientŭ, şi a devenitŭ în urma unŭ renumitŭ predicatoriŭ alŭ Bisericil Moldavieĭ: Archimandritulŭ Sofronie. Elŭ a fostŭ ogumenŭ la Cetăţuia şi la alte Monastirĭ, tot-o-dată Ierokirixŭ alŭ Mitropolieĭ. Elŭ cunoscea limbele: elena, francesa, italiana. Elŭ avea unŭ mare talentŭ oratoricŭ, şi cea maĭ mare plăcere a luĭ era, a se ocupă cu operele predicatorilorŭ celorŭ marĭ aĭ Bisericeĭ crestine, maĭ alesŭ: francesĭ şi italianĭ. A trăitŭ pênă la anulŭ 1850, cândŭ a muritŭ la via sea din podgoria Nebuna, lângă Iaşĭ. Via o a dăruitŭ Mitropolieĭ, spre pomenirea sea, cu condiţiune ca ea să se privéscă ca proprietate personalĕ a Mitropolituluĭ ce va fi la scaunŭ, şi să nu se instreineze nicĭ-o-dată. Elŭ a lăsatŭ unŭ mare numerŭ de predice, parte rostite de elŭ la diferite casurĭ, parte traduse din operile predicatorilorŭ celorŭ marĭ, francesĭ şi italianĭ; le a arangiatŭ însulŭ spre tipărire, precedéndu-le de o scurtă autobiographie a sea. N'a voitŭ înse a le tipări fiindŭ în viaţă, şi după mór'ea luĭ operele séle aŭ devenitŭ proprietate a Mitropolieĭ. Ne pare reŭ, că nu se potŭ da încă la lumină acele precióse ostenele, maĭ alesŭ cândŭ Biserica nóstră este atâtŭ de săracă în opere şi modele de predică!

Anulŭ 1813. Fevr. 12. Din anulŭ acesta se păstrézĕ între actele Bisericeĭ-Albe o carte a isprăvnicieĭ de Romanŭ, prin carea se împuternicesce vechilulŭ Epitropuluĭ Bisericeĭ a strânge venitulŭ ce era cedatŭ de maĭ înainte acesteĭ biserică din veniturile domnescĭ. Venitulŭ acesta se lua dela charabagiĭ, şi dela mĕsurătórea vaselorŭ cu bĕuturĭ—venitulŭ cotuluĭ. Toţĭ charabagiiĭ, carĭĭ se închiria pentru vre-unŭ transportŭ trebuiaŭ a face tocmelele în presenţa vechiluluĭ rânduitŭ de Epitropulŭ Bisericeĭ, carele tot-o-dată era şi respundĕtoriŭ pentru pagube. Elŭ lua dela charabagiĭ, câte 4 parale de leŭ din preţulŭ kirieĭ. Dela cotitulŭ vaselorŭ lua câte 20 parale de bute, şi 10 parale de poloboculŭ cu vinŭ dela toţĭ ceĭ ce'şĭ mĕsuraŭ vasele. Pentru mĕsurarea cu cotulŭ séŭ cu vadra—a vaselorŭ cu rakiŭ—lua câte o para de vadră, «după obiceiŭ.»

Anulŭ 1814. Iul. 15. Domnulŭ Scarlatŭ Alexandru Calimachŭ, după cererea Epitropuluĭ Bisericeĭ-Albe confirmă dreptulŭ anteriorŭ alŭ bisericeĭ de a ţinea pe séma eĭ venitulŭ Vătăjieĭ de charabagiĭ şi alŭ cotuluĭ din tărgulŭ Romanuluĭ. Reproducemŭ aicĭ cartea domnéscă:

Noĭ Scarlatŭ Alexandru Calimachŭ Vvoda cu mila luĭ Dumneţleŭ Domnŭ ţereĭ Moldoveĭ.

Să face scire cu acéstă carte a Domnieĭ mele pentru biserica Gospod din târgulŭ Romanuluĭ, unde să cinsteşte şi să prăznuesce hramulŭ Svinţilorŭ maĭ marilorŭ Voevodĭ Michail şi Gavril, că după arătare ce niaŭ făcutŭ Epitropulŭ bisericiĭ cum că acéstă biserică lipsită fiind de agiutorŭ şi neavêndŭ nicĭ o înlesnire de venitурĭ, afară numaĭ de oareşicare puţin folosŭ ce are din venitulŭ vătajieĭ de harabagiĭ şi a cotuluĭ de acolo din târgulŭ Romanuluĭ, care venitурĭ suntŭ maĭ din nainte vreme date bisăriceĭ aceştia făcênd cerere ca să să întăriască bisăriciĭ veniturile aceste şi prin carte Domnieĭ mele pertru ca să le aibă spre agiutorŭ şi înlesnire

în următórele sale cheltueli, Dreptu aceea cercetând Domnia me, şi adiverindune pentru stare Bisăricii aceştie, că cu adevěratu este vrednică de ajutoru, iată prin acéstă carte a Domniei mele hotărămu, şi întărimu privilegiu statornicu de miluire veniturile aceste pomenite a vătăjiei de harabagie şi a cotului, cari venituri să aibă a le lua Biserica după aceeaşi orănduială, precum s'au obicinuitu mai din nainte în târgulu acesta, ferinduse de a mai face vreo adăogire cât de puţinu, piste ceea ce s'au obicinuitu a plăti, sau în venitulu vătăjiei de harabagii, sau întru a cotului pentru măsurătórea vaselorŭ cu vinu, rakiu sau horilcă*), şi volnică va fi Biserica, venitulu vătăjiei al vinde cu anulu cui va găsi, sau al strânge prin omul seu, fără nici o oprire despre nimine, asămine şi pentru venitul cotului va ave înadins omul său orănduit, carile să să afle în tótă vreme acolo în târgul Romanului, să mésóre vasele cu vinu rakiu sau horilcă ori unde va fi chemat, şi să strângă venitul cotăritului, acel ce sau obicinuit a să urma în târgul acela, îndatorită fiind Biserica de a ţine în tótă vreme cot drept cu boor domnescu, întocma după cotul Carvasaraliĭ, cari se obicinuesce aice în Eşi, pentru ca să nu să facă măsurătóre nedriaptă, sau greşita, din care să să pricinuiască acelor cu vasile supérare sau vreo asuprire, Poroncim dar Dom.'e me Dumv. Ispravnicĭ de ţinutul Romanului, să aveţi a fi următorĭ întocma după hotărîre cărţii acestie a Domniei mele, dând tot agiutor şi înlesnire pomeniteĭ Biserici, pentru ca să'şi strângă veniturile aceste fără nici o oprire sau supărare despre nimine. 1814 Iul. 15.

Gerasimu se jăluesce Domnului Alexandru Calimachu, că se împresóră de vecini mai multe proprietăţi teritoriale ale Episcopieĭ, anume moşiele: Ruşii, Misechănescii, Poe-

*) *Rakiulŭ* se produce din fructe; *horilea* (dela горѣть: *a arde*) se numia spirtulŭ, produsŭ din grâne, spre deosebire de rakiu (*fuică*), carele se producea din prune şi perje.

nele, Muncelulŭ şi unŭ locŭ de prisacă dela Gădinţĭ. Cere a se rândui cercetare la faţa loculuĭ, a se hotărî şi alege acele proprietăţĭ despre alţĭ reţeşĭ, şi a se încorpora cele micĭ cu cele maĭ marĭ proprietăţĭ ale Episcopieĭ, hotărite şi alese din vechime. Domnulŭ, la 28 Iuniŭ, însărcinéză cu acéstă afacere pe Nicolaiu Chrysovergi vel vorniculŭ de poliţie; îĭ dă instrucţiunĭ cum să procédă la delimitarea şi alegerea acelorŭ proprietăţĭ, anume: Constatarea să se facă în presenţa părţilorŭ litigante, cercetându-se titlurile, pe care se basază şi unele şi altele. Décă litiganţiĭ vorŭ accepta constatarea făcută dupre documente, atuncĭ să procédă la stîlpirea hotarălorŭ cu petre, dând Episcopieĭ mărturie hotarnică, constătătóre mĕsorisceĭ şi semnelorŭ. Ĕră décă vreuna din părţĭ nu s'ar mulţumi cu constatarea luĭ, atuncĭ elŭ nu va stâlpi hotarulŭ cu petre, ci va pune numaĭ semne provisorie; şi făcêndŭ o închipuire de chartă pentru acele moşiĭ, cu aretarea puntelorŭ de price şi a mĕsorisceĭ, va da părţiĭ interesate mărturie cu descriere amĕnuntă a tuturorŭ împregiurărilorŭ, şi cu ţi de sorocŭ, spre a se trăta cestiunea la Divanŭ, după ce va trece timpulŭ de lucrarea câmpuluĭ.

(Docum. Mitropol.)

Totŭ în acestŭ anŭ Gerasimŭ, împreună cu Mitropolitulŭ Veniaminŭ şi cu Meletie alŭ Haşilorŭ, suntŭ subscrişĭ în anaforaua Divanuluĭ, de la 15 Maiŭ, către Domnulŭ Scarlatŭ Alexandru Calimachŭ, prin carea se fixază suma anuală a biruluĭ ţereĭ la 1,260,000 leĭ, afară de răsurele obicinuite, câte 15 parale la leŭ, destinate pentru plata lefilorŭ slujbaşilorŭ. (Uricar. part. I. p. 33—42).

Anulŭ 1816. Gerasimŭ, împreună cu aceiaşĭ Ierarchĭ, pronunţă şi subscrie blestemulŭ, cu carele s'a legatŭ păzirea Chrysovuluĭ datŭ de Domnulŭ Scarlatŭ Calimachŭ pentru disfiinţarea adaosuluĭ făcutŭ în timpulŭ resbeluluĭ trecutŭ la dabila Goştineĭ. Chrysovulŭ se esprimă aşa despre acelŭ adaosŭ: «Luândŭ în socotinţă şi pentru slujba Goştineĭ, una din ru-

sumaturile ţereĭ, cuviincióse domnieĭ, că din vechime fiindŭ legiuită prin chrysoave gospod, cu legăturĭ de blăstămŭ, a se strînge numaĭ câte patru parale şi unŭ banŭ de óie de la toţĭ locuitoriĭ ţereĭ ce sănt supuşĭ plăţiĭ acestuĭ rusumatŭ a goştiniĭ. După vreme, adică din epocha a răsmiriţeĭ trecute*) prin dislegarea aceluĭ blestemŭ de către Mitropolitulŭ şi clirosulŭ de atunce,**) suptŭ cuvêntulŭ neapĕrateloru trebuinţe obşteşcĭ, precum ţinerea menzăliriloru***) ţereĭ, saŭ sporitŭ de către ocărmuirea aceĭ vremĭ, baniĭ goştiniĭ, încă cu treĭ parale şi doĭ baniĭ de óie, peste patru parale şi unŭ banŭ, legiuiţĭ de maĭ înainte.» In urmă Chrisovul ţice: «Rânduimŭ ca Preosfinţia sa Părintele Mitropolitulŭ, cu iubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopiĭ ţerĭĭ, să lege maĭ giosŭ cu straşnicŭ blestemŭ curmarea împliniriĭ acestuĭ sporiŭ de veḑĭ, şi legiuire a remâne strângerea baniloru goştiniĭ, în patru parale şi unŭ banŭ de óie, precum din vekime saŭ obicinuitŭ, care legătură de blestemŭ prin lucrarea nóstră se va întări, şi de către însuşĭ Biserica cea mare a Răsărituluĭ, prin osăbită scrisóre a presfântuluĭ Patriarchŭ, a toată lumea împreună cu soborulŭ.****) Şi atât chrysovul acesta cu legătura Archiereilor

---

*) *Răzmiriţă*: ţicere Slavonă: *nepăciuire*, stricarea păciĭ, resbelŭ, (миръ: pace). Se înţeleḑ ocupaţiunea ţereĭ de Ruşĭ.

**) Mitropolitu a fost atunci Gavriilŭ Bănulescu, pusŭ de Rușĭ la 1803, sub titlu de Exarchŭ alŭ Synoduluĭ din Peterburg.

***) Postele.

****) Observăm aicĭ, că autoritatea Patriarchieĭ în afacerile spirituale ale ţereĭ era de unŭ characterŭ pasivŭ; că se manifestá numaĭ când şi întru câtŭ era provocată de Domnĭ, şi Domniĭ o provocaŭ numaĭ în cestiunĭ pure spirituali, maĭ alesŭ—în legăturĭ sĕŭ dislegăturĭ de blesteme, dupre credinţele de atunci ale poporuluĭ; în cestiunĭ, ţicŭ, de care Domniĭ eraŭ maĭ înainte siguri, că nu se va ataca vreunŭ dreptŭ alŭ autonomieĭ ţereĭ şi a Bisericeĭ, şi prin urmare ţéra nu va face opositiă. Ţéra tot-dé-una a avutŭ consciinţa, că Patriarchulŭ este o autoritate spiritualĕ superióră Mitropolituluĭ ţereĭ în sfera morale; dar fără niciĭ unŭ dritŭ de a se amesteca de sine în afacerile interióre, religióse orĭ politice ale ţereĭ. Când uniĭ Patriarchĭ aŭ cercatŭ a trece peste limitele tradiţionali, ţéra, cu Domnŭ, cu clerŭ şi cu boeri, aŭ protestatŭ, şi aŭ respinsŭ actulŭ audaciosŭ. Dovadă neizbutirea încercăriloru Patriarchieĭ de a

ţeriĭ, cum şi întăritura blestemuluĭ, de la Biserica noastră cea mare a Răsăritului, să stea deapururea la sfânta Mitropolie a Moldavieĭ, pentru cea nestrămutată în vecĭ urmare.» Chrysovulŭ este datŭ la 20 Iunie, an. 1815. După ce a venitŭ cartea Patriarchuluĭ, amintită în Chrysovŭ, în anulŭ 1816, Apr. 30, aŭ făcutŭ şi Archiereiĭ ţereĭ următórea legătură, adaosă la Chrysovŭ:

«De vreme ce dreptŭ şi cu iubirea de oamenĭ pentru binele de obştie, aŭ socotitŭ pré înălţatulŭ nostru Domnŭ împreună cu totŭ sfatulŭ, în pricina adaosuluĭ ce saŭ fostŭ făcutŭ în vremea răsboiuluĭ la slujba goştiniĭ peste aşăḑământul ce aŭ fostŭ din vekiŭ, legatŭ cu blăstămŭ, că iarăşĭ să se păzéscă acea din vekiŭ luare a banilor goştiniĭ de la aceĭ ce plătescŭ fără adaogire vre-odată nicĭ macar de unŭ banŭ supt nicĭ unŭ cuvânt. Care spre a se păzi cu nestrămutare, saŭ şi înoit vekiul acelą aşĕḑământ prin acest luminat chrysovŭ a Inălţimiĭ tale. In care pricină saŭ adusŭ de la Prea sfântul a toată lumea Patriarch şi osăbită sobornicească carte cu legătură de blăstem precum maĭ sus se cuprinde. Iată că şi smerenia noastră împreună cu prea iubiţiĭ în Christ. fraţĭ

---

numi pe Mitropoliţi, în viaculŭ 18-le Autoritatea patriarchieĭ dară se manifesta în ordine, numaĭ cândŭ era provocată din ţéra şi admisă de ţéră. Rolulŭ eĭ era cu totulŭ passivŭ; acţiunea eĭ se mişca numaĭ după mănuirea Domnilorŭ, de multe orĭ chiar contraḑicêndu-se în lucrările séle. Aşa în anulŭ 1757 Domnulŭ C. Racoviţă dupre sfatulŭ Divanuluĭ, decidêndu-se a desfiinţa dabila numită Văcăritulŭ, şi a împedeca introducerea eĭ pe viitorŭ, a cerutŭ dela patriarchiă carte de blestemŭ, iscălită de toţi patriarchiĭ şi de synodulŭ Biserice marĭ. Acea carte s'aŭ cetitŭ în Biserica Mitropolieĭ înaintea unuĭ mare numĕrŭ de poporŭ adunatŭ, şi toţi cu mare strigare aŭ respunsă: aminŭ! Pela anulŭ 1760, unŭ altŭ Domnŭ, Ioan Calimachŭ, a voitŭ să introducă iarăşĭ Văcăritulŭ, s'a înţelesŭ cu partizaniĭ seĭ boerĭ grecĭ şi a scrisŭ patriarchieĭ să dislege Văcăritulŭ, că trebuescŭ banĭ. Patriarchia supusă, adună soborulŭ, făcu altă carte contrarie celeĭ anterióre, prin carea *blagosloviа* ceea ce *blestemase* cu 3—4 anĭ înainte, şi aproba Văcăritulŭ. Domnulŭ, priimindŭ cartea dislegătóre a patriarchieĭ, se consultă cu grecii seĭ, cum să o aplice în faptă. Acestia, ne spune chronica, îĭ dădură acestŭ sfatŭ: să se facă adunare la Mitropolie, unde «chiămândŭ şi pe pământenĭ să vorbimŭ (cu eĭ), arătându-le şi cărţile ce am scosŭ dela patriarchiă, ḑicêndu-le: devreme ce dă voie biserica cea

Episcopĭ aĭ ţăriĭ, pre toţĭ aceia cari s'ar ispiti vreodată a pune la cale saŭ a sfătui saŭ de totŭ a strica acéstă prin domnescului chrisovŭ aşaḑată dréptă şi cu iubire de ómenĭ hotărăre, orĭ-ce ipokimen ar fi, saŭ din ceĭ bisericescĭ saŭ din ceĭ politicescĭ. Pecetluimŭ şi cu înfricoşatŭ blăstem îĭ legămŭ şi ḑicemŭ : ca pe unĭĭ ca aceia întunereculŭ să'ĭ acopere, săgeţĭ cumplite să între în inimile lor, obrazăle lor să se umple de necinste, averea lor să fie spre cea desăvêrşit perḑare şi peire, lipsindu-se de tot feliul de procopsală, şi ḑilele lorŭ să fie cu totul întru înpuţinare, de tóte ale lor cele vĕḑute ca de averea dreptuluĭ Iovŭ diavolulŭ să se atingă, oftând şi tremurând tărându-se pre pământ, ca Cain să fie în tótă viaţa lor, moştenind şi bubele luĭ Geezi, femeile lor să rămâe vĕḑuve şi copiiĭ lor săracĭ şi cerşitorĭ şi lipsiţĭ de tot feliul de procopsele în tótă viaţa lorŭ, şi îngrabă giudecata luĭ Dumneḑeŭ să'ĭ agiungă la cele vĕḑute de ochiĭ lor. Iar cari vor păzi cu dreptate pentru acest bine

---

mare cu totŭ sóborul, se póte ca să'lŭ deslegămŭ..... Şi aşa Domnulŭ a poruncitŭ ca să se strângă toţĭ Vlădiciĭ, Egumeniĭ, boeriĭ dela mare pênă la micŭ la Mitropolie, mergêndŭ şi Ministriĭ Domnuluĭ acolo. Aŭ începutŭ întêiŭ a arĕta greutăţile şi cheltuelele porţeĭ, şi a sărchaturilorŭ, că naŭ cu ce le rădica, şi se află în mare datorie, la care trebue să se găséscă unŭ kipŭ să se pue la o cale, arătându că alţĭ Domnĭ aŭ fostŭ luând câte dóue Văcărituri pe anŭ, şi iară nu putea să iasă de sub datorie. Dară noĭ cu ce vom să urnimŭ nevoile acesteĭ ţerĭ ? Iată Măria sa Vodă vĕḑênd atâte datoriĭ aŭ scris la Çarigradŭ la Patriarchulŭ şi a cerut voie şi blagoslovenie de la tot soborul ca să deslege Văcăritul, şi aŭ dat voie şi prin cărţĭ Mitropolituluĭ ca să'lŭ deslege. Scoţêndŭ şi cărţile ĭscălite de toţĭ Patriarchiĭ şi Archiereiĭ, de le-aŭ arătatŭ tuturorŭ boerilorŭ în videală.» Ţéra înse a preţuitŭ maĭ multŭ de câtŭ Patriarchia cu sinodulŭ eĭ, — puterea dată preuţieĭ de a *lega* şi a *deslega*, a vĕḑut că Patriarchia este complesantă la lăcomia grecilorŭ-consilieriĭ domnescĭ, şi *n'aŭ priimitŭ deslegarea* Patriarchieĭ. După o tăcere de piósă meditare la puterea legăturilorŭ din trecutŭ şi la nevoele ţereĭ, aŭ respunsŭ Ministrilorŭ: «Noĭ la acésta nu ne amestecămŭ, nicĭ putem să o facemŭ, nicĭ este cu putinţă a întra într'unŭ blestemŭ ca acesta; ĕră câtŭ pentru trebuinţele ţereĭ avem datorie să găsimŭ kipŭ ca să iasă aceĭ banĭ ce eşia din văcăritŭ.» (Letop. t. III. p. 251—252). Decĭ lăsând la o parte Văcăritulŭ celŭ odată afurisitŭ, şi neţinêndŭ sémă de dislegarea Patriarchieĭ, aŭ acoperitŭ trebuinţele bănescĭ ale visteriei cu o nóuă contribuţie, ad-hoc analogă, cu datoria ce era ase plăti,

de obştie, hotărîrea acésta ce se cuprinde maĭ susŭ prin acest luminatŭ chrisovŭ care cu bună rânduélă şi aşăḑământ saŭ făcutŭ, neatingându-să şi neispitindu-să întru cât de puçinŭ a strica, ce maĭ vêrtosŭ a sta, spre a se păzi cu nestrămutare, uniĭ ca aceia nu numaĭ cu cele drepte şi orânduite venituri cu care aŭ să se împărtăşască spre răsplătirea ostenelelorŭ sale să se învrednicéscă a se folosi spre buna întemeere şi sporirea caselorŭ sale, ce să fie şi ertaţi de Domnulŭ Dumneḑeŭ învrednicindu'ĭ cu îndurările sale cele bogate de amândoauă fericirile şi de smerenia nóstră blagosloviţi in vecĭ, amin. 1816, Apr. 30.»

Subscrişi : «Veniaminŭ Mitropolitŭ Moldoviĭ.
Gerasim Episcop Romanuluĭ.
Meletie Episcopŭ Huşuluĭ.»

(Uricar. part. I. p. 172—177).

Anulŭ 1817. Gerasimŭ a prefăcutŭ şi mărit clopotnlŭ alŭ doile, ce data dela Stephanŭ celŭ Mare. Elŭ fusese încă odată înoitŭ de Episcopulŭ Agathonŭ în anulŭ 1585. Gerasimŭ a cuprinsŭ istoria clopotuluĭ în următórea inscripţiune ce se cetesce pe elŭ: «Acestŭ clopotŭ s'aŭ făcut de Stephanŭ celŭ Bĕtrânŭ. — Vecĭnica luĭ pomenire. — Şi s'aŭ înnoitŭ de Agathon Episcopulŭ Romanuluĭ în ḑilele blagocestivuluĭ Ion Petru Voevod, aniĭ dela zidirea lumiĭ 7093, iar dela Christos 1585. Acum iarăşĭ stricându-se saŭ prefăcutŭ din noŭ de preosfinţitul Episcopul acestieşĭ sfinte Episcopiĭ kirio kirio Gerasimŭ, maĭ adăogându peste suma de 360 încă *) spre vecĭnica pomenire preosfinţieĭ sale şi a tot neamulŭ — în ḑilele binecredinciosuluĭ Domnŭ Io Scarlat Alexandru Calimachŭ Voevodŭ. la aniĭ dela Christos 1817, Iunie 30.»

Anulŭ 1821. După ce Domnulŭ Michaiŭ Suţulŭ a compromisŭ ţéra şi Domnia, conspirându cu eteriştiĭ greceştĭ con-

*) Cătimea materialuluĭ adaosŭ nu este pusă; ci numaĭ unŭ spaçiŭ lăsatŭ deşertŭ.

tra puterei suzerane, şi după ce a părăsitu thronulu şi ţéra, spre a'şi asigura viaţa, eteriştii devenindu stăpêni pe guvernu şi ţéra, au începutu a prăda şi a ucide în tóte părţile, cu desfrênarea cea mai selbatică. De gróza loru au fugitu preste hotaru, în Austria şi în Russia mai tóte persónele notabile din Ţéră. Episcopulu Gerasimu încă a trecutu în Bucovina, sub pretestu că se duce la băi, pentru a'şi îngriji de sănĕtate; éră dirigerea afacerilorŭ eparchiei în lipsa sea, o a încredinţatu Ieromonachului Meletie.

Anulŭ 1822. Armata turcéscă ocupase Moldova. Paşa vĕdêndu că persónele fugite de frica eteristilorŭ, nu se mai întorcu în ţéră, şi după ce s'au împrăştiatu şi nimicitu bandele eterieĭ, şi la guvernu s'a rânduitu caimacamulu cerutu de ţéră: a bănuitu că toţi ceĭ fugiţi arŭ fi complicĭ aĭ eterieĭ grecescĭ şi duşmanĭ Porţeĭ otomane, şi de aceea nu lăsa ocasiune de a'şi resbuna asupra lorŭ. Elu înse se amăgia: ceĭ fugiţi nu se re'nturna în ţéră de gróza jafurilorŭ şi a uciderilorŭ ce comiteau ianicerii în loculu eteristilorŭ, sub protecţiunea mişelóseĭ căimăcămiĭ a luĭ Vogoride. Ura şi resbunarea Paşeĭ a căḑutu şi asupra Episcopuluĭ Gerasimu ce nu se renturnase la postulu seu. Privindu-lu ca hainu porţeĭ, a voitu a'lu declara destituitu dela Episcopie, şi în loculu luĭ a pune altu episcopu. Deşi elu negreşitu scia că n'are autoritate a denumi Episcopi, înse macaru momentanu, a făcut-o. A denumitu pe Ieromonachulu Meletie Episcopu, negreşitu că nu fără consimţimêntulu luĭ: mai tot-déuna gloria este ademinitóre, fie macaru câtu de trecătóre şi cât de periculósă! Cu recomandaţia Paşeĭ, Meletie se duse la Târnovu în Bulgaria, şi acolo fu chirotonitu Episcopu de Romanu de treĭ Archiereĭ Grecĭ, cariĭ nu aŭ pregetatu a călca peste canóne, şi a se îngera în afacerile uneĭ jurisdicţiunĭ bisericescĭ, cu totulu streină de dênşiĭ, fără macaru a fi avutu autorisaţiunea Bisericeĭ Marĭ, de carea eĭ depindeau. Aşa Meletie reveni în trépta de Episcopu şi se instală în episco-

patŭ la Romanŭ. Posiţiunea sea de Episcopŭ ţinu fórte puçinŭ timpŭ; căcĭ curêndŭ liniştindu-se ţéra, şi puindu-se Domnŭ noŭ, Gerasimŭ se întórse la Episcopia sea. Amară deveni posiţiunea luĭ Meletie: elŭ fu argositŭ de archieriă, ca unulŭ ce o primise contra canónelorŭ; Gerasimŭ cerea catherisirea luĭ, şi indignaţia luĭ asupra prodotuluĭ a mersŭ pênă acolo, că nu'lŭ numia altŭ-feliŭ decâtŭ «Iuda,» şi a ordinatŭ a arde tóte vestmintele, şi alte objecte bisericescĭ, cu care acela se servise funcţionândŭ archieresce,—pênă şi strana archierésca! In acéstă posiţiune desperătóre, bietulŭ Meletie n'a găsitŭ altă cale, spre a scăpa de catherisire, de câtŭ implorândŭ graţia şi intervenirea Domnuluĭ Ioan Sturza, şi a Mitropolituluĭ Veniaminŭ, şi escuzându-se cu silnicia Turcilorŭ, cariĭ fară voia sea l'ar fi făcutŭ Episcopŭ. Atâtŭ Domnulŭ câtŭ şi Mitropolitulŭ n'aŭ pututŭ ajuta rugăminţilorŭ luĭ Meletie din causă că nu ceda Episcopulŭ celŭ ofenţatŭ prin conduita infidelă a vinovatuluĭ, şi cerea catherisirea luĭ, şi aşa argosia luĭ a continuatŭ pênă la mórtea luĭ Gerasimŭ.

Anulŭ 1823. Data anuluĭ acestuia se găsesce pe postamentulŭ trikelelorŭ Episcopieĭ, împreună cu numele: »Gerasim Episcopŭ Romanuluĭ.» Se înţelege, că ele datézŭ dela Gerasimŭ, şi aŭ servitŭ pênă sub Locotenentulŭ de Episcop actualŭ—Isaia, carele le a renoitŭ, păstrândŭ înse postamentele cu inscripţia luĭ Gerasimŭ. Deasemenea se află tot data acésta pe patru crucĭ săpate, înbrăcate cu argintŭ şi poleite, şi cu inscripţia «Gerasimŭ Episcopŭ Romanuluĭ.» Intre ele se deosebesce una, lucrată în sirmă, şi sculptura lemnuluĭ este cu deosebire elegantă. Totŭ din anulŭ acesta sunt treĭ cădelniţe de argintŭ, cu aceeaşĭ inscripţiune; precum şi Discopotirulŭ, cu tóte necesarele, datézŭ din anulŭ acesta, şi sunt commendate de Gerasim din Rusia; ele pórtă în inscripţiune numele luĭ, şi anulŭ 1823. Aceeaşĭ inscripţiune pórtă patru candele marĭ de argintŭ dela icónele împĕrătescĭ, precumŭ şi alte dóue candele dela icónele din tinda Biericeĭ.

Se vede că şi de aceste se atinsese nenorocitulŭ Meletie. Tradiţia bĕtrânilorŭ spune, că Gerasimŭ, re'nturnându-se din emigraţiune la Episcopiă, spre a'şĭ manifesta urgia sea asupra luĭ Meletie, s'a dusŭ în Biserică, a cercetatŭ pe rândŭ tóte objectele şi odórele cu care prodotulŭ s'a servitŭ, saŭ macarŭ s'a atinsŭ de ele, şi pe tóte le aŭ nimicitŭ, ca pângărite, şi le a înlocuitŭ cu altele nóue. Acésta este causa pentru care maĭ multe odóră ale Episcopieĭ pórtă data acésta, amintindŭ resbunarea esagerată asupra unuĭ omŭ vinovatŭ în adevĕrŭ, dar carele plângêndŭ, şi càindu-se cu amarŭ de fapta sea, cerea la toţĭ graţiă şi iertare.

Anulŭ 1826. In anulŭ acesta, primăvara, Episcopulŭ Gerasimŭ, se bolnăvi şi muri în Iaşĭ. Vestea gravităţeĭ bóleĭ şi apropierea morţeĭ, îndemnă pe argositulŭ Meletie, carele de multe orĭ implorase graţia luĭ Gerasimŭ şi t.t dé-una fusese respinsŭ, a face ultima cercare, cerêndu'ĭ îndulgenţa inaintea morţiĭ. Necutezându nicĭ acum a se ducs singurŭ, a rugatŭ pe Mitropolitulŭ se intervină pentru elŭ a'ĭ cere graţia la celŭ ce zăcea pe patulŭ morţeĭ. Mitropolituĭŭ se duse însuşĭ a miḑloci iertare. Întrându la bolnavŭ, împreună cu Meletie, acesta se puse în genuchĭ şi cu lacrămĭ amară cerea ertarea episcopuluĭ ofenḑatŭ. Mitropolitulŭ, adaose rugămintele séle; dar fără nicĭ unŭ resultatŭ. Atuncĭ Mitropolitulŭ însuşĭ se puse în genuchĭ alăturea cu Meletie, cerênd graţia celuĭ greşitŭ şi pocăitŭ. Gerasimŭ, în locŭ de respunsŭ, se întórse cu faça la perete, şi nu maĭ pronunţiă nicĭ o vorbă. Atuncĭ Veniaminŭ, estasiatŭ de îndărătnicia bolnavuluĭ, se rădică, ḑise şi luĭ Meletie: «scólă frate! Décă fratele nu voesce a te ierta nicĭ la mórte, te vomŭ ierta noĭ, şi veĭ fi ertatŭ şi de Dumneḑeŭ.» În adevĕrŭ Mitropolitulŭ Veniaminŭ a iertatŭ dupre orânduială pe Meletie cetindu'ĭ rugăciunea de deslegare de orĭ-ce blestemŭ arŭ fi pusŭ asupră'ĭ Gerasimŭ, l'a ecrotitŭ şi sprijinitŭ din tóte puterile séle. Gerasim a muritŭ în în-

dărătnicie. Meletie s'a rugatŭ lu Dumneḑeŭ pentru elŭ în tótă viaţa sea, ba încă 'ĭ-a făcutŭ cu cheltuéla sea şi pomenirile religióse, precumŭ: disgroparea, şi altele.

XLVI. Meletie.

La luna Maiŭ Mitropolitulŭ Veniaminŭ, împreună cu boeriĭ divanişтĭ aŭ propusŭ Domnitoruluĭ prin anafora a permuta la Episcopia de Romanŭ pe Meletie Episcopulŭ de Huşĭ cu condiţiune de a plăti enormele datoriĭ ce se aglomerase acolo din remăşiţa datorielorŭ luĭ Iacovŭ greculŭ, şi din datoriele adause de Veniaminŭ şi de Gerasimŭ. Domnulŭ a încuviinţatŭ, şi Meletie s'a instalatŭ la Episcopatulŭ de Romanŭ. (Chronica Huşilorŭ 424—426). Să notămŭ bine, că causa pentru care Meletie se înălţă la Episcopatulŭ de Romanŭ, este încrederea boierilorŭ, că elŭ, ca abilŭ iconomŭ, va plăti datoriele şi ale acesteĭ Episcopiĭ, precumŭ plătise pe ale celeĭ de Huşĭ. Şi în adevĕrŭ, Meletie a plătitŭ şi datoriele Episcopieĭ, câtŭ timpŭ a fostŭ Episcopŭ şi a strînsŭ şi pentru sine maĭ multe ḑecimĭ de miĭ de galbenĭ.

O suvenire de primele ḑile de venirea luĭ Meletie la Episcopatulŭ de Romanŭ, este caphasulŭ (galeria unde şedeaŭ damele) din Biserica Episcopieĭ, carele pórtă acéstă inscripţiune: «Acestŭ caphasŭ s'aŭ făcutŭ de preosfinţitulŭ Episcopŭ alŭ Romanuluĭ Kirio Kirio Meletie, când dela scaunulŭ Huşilorŭ s'aŭ suitŭ la acesta alŭ Romanuluĭ la anulŭ 1826 Iunie 2.»

Episcopia de Huşĭ pe la anulŭ 1815 a căpĕtatŭ Biserica Nascereĭ Maiceĭ Domnuluĭ din Iaşĭ, numită «a Tălpălarilorŭ», spre a servi ca metochŭ, unde Episcopiĭ să'şĭ aibă locuinţa în timpulŭ petrecereĭ lorŭ în capitală. Acestŭ metochŭ, a căpĕtatŭ danie nisce case din Iaşĭ încărcate cu o datorie de 16,520 leĭ, remasă dela cumpĕrarea lorŭ, care datorie urma să o plătéscă Biserica Tălpălarilorŭ, depindentă de Episco-

pulŭ de Huşĭ. Episcopulŭ Meletie era datorŭ să plătéscă aceştĭ banĭ. În timpulŭ Episcopiei séle la Hnşĭ, deşi i se făcuse deşteptare la acésta în maĭ multe rânduriĭ de către departamentŭ, s'a plătitŭ numaĭ o parte din datorie, şi, la 1826, când s'a permutatŭ elŭ la Romanŭ, Biserica Tălpălarilorŭ maĭ avea încă o remăşiţă de datoriă de 5124 leĭ, care cu dobânda lorŭ, şi cu venitulŭ ce încasase Meletie se urca la 10,000 leĭ.

Succesorulŭ luĭ Meletie la Huşĭ—Sofroniu—a priimit asupră'şĭ deodată acea datorie, dându luĭ Meletie unŭ înscrisŭ de împrumutare cu 600 galbenĭ*) pentru respunderea aceĭ datoriĭ. După ce însĕ noulŭ episcopŭ alŭ Huşilorŭ a priimitŭ documentele caseĭ dela fostulŭ Episcopŭ Meletie, şi s'a convinsŭ că acea datoriă privia personalŭ pe fostulŭ Episcopŭ, éră pe de altă parte, că datoria era numaĭ de 10,000 şi că prin urmare elŭ a fostŭ înşelatŭ de colegulŭ seŭ cu 6,500 leĭ: s'a indignatŭ, şi prin suplică a cerutŭ de la Domnie pe deoparte permisiunea a se disface de acelŭ mitochŭ, éră pe de altă parte a i se re'nturna înscrisulŭ de împrumutare, pe care'lŭ dăduse luĭ Meletie în neştiinţă de causă, şi a se îndatori actualulŭ Episcopŭ de Romanŭ Meletie să plătéscă acea datoriă a Mitochuluĭ din timpulŭ Episcopiei séle la Huşĭ. D-lŭ Sandu Sturza prin cartea sea din 1828 Mart. 12, constatându tóte aceste, îndatorésce pe Meletie a plăti fără niciŭ o amănare acea sumă de banĭ, şi a se înapoia Episcopuluĭ Sofroniŭ sinetulŭ de împrumutare pentru plata datorieĭ mitochuluĭ. (Docum. Mitrop.)

Argosituluĭ Meletie, scăpându de acusatorulŭ celŭ ne'mblânditŭ, protegiatŭ de Domnulŭ Sturza şi de Mitropolitulŭ Yeniaminŭ, dobândi recunósterea sea de Archiereŭ alŭ Patriarchuluĭ de Constantinopole, cu condiţiune însĕ impusă luĭ

*) Galbenulŭ atunci valora 27 leĭ vechĭ, paralo 20. 600 galbenĭ făceaŭ aşa dar 16,500.

de Mitropolitulŭ: de a nu aspira nicĭ-o-dinióră la vre-una din chatedrele Episcopale ale ţĕreĭ. Meletie primi bucurosŭ, şi dădu următórea declaraţiune, ce se păstrédă în condica sântă:

«La anulŭ 1822, în vremea turburărilorŭ ce aŭ întîmpinatŭ pămêntulŭ acesta al Moldoveĭ, lipsindŭ ceĭ maĭ întâĭ din patrioţĭ, pentru gróza întâmplăriĭ, şi eŭ aflându-mĕ în sfânta Episcopie a Romanuluĭ unde eram slujitoriŭ ieromonachŭ, năvălindŭ oştile, împĕrătescĭ în pămêntă,*) şi aflându-mĕ pe mine în Episcopie, lipsind părintele Episcopulŭ la ape, m'aŭ silitŭ ca sĕ primescŭ chirotonia archierésca pentru Episcopia Romanuluĭ, şi aşa cu grăbire m'aŭ trimesŭ peste Dunăre la Turnovŭ, unde fără scirea preosfinţituluĭ Patriachŭ am fostŭ chirotonisitŭ Archiereŭ de treĭ părinţĭ Archiereĭ, pe numele Episcopieĭ Romanuluĭ**), apoĭ viind la Episcopie am stătutŭ prea puçină vreme, şi pe urmă am fostŭ lipsitŭ, viindŭ legiuitulŭ Episcopŭ în scaunulŭ seŭ, şi amŭ fostŭ opritŭ şi de sânta lucrare a archierieĭ, ca unŭ peste canóne chirotonisitŭ: Decĭ maĭ în urmă după ale mele rugăminţĭ ce amŭ făcutŭ către Prea înălţatulŭ Domnŭ şi către preosfinţitulŭ Mitropolitŭ Moldavias, a mijloci la preosfinţitulŭ Patriarch şi împreună la prea sfântulŭ soborŭ aĭŭ Bisericeĭ răsărituluĭ, slobozire a lucrăriĭ archierescĭ, Bişerica îndelungŭ socotindŭ aŭ iconomisitŭ şi aŭ făcutŭ pogorământŭ a slobozi mie acéstă voiă prin preosfinţitulŭ Mitropolitŭ, însĕ sub nume numaĭ de «Meletie Archiereŭ,»—pentru aceea dar eŭ dela sinemĭ amŭ hotărâtŭ pentru tótă viaţa mea a fi şi a mĕ socoti streinŭ de pământeanĭ, fără a putea vreodată sub orĭ-ce cuvêntŭ a cere la pământenĭ, la vreo întâmplare de schimbărĭ, vreo episcopie a loculuĭ, şi nicĭ a cuvênta măcar.

Decĭ, spre obştésca sciinţă a acesteĭ de însumĭ făcută vecĭ-

*) În ţéră.

**) Meletie era Bulgarŭ de origina sea.

nică hotărîre, dau acestu inscrisu, intru care făgăduescu, că voiu rămănea până la cea mai de pe urmă a mea resuflare liniştitu şi mulţămitu pentru mila ce s'au arĕtatu către mine.

1826. Noemvrie 1.

Subscrisu: Meletie Archiereu.*)

Meletie fu numitu apoi egumenu la Monastirea Burdujaniĭ din ţinutulu Botoşaniloru, de unde apoi pentru tótă viaţa 'i-a remasu pronumele de «Burdujanulu». În genere elu era numitu de poporu: Meletie proin Romanulu. Acésta făcea confusiune; amestecându-se numele luĭ cu alu actualuluĭ Episcopu de Romanu, totu Meletie. Acésta, în anulu 1827 decise pe Mitropolitulu Veniaminu a'ĭ solicita dela patriarchiă prin Domnitoriu o eparchiă titulară streină, dupre carea elu să se numiască. Titlulu de eparchiă conferatu luĭ Meletie de patriarchulu fu Stavropoleosu, pe care elu l'a purtatu în tótă viaţa

Cu acéstă ocasiune Mitropolitulu Veniaminu a scrisu în condica sântă următórele:

«Luându în băgare de sĕmă nedumerirea norodului în deosebirea luĭ proin-Romanul Kir Meletie, şi acestu de acum canonicescu Episcopu Kir Meletie, că póte nasce pricină de turburare între eĭ şi între cuvêntătórea turmă a Episcopieĭ aceea, am făcutu cunoscută înălţimeĭ sĕle acésta ca să scrie înălţimea sea Prea sfinţituluĭ Patriarch Kirio Kirio Agathangel, şi înălţimea sa Domnulu Ioan Sturza Vvod scriind, neau trimis prea sfinţia sea alăturata ecdosis patriarchicească, dupe a căruia cuprindere s'au trecutu numele pomenituluĭ maĭ

*) Din acestu inscrisu, precumu şi din altele, ce se păstréză în condica sântă, dela câţi-va clericĭ români, ce au primitu archieriĭ titulare sub Mitropolitulu Veniaminu, se vede causa, pentru care vechiĭ Ierarchi ai Moldoveĭ nu admiteau pentru Români archieria titulară:—téma de a nu se înmulţi numerulu pretendenţiloru şi aspiranţiloru la scaunele episcopali, şi prin urmare—intrigile şi facţiunile ascunse, tinzĕtóre de a grăbi vacanţele la episcopate, spre a face locu celoru ce aru sta gata a le ocupa; precum se urma acésta în Orientulu administratu da patriarchie.

susŭ în acéstă sfântă condică de ὑπόμνημα şi s'aŭ încredinţatŭ şi de cătră noĭ. La anulŭ 1827. Iunie.»

Subscrisŭ: Veniamin Mitropolitulŭ Moldoveĭ, şi alţĭ duoĭ Archiereĭ.

Meletie Stavropoleosŭ a trăitŭ, ca Archiereŭ titularŭ, până pe la 1850. După mórtea Mitropolituluĭ Meletie, tâmplată la 1848, elŭ a cârmuitŭ cât-va timpŭ Mitropolia în calitate de locotenentŭ. Era unŭ omŭ originalŭ, bunŭ bisericaşŭ, şi cu o conduită landabilĕ. Prin testamentŭ a lăsatŭ câte-va miĭ de galbiniĭ spitaluluĭ, ce atuncĭ din-noŭ zidise boiariulŭ Dimitrie Paşcanulŭ, în suburbia Tătaraşŭ din Iaşĭ, éră casele în care a lăcuitŭ le-a dăruitŭ Bisericeĭ Buneĭ-Vestirĭ. Vecĭnica luĭ pomenire! Meletie pocăitŭ prin viaţa sea ne-a lăsatŭ unŭ esemplu multŭ maĭ edificătoriŭ şi maĭ onorabile, de câtŭ ne'nduplecatulŭ Gerasimŭ, a căruia inimă nu simţia căldura misericordieĭ, şi dela carele Episcopia şi ţéra n'a clironomisitŭ, de câtŭ datoriĭ grele.

Anulŭ 1827. Amŭ vĕdutŭ în urmă că Episcopulŭ de Huşĭ Sophronie luase asupra sea o datorie a Bisericeĭ Tălpariloru din Iaşĭ, ce era mitochŭ alŭ episcopieĭ de Huşĭ; dar în urmă, vĕdêndŭ că acea datorie era personalĕ a luĭ Meletie, elŭ s'a lepădatŭ de acelŭ metochŭ, şi prin jalobă cătră Domnŭ a cerutŭ a se lua dela Meletie sinetulŭ ce i l'a fostŭ datŭ pentru acea datorie, şi a'lŭ îndatori ca sĕ'şĭ plătéscă elŭ (Ep. Rom.) datoria sea. Meletie era finŭ până la astucitate, şi credea că va scăpa fără a plăti. Sofronie, simplu dar onestŭ, nu l'a slăbitŭ. Domnulŭ a rînduitŭ suplica luĭ Sophronie la cercetarea Mitropolituluĭ. Mitropolitulŭ a încunoscinţatŭ pre ctitoriĭ Bisericeĭ, că Episcopulŭ de Huşĭ se lépădă de a maĭ ţinea Biserica lorŭ ca metochŭ, prin urmare eĭ să se îngrijască de administrarea eĭ. Boieriĭ ctitorĭ aŭ respunsŭ, că primescŭ Biserica în séma lorŭ; dar nu se încărcinéză cu plata datorieĭ; căcĭ când aŭ dat'o Episcopieĭ biserica lorŭ nu era détóre. Mitropolitulŭ aduce acésta prin anafora la cunoscinţa Dom-

nului, carele decide, ca atâtu Biserica câtu şi banii datoriţi să se întórne ktitorilorŭ de către Episcopie, carea remâne liberă de a o mai avea ca mitochŭ. Mitropolitulŭ păşindŭ la cercetarea socotelelorŭ Bisericeĭ dupre condică, spre refuirea Episcopieĭ şi darea Bisericeĭ în administraţia ktitorilorŭ, s'a convinsŭ, că Meletie fraudulosŭ a încărcatŭ pe Episcopulŭ de Huşi cu 16,520 leĭ în locŭ de 10,000 cu care datoria Biserica. În urmare Mitropolitulŭ, înainte de a chiema pe ktitorĭ şi a le trăda biserica şi socotelele eĭ, se adreséză prin scrisóre către Meletie; şi după ce'ĭ descrie tóte acestea, îĭ pune înainte critica şi defăimarea ce'şĭ va trage asupră'şĭ la darea socotelelorŭ către ktitorĭ, carii suntŭ boierĭ marĭ: Păşcăneşciĭ şi Balşŭ. În fine îl îndémnă cu orĭ-ce preţŭ a lămuri singurŭ socotelele Bisericeĭ, şi a descărca de orĭ ce sarcină pe Episcopulŭ de Huşi.

Reproducemŭ scrisórea Mitropolituluĭ, ca unŭ documentŭ fórte interesantŭ pentru characteristica unuĭ Episcopŭ:

»Кѫ фрѣцаска дн Христосѣ драгосте днбрѣцішем —
Прѣсфинціа та!

»Фрателе кур Софроніе Єпіскопѫл Хѫшѫлѫи прин жалобѣ кѫтрѣ прѣ днѫлцатѫл Домн, аѣ черѫтѣ дисфачере де Бисерика нѫмнтѫ а талпаларіор че сѣ авѣ Єпископіа Хѫшѫлѫй де метоХ; де време че сѫ веде днсърчинат пентрѫ ачастѫ Бесерикѣ кѫ w симцітоаре даторіе ші сѫ роагѫ днѫлцимен сале ка сѫ фіе десфѣкѫт, ші де метоХ, ші де даторіа метоХѫлѫй кѫ добѣнда лор. Пе каре жалобѣ рѣндѫнндѫw ла ной Мѣріа сѫ не дндатореще ка сѫ фачем кѫноскѫт боерилор ктитори ай Бесеричіи сѫ w іа дн пѣртарѣ де гріжѣ а са, ші сѫ рѣспѫндѫ Єпіскопіей каній кѫ каре сѫ днсърчинасѫ пентрѫ ачест сфѫнт лъкаш.

»Ной арѣтѫнд боерилорѫ ктиторй, черире фрателѫй, ши хотърърѣ днѫлцимей сале, нѣѫ рѣспѫнс кѫ пентрѫ Бесерикѣ ка нище клирономй а ктиторилор векй чей ва днлесни дѫмнезѣѫ вор фаче, іар кѫ даторіа нѫ сѫ вор днсърчина, пентрѫ кѫ кѫнд сѫ дат метоХ Єпископіей нѫ фост даторе.

Ашa дар фъкжнд ной анафора къторъ днзлцимѣ са ші арътжнд рѣспънсѣл боерилор ам днсемнат ші сокотинца ноастрѫ, къ де кремe чe аче даторіе сѫ причинѣнит Епископіей дела каса агенціей чea афіероситъ де w самъ де боерій нѣмитей май сѫсѫ сфинте Бисерічій, съ съ днтоаркъ дзнѣирѣ къ даторіа причинѣитъ диптрънса їарѣш дзнѣиторилор ші Епископіа съ рѫмѣе дискъркатъ де ачастъ сарчинъ. Асѣпра кърія анафоралехотъраще днзлцимѣ са ка сфънта Епископіе съ рѫмже дисфъкѣтъ де ачастъ афіероснре, аѣзндѫ днпрѣнъ а|іеросторій ші каса ші сѣма даторіей чe Епископіа аѫ рѣспънс, спре диплинирѣ сѣмей кѣмпърърей. Дѣпъ ачестea днфъцішиндѣнисе анафорawa днтъритъ, скрисоарѣ де даніе, ші кондика Бесеричей спре а съ фаче дисфачерѣ, гъсим дн кондикъ, къ, 5000 лей баній дрепцій ай нѣмитей Бисеричій, ла анѣл 1816, Март, сѫ дат спре диплинирѣ рѫмъшиціі кѣмпърърій, ші 1500 лей съ гъсеск днтрачеашій кондикъ лѣаційдин кирія касій пе ачелаши ан; каре сома ачаста скъзиндѣсъ дин 16520 лей прекѣм аратъ данія къ авѣ а съ май да вънзъторюлѣй, рѫмѣн дацій де фрѫція та нѣмай 10000 лей. Ашой фіінд къ ла сокотеала чe ацій авѣт амѣндой фрацій Епископій дн анѣл трекѣт съ аратъ ші ѣн кондею, де 16520 лей дн 600 де оландежій, дѣпъ кѣрсѣл де атѣнчѣ; къте 27 лей 20 пар. галбенѣл асѣпра арататій касъ. Дечій фіінд къ Епископіа Хѣшѣлѣй сѫ дисфъкѣт де а май авѣ метохѣа ачеста, ші ной требѣе а парадоси боерилор дзнѣиторій сѫ ктиторилор, дѣпъ домнѣска хотърърe, кънд неапърат требѣе а съ ведѣ ші скрисоарѣ чѣ сѣпт искълнтѣра фрѫціей талe де сѣма даторіей ачещіа чe ай лъсат ла Епископіе, ші їатъ къ сар фі вздит дндатъ ачастъ непотривитъ лѣкраре, къ адикъ, пентрѣ 10000 лей, ай трас 16520 л ай ши фъкѣцій дн галбенй, без кирія дела 1816 ши пънъ ла 1820 къ нѣ съ беде нічій ка кѣм трекѣтъ дн кондика Бисернчій, ши къть критикъ съ пѣтѣ причинѣи фрѫціей талe. апой ктиторій ай Бисернчій сѫнт Дѣмнѣор Боерій Пъшкънещій, дзнѣиторій їар сѫнт фоарте мѣлцій днтре карій

ши Дѫмнѣлѧй логоф. Ѳеѡдор Балшй. ши рѫмѫнинд фрѫціа та а да сокотѣлѫ ла Дѫмнѣлор поцй жѫдека ши критика кѫтѫ ва фи, ши сѫпѫраре ѧн сокотелеле че требѫе а да фрѫціа та кѫтрѫ Дѫмнѣлор. апой ка сѫ нѫ вій ѧн ѫнеле ка ачестѣ, ной сфѫтѫим пре фрѫціа та ка орй кѫ че кѫ вей сокоти сѫ лѫмѫрещй причина ачаста. ши ѧнсѫш сѫ дискарчй пе Єпископіе д' ачастѫ сарчинѫ, де каре сѫ авем рѫспѫнсѫл фрѫціей тале.

Фіинд ал фрѫціей тале ѧн Христос фрате

Веніамін Митрополіт Молдавіеі.

(Archiv. Mitropolieĭ.) 1827 Ноемвре 15

Anulŭ 1828. Episcopulŭ Meletie, a adaosŭ la odórele Bisericeĭ Episcopale o părechiă ripide de argintŭ aurite, precumŭ arată următórea inscripţiune de pe dênsele: «Pomenesce Dómne pre robulŭ teŭ Meletie Episcopŭ Romanuluĭ. 1828. Sept.» Totŭ atuncĭ aŭ maĭ făcutŭ o cădelniţă de argintŭ, şi o cruce, precum şi o cruce îmbrăcată cu argintŭ,— care deaseminea pórtă numele luĭ.

Anulŭ 1831. In acestŭ anŭ Meletie a făcutŭ clopotulŭ celŭ mare. Inscripţia de pe dênsulŭ este parte în versurĭ, parte în prozŭ. Parteaântêiŭ arétă destinaţiunea religiósă a clopotuluĭ, adoua—arată pe autoriulŭ luĭ şi epocha cândŭ s'a făcutŭ. Étă inscripţia:

«Spre a luĭ Dumneḑeŭ slăvire,
Este mie alcătuire:
Apoĭ sunetulŭ den mine,
Tâlcuesce şi alt bine:
De aminte aducĕtoriŭ,
Tot omuluĭ muriŧoriŭ:
Dea veni în desteptare,
Spre a vieţeĭ îndreptare. —
A petrece cu'ngrijire,
Ş'a fi pururea 'n gătire,
De a vieţeĭ sfîrşitŭ
La totŭ omulŭ hotărîtŭ.»

«Acestŭ clopotŭ s'aŭ făcutŭ de preosfinţitulŭ Meletie Episcopŭ Romanuluĭ, în vremea ocârmuireĭ Mareluĭ împĕrat Rossieĭ, Nicolaĭ Pavlovicĭ protectorul Principatelor Moldo-Valachieĭ şi în ţilele preosfinţituluĭ Mitropolitŭ Moldavieĭ kirio kirio Veniaminŭ.—la aniĭ dela Christos 1831.»

Anulŭ 1834. Curêndŭ după instalarea nouluĭ Domnŭ Michailŭ Sturza, la 22 Octombriŭ Târgoveţiĭ de Romanŭ i se jăluescŭ, că din vechime târgulŭ Romanuluĭ a fostŭ proprietariŭ pe moşia unde este situatŭ, dar din causa prăţilorŭ şi a rescólelorŭ, cărora in vechime a fostŭ espusă ţéra, târgulŭ perţendu'şĭ documentele de proprietate, Episcopia treptatŭ a dobânditŭ dela Domnĭ drepturĭ de stăpênire asupra oraşuluĭ şi a locurilorŭ de chrană, în câtŭ astăţĭ tóte Episcopia le arendéză pe la persóne particulare, ca o deplină proprietară; că aceştĭ arendaşĭ totŭ urcă dările, în câtŭ sărăcimea a ajunsŭ peritóre de fóme; că pe locurile acele, unde înainte se chrăniaŭ târgoveţiĭ, dându numaĭ dejmă, astăţĭ ară arendaşiĭ pe sama lorŭ, şi pe imaşŭ (islazŭ) pascŭ vitele arendaşilorŭ şi ale streinilorŭ: Cerŭ a le se da locurĭ de aratŭ, şi a da dejmă din producte, dar a nu le se pretinde banĭ.

Suplica târgoveţilorŭ se dă în cercetarea Divanuluĭ.

Anulŭ 1835. Divanulŭ, după o minuţiósă cercetare a documentelor âmbelor părţĭ, prin anaforaua dela 30 Martie aduce la cunoscinţa Domnuluĭ, că pretenţia târgoveţilorŭ este netemeĭnică; căcĭ Episcopia posede o mulţime de documente, constătătóre dreptuluĭ seŭ de proprietară asupra moşieĭ târguluĭ, şi că pe baza acelorŭ documente ea este îndreptŭ a'şĭ esploata proprietatea cum vă socoti că ĭ este maĭ profitabilŭ, în marginele vechilorŭ séle privilegiĭ, chărăzite de Domniĭ anterioriĭ. Domnulŭ Sturza, prin chrysovulŭ dela 19 Aprilie, confirmă drepturile de proprietate ale Episcopieĭ asupra moşieĭ Romanuluĭ, pe temeiurile espuse în anaforaua Divanuluĭ.

Anulŭ 1836. Unŭ Discopotirŭ cu stéŭa, pórtă data anuluĭ acestuia, şi inscripţiunea arétă pe afierositoriulŭ lorŭ la

Episcopie: «Dionisie Segerliu Nacealnicŭ Monastirei Valea-négră, Vrancea 1836, Decemvrie 1.»

Anulŭ 1838. Dintr'o inscripţie ce se păstréză în pridvorulŭ Bisericei Precista-Mare, dela Romanŭ, se vede, că acéstă Biserică, după reedificarea ei, de carea amŭ amintitŭ la anulŭ 1787, fu din-noŭ distrusă, şi rezidită, în anulŭ 1826, de Archimandritulŭ Gerasim Bucovinénulŭ, carele totŭ atunci a mai sporitŭ spitalulŭ Monastirei cu 10. krevaturi. Cutremurile urmate după aceea iarăşi aŭ struncinatŭ acéstă Biserică aşa de tare, câtŭ, la anulŭ 1838, Igumenulŭ de atunci— Macarie Basarabianulŭ, a trebuitŭ a dărăma partea superióră şi a o rezidi, precum se află pênă astădi. Totŭ sub acestŭ Igumenŭ s'aŭ sporitŭ în spitalulŭ monastirei 20 krevaturi pentru bolnavi, şi a mijlocitŭ la epitropia spitalelorŭ a se cumpera o casă mai comodă pentru încăperea a 40 de bolnavi. Inscripţia este următore:

«Acéstă sfântă Biserică, unde se prăznuesce Adormirea Precistei,ântêiŭ aŭ fostŭ zidită de Dómna Ruxanda, maica luĭ Bogdanŭ Voevodŭ, la 1569. Alŭ doilea s'aŭ zidituŭ de iznóvă de Episcopulŭ Ioanikie, cu ajutoriulŭ Domnuluĭ Constantin Racoviţă Voevodŭ, la 1753, şi s'aŭ dat metochŭ sfântuluĭ Spiridonŭ din Iaşi. Alŭ treilea s'aŭ zidituŭ din noŭ, fiind Igumenŭ Gerasimŭ Putnénulŭ, la 1787, carele a făcutŭ şi începere spitaluluĭ. Al patrăle iarăşi stricându-se s'aŭ zidituŭ din-noŭ de Archimandritulŭ Gerasimŭ Bucovinénulŭ, carele a maĭ sporitŭ în spitalŭ 10 krevaturi, la 1826. Alŭ cincilea, fiind chrintuită de cutremurile urmate, s'aŭ stricatŭ pênă la unŭ locŭ, şi s'au zidituŭ de Igumenulŭ Macarie Basarabianulŭ cu aĭ seĭ baniĭ, carele a maĭ sporitŭ şi 20 krevaturi în spitalŭ, mijlocindŭ şi cumpĕrarea binaleĭ pentru 40 krevaturi, domnindŭ Domnulŭ Michailŭ Grigorie Sturza Vvd, ér Mitropolitŭ fiindŭ preosf. Veniaminŭ Kostaki. 1838. Octom. 21.»

Anulŭ 1843. Unŭ Archimandritŭ Sinesie Crasnovŭ a chărăzitŭ Episcopieĭ dóue sfecînice marĭ de argintŭ, care staŭ şi

astăḑĭ pe sântulŭ prestolŭ. Inscripţiunea arétă pe chărăzitoriŭ: «Pomenesce Dómne pe robulŭ teŭ Sinesie Crasnovŭ Archimandritŭ. 1843. Iulie 11. pruba 12.»

Anulŭ 1844. Mitropolitulŭ Veniaminŭ dimisionase la începutulŭ anuluĭ 1842, şi se retrăsese la Monastirea Slatina. Mitropolia se administrase în intervalŭ de 2 anĭ de un locotenentŭ, asistatŭ de unŭ comitetŭ, carele administra partea materiale a Mitropolieĭ. Prelungirea vacanţeĭ s'a făcutŭ, între altele şi pentru a se plăti datoriele Mitropolieĭ, remase dela Mitrop. Veniaminŭ; dar maĭ-cu-sémă spre a se putea întroduce unŭ Ministerŭ a parte pentru administrarea averilorŭ bisericescĭ, instituţiune la care Mitropolitulŭ Veniaminŭ tot-dé-una s'a opusŭ, presimţindŭ aservirea Bisericeĭ prin acésta. Dorinţa guvernuluĭ fiind realisată, prin legiuirea votată de adunare în anulŭ 1844, subscrisă şi de Meletie Episcopulŭ Romanuluĭ: fără întârḑiare se păşi apoĭ la alegerea Mitropolituluĭ, carea nu fu alta, de câtŭ permutarea luĭ Meletie dela Romanŭ la scaunulŭ Mitropolieĭ. Inse acéstă înălţare a luĭ a fost scandalósă şi compromitătóre atâtŭ pentru Meletie, câtŭ şi pentru înaltulŭ seŭ postŭ. Chronica scandalósă numeră maĭ multe ḑecimĭ de miĭ de galbinĭ, cu care elŭ arŭ fi cumpĕrătŭ voturile şi aprobarea Domnéscă. Insuşĭ Meletie, ca Mitropolitŭ, nu tăgăduia, şi înălţarea sa la Mitropolie o clasa între cele maĭ marĭ *nebunĭ* ale vieţeĭ séle.

XLIV. Veniaminŭ Rosetŭ.

La 2 Februariŭ, Adunarea, sub preşedinţa Mitropolituluĭ Meletie, a alesŭ pentru Episcopia Romanuluĭ pe Archimandritulŭ Veniaminŭ Rosetŭ, egumenulŭ Monastireĭ Doljesciĭ, de lângă Romanŭ. Adunarea aducêndŭ prin anafora la cunoscinţa Domnuluĭ alegerea făcută, o confirmă şi elŭ. Apoĭ la 5 Februariŭ se făcu ipopsifiarea, séŭ adoptarea canonică a alesuluĭ odată candidatŭ. Ipopsifiarea acésta se făcu, dupre

obiceiŭ în Biserica Mitropolieĭ, de cătră doĭ Archiereĭ titularĭ: Meletie Stavropoleos şi Athanasie Sevastiasŭ. In ţiua următóre se făcu chirotonia archierésc㠠de cătră Mitropolitulŭ Meletie.

Episcopulŭ Veniaminŭ, ca membru alŭ uneĭ din familiele boerescĭ cele maĭ însemnate ale ţereĭ, căpĕtase şi óre-care cultura în casa părinţéscă; cultura bisericéscă, câtă se obicĭnuia pe atunci, o căpĕtase servindŭ sub Mitropolitulŭ Veniaminŭ, în calitate de Archidiaconŭ, şi apoĭ de Archimandritŭ la Mitropolie. După ce devenise egumenŭ la Doljescĭ se recomandase bine opiniuniĭ publice prin fundarea uneĭ scóle primare în Monastire, cu cheltuéla sea, pentru copiiĭ sătenilorŭ de acolo, scólă însĕ carea n'a duratŭ multŭ. In puterea acestorŭ titlurĭ, Veniaminŭ devenindŭ Episcopulŭ Romanuluĭ, la începutulŭ păstorieĭ séle, a făcutŭ unŭ actŭ demnŭ de tótă lauda, pentru carele oraşulŭ Romanulŭ tot-dé-una îĭ va fi recunoscĕtoriŭ: înţelegemŭ, restabilirea moşieĭ Romanuluĭ, prin rescumpĕrare, în posesiunea oraşuluĭ, precum fusese în anticitate. Acésta s'a făcutŭ în modulŭ următoriŭ:

La 17 Augustŭ comunitatea oraşuluĭ s'a tânguitŭ Episcopuluĭ de asupririle ce suferiá din partea arendaşilorŭ moşieĭ târguluĭ, prin încărcarea şi îngreuerea dărilorŭ bezmĕnali, şi a otcupuluĭ (antreprizeĭ) rakiuluĭ. Episcopulŭ, convingênduse că orăşeniĭ suntŭ în suferinţe, le-a propusŭ, ca eĭ să împuternicéscă din parte-le nisce persóne de încredere, cu cariĭ elŭ să pótă kibzui modulŭ cum s'arŭ putea curma pe viitorŭ aceste nemulţămirĭ comune şi oraşuluĭ şi Episcopieĭ. Orăşeniĭ aŭ delegatŭ dintre dênşiĭ pe spătariulŭ Grigorie Doni, pe spătariulŭ Dimitrie Stratŭ, pe cliuceriulŭ Ovanesŭ Christe (Arménŭ), şi pe Grigorie Naumŭ. Acestia aŭ arĕtatŭ Episcopuluĭ tóte asupririle ce suferia oraşulŭ din partea întreprinzĕtorilorŭ venituluĭ, ce este în dreptŭ a trage Episcopia dela orăşenĭ. Veniturile aceste, prin o concurenţă bazată pe lăcomia antreprenorilorŭ, şi pe latitudinea abusurilorŭ, ajunsese

atunci la suma de 850 galbini, plătiți Episcopiei anualu, osebitu de ceea ce aveau a profita acei antreprenori. Spre curmarea acestoru abusuri, Episcopulu a consimțitu la propunerea delegaților: de a se rescumpăra orașulu, și a deveni comuna proprietară pe loculi ce ocupa, și cât îi va mai fi necesariu, încât pe viitoru să nu mai depindă întru nimica de Episcopiă. Învoiala s'a făcutu cu condițiunile următóre:

1) Episcopia cedéză orășenilor dreptulu de proprietate pe vatra târgului; și osebitu, afară de periferia orașului, unu imașu de 330 fălci.

2) Locului acesta stălpindu-se și făcêndu-se chartă, se va da în stăpânirea orașului.

3) Spre dispăgubirea Episcopiei de venitulu ce avea dela orașu, să se cumpere o moșie, carea se producă anualminte suma de 500 galbini, ce corespunde cu adevěratulu venitu, ce póte fără abusu să aibă Episcopia dela orașu, dupre drepturile dobândite de ea din anticitate.

4) Podulu de pe apa Moldova remâne și pe viitoru proprietate a Episcopiei, lăsându-se însě orășenilor libertate a trece prin vaduri, și iérna pe ghiaçă.

5) Morele de pe Moldova, și salchanaua remânu și pe viitoru în posesiunea Episcopiei, și târgoveții nu voru pretinde nici o plată de la Episcopie pentru ele, precum și pentru imașulu din pregiurulu loru; pentru care s'au și datu orașului 30 fălci imașu mai multu peste 300 de fălci, ce li se cuvinia.

6) Voru fi scutite de ori-ce dare cătră orașu, și chiar de plata dispăgubirei la împroprietărirea orașului: Casa sfintei Episcopii, cu totu locului din pregiurulu ei, și alte acareturi ale Episcopiei din interiorulu orașului, precum și alte 15 locuri, dintre care dóue sterpe, éră 13 locuite de servitorii Episcopiei.

Învoiala acésta s'a aprobatu și de guvernu.

În Biserica Episcopiei este unu pomelnicu, scrisu în anulu

1844, negreşitŭ de pe altulŭ mai vekiŭ, carele se uzase. Elŭ cuprinde numele Episcopilorŭ şi ale ktitorilorŭ Domnĭ şi Dómne. De aceea îlŭ reproducemŭ aicĭ şi noĭ:

Pomelniculŭ fericiţilorŭ ktitorĭ.

Episcopiĭ:

Anastasie	Ioanŭ
Dositheiŭ	Dositheĭ
Macarie	Theodosie
Evstratie	Michailŭ
Anastasie	Pachomie
Evtimie	Archiepiseop Varlam
Ephremŭ	Lavrentie
Ieremia	Gedeonŭ
Theoctistŭ	Sava
Agathonŭ	Georgie
Anastasie	Daniilŭ
Mitrophan	Athanasie
Pavelŭ	Ioanikie
Athanasie	Gedeonŭ
Evlogie	Leonŭ
Anastasie	Theophilŭ
Dositheiŭ	Iacovŭ
Georgie	Antonie
Archiepiscopŭ Sava	Gerasim

Domniĭ şi Dómnele:

Stephanŭ	Evdokia	Eremia	Elisaveta
Georgie	Oltea	Simeonŭ	Maria
Stephanŭ	Elena	Stephanŭ	Ginevra
Petrea		Myron	Axinina
Stephanu	Ruxandra	Vasile	Irina
Alexandru	Maria	Stephanŭ	Tudosia
Petrea	Anastasia	Stephanŭ	Safta
Maria		Ilie	Ecat. (Cantac)

Domnii şi Dómnele:

Radu	Maria	Constantinŭ	Ecaterina
Michnea	Despina	Nicolae	
Milos	Elena	Alexandru	Ana
Blaj	Despina	Dimitrie	Maria
Mircea	Sophia	Dimitrie	Ruxandra
Evstratie	Dafina	Scarlatŭ	
Duca	Anastasia	Alexandru	

În pomelniculŭ acesta Episcopiĭ, nicĭ suntŭ toţĭ, nicĭ suntŭ puşĭ în rândŭ chronologicŭ. Uniĭ, décă nu vorŭ fi streiniĭ, se pare a fi puşĭ de maĭ multe orĭ. Se vede, că compunătoriulŭ acestuĭ pomelnicŭ, cetindŭ documentele, de câte orĭ găsia numele vre-unuĭ Episcopŭ îlŭ scria în lista sa, după carea apoĭ s'a formatŭ pomelniculŭ acesta. Între Domniĭ deaseminea trebue sĕ fie trecuţĭ şi Domniĭ streiniĭ, orĭ rude de ale Domnilorŭ Moldoveĭ.

Anulŭ 1845. Învoéla făcută între orăşeniĭ cu Episcopia în anulŭ precedentŭ, s'a votatŭ acumŭ şi de obştésca adunare a ţereĭ. Conformŭ condiţiunilorŭ espuse maĭ susŭ, orăşeniĭ aŭ cumpăratŭ dóue moşióre: una în ţinutulŭ Fălciuluĭ, anume: Cordeniĭ, pe Crasna; alta în ţinutulŭ Némţuluĭ: Coşmaniĭ, pe Orbicŭ, şi le-aŭ datŭ în stăpânirea Episcopieĭ.

Veniaminŭ, lăsă încă unŭ frumosŭ suvenirŭ în memoria Romaşcanilnrŭ, la ocasiunea incendiuluĭ ce a devastatŭ oraşulŭ Romanuluĭ în timpulŭ păstorieĭ luĭ. Pe de o parte singurŭ veni în ajutorulŭ nenorociţilorŭ cu o sumă de baniĭ, pe de alta făcu unŭ apelŭ păstorescŭ la charitatea şi generositatea celorŭ avuţĭ din ţéră.

Anulŭ 1846. După dispositiunile propuse de Epitropia seminariuluĭ din Laşĭ,—epitropiă compusă din Mitropolitulŭ, şi Vorniculŭ departamentuluĭ averilorŭ bisericescĭ (Aşa se numia pe atunci Ministrulŭ de culte), şi aprobate de Domnŭ, s'a decisŭ a se înfiinţa prin tóte oraşele reşedinţialĭ câte o scólă bisericéscă, sub numire de *scólă catichetică*, unde să

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

Episcopulŭ Veniaminu Rosetŭ 1844_1851.

se pregătéscă atâtu eleviĭ ce voru voi a urma cursulu theologicu în sem[illegible] precâtu şi candidaţiĭ la preoţiă, pentru sate. O asemenea scólă, în anulu acesta s'a înfiinţatu şi la Reşedin Episcopieĭ Romanuluĭ, precum şi la oraşele reşedenţialiĭ din Eparhia: Bacău, Bărladu, Tecuciu, Focşaniĭ, Galaţiĭ. Episcopulu a favoratu acéstă instituţiune; nu ĭ-a plăcutu însĕ regula, ce provocau aceste scóle ca pe viitoru să nu se chirotonisésca alte persóne, decâtu numaĭ aceĭ ce voru fi posedându atestatele studiele schóleloru catichetice, şi elu a continuatu a chirotoni ca înainte şi dintre ceĭ ce nu urmase cursulu catichetic: ceea ce in urmă ĭ-a cauzatu maĭ incoveniente, murmure şi defăimăriĭ. Trebue să mărturisimu, că totu asa urma şi Mitropolitulu Meletie în Eparchia sea, deşi singuru aprobase fundarea schólelor catichetice, şi promulgase regule privitóre la destinaţiunea loru şi la obligativitatea cursuriloru loru pentru candidaţiĭ de preuţie. Póte că eĭ erau motivaţĭ de trebuinţile ce se iviau de preuţĭ pela diferite locuriĭ, şi de cererile comuneloru lipsite de serviţiele [illegible]; gurele rele însĕ prescriau chirotoniele candidaţiloru luaţĭ afară de schólă, symonieĭ, carea în adevĕru, în timpurile din urmă luase proporţiunĭ scandalóse: În unele eparchiĭ se formase unu felu de emisariĭ cariĭ se espedau dela cancelaria centralĕ a Eparchieĭ, spre a căuta prin Eparchie doritoriĭ de preuţiă, a se tocmi cu dênşiĭ pentru preţulu daruluĭ ce doriau a primi, şi a'ĭ recomanda cancelarieĭ, unde să depună baniĭ, ca să fie conduşĭ la chirotonie. Acéstă uriciósă symoniă atâtu de înjositóre pentru preuţia românéscă, s'a systematisatu în Mitropolie, după paretisirea Mitropolitului Veniaminu. Ea se stavila atimpure, şi iarăşĭ se forma, când se găsia câte unu dibaciu director la cancelarie; nu s'a pututu curma acestu abusu scandalosu, de câtu prin oprirea definitivă a chirotonieĭ altoru candidaţĭ, afară de ceĭ ce voru fi absolvitu cursulu învĕţămêntuluĭ seminarialu.

Anulu 1848. În Moldova izbucni revoluţiunea contra sys-

temului de guvernamêntŭ alŭ luĭ Michaiŭ Sturza. În revoluţiunea acésta a luatŭ parte tótă inteligința [illegible] între alţiĭ— Mitropolitulŭ Meletie, şi Episcopulŭ Veniamin alŭ Romanuluĭ. Acestŭ din urmă însĕ fu maĭ multŭ compr[illegible]ŭ, prin o participare activă, şi o dușmănie multŭ maĭ pronunţată contra Domnitoruluĭ. După ce Sturza reuşi a suprima revoluţiunea în Iaşĭ şi disţeră pe ceĭ compromişĭ, nu lăsă în pace nicĭ pe Episcopulŭ revoluţionarŭ: îlŭ exilă la Monastirea Soveja, in munţiĭ Vranceĭ, unde îlŭ punea sŭ aibă o aspră strajă.

La Episcopiă orândui unŭ archiereŭ [illegible] temeĭ,—pe Kesarie Synadonŭ, ca se administreze Eparchia, [illegible]ot-o-dată ordinându'ĭ a cerceta însulŭ prin tótă Eparchia despre tóte chirotoniele nelegale, şi alte abusurĭ ce s'arŭ fi comisŭ în administraţia eparchială a luĭ Veniaminŭ, şi a'ĭ raporta despre tóte îndetailŭ. Sturza era hotărâtŭ a da pe Veniaminŭ sub judecată bisericéscă, şi a'lŭ condemna dupre canóne. Synadonŭ luă ordinulŭ domnescŭ cu tótă seriositatea, şi în adevĕrŭ parcurse Eparchia, făcu cercetărĭ şi confruntărĭ, spre a discoperi cât de multe abusurĭ compr[illegible]scopuluĭ disgraţiatŭ. Dar până a se fi ajunsŭ la resultatŭ, lucrurile politice aŭ luatŭ o direcţiune opusă planurilorŭ Sturzeĭ.

Târgoveţiĭ de Romanŭ posedaŭ numaĭ actulŭ de învoialĕ preliminariŭ, încheiatŭ cu Episcopulŭ Vaniaminŭ, despre condiţiunile rescumpĕrăreĭ moşieĭ târguluĭ. Eĭ realizase acele condiţiunĭ, luase în posesiunea lorŭ oraşulŭ cu loculuĭ cedatŭ; deaseminea dăduse în primirea Episcopieĭ moşiórele cumpĕrate dreptŭ schimbŭ; însĕ nu primise încă actulŭ definitivŭ din partea Episcopieĭ. Deaceea eĭ, s'aŭ adresatŭ cu aseminea cerere la Locotenentulŭ-Archiereŭ Kesarie, carele, la 10 Decembriŭ le dede unŭ aseminea actŭ, constătătoriŭ schimbuluĭ făcutŭ, pe temeiulŭ căruĭ actŭ, Târgoveţiĭ sĕ'şĭ pótă scóte chrysovŭ domnescŭ, pentru pacĭnica stăpênire a moşieĭ târguluĭ.

Sturza provocase ocupaţiunea Moldoveĭ de oştĭ rusescĭ,

crędendŭ că prin acésta va estermina spiritulŭ revoluţionarŭ, manifestatŭ în ţéră. Spiritele însĕ erau fórte agitate, şi opositia acumŭ în locŭ de reforme, cerea destituirea Domnitoriului. In sensulŭ acesta s'aŭ trimisŭ doleanţe la curţile suzerană şi protectrice, doleanţe subscrise de Mitropolitulŭ şi de tótă inteligenţa ţereĭ. Doleanţele aŭ provocatŭ o anchetă rânduită din partea curţilorŭ Opositia, cu Mitropolitul în frunte, demascară tóte abuzurile guvernamêntuluĭ.

Intre acestea se devasta de choleră, a căria jertvă fu şi Mitropolitul Veniamin. Sturza, neputêndŭ a'şĭ resbuna asupra luĭ viŭ, resbunatŭ asupră'ĭ după mórte, ordinândŭ a'lŭ înmormênta fără parada cuvenită primuluĭ Archipăstoriŭ alŭ ţereĭ. Insă Moldavia, carele devenise în genere dispreţuitŭ prin modulŭ scandalosŭ, cu carele se rĕdicase la Mitropolie, prin aderarea sea la opositiune contra Domnuluĭ deveni la toţĭ stimatŭ, afară de Domnitoriŭ, şi de partisaniĭ seĭ.

Anulŭ 1849. Curţile, suzerană şi protectrice, în urmarea relaţiunilorŭ primite dela persónele delegate în Moldova, nu găsiră altŭ modŭ de alinarea spiritelorŭ, decâtŭ în destituirea Domnitoriuluĭ Sturza şi în alegerea altuia, carele să fie ţereĭ plăcutŭ. Alegerea căḑu pe Grigorie Ghica, unulŭ dintre membriĭ principalĭ aĭ opositiuneĭ. Acumŭ toţĭ disţeraţiĭ şi exilaţiĭ Sturzeĭ se re'nturnară la locurile lorŭ plinĭ de bucurie şi de speranţe. Episcopulŭ de Romanŭ încă fu rentorsŭ dela Soveja la scaunulŭ seŭ. Totŭ ce lucrase contra luĭ Locotenentele Kesarie, nu avu altŭ resultatŭ, decâtŭ propria sea confusiune, duşmăniă şi amenințare de resbunare din partea luĭ Veniaminŭ, încâtŭ elŭ a părăsitŭ Romanulŭ cu inima înghеçată de fricĕ.

Veniaminŭ, re'nturnatŭ din exilŭ, nu găsi altă necesitate maĭ mare în eparchia sea, de câtŭ trebuinţa de a se chirotoni unŭ numĕrŭ de 118 preuţĭ noĭ. Nu cutezà însĕ a face acele chirotoniĭ fără o prealabilĕ autorisare dela guvernŭ, spre a nu da motivŭ din-noŭ la criticele din trecutŭ. S'a a-

dresată la Domnu cu anafora espunêndŭ cugetările sêle, şi cerêndŭ permisiune pentru chirotonirile menţionate dintre persóne ce nu făcuse cursulŭ de învĕţămêntŭ stabilitŭ prin legĭ; espunêndŭ şi óre-care motive. Domnulŭ recomendă anaforaua acésta sfatuluĭ cârmuitoriŭ.

Anulŭ 1850. Sfatulŭ luând în desbatere anaforaua Episcopuluĭ aŭ respinsŭ cererea luĭ ca nelegală, şi aŭ decisŭ a se menţinea legiuirile şi dispoziţiunile pentru seminarŭ şi învĕţămêntulŭ bisericescŭ. Prin anafora[illegible] Apr. a adusŭ la cunoscinţa Domnuluĭ opiniunea sea şi [illegible]urile legale, pe care şi Domnulŭ le a aprobatŭ. Acesta [illegible]nŭ eşecŭ costisitoriŭ pentru Episcopulŭ de Romanŭ.

Este o frumósă lecţiune în acea anafora, şi o nobilĕ dorinţă a sfatuluĭ de a susţinea tare şi a protegea instrucţiunea cleruluĭ. O reproducemŭ cu mare satisfacţiune:

«Preosfinţitulŭ Episcopŭ de Romanŭ prin anaforaua cu No..... din anulŭ 1849. aŭ înfăţoşatŭ Înălţimeĭ vóstre neapărata trebuinţă ce ar fi a se chirotonisi din dascălĭ saŭ fiĭ de dascălĭ ce s'ar găsi maĭ cu scinţă de carte în No. de 118 preuţĭ, fiind că pe la unele biserică din acea eparchie nu ar fi de agiuns după numărulŭ locuitorilorŭ, iar pe la altele ar fi lipsindŭ cu totul, unĭĭ pentru slăbiciunĭ de bătrineţă, alţiĭ opriţĭ dela lucrările preuţieĭ pentru călcărĭ canonicescĭ, ear alţiĭ morţĭ de choleră, maĭ alesŭ că de a se întîmpina o aşa lipsă cu candidaţiĭ ce ar eşi cu cerutele învăţăturĭ din o singură seminarie a ţĕrĭĭ, şi câteva scóle de catichisurĭ ar fi cu neputinţă.

Numerata anaphora înfăţoşindu-se sfatuluĭ cu domnéscă resoluţiă că el să eie în deaprópe privire cerirea Teophilieĭ sale Episcopuluĭ de Romanŭ, şi prin anafora să vĕ aducă la cunoscinţă socotinţa sa, sfatulŭ pentru a ave deplină cunoscinţă asupra uneĭ aşa trebuinţĭ, aŭ făcutŭ împărtăşire Depart. Avĕrilor bisericescĭ, că avêndŭ în videre trebuinţele bisericescĭ arătate în anaforaoa ḑisă, şi cuprinderea aşeḑămên-

tului, să'i înfăçoşeze cuvenitele lămuriri, şi acum saŭ priimit prin referatul cu No. 1358. următórele lămuriri:

1) Că art. 415 din organicescul regulamentŭ statornicesce cuviincióscle regule spre înaintarea clerului în învĕţături.

2) Spre a împlini practica unor aseminea legiuiri, pe deoparte la 12 Martie 1846, saŭ împărtăşitŭ preosfinţiei sale Episcopului de Roman sub No. 43 sciinţele despre dispoziţiile ce s'aŭ luatŭ prin rânduirea de caticheţi pe la ţinuturi care predaŭ unŭ cursŭ de învĕţături bisericesci prescurtate, ear pe de alta aşeḑământului seminariei din anulŭ 1848 Ianuarie 23, statornicesce învĕţături pe cursŭ de şese luni pentru candidaţi, prin care să se înlesnéscă slujbele bisericesci cu preuţii trebuitori, pênă cândŭ clerulŭ va putea dobândi persóne înzestrate cu tóte sciinţele cerute de regulamentulŭ organicŭ.

3) Că pentru a se putea stavila pe ceĭ fără sciinţele trebuitóre, şi a încuraja pe aceĭ din preuţi care vor face studiĭ, art. 10 din aşeḑemêntulŭ seminaricescŭ, cătră sfârşitŭ hotărasce: «toţi preuţii şi Diaconiĭ căţi dela punerea în lucrare a acestuĭ aşeḑământŭ s'ar mai face fără îndeplinirea acestor formalităţi, se vorŭ socoti ca nechirotonisiţi, şi pentru totŭdé-una opriţi de a lucra cele preuţesci.»

4) Că spre punerea în lucrare aceştiĭ legiuiri, Epitropia seminarieĭ la 30 Ianuarie 1848 iarăşi aŭ împărtăşit cuviincióscle sciinţi preosfinţieĭ sale Episcopuluĭ de Romanŭ. Totŭ cu aseminea ţintire prin foaea sătéscă din 1846. Martie 24, Epitropia seminarieĭ aŭ făcutŭ următórea publicaţie:» ca fie ce sat să aibă de cu vreme în vedere a trimite la vre-una din scólele acestorŭ caticheţi, celŭ puţin câte treĭ copiĭ de preoţelorŭ bisericesci de preuţi, diaconi saŭ dascălĭ, şi acéştia îndată după înfiinţarea acelorŭ scolĭ, căcĭ în urmă nu vor avea dreptate a se tângui că remânŭ fără preuţi satele lorŭ la aseminea întêmplări respunderea sufletéscă va cădea asupra lor, când s'ar întêmpla ca lipsindu-se de preut să nu

aîbă nicî unŭ tênărŭ cu pregătirile de învĕţăturî cerute spre a se putea chirotonisi.

5) In urmarea acestorŭ mĕsurî cârmuirea aŭ putut fi asigurată că s'aŭ feritŭ în totulŭ de a lăsa bisericile în lipsă de preuţî, şi dovadă că aceste mĕsurî a cârmuireî aŭ fostŭ îndestulătóre este că în eparchiile Mitropoliei şi a Huşuluî nu se simte nicî cum lipsă de candidaţî înzăstraţî cu cunoscinţele cerute de legî, fiind că la aceste eparchiî saŭ păzitŭ cu nestrămutare regulile statornicite, înse preosfinţia sa Episcopulŭ de Romanŭ, prin adresa sub No. 313 dela luna Noembrie 1849, aŭ comunicat Departamentuluî, că acea eparchie ar fi lipsită de unŭ numer de 70 preuţî, despre care alăturéză şi listă arătândŭ voinţă de aî chirotonisi în unŭ aşa numĕrŭ fără a fi înzestraţî eî cu cunoscinţele legiuite şi că acum aseminea cerere se face prin numerata anafora către Inălţimea vóstră.

6) Că în privirea acestor cererî şeful Depart. averilor bisericescî ca Epitrop al seminarieî adunând tóte aceste sciinţî din archiva aceî Episcopiî, şi observândŭ statisticele cleruluî din eparchia Romanuluî, aŭ descoperitŭ o mare nepotrivire între listele acele şi cerirea ce face preosfinţia sa, în câtŭ orî cum ar urma împregiurările, este de luatŭ aminte ântêî: că lipsa de candidaţî, înzestraţî cu cunoscinţele cerute de aşedămêntŭ, nu izvorăsce din altă pricină la eparchia Romanuluî, de cât numaî din chirotonisirile ce s'aŭ făcutŭ la acea eparchie, fără a se supune pe candidaţî maî ântêî învĕţăturilorŭ prescrise prin aşedămêntŭ, şi în urmă chirotonisindu-se nisce aseminea, apoî doritorii de a înbrăţoşa tagma bisericéscă, află de prisos a se maî supune învĕţăturilor, când şi fără acele pot agiunge la scopulŭ lorŭ, spre [illegible] înlesnescŭ eparchiele Mitropolieî şi a Huşuluî, unde prin urmarea aşedămêntuluî saŭ dobânditŭ resultatulŭ dorită de a se acoperi lipsa de preuţî cu oamenî înzestraţî cu cunoscinţele prescrise, şi al doilea, că dacă potrivitŭ cereriî preosfinţieî sale,

s'ar îngădui a se păzi în acea eparchie tot acea urmare de mai înainte, atunce legiuirile nici o dinióră nu vor putea fi lucrătóre, şi vorŭ sta numai tipărite pe chârtie fără cuvenitele lor aplicaţii, precum de dovadă slujesc catalógele catichiştilorŭ priimite mai în urmă, din care se discopere că în eparchia Romanuluĭ, candidaţiĭ ce învaţă pe la catichiştĭ se înpuçinează cu totulŭ, de la o vreme încoace. După asemenea înpregiurărĭ Depart. averilorŭ bisericescĭ, mijlocind a se lua cuvenitele măsurĭ pentru statornicirea aşeḑământuluĭ, în acestŭ obiectŭ, şi la Eparchia Romanuluĭ, precum este statornicitŭ şi pusŭ în lucrare şi la celelalte eparchiĭ a Mitropolieĭ şi a Huşuluĭ, în care se găsesce un prisos de candidaţĭ, propune socotinţă că spre o mai departe înlesnire întru aplicaţia aşeḑământuluĭ, să se îndatoréscă pe fie-care din satele principatuluĭ, ca cu cheltuiala obştieĭ să aibă câte doĭ candidaţĭ în ţinere la scólele catichiştilorŭ din ţinuturĭ spre a se putea asigura cu nestrămutare nevoile de preuţĭ, ce se vor simţi din vreme în vreme.

Sfatul dar luând aminte *a*) că chiar pentru a avea bisericile preuţiĭ trebuincioşĭ, saŭ stabilitŭ înadins legiuire şi dispoziţie care aŭ avutŭ şi aŭ a lorŭ aplicaţie la celelalte dóue eparchiĭ, pentru a se nimeri ţelul aşăḑământuluĭ de a se înzestra bisericele sătescĭ cu preuţĭ avênd cerşuta învăţătură, şi *b*) că de pe aceste nu póte fi nici o pedică de a se urma o deaprópe îngrijire pentru a se păzi şi la eparchia Romanuluĭ aceleaşĭ condiţiĭ ale aşăḑământuluĭ, socotesce ca să se aplice şi acolo aceleaşĭ legiuirĭ întocmaĭ, chirotonisindu-se la rîma diaconéscă séŭ preuţéscă, numaĭ candidaţiĭ carĭ vor din şcolĭ cu cerşutele învăţăturĭ în cuvenita formă, înrerate de departamentul bisericesc, ear acolo unde vor fi ind candidaţĭ aĭ satuluĭ spre a se chirotonisi la preuţie, se îndeplinéscă lipsa cu candidaţiĭ din alte sate; aceste tulŭ plecatŭ aduce la cunoscinţa Înălţimeĭ Vóstre, spre ărăre precum Inalt veţĭ găsi de cuviinţă.»

Domnulŭ Ghica a aprobatŭ în totulŭ propunerea sfatuluĭ prin resoluţiunea următóre: «Se încuviinţază socotinţa sfatuluĭ nostru, care se va şi aduce întru împlinire.» (Man. adm. t. II p. 374—376).

Dela 15 Noembrie, găsim o anafora a Episcopuluĭ de Romanŭ cătră Domnitorul Grigorie Ghica, prin carea cere oprirea căsătorielorŭ mixte, între persóne orthodoxe în eterodoxe. Domnulŭ aprobă propunerea, şi ordină a se lua măsurĭ, pentru a nu se tolera pe viitorŭ asemine căsătoriĭ. Reproducemŭ anaforaua, şi resoluţia domnéscă cu oficiulŭ datŭ cătră sfatulŭ estraordinariŭ, în acéstă cestiune:

Anaforaua Episcopuluĭ: «Încă din vremea procatochuluĭ Înălţimeĭ Vóstre am adusŭ la sciinţa sa că unĭĭ din pravoslavnicĭ aŭ îndrăznitŭ a se însoţi şi întru ascunsŭ şi făţişŭ cu femeĭ de ritulŭ catolicescŭ, şi catolicĭĭ s'aŭ căsătoritŭ cu pravoslavnicĭ, cununându-se şi unĭĭ şi alţiĭ de preutulŭ catolicŭ la biserica catolică, alţiĭ şi din pământeniĭ noştri şi streiniĭ cununaţĭ afară din ţéra nóstră catolicesce, aŭ venitŭ în ţeră şi trăescŭ aşa cununaţĭ fără sfială, înprotiva canónelorŭ bisericescĭ şi çivile. Dar din nenorocire nicĭ o dizlegare şi nicĭ unŭ rezultatŭ nu am luatŭ: iscălitulŭ smeritulŭ rugătorŭ a Înălţimeĭ Vóstre neputându trece în tăcere aceste călcărĭ a canónelorŭ bisericescĭ, socoate de a sa datorie a o aduce la sciinţa Înălţimeĭ Vóstre acésta, şi a vĕ ruga ca să binevoiţĭ a porunci înalt păzirea acestorŭ aşezământe pe viitorime nestrămutate, ca nisce aşăzământe şi legiuirĭ a ţĕreĭ, precum şi pentru acele ce aŭ apucatŭ a se face, aseminea căsătoriĭ, a socoti şi a hotărĭ precum Înalt veţĭ găsi de c viinţă.»

Resoluţia domnéscă: «D-luĭ Vel-post. prin ofis va f: cunoscutŭ sfatuluĭ Nostru pentru ca prin Deparmentele r pective să se eie măsurĭ pe viitorime pentru întocmaĭ aţ caţie, atât a canónelorŭ bisericescĭ câtŭ şi a legilorŭ civ în casul de faţă.»

Ofisulŭ Domnescŭ, cătră sfatŭ: «Din îndemnulŭ anaforalei teofilieĭ sale episcopuluĭ de Romanŭ, cu No. 750, care spre maĭ bună lămurire a sfatuluĭ, i se alăturézăaicĭ, luând în vedere că cererea teofilieĭ sale are de scop a înlătura abaterile ce ar urma din aşăzămintele, atăt a sfintelor canóne bisericesçĭ cât şi a legilorŭ civile, prin căsătoriĭ neîngăduite de aceleaşĭ aşăzăminte, şi cea de căpitenie îndatorire a cărmuireĭ, privigherea întru întocmaĭ păzire a legilorŭ.

Noĭ facemŭ cunoscutŭ sfatuluĭ ca prin depart. respective, să îndatoréscă pe locurile competente ca pe viitorime ferindu-se de orĭ-ce păşire peste îndatoririle ce le îngrădescŭ, să fie cu cea maĭ mare luare aminte, a nu autoriza saŭ a cunósce căsătoriele mixte ale păméntenilorŭ, orĭ unde ele sar fi sevărşitŭ, ca unele ce după cum s'aŭ ţis, nu săntŭ îngăduite de aşeţămintele ţĕrĭĭ.» (Manual. administr, t. II p. 695.)

Sfatulŭ a comunicatŭ acestŭ ofisŭ Departamentelorŭ, alŭ Dreptăţeĭ şi celuĭ Bisericescŭ, spre urmare conformŭ cu dênsulŭ.

Anulŭ 1851. Mitropolia continua a fi vacantă. Ţéra în urmarea conventiuneĭ de Baltalimanŭ, între curţele suzerană şi protectrice, perduse adunarea legislativă, carea avea dreptulŭ totŭ-o-dată de a alege pe Ierarchiĭ ţerelorŭ la casŭ de vacanţe a scaunelorŭ episcopalĭ, şi a celuĭ Mitropolitan.

Oamenĭĭ dela putere sciaŭ multe altele, învĕţate dela streinĭ; nu sciaŭ însĕ istoria ţereĭ lorŭ; n'aveaŭ idee de autocephalia Bisericeĭ ţereĭ lorŭ. Aceştĭ patrioţĭ, carĭĭ făceaŭ atăta paradă de sentimentele lorŭ patriotice progresiste şi conservatóre, în revoluţia ce precese Domnieĭ actuale, acum nu se pricepŭ, cum să strămute unŭ Episcopŭ la Mitropolie, şi în loculuĭ luĭ să alégă altuluĭ! Eĭ cerŭ dislegare la înalta Pórtă, la succesoruluĭ luĭ Mahometŭ, şi povăţuire cumŭ sa'şĭ alégă archipăstoriĭ lorŭ, archipăstoriĭ uneĭ Bisericĭ orthodoxe. Sultanulŭ, înţelegêndu-se cu puterea protectrice, le respunde prin Vizirŭ, trimiţêndu'ĭ la vechile datine istorice ale ţĕreĭ. Turciĭ dară

eparhioţi, D-lui Presidentulŭ adunăriĭ ne va aduce la cunoscinţă prin anafora resultatulŭ voturilorŭ, care întărindu-se de cătră noĭ, adunarea fără a se împrăştie, va păşi îndată cătră alegerea unuĭ Episcopŭ în loculuĭ ce va remănea vacantŭ, după aceeaşĭ rînduială ce s'aŭ păzitŭ şi la alegerea de Mitropolitŭ.

Înpărtăşind acésta divanuluĭ spre regulă, nu de prisosŭ socotimŭ a chiema a sa luare aminte asupra gravităţiĭ obiectuluĭ de mare cuviinţă ce atărnă dela a luĭ conlucrare, îl îndemnăm dară ca să se povăţuiască de duchulŭ liniştelĭ şi a buneĭ rînduelĭ, şi să se pătrundă de simţirĭ patriotice şi de crestinescĭ cugetărĭ, în alegirea celorŭ maĭ vrednicĭ după a lorŭ însuşirĭ de a fi puşĭ în capulŭ clirosuluĭ ţĕrĭĭ, spre nimerita povăţuire a turmeĭ duchovnicescĭ şi spre cinstirea sfinteĭ nóstre bisericĭ.»

Programa procederei la alegerea Mitropolituluĭ şi a Episcopuluĭ.

1) În ḑioa hotărătă pentru alegere, mădulările adunăriĭ vor merge maĭ întăiŭ la Biserica cea mare a Sf. Neculaĭ, la 9 césurĭ diminéţa, spre a asista la slujba sfinteĭ Bisericĭ.

2) Totŭ în acea ḑi la 10 césurĭ diminéţa se va dischide seanţa, Presidentulŭ adunăriĭ va pofti îndată pe doĭ din boerĭĭ ceĭ maĭ de frunte. aflătorĭ faţă ca să ţie loculuĭ de secretarĭ vremelnicĭ, fără însĕ jignirea drituluĭ de a votarisi după care apoĭ unuluĭ din secretarĭ va face chiemare pe nume, iar celŭ al doilc va înscrie numele fie-căruia mădulariŭ de faţă în unŭ izvod supt care Presidentulŭ şi Secretariĭ vor adiveri cu iscăliturile lorŭ numĕrulŭ mădulărilorŭ.

3) Sevĕrşindu-se chiemarea pe nume se va păşi cătră alegerea a doĭ secretarĭ definitivĭ, pentru care presidentulŭ va pofti pe fie care din mădularĭ, după rîndueala vechimeĭ rangurilorŭ a înscrie numele şi rangulŭ a două feţe din a-

dunare pe unŭ biletŭ, ce i se va da, şi al depune însuşĭ în urna ce va fi pe masa presudsfieĭ.

4) După ce în acestŭ chipŭ tóte mădulările vor fi dattŭ votulŭ lorŭ, unulŭ din secretarĭĭ vremelnicĭ, va scóte din urmă unŭ biletŭ şi'l va ceti cu glasŭ mare, şi pe înţelesŭ, iar cel aldoile secretariŭ ăl va înscrie în unŭ izvod urmănduse cu asemine rândueală până la deseverşita tragire a tuturorŭ biletelorŭ şi acele dóue mădulărĭ care vorŭ fi căştigatŭ mulţimea glasurilorŭ, se vorŭ însemna în calita de secretarĭ, iară resultatulŭ lucrărei se va adeveri supt acestŭ de pe urmă izvod prin iscălitura presidentuluĭ şi a secretarilorŭ vremelnicĭ.

5) Alcătuindu-se în aşa chipŭ secretariatulŭ, se va păşi către alegirea preosfinţituluĭ Mitropolitŭ, şi spre acésta presidentulŭ va înpărţi, iarăşĭ câte un bilet tuturor boerilor aflătorĭ faţă, iară primitoriul biletuluĭ va înscrie numele unuea din doĭ Episcopĭ, pe care el ar voi se alégă de Mitropolit, şi după ce se vor aduna în urnă, tóte bileturile înscrise, unul din secretariĭ definitivĭ va trage din urnă un bilet şi va ceti numele înscris în acela cu glas mare şi pe înţeles, iar al doile secretariŭ avêndŭ înaintea sa o foae înpărţită în doue rosturĭ cu numele fie-căruea din doĭ Episcopĭ va înscrie supt acel nume numerul voturilorŭ date în priinţa sa.

6) Bileturile vorŭ fi tóte de unŭ format precum şi strângerea lor tot într'un feliŭ.

7) Prilejindu-se a se afla vreunŭ bilet lăsat înadinsŭ nescris saŭ care nicĭ cum s'ar putea înţelege ce nume este scris, orĭ ar avea asupra sa scris că nu vra nicĭ pe unul nicĭ pe altul din Episcopĭ, saŭ în sfârşit ar cuprinde un altŭ nume afară de acel a doĭ candidaţĭ, un asemine bilet să se socotéscă ca când nu ar fi fostŭ.

8) După săvêrşirea tragireĭ bileturilorŭ din urnă pentru faţa ce ar fi unit majoritatea glasurilor să se aducă prin anafora la cunoscinţa Domnuluĭ spre întărire.

9) La întâmplare când numerulŭ glasurilor ar fi deopotrivă pentru amêndoĭ candidaţiĭ atuncea numaĭ se va întrebuinţa balotaţie spre a se lămuri glasurile covârşitóre şi o aşa alegire după regulile de maĭ sus, să se facă negreşitŭ în una şi singura seanţă a adunăriĭ alegătóre fără zăstimpŭ.

10) După acestaşĭ mod să se urmeze şi alegirea de Episcopŭ, cu osebire numaĭ că fiind maĭ mulţĭ candidaţĭ se va face unŭ tabloŭ cu rosturĭ potrivit numĕruluĭ lorŭ, scriindu-se la începutul fie-căruea rost, numele unuia din candidaţĭ, iar în acele rosturĭ şi supt acele nume se vor înscrie voturile privitóre pe fie care, înţelegându-se că pentru acel ce ar întruni maĭ multe glasurĭ, şi peste giumătate a mădulărilor de faţă, urméză a se face anafora către Domnŭ spre întărire, iar când din întâmplare nicĭ unul din candidaţiĭ Episcopĭ, n'ar întruni absoluta majoritate, la asemine întâmplare, aceĭ doĭ cariĭ aŭ întrunitŭ maĭ multe glasurĭ se vorŭ balotarisi după regula statornicită.

11) Inalta întărire asupra anaforalilorŭ Adunăriĭ atingătóre de isprava alegereĭ se va face cunoscută Adunăriĭ.

12) Întărindu-se alesul Mitropolitŭ, se va chiema adoa ḑi la domnésca curte prin Vornicul Averilor Bisericescĭ, cel va înbrăca după obiceiurile ţăriĭ cu mantia, iar M. S. dându'ĭ păstorésca cârjă îĭ va săruta mâna. (Manual. Admin. t. II. p. 433—436).

Episcopulŭ Romanuluĭ Veniaminŭ, martirŭ alŭ mişcăreĭ patriotice sub Sturza, amicu favoritŭ alŭ Domnuluĭ Grigorie Ghica, dupre origină înruditŭ şi amicŭ cu toţĭ boeriĭ alegĕtorĭ, celŭ maĭ avansatŭ in inteligenţă dintre membriĭ clerulŭĭ superiorŭ, şi discepolŭ favoritŭ alŭ Mitropolitului Veniaminŭ, carele lăsase în ţéră frumóse suveniriĭ păstorale: elŭ era maĭ multŭ de câtŭ sigurŭ, că alegerea la Mitropolia vacantă va fi în favórea sea. Siguranţa sea era aşa de mare, în cât elŭ cu puţinŭ timpŭ înaintea alegerilorŭ îşĭ transportase parte din bagajŭ la Iaşĭ şi începuse a face dispositiunĭ

la Mitropolie. Toţi erau deasemenea siguri că el este fiitoriulu Mitropolitu. Fostulu Locotenentu de Romanu Kesarie fu cuprinsu de gróză, şi se bolnăvi de mórte, prevĕdendu'şi sórta amenințătóre, de a cădea în mânele stăpênuluĭ ofensatu! Norocului, peste aşteptare, îlu scăpă.

Intre aceste lucrurile luară o turnură neasteptată. Nefavorabila opiniune ce a datu despre sine ómenilorŭ progresistĭ prin opositiune la cultura cleruluĭ, şi stăruința de a revenĭ la moda vechiă a chirotonielorŭ, atât de suspecte şi scandalóse, micşurase multu stima ce'şĭ căpetase Veniaminu. Pe de altă parte elu era persecutatu de o putere ocultă. Lucrurile se conduse cu atâta secretu, câtu pênă în spre ţiua alegerilorŭ nu se scia nimicu despre cele arangiate pentru destinaţiĭ candidaţĭ. Ca prin farmecu voturile pentru Mitropolitu se dederă în favórea pacîniculuĭ şi tăcutuluĭ Sophroniu alu Husilorŭ, carele în timpul mişcărilorŭ patriotice stătuse retrasu la Episcopia sea. Veniaminu era omu ambiţiosu. Nereeşita l'a costatu aşa de multu, în câtu 'i atăcă sănĕtatea. Re'nturnându-se la Episcopia abandonată, deveni greu bolnavu, şi în acelaşu anu muri, şi fu înmormêntatu la Episcopiă. Elu îşĭ regulase averea, înainte de mórte, dându rudelorŭ ceea ce avea. Ministerulu de Culte înse ş'a făcutu obiceiulu: a grăbitu a apuca şi elu ce mai remăsese. In lipsa de banĭ, s'au mulţămitu a pune în vênzare objectele găsite în casa Episcopuluĭ: cărţi, haine, schimburĭ, vestminte sacerdotalĭ, etc.

Cu acestu Episcopu se încheiă şirulu Episcopatuluĭ anticu la Episcopia de Romanu, şi se începe altă ordine de lucrurĭ.

Vornicia averilorŭ bisericescĭ se prefăcuse în Departamentu bisericescu, şi apoĭ în Ministerŭ de Culte. Nu iubia opositiunea ce din când în când întîmpina din partea vreunuĭ Episcopu, cu dreptu séu fără dreptu. Şi cu deosebire Veniaminu fusese omulu opositiuniĭ. Ministerulu decĭ plănui treptatu a prelungi vacanţele ce se voru face la Episcopate, ca

să pótă lucra singurŭ în tótă libertatea, la organizarea fiitóre a Bisericeĭ şi a cleruluĭ. Planulŭ acesta deci se puse în aplicaţiune începêndŭ dela Episcopia de Romanŭ, carea maĭ ântêiŭ remase vacantă. Se introduse pentru administrarea spirituale a Eparchieĭ persóne provisorie, luate dupe plăcerea Ministruluĭ dintre Archiereiĭ titularĭ, şi numiţĭ *Locotenenţĭ de Episcopŭ.*

Locotenenţa episcopalĕ.

Ministerulŭ, în înţelegere cu Mitropolitulŭ Sophronie, numi Locotenentŭ la Episcopia de Romanŭ pe unŭ Archiereŭ titulariŭ, anume Iustinŭ, chirotonitŭ de reposatulŭ Mitropolitŭ Meletie, cu titlu de *Edesis.* Alegerea persóneĭ a fostŭ motivată numaĭ de ideea, că elŭ arŭ fi fostŭ persecutatŭ de Domnulŭ Sturza pentru ataşamentulŭ seŭ cătră Meletie în conflictulŭ politicŭ precedentŭ.

Prin legea votată de Adunare la 23 Februarie, ţinuturile Tutova şi Covurluiuluĭ, ce pênă atuncĭ făceaŭ parte din Eparchia Romanuluĭ, s'aŭ alipitŭ la Eparchia Huşilorŭ. Legea se esprimă aşa:

«Spre a înpărţi deopotrivă povóra între amêndoĭ Episcopiĭ Eparchioţĭ şi spre a se face o netăgăduită înlesnire poporenilorŭ, se alăturézĕ cătră eparchia Episcopieĭ de Huşĭ, care astăzĭ se alcătuesce din Ţinuturile Fălciiuluĭ şi Vasluiuluĭ,—şi Ţinuturile Tutova şi Covurluiu.» (Man. Adm. t. II. p. 436).

Anulŭ 1852. Ministru de Culte era bĕtrânulŭ Grigorie Cuza. Elŭ representa în persóna sa unŭ contrastŭ deşeţatŭ: obiceiurile bătrâne însoţite cu ideele estreme ale junimeĭ contimpurane. A cheltuitŭ 2,000 galbinĭ spre derâmarea caselorŭ vechĭ episcopale, din care una în dóue etagiurĭ şi alta cea făcută de Episcopulŭ Gerasimŭ, carea cu o mică reparaţie putea încă esista multe ţecimĭ de anĭ. Motivulŭ dechiaratŭ era de a se face case maĭ bune pentru fiitoriulŭ Epi-

scopŭ, şi în adevĕrŭ, s'a şi adunatŭ o cătime de materialŭ. Dar nu s'a făcutŭ nimică pênă astădi. Episcopia a perdutŭ încăperile dinainte, materialulŭ adunatŭ s'a stricatŭ; şi s'a adeveritŭ bănuéla ce era, că Cuza a distrusŭ casele Episcopalĭ, numaĭ ca să pótă avea unŭ pretestŭ de a prelungi vacanţa Episcopieĭ

Anulŭ 1854. O mică icónă a Cuvióseĭ Paraskeveĭ, înbrăcată cu argintŭ pórtă inscripţiunea: «Iustinŭ Episcopŭ Roman. 1854.» Acesta este singurulŭ suvenirŭ remasŭ la Episcopiă din timpulŭ administrăreĭ luĭ Iustinŭ.

Anulŭ 1856. Iustinŭ în fine căḑu în o totalĕ demenţiă; fu transportatŭ şi aşeḑatŭ la Monastirea Némţuluĭ, pentru liniştire, unde curêndŭ şi muriˑ Elŭ din natura sea era fórte uşorŭ, afemeétŭ şi luxosŭ pênă la cochetăriă. După elŭ aŭ remasŭ o mulţime de argintăriĭ, haine precióse, maĭ alesŭ blane scumpe, care s'aŭ luatŭ de rude şi s'aŭ vêndutŭ pe la deosebite p[illegible] e. A maĭ remasŭ încă o besectea plină de feliurite stecluţe cu de totŭ feliulŭ de drese pentru obrazŭ, şi instrumente de toaletă, cu care acestŭ omŭ, pusŭ la înalta păstoriă a Bisericeĭ, se ocupă şi îşĭ perdea timpulŭ. Nenorocită este posiţiunea păstoriuluĭ carele ne avendŭ consciinţă de datoria şi angajamentele séle morale, şi neputêndŭ în ele găsi mulţămire pentru spiritulŭ şi pentru inima sea, o caută afară de sfera sea, pênă şi în deşertăciunile cele maĭ ridicule!

Unŭ jurnalŭ seriosŭ din Iaşĭ, publicândŭ nuvela demenţieĭ şi a transportărĭĭ luĭ Iustinŭ la Némţŭ, adause sarcasmulŭ: «rugăciunile sântuluĭ Vasilie celŭ Mare să'ĭ fie într'ajutoriŭ»!

In locŭlŭ luĭ Iustinŭ s'a numitŭ la locotenenţa Episcopieĭ de Romanŭ altŭ Archiereŭ titulariŭ, chirotonitŭ de Mitropolitulŭ Sophroniŭ dintre monachiĭ Monastireĭ Némţuluĭ, anume: Nectarie Sotiriupoleosŭ, din familia Hermeziu. Dotatŭ dela natură cu unŭ spiritŭ mărginitŭ, lipsitŭ de tótă cultura intelectuale, elŭ moştenise dela Monastirea Némţuluĭ ataşamentulŭ cătră practica cultuluĭ religiosŭ, şi óre-care dispositiune

către buna iconomiă casnică. Mai-cu-samă acestŭ trasŭ din urmă a prinsŭ bine Episcopieĭ, carea de multŭ suferia, între altele şi din lipsa unuĭ bunŭ gospodariŭ: totulŭ se stricase şi se ruinase. Nectarie făcu maĭ întâiŭ vestmêntăria, carea pórtă acéstă inscripţiune: Acéstă vestmêntăriă s'aŭ făcutŭ de pré sânţia sea Nectarie Hermeziu Episcopŭ, în vreme când aŭ ocupatŭ postulŭ de locotenentŭ la acestŭ scaunŭ alŭ Romanuluĭ, anulŭ 1856.»

Anulŭ 1858. Ministrul de Culte Dimitrie Cantacuzinŭ a arĕtatŭ în genere multă bine-voinţă către Biserică şi scólă. După mijlocirea Locotenentuluĭ Nectarie, Ministrul a regulatŭ a se acoperi Biserica Episcopieĭ cu table de tenechea; a înzestrat'o cu vestmintele trebuitóre, archiereşcĭ şi preuţescĭ.

Din propria sea iniţiativă, Ministrulŭ a înfiinţatŭ pentru prima óră seminariulŭ din Romanŭ, carele, conformŭ legiuireĭ votate de Divanŭ, trebuia a se înfiinţa încă de la anul 1851. Dar se negrijase atât de Ministri, câtŭ şi de autoritatea Eparchiale bisericéscă. La energica decisiune a Ministruluĭ tóte pretestatele greutăţĭ fură înlăturate: Se găsiră banĭ pentru a se forma unŭ budgetŭ, se închiriară încăperĭ, se găsiră şi decretară profesorĭ, şi cu începerea anuluĭ scolariŭ totulŭ era gata pentru internarea a 70 de elevĭ, numĕrŭ prevĕdutŭ prin legiuirea pentru seminariĭ. Seminariulŭ acesta de atuncĭ funcţionézĕ neîntreruptŭ.

Spre onórea acestuĭ Ministru trebue a adaoge, că totŭ în acestŭ anŭ a restabilitŭ din ruine Monastirea Mavromolulŭ din Galaţĭ, carea era lăsată în părăsire şi aprópe de a se ruina cu totulŭ, deşi Ministeriulŭ primia veniturile anuale dela moşiele eĭ*).

*) D-lŭ Hăjdeŭ, în critica sea la opera nóstră «Chronica Huşilorŭ,» nu găsesce utilă spunerea nóstră de sub anulŭ 1863, unde arĕtămŭ că unŭ Ministru de Culte, D. Nicolaĭŭ Racoviţă, a reparatŭ Episcopia, a acoperitŭ Biserica şi o a dotatŭ cu mai multe objecte necesarie cultuluĭ, precum: sfeşnice de alamă la icónele împărătescĭ, vestminte, etc. Se esprimă sarcasticŭ, că «amŭ fi

Anulŭ 1864. Nectarie Sotiriopoleosŭ a continuatŭ Locotenenţa pênă la an. 1864, în care intervalŭ, a făcutŭ cu cheltuéla sea mai multe objecte, spre înfrumuseţarea Bisericeĭ Episcopieĭ. In suvenirea icóneĭ făcĕtóre de minunĭ dela Monastirea Némţuluĭ, a comandatŭ şi elŭ în Rusia, la Kievŭ o icónă mare—Maica Domnuluĭ, înbrăcată cu argintŭ şi aurită pre carea a aşeḑat'o în o strană de ferŭ dinaintea têmpleĭ, dinastânga, întocma precum este pusă icóna dela Némtŭ; dinaintea eĭ a pusŭ unŭ sfecĭnicŭ mare noŭ. A cumpĕratŭ încă policandrulŭ alŭ doilea; o candelă mare şi altele şese maĭ micĭ tóte de argintŭ. Cu tóte aceste conservatismulŭ irraţionabilŭ, pênă şi în cele politice, îlŭ făcuse în genere dispreţuitŭ, şi în fine căḑu în o perfectă stupiditate, deveni idiotŭ, şi în anulŭ 1864 fu înlocuitŭ cu altă persónă. Elŭ se retrase la Monastirea Némţuluĭ, unde peste puţinŭ timpŭ muri.

---

fostŭ maĭ esactŭ décă specificamŭ şi natura vestmintelorŭ (D-luĭ le numesce: *haine*) dătorite D-luĭ Racoviţă». Maĭ adaoge apoĭ, că «celŭ puţinŭ o treime din Chronica nóstră este ocupată cu detaile de acéstă categorie.»

Orĭ ce bine-facere purcésă din motive moralĭ, orĭ ce sacrificiŭ depusŭ la altariulŭ religiuneĭ, fie mare, fie micŭ, este stimabile şi laudabile. Pênă şi ceĭ *doĭ banĭ aĭ văduveĭ* aŭ fostŭ preţuiţĭ de Mântuitoriulŭ, şi aŭ fostŭ dechiaraţĭ de mare valóre, ca simbolŭ alŭ mareĭ credinţe. Totŭ Mântuitoriulŭ ne a spusŭ că şi unŭ păcharŭ de apă datŭ unuĭ însetatŭ în numele seŭ, nu va remânea neremuneratŭ. Décă D-lŭ Hăjdeŭ arŭ sci starea de miseriă în carea aŭ ajunsŭ stabilimentele nóstre religióse, décă ar fi trăitŭ între aceste ruinĭ, care tóte strigă în consciinţa omuluĭ ce'şĭ iubesce ţéra şi preţuesce suvenirile istorice ale strămoşilorŭ seĭ: D-luĭ atuncĭ n'arŭ dechiara de bagatelă fapta bărbatulnĭ ce tinde a susţinea şi a restabili monumentele pietăţeĭ strămoşescĭ, n'ar crede că aseminea faptă nu merită a fi înregistrată în Chronicele acelorŭ stabilimente.

Noĭ însĕ, ceĭ cu durerea în inimă pentru indeferenţa contimpurană cătră monumentele religiuneĭ strămoşilorŭ şi anóstră, nu judecămŭ aşa. Bine-cuventăm, şi păstrămŭ cu respectŭ memoria bărbaţilorŭ ce contribuescŭ în orĭ ce modŭ la conservarea şi înbunătăţirea acestorŭ sânte monumente, sânte în tóte privirile pentru inima Românuluĭ cultŭ. Fapta D-luĭ Racoviţă devine încă maĭ lăudabilĕ, când ne aducemŭ aminte, că de atuncĭ, în curgere deḑă de 11 anĭ nu s'a găsitŭ nicĭ unŭ Ministru, carele să admită cea maĭ mică reparaţiune la acea Episcopie, deşi în acestŭ intervalŭ o parte de încăperĭ aŭ arsŭ şi intemperiele, cărora aŭ fostŭ espuse maĭ mulţĭ anĭ, le aŭ desfiinţatŭ cu totulŭ.

Alŭ treile Locotenentŭ fu Archiereulŭ *Athanasie Troadosŭ* Elŭ administrà Episcopia ca locotenentŭ, pênà la 11 Maiŭ, anulŭ 1865, cândŭ fu întăritŭ definitivŭ în Epsicopatŭ.

XLV. Athanasie III.

Anulŭ 1865. In anulŭ acesta votându-se de corpurile legiuitóre legea pentru orânduirea Mitropoliţilorŭ şi a Episcopilorŭ, la 11 Maiŭ Athanasie fu decretatŭ Episcopŭ definitivŭ pentru Episcopia Argeşuluĭ, éră pentru Episcopia Romanuluĭ Genadie, fostŭ locotenentŭ la Episcopia Buzeuluĭ. Dar curêndŭ, după o nóuă combinare în sferele guvernamentalĭ, Genadie fu decretatŭ pentru Argeşŭ, éră la Romanŭ remase definitivŭ Athanasie, şi administrà Eparchia acésta peste treĭ anĭ.

După căderea fostuluĭ Domnŭ Cuza, în ţéră aŭ urmatŭ marĭ prefacerĭ. Multe din legiuirile date de guvernămêntulŭ anteriorŭ furà reprobate şi modificate. Legiuirea pentru modulŭ orânduireĭ Mitropoliţilorŭ şi Episcopilorŭ fu criticată şi combătută cu mare urgiă, şi în lăuntru şi afară. Urele personale, şi discordiele politice îngreueră posiţiunea Episcopilorŭ.

Abia în anulŭ trecutŭ sub Ministerulŭ D-luĭ Telŭ s'a făcutŭ o bună reparaţiune la Episcopia de Huşi. Dar Episcopia de Romanŭ continuă a remânea în starea cea maĭ regretabilă. Acolo, afară de Biserică, n'aŭ maĭ remasŭ încăperĭ locuibile. Când óre se va îndura de ea vre unŭ Ministru, carele să voéscă a reconstrui ceea ce a distrusŭ unŭ altŭ Ministru! Bisericele în genere, între altele, suntŭ deposite de monumente, amintitóre de persónele ce aŭ esistatŭ cândva şi aŭ lăsatŭ după sîne óre-care urme câtŭ de micĭ, celŭ puţinŭ de devotamentulŭ lorŭ religiosŭ. Unŭ clopotŭ, unŭ sfeşnicŭ, o carte, o icónă, unŭ vestmêntŭ, o pétră, o cădelniţă, o candelă, unŭ discŭ, unŭ potirŭ, unŭ vasŭ, etc tóte spunŭ ceva, tóte pórtă unŭ suvenirŭ, rechiamă o amintire respectuósă, daŭ materie, celŭ puţinŭ de o meditaţiune religiósă pentru omulŭ cultŭ şi cu inimă sentimentalĕ. Chrestiniĭ totŭ-dé-una s'aŭ sirguitŭ a face şi a da câte ceva la Biserică, pentru ca să fie inscrişi în pomelniculŭ eĭ, pentru ca *pomenirea*: memoria lorŭ, să vieţuéscă câtŭ de multŭ după mórtea lorŭ, şi rugăciunile Bisericeĭ pentru dênşiĭ să nu se curme nicĭ după mórtea lorŭ; căcĭ eĭ aŭ avutŭ şi aŭ consciinţa că viaţa continuă şi după mórte, prin urmare—şi bucuria şi plăcerea ce aducŭ cu sine faptele bune sevêrşite în viaţa pământéscă.

Lupta era înverşunată, nimică nu se cruţa. Episcopii aveaŭ în partea lorŭ legalitatea şi voinţa naţională, esprimată în tótă regula constituţionalĕ. Le trebuia curagiŭ şi răbdare. Pe de altă parte partidele politice, sfăşiându-se între sine, nu voiaŭ să scie nimică altă de cât ŭ a'şĭ trage partizanĭ cât ŭ de mulţĭ; voiaŭ să aibă în Episcopĭ şi în clerŭ agenţĭ aĭ lorĭ politicĭ, uĭtându, că clerulŭ are altă misiune în societate. Episcopulŭ de Romanŭ, în acéstă mare învălmăşală a spiriteloru, creḑu mai de folosŭ pentru sine a se retrage în viaţa privată, şi aşa la 6 Noembriŭ, 1868 demisionà.

Iarăşĭ Locotenenţĭ.

Annlŭ 1868. La Episcopia de Romanŭ, Guvernulŭ, în înţelegere cu Mitropolitulŭ Moldavieĭ, numi Locotenentŭ pe Arhiereulŭ *Isaia Dioclias Vicolŭ*, carele administrà acea eparchie în acéstă calitate pênă la începutulŭ anuluĭ 1873, cândŭ fu alesŭ definitivŭ dupre legea votată în anulŭ precedentŭ de corpurile legiuitóre.

APPENDICE

LA CHRONICA EPISCOPIEI DE ROMANU

Ocupându-ne cu chronica episcopieĭ de Romanŭ şi adunându datele privitóre la ea prin documentele deosebitelorŭ case bisericescĭ din Moldova, amŭ găsitŭ maĭ multe date şi documente atingĕtóre de episcopiele de Huşĭ şi Rădăuţĭ. Le espunemŭ aicĭ, spre complectarea noţiunilorŭ din Chronica Huşilorŭ, respective la aceste dóue Episcopie.

I. Respective la Episcopia Huşilorŭ.

Anulŭ 1617. Episcopulŭ Mitrophanŭ I a cumpĕratŭ de la unŭ Antonescu satulŭ Brătuleţĭ cu 250 «ugorskich cervoni zlatich.» Baniĭ s'aŭ plătitŭ în Divanŭ înaintea luĭ Radu-Vodă. Totŭ atuncĭ Mitrophanŭ a declaratŭ în Divanŭ, că a cumpĕratŭ acelŭ satŭ pentru Monastirea Seculŭ, unde este metania sea (свой постригъ). In cuprinderea acésta, Domnulŭ dă luĭ Mitrophanŭ unŭ chrysovŭ slavonŭ, cu dată 7125. Fevr. 15.

(Docum. M. Varaticŭ. moşia Brătuleţilorŭ).

Anulŭ 1627. Mitrophanŭ II-le a cumpĕratŭ dela Evfrosina stareţa dinpreună cu cele-lalte călugăriţe de la Monastirea Topoliţa, unŭ locŭ de móră pe moşia Monastireĭ, ce era dănuită de Barnovsky-Vodă,—cu preţŭ de 100 talerĭ «banĭ gata.» Actulŭ de cumpĕrătură pórtă data 7136, Dekemv. 30. Din alte chârtiĭ de judecată se vede, că stareţa Eufrosina era soră Episcopuluĭ Mitrophanŭ.

(Doc. M. Varat. moş. Topoliţa şi Brătuleţiĭ).

Anulŭ 1637. Din Documentulŭ, ce vomŭ reproduce maĭ josŭ, se vede, că la acestŭ anŭ trăia unŭ «Calistru biv Episcop Huşĭskiĭ.» In calitatea sea de «fostŭ Episcop» chărăzesce Monastireĭ Némţuluĭ o vie a sa, situată în podgoria Hîrleuluĭ, în rândulŭ vielorŭ domneseĭ. In Documentŭ se menţionézŭ de fecioriĭ seĭ, de unde se vede, că elŭ fusese preutŭ de mirŭ, şi apoĭ devenise Episcopŭ. Cându a făcutŭ dania elŭ avea unŭ feciorŭ protopopŭ, carele a şi scrisŭ actulŭ de Danie. Pe timpulŭ acesta era Episcopŭ de Huşĭ Georgie. Admiţîndŭ că Calistru a episcopitŭ acolo înainte de Georgie, trebue să afirmămŭ, că episcopatulŭ luĭ a fostŭ de o scurtă durată, între aniĭ 1633—1635. Pentru care nicĭ se face vre-o amintire de elŭ în actele Episcopieĭ, nicĭ numele luĭ nu s'a păstratŭ în Dipticha Episcopalĕ. Pe acestŭ Calistru trebue sĕ-lŭ numimŭ *ântéiŭ*, spre deosebire de Calistru *alŭ doile*, carele a episcopitŭ pe la aniĭ 1683—1686.

(Documentulŭ ce'l reproducem are data 7145 April. 15):

Калистрѫ биѣ Єпископ Хѫшски. Єкріѕ шиѝ мѫртѫрисескѫ кѫ чест адевѣрат ѯапис аѧ нострѫ, де ниме снѧнт ніче асѫприт, че де а мѣ кѫнѯ вое, ам дат, шам дѯрѫит, а ма дирѭптѯ wчинѯ, ши мошіе. w віе. в. фѯачи де віе че асте ла Хѯрѧѕѫ, ѧн рѯндѫа вїилор челор домнещи, каре віе ѧми асте кѫмпѯрѯтѫрѫ дела Симиwн Чюрарю синѯ Пѧнтилеи. в фѯачи де віе кѫ клсѯ кѫ лок де присакѯ, кѫ помѫт. ачаста ам дѯрѫит Єфинтеи Мѯнѯстири Нѭмцѧѧви ѫнде сѯ ѧнкинѫ сфѯнта Икwанѫ а сфинтеи Пречисте ка сѯ ле фіе мwшіе ѧн кѣчи сфинтеи мѯнѯстири, ши кѯлѫгѯрашилор дѣколw. Пентрѫ сѫфлетѧл Пѯринцилорѫ ноѱри ши аа нострѫ· ша фіилор ноѱри. пентрачеста лѫкрѫ, ниме сѯ иѫ кѫтѯѕе дин симинціѧ ноастрѯ. wрѣ дин фичиорїи міеи wри фіеш чине дии симинціѧ ноастрѯ а стрика ачаста а ма дирѭптѯ миловире ши данїе. Іарѯ карелє ва стрика ачастѯ а ноастрѯ данїе. Ѵивл ка ачела сѯ фіе не ертат де Домнѧл Дѫмнеѯѫ, ши де сфѯнта Пречистѫ ѧн вачи. шн ѯаписѯле чеѧе векє де кѫмпѯрѯтѫрѫ ѧнкѯ лѣм дат. пре мѫна

Ѳгѳменѳаѳи ша тѡт сѣборѳл. ши ачаста токмалѫ ши даанїе сѳ фѣкѳт денаинте а мѳлци Игѳмени, анѳме хиротен Шолдан Ѳгѳменѳл де воронец. ша лѳи Кисарїѡи Игѳменѳл де Ягапїе. ша лѳи Ифрим Ѳгѳменѳл де Сѣкѳл. ша лѳи Ѣрлан Игѳменѳл де скит. ша лѳи Сѫрафим дела бесарика алѣѫ ша лѳи Ифрим Пѣвецѳл.*) ша мѳлци ѡамени бѳни. ши ѥѳ Протопопа Ѳрсѳл ди пе Подртѣ**) Синъ Калистрѳ бив Епископъ Хѳшскьи че скрїе маи сѳс. ам скрис ѯаписѳл. ши пентрѳ крединца ачещи сѫци пѫринци аѳ пѳсѳ печецил шлѳ искѫлит ка сѫ сѫ цїе. блет: ѯрме. ап: еї·

Калістрѳ бів Єпископ Хѳшискїи.

(Docum. M. Némţuluĭ. No. opis. 3606).

Anulŭ 1660. Episcopulŭ Iorestŭ, care puţin timpŭ episcopise la Huşĭ, se permutase de acolo la Rădăuţĭ în anulŭ 1657. Darŭ şi la Rădăuţĭ a episcopitŭ puţinŭ; căcĭ în anulŭ 1660 îlŭ găsimŭ subscrisŭ ca marturŭ, în calitate de «fostŭ Episcopŭ alŭ Rădăuţilorŭ», într'unŭ zapisŭ de cumpĕrarea uneĭ reţeşiĭ de cătră Mitropolitulŭ Sava.

(Docum. M. Némţuluĭ No. opis. 1830).

†*Anulŭ 1752.* Inokentie Episcopulŭ Huşilorŭ era originariŭ din satulŭ rezeşescŭ Bachna, ţinutulŭ Némţuluĭ, unde, pe la anulŭ 1761 trăia şi unŭ frate alŭ luĭ,—Diaconulŭ Tóderŭ. Inokentie se trăgea din spiţa luĭ Gelasie, unulŭ din primiĭ reţeşĭ aĭ aceluĭ satŭ. Spre dovadă reproducemŭ aicĭ o parte din mărturia hotarnică a luĭ Vasilie Buhăesculŭ din anulŭ 7270, Noembr. 28, subscrisă de Ioanikie Episcopulŭ Romanuluĭ, şi de alţĭ marturĭ ce aŭ fostŭ façă la hotărnicie:

«Vasile Buhăescul biv vel pacharnicŭ adiverezŭ cu acéstă mărturie hotarnică, din poronca luminatuluĭ, pre înălţatŭ Domnulŭ nostru Măria sa Grigorie Ioan Vvd. am mersŭ la satulŭ Bahna, ce iaste între Urzicĭ şi între Ruptură la ţă-

*) Psaltulŭ.

**) Espresiunea: *de pe pórtă*, arétă, că protopopulŭ acesta era preutŭ la Biserica domnéscă, de pe pórta curţeĭ Domneséi.

nutulŭ Niamţuluĭ, de amŭ alesŭ şi amŭ hotărîtŭ părţile reḑeşilorŭ ce s'aŭ aflatŭ într'acelŭ satŭ. Şi fiind de façă toţĭ reḑeşiĭ, anume *Diaconulŭ Toader fratele svinţii sale Episcopuluĭ de Huşĭ kir Inokentie*, şi Climentŭ Egumen de Runcu, şi Tănasă Bută, şi Toader Skifernceţŭ şi Ion Pădure Diaconŭ, şi alt Ion Negură Diaconŭ, şi alţĭ fraţĭ aĭ lorŭ, strănepoţĭ bĕtrânuluĭ Pavăl.

Am făcutŭ cercetare, şi mărturisindŭ toţĭ reḑeşiĭ că satulŭ Bachna aŭ îmblatŭ pe treĭ bĕtrânĭ anume *Gelasie (din care se trage svinţia sa Episcopulŭ de Huşĭ kir Inokentie şi cu fratele seŭ Teodor Diaconu)*, şi Neghiţŭ, a căruia parte se află în stăpânire Mănăstiriĭ Runcu, şi Pavăl (din care să trage Nekita Bută, şi Toader Skifernceţŭ, şi Toader Negură, şi alţĭ fraţĭ aĭ lorŭ de maĭ sus numiţĭ.» etc. 7270 Noembv. 28.

Subscrişĭ: Ioanikie Episcop Romanuluĭ. Vasile Buchăescul biv vel păchar. hotarnicu. Ionikie Egumen Precisteĭ mam têmplat. — Toader Diacon reḑeşŭ. Irodiacon Pădure, Irodiacon Negură. Nekita Buţă. Ştefanŭ Bută.

(Arch. Mitrop. Cond. Mon. Runcu. p. 60.)

Anulŭ 1771. Inokentie Ep. Huşilorŭ chărăzesce Monastireĭ Némţuluĭ o proprietate a sea—a patra parte din moşia Hlăpesciĭ cu balta Horopcénulŭ, în ţinutul Lăpuşneĭ, pe apa Prutuluĭ.

Dania acésta o face pentru pomenirea sea, şi pentru ca satulŭ acela să fie deplinŭ în posesiunea monastireĭ, carea până acum poseda din elŭ numaĭ treĭ părţĭ. Reproducemŭ însuşĭ actulŭ de danie:

Іиѡкентіи кѕ мила лѕи Дѕмнеѕеѣ Єпископ Хѕшѕлѕи.

Ѩдверим кѕ ачастѣ скрисоаре а иоастрѫ ла сфѫнта мѫнѫстире Нѣмцѕл ѕнде сѣ чинстеще шн сѣ празднѕеще храмѕл ѧнѕлцарѣ Домнѕлѕи нострѕ Іс: Хс: прекѕм сѣ се ціе кѣ авѫнд сфѫнта мѫнѫстире Нѣмцѕл трен пърци дин мошіа Хлъпещіи че сѫнт ѧн цінѕтѕл Лъпшніи пе апа Прѕтѕлѕи, Іар ѡ парте

аў фост алѣкѫ алтwр рѫдѫши парте дин ѵwс. Каре парте w ам кѫмпѫратw нон пе дрепци баніи иоѵрн дела ачен рѫдѫши дѫпѫ кѫм адевереск ѯаписеле лwр де вѫнѫаре. Ям сокотит динтрѫ ал нострѫ бѫн кѫцет ши динтрѫ а иоастрѫ бѫнѫ врѣре, ши ам дат даніе ачастѫ а патра парте дин мошїа Хлѫпеѵїи парте дни ѵwс каре сѫ хотѫраѵе пе дин ѵwс кѫ коѫмеѵїи. Мошіа мѫнѫстирін Секѫлѫи ши кѫ балтѫ де пеѵе ѧн капѫл мошіи деспре Прѣ ч че сѫ нѫмеѵе баата Хоропчаиѫлѫи. ши кѫ ачаста а патра парте саѫ ѧикѣат тот сатѫл Хлѫпеѵїй а мѫнѫстирїй Нѫмцѫлѫи, кѫчи ачест сат Хлѫпеѵїй дии вѣк тот ѧн д: пѫрци аѫ ѧикѣат. Дѫпѫ кѫм иѣм адеверит дин скрисориле Мѫнѫстирїн, ші а рѫдѫшилор. Ши де ак ѫнаиите сѫ стѫпѫиаскѫ мѫнѫстире тот сатѫл кѫ паче. Пѫнѫ кѫнд ва вре сфѫитѫл Дѫмнеѯеѫ сѫ сте ачест Дѫмнеѯееск лѫкаш. Іар скрисориле вѣки ши ноаw чѣ ам лѫат дела рѫдѫшй нѫ саѫ тѫмплат лѫнгѫ ной ка сѫ ле дѫм ла Мѫнѫстире, фіинд мистѫите кѫ скрисориле Епископіи иоастре Хѫшѫлѫи. Ши пѫнѫ а ѧикѫла ла скрисwри де са ѧнтѫмпла сфѫршаніѣ вієцїи иоастре даторй сѫ фіѣ Ѳгѫмеинѫл ши кѫ пѫринцїй кѫлѫгѫри сѫ чарѫ тоате ачеле скрисwрн кѫте вор скріе пе Мошїа хлѫпеѵїй дела Епископїе, ши пе чине ва алѣце Дѫмнеѯеѫ а фи Епископ ѧн ѫрма иоастрѫ похтим сѫ нѫ пѫе причинѫ а нѫ да ачеле скрисори. Кѫчи нон кѫт аѫ фост пин пѫтинцѫ ам ѧидестѫлат кѫ алте мошїй пе Епископїе, Іар ачастѫ парте ам датw пентрѫ поменире иоастрѫ, фіинд кѫ май аѫе мѫнѫстире ѧитрачастѫ сат трей пѫрци. Ши нічи ѧикѫпе Епископіе сѫ кѫмпере нефїинд рѫдѫш ѧитрачел сат. Іар цїиѫдѫие Дѫмнеѯеѫ кѫ сѫнѫтате ши кѫ віацѫ ной вом ѧмплини ачастѫ даторїе де вом да тоате скрисориле ла Мѫнѫстире ѫнде ѫм пофтит ши пе пѫринци ка сѫ скріе ши нѫмеле иоастре ла помелникѫл сфинтеи мѫнѫстирй, іар чиие сар испити а стрика ачастѫ даніе а иоастрѫ сѫ аибѫ пѫрѫш ла страшникѫл цѫдецѫ пе пре кѫрата ши пре сфѫнта ши пѫрѫрѣ фечоара Маріе, ши пентрѫ маи маре ѧикрединцаре ам ѧитѫрит ши кѫ а иоас-

трѣ искѣлитѣрѣ искѣлиндѣ ши лате wбраѕѣ де чинсте че сѣ дн-тѣмплат ла ачастѣ даніе. ваѣт: ѯсоѳ. Март: д.

Іноκентіе Ѳпіскwп Хѣшѣлви.
Ѧнтwніи Ѳгѣмен Ѧгапіе.
Ѳwфроніе Іеромонаѯ Ѳгѣмен.

(Docum. M. Némţ. No. opis. 4232).

II. Respetive la Episcopia Rădăuţilorŭ.

Anulŭ 1643. In Monastirea Seculuĭ se păstrézĕ liturgia slavonă a Mitropolituluĭ Varlaamŭ, ce pórtă data : anulŭ 7151, Maiŭ 25. La finele eĭ este următórea însemnare: »написаса сїѧ аѵтѣргїѧ рѫкоѫ миwг грѣшиаг раба божїѧ иваиа вѣ Ѳпископіи Радwвскои при Ѳпископѣ кѵр Ѧнастасіе wт Молдавиц.“ (Scrisus'a acéstă liturgie cu mâna multŭ pĕcătosuluĭ robuluĭ luĭ Dumneḑeŭ Ioan. In Episcopia de Rădăuţĭ, sub Episcopulŭ Domnulŭ Anastasie dela Moldoviţa). De unde se constată, că Episcopulŭ Anastasie, carele în urmă a fostŭ Episcopŭ de Romanŭ, (1651—1657) era de metanie dela Monastirea Moldoviţa.

Anulŭ 1646. În Evangelia slavonă de la Agapia, carea este scrisă în Episcopia de Rădăuţĭ, şi are data 7154 (1646) Iul 8. se spune, că atuncĭ era acolo Episcopŭ Theophanŭ »происѯодникѣ wт ста монастырѣ Поѳтна“ (originariŭ, adică de metanie, din sta Monastire Putna).

Anulŭ 1660. Veḑĭ în urmă la Episcopia Huşilorŭ, sub acestŭ anŭ, pag. 227.

Anulŭ 1667. Episcopulŭ Rădăuţilorŭ Seraphimŭ, cu ocasiunea fómeteĭ cumpĕră o vie la Băicénĭ, de la Tóderŭ Cheresculŭ din Hăsnăşénĭ, în preţŭ de 2 galbinĭ, în domnia luĭ Iliaşĭ Alexandru. Étă zapisulŭ de cumpĕrătură :

Ѧдекѣ ѥѳ Тоадер Хересѫл дин ѯѫснѫшани кѳ фѫмѣѧ мѣ ши кѳ тоци фичорїи меи скрнемѣ ши мѫртѣрисим. Кѳ честѣ ѯапис ал нострѳ кѳм ноі де кѳнѫ воіѧ ноастрѣ де ниме не силици ши де ниме не асѳпріци чи ноі де кѳнѫ воіѧ ноастрѫ

ам вѫндѫт кѫнд фоаметѫ w віе варѣ аѳ фостъ а ноастрѫ дирѣптѫ wчинѫ ши мошіе ла бѫничѧни ѧн фацѫ пре кѫнгѫ виіле агапиѧнилор пѫринтелѫви Серафим Епископлѫви де Радѫщи дирептъ в. галбени ши съ каде а щи ши а мѫртѫриси кѫ кѳ дирептѫл кѫнд о ам вѫндѫт ера цѣлинѫ пѣстіитѫ пѫрацинѫ ши кѳ лѳкрѫл ши кѳ гардѫриле пѫнѫ а о скоате пѫринтеле дии пѣстие кѳ тотѫл ѧѳ цинѳт—к: де галбени пентрѳ ачѣѫ де акмѳ ка съ фіе свиіціи сале дирѣптѫ wчинѫ ши мошіе де име не, клѫтитѫ ши не рѫшѳитѫ диитрѳ тоци диитрѳ ноі ши дінтрѳ тоци непоціі мѣи ка съ иѳ маи аибѫ име а маи ѧитоарче сав а маи скорни пѫрѫ ѧн бѣчи ши де фацъ ѧнтрачаста токмалъ аѳ фост превтѫл Мирон ши фратисѫѳ диѧконѫл дии Бѫничѧни ши вѫтѫмаиѳл де аколо ши тоци бѫтрѫіи ши тинери дии Бѫничѣни ши Костантин wт Дѳбрѳлещи шн Накѳл wт Дѳбрѳлещи ши мѳлаци wамени вѳни ши бѫтрѫни меціѧши де пии прецѳр шн кѳ дирептѫл а винде о ам вѫидѫт кѫид фоаметѫ, ѧр ѯаписѫл лам фѫкѳт ѧн ѯилеле мѫріи сале бѳнѳлѳви шн благочтивѳлѳви ши де Дѳмнеѯѫѳ алес Iwн Нлиѧш воево домн а тоатъ цара Молдовеи шн аам дат ѧнтрѳ мѫиа свиіціи сале ши пентрѳ ка съ фіе де маре крединцъ ноі иеам пѳс ши децетеле—ши сав тѫмплат де фацъ ши Тоадер дин Дрѫгошѧни, Попа Мирон wт бѫничѣии Диѧкѳн Костантин wт Добрѳлещи, Тоадер Хересѫл, Тоадер дин Дрѫгошѧни, Накѳл отам, Тоадер Ѳнгѳреанѳ.

Ѳ Іас. влѣт ѯроѳ. месца апр· кд. ден.

Anulŭ 1669. Într'unŭ Ceasoslovŭ mare slavonŭ, manuscrisŭ, ce se păstréză în Monastirea Agapia, se găsesce la finele synaxariului următórea inscripţiune, din carea se vede, că elŭ este făcutŭ şi datŭ Monastireĭ acesteia de Seraphimŭ Episcopulŭ de Rădăuţĭ, în anulŭ 1669. Tot-o-dată de acolo se constată că acestŭ Episcopŭ era de metanie dela Monastirea Agapia:

»Повелѣніем и даанїем и ѳбсрѧдїем и благым происволенїем Прѣwсвещеннаго wтца нашего, кур Серафимъ Епископъ радwв-

скыи, происходник wт его хранимаго храма сѣwр архангела Михаила и Гаврїила. царскаа обытѣлъ,*) сътвори сѝй часословецъ. да бѫдет емоѕ вѣчнаа памат и родителїе его въ свтѣи цркви, непорѕшено николиже на вѣкы аминъ: въ дни Iw Доѕка воеводa господарѣ земли Молдавскоѥ. Бл҃т хроѣ месца юн ки." Adică: Cu porunca şi cu darea şi cu oserdia şi cu buna voinţă a pré sânţituluĭ părinteluĭ nostru, Domnulŭ Serafimŭ Episcopulŭ de Rădăuţĭ, originarŭ dela păzitulŭ de Dumneḑeŭ templu alŭ soboruluĭ Archangeluluĭ Michailŭ şi Gavrilŭ,—Monastire împĕrătéscă, se făcu acestŭ Césoslovŭ, ca să fie luĭ viacĭnică pomenire şi părinţilorŭ luĭ, întru sânta Biserică, nestricată nicĭ-odinióră în viacĭ, aminŭ. În ḑilele luĭ Io Duca Voevodŭ, Domnulŭ ţereĭ Moldoveĭ; în anulŭ 7177 luna Iun 28.

Anulŭ 1676. Seraphimŭ Ep. Rădăuţilorŭ cumpĕră dela Târgoveţiĭ de la Némţŭ unŭ vadŭ de móră, cu dreptulŭ de a face acolo şi povarnă de bere. Episcopulŭ a datŭ pe acelŭ locŭ Târgoveţilorŭ 10 *leĭ bătuţĭ* şi o ialoviţă, avêndŭ târgulŭ mare nevoie de banĭ, spre a se plăt' de o angară ce căḑuse asupră-ĭ. Zapisulŭ de vêndare pórtă data 7184 (1676) Maiŭ 29 :

Йдекъ ной търговеци дин търгъ дин Нѣмцъ ши бътрѫни ши тинери къ тоцїи Шолтѕѕа Василїе ши Фѣлтен ши Дѕмитрѕ ши Хапос**) ши Тоадер а попеи ши Дѕмитрашко Кѕрзларюл ши Гаврил флоареши ши Дѕмитрашко Котрѕцъ ши Симiwн бѫшѕл и Брати Тоадер. ши Маковеи. ши Василіе а Мартинwлеи. ши Iлие Гасѕл. ши къ тоци ши бътрѫнй ши тинерй. мѫртѕрісім къ ачест хаинс ал нострѕ към ам вѫидѕт пѫринтелѕи Серафим Епископѕл де Рѫдѕци. ѕн вад де моарѣ дн ѕлица ан-

*) Monastirea Ad. ..ieĭ se numesce: „царскаа," se vede pentru că fusese ajutată şi protegiată de vreunŭ Çariŭ de la Mosqua. Prin documentele monastirilorŭ nóstre se întîmpină urme de acestŭ feliŭ de agiutoriurĭ venite dela Mosqua.

**) Din alte documente se scie eă Hanos era vĕtavŭ de puşcarĭ (tunarĭ) la cetatea Némţuluĭ.

дрѫцѫи ши поχарне сѫш факѫ. ѭр де рѫндѫл вѫмѫи дии поχарне чине ва мѫчина ѧн моарѫ ши ва фаче бѣре ѧн поχарне w вамѫ сѫ сѫ іа. ѭр пѫринтеле нѣѫ дат ноаw ї леи бѫтѫци. ши w ѭловицѫ пре ачест лок. кѫ аѫ фост невое маре пре тѫргѫ шн пентрѫ невоіа тѫргѫлѫи лам вѫндѫт ши ѭм дат ачеи бани тоци ѧн невоіа тѫргѫлѫи пентрѫ тоци тѫрговеції. ка сѫн фіе пѫринтелѫи дрѣптѫ мошїе ѧн вѣчи неклѫтитѫ ши кѫмпѫрѫтѫрѫ. дела ион ши Савін ши Бордишор. ши пентрѫ кредінца нѣм пѫс печате тѫргѫлѫн ши дѣцетеле ноастре сѫ сѫ цїе.

Влѣт ѯрпд. мѣсц Маи кѳ

Фѣлтен, Дѫмнтрѫ, Ханос Доадер, Дѫмитрашко, Гавріїл Тоадер, Дѫмитрашко, Симеwн, Маковеи, Бордишол, Васіліе, Ілїе, Савин.

печетеа тѫргѫлѫи

(Docum. M. Némţu.)

Anulŭ 1682. Serafimŭ Ep. Rădăuţilorŭ, cu Misailŭ egumenulŭ de Agapia, se învoescŭ cu marele Visternicŭ Tóderŭ Iordakie, pentru nisce morĭ de la Icuşenĭ, pe Jijia, proprietate a Monastireĭ Agapia.

(Docum. Agap.)

Anulŭ 1685. Serafimŭ era ꝓaretisitŭ. Acésta se constată din următórea mărturie hotarnică ce'ĭ daŭ târgoveţiĭ asupra loculuĭ ce posedá elŭ în târgulŭ Némţuluĭ, chărăzitŭ luĭ de Duca Vodă. Étă acea mărturie:

Ѧдекѫ еѫ Iwн Бордеи Шолтѫз дин тѫргѫ дин Нѭмцѫ. ши Василіе а сѫміи wт там. ши Дѫмитрашко Котрѫцѫ wт там. ши Дѫмитрашко чаѫ фост шолтѫз. wт там. шн Ілїе. Кроиторн. wт там. ши преѫціи де тѫргѫ wт там. анѫме. попа. Тоадери дела Бесернкѫ де сѫс. шн попа Тоадери дела Бесерикѫ де ѯос. wт там. ши Iwан сѫн попа. Гиwргии, wт там. ши Николан син цигѫиом wт там. ши Ѧпѫл. жидов wт ѯам. ши тоцн. тѫрговеції кѫ тѫнѫри кѫ бѫтрѫни· скрїем. ши мѫртѫрисѫм. кѫ ачест адевѫрат ѯапис ал нострѫ. пе кѫм аѫ венит стратѫл пѫркѫлабѫл. кѫ чинстнт карте мѫрін сали. Дѫкѫи Водѫ. сѫ хотѫржм. ѫн лок де моарѫ. ши кѫн лок де поχарне. шн кѫн лок де

ѡ кас҃. че са҃ милостивит ши лаа҃ милѫвит кѫ ачеа лок че маи сѫс скрие мѫріе са. Дѫка вод. пе апа Нѫмцѫлѫи. сѫш факѫ. моарѫ. ши поҳарне ши ѡ кас҃ сфінцін сале. бив Єпископ҃ Сѫрафїм. дечи иои вѫ҃ѕѫнд карте мѫріи сали лѫи вод. ам ашнт. кѫ тоцїи. ши ам але҃с. ши ам стаѫпит дин апа Нѫмцѫлѫи пе дмс҃пра бордеіѫлѫи. прѣ кѫрарѣ. прѣ лѫнгѫ. помет ѧн сѫс. пѫн ѧн гѫрла. морін ден ѭос де вилиницѫ ка сѫ фїе сфінціи сали дрепт ѡчинѫ. ши мошіѫ ѧн вечи де вечи. пентр҃ кѫчи е даніе дела мѫріе са Дѫка водѫ че маи сѫс скріе. ши прѣ еста ѕапис ка сѫ аибѫ сбинціе са. л фачи ши испісок домнеск. ѭр карелѧ. сар скѫла дин тѫрговеціи кѫ во карте домніаскѫ сѫ скорніаскѫ· пѫрѫ ка сѫ нѫ сѫ крѣѕѫ. ши сѫ петракѫ ши р҃шине дінаінте діѫлиѫлѫи. ши ла частѫ ҳотѫрѫт҃рѫ. саа҃ прилежит ши боерїи ан҃ме: Николаи сѫн Хокѫшеск постелнік. ши Дѫмитраш сѫи Продан бив комис· ши Щефан, сѫи прѫжѫск· постелник. ши Каѕамир, Нигѫціторн. ши алци ѡам҃нии мѫлци. тинери ши бѫтрѫни. шн кѫнд ам ҳотѫрѫт ачест лок че маи сѫс скріем. нѫа҃ дат свінціе са пѫринтеле. чінчи леи бити ѧн мѫнеле ноастре л тѫрговецілор. ка сѫ не фѣ де келт҃ѫлѫ. ши ноии пентр҃ дін крѣденца ам пѫс печетеа тѫрг҃ѫлѫи. ши иои кѫ тоцїн кѫци нѫм прилежит лачастѫ ҳотѫрѫт҃рѫ тоцїи ам искѫлит ка сѫ фїе де кредницѫ сѫ сѫ ірїе. 8 Нѫмц҃ влѣт ѕрч҃. Декем. к. Ин҃ Шолт҃ѕ. Дѫмитраш· Котр҃цѫ Василе сѫмѫ, Дѫмитраш бив шолт҃ѫ, Васили Ніколаи цігѫиаш, Лѫка Пѫҳаче, О іскѫлнт҃рѫ жидовѣскѫ.

печетеа тѫрг҃ѫлѫи

Anulŭ 1691. Constantin Duca Vodă confirmă posesiunea luĭ Seraphimŭ fostuluĭ Episcopŭ de Rădăuţĭ, pe locuĺă pentru carele căpĕtase dela târgoveţĭ mărturie hotarnică. Cartea domnéscă se esprimă astŭ-felĭŭ :

Ноии Конст҃ндин воевода вож· милост господарю ѕемли Молдавскои. Йдекѫ аа҃ венит ѧнаинте домніи мѫли ши ѧнаинтѫ алор ноѭри, молдовенѣѭи боерн л мари ши л мичи. Свинцѫл са пѫринтели ши р҃ѕгторіѫл ностр҃ Серафім бів Єпископ радѫѫци. шї неаа҃ арѫтат свенціа са ѡ мѫрт҃ріе ѧнкрединцатѫ дела

тоци тѫрговеціи де тѫрг8 де Нѣмц8· к8 печѣте тѫрг8а8и. ши к8 искѫлитѫри де боерн скріинд ши мѫрт8рисинд, прекѣм са8 мілостивит рѫпосатѫл Дѣка воевод. ши ѣ8 дат даніе свинціи сали пѫринтеле8и ѣн вад де моарѫ. пре апа Нѣмц8ле8и ѫн локѫл тѫрг8ле8и. ши ѡ пояарнѫ. ши ѡ касѫ.—каре лок де моарѫ шн де пояарнѫ ши де касѫ· ле8 ши хотѫрѫт дин апа Нѣмц8ле8и пе дес8пра бордеюле8и, пре кѫраре, пре ѫнгѫ помѣте. ѫн с8с пѫн ѫн гѫрла Морій. дин ціос де вилніцѫ. шн а8 ши стѫпит. ши леѣ дат пѫринтеле шн келт8іала хотѫрѫт8ле8и чинчи леи бѫт8ци, пентр8 ачеа шн домніа ме дакѫ ам бѫз8т адевѫратѫ ши кредінцат мѫрт8рїе дела атѫци wменій, боери шн де даніе ши де мила8ире дела рѫпосатѫл Дѣка вода, ши дела домніа ма ѣм дат ши ѣм ѫнтѫрит ка сѫ фїе дрепт ѫ wчіни ши мошие свинціи сали неклѫтитѫ шн нер8шентѫ ши алт8 име сѫ н8 сѫ амѣстече песте карте домніи мели. тое пішем сам гпиѫ велѣл:

Ѳ Іасн вѣѣт зрчѡ ген: ѡ

печетеа
домнѣскѫ

Anulŭ 1694. Intr'unŭ octoichŭ slavonŭ manuscrisŭ, aflătoriŭ în Monastirea Agapieĭ, şi carele cuprinde numaĭ 4 glasurĭ (5—8), se află la finele glasuluĭ 6-le, următórea inscripţie, în carea se amintesce de doĭ Episcopĭ aĭ Rădăuţilorŭ: Nicanorŭ şi Georgie.—Punemŭ aicĭ traducţia şi apoĭ textulŭ slavonŭ alŭ inscripţiuneĭ.

«Cu voirea Tatăluĭ şi cu conlucrarea Fiiuluĭ şi cu perfecţiunea sântulnĭ Duchŭ, acéstă carte numită: «Angerest»*), o a cumpĕratŭ Monachulŭ Ioanikie dela Agapia, şi a datu-o în Biserica unde este templulŭ Archangeluluĭ Michailŭ, unde s'a tunsŭ, şi a datŭ drépta sa avere 45 galbinĭ, şi să fie în Biserică ne'ncetatŭ, şi nime să nu aibă a o lua, séŭ a o duce în altŭ locŭ, séŭ a o vinde vreo-dată; nicĭ-cumŭ şi nicĭ

*] Numirea de »Angerest" ангерест, pentru prima óră o găsescŭ dată cărţiĭ cunoscute sub numirea de „Octoichŭ."

cândŭ să nu fie lucrulŭ acesta. Décă cineva va cutezá a face aşa cum maĭ sus amŭ ţisŭ, éră elŭ să fie neiertatŭ de Dumneţeŭ şi de toţĭ sânţiĭ şi de mine păcătosulŭ, şi să aibă a se judeca cu necredincioşiĭ în ţiua judecăţiĭ aminŭ. Sub Episcopulŭ Nicanorŭ. Sub Episcopulŭ Georgie. S'a scrisŭ în anulŭ 7200 în curgerea celuĭ alŭ doile (adică la 7202)

»Изволенїем wтца и поспѣшенїем сна и съвръшенїем стаго дѫха сїа книга наречена ангерест, коупил монах Iwаникїе wт аганеа и даде а въ црков идеж есть храм архангела Михаила, иде же и постриженс и даде праеое свое нмѣнїе ме. злат и да бѫдет въ цркwв непрѣстанно. и да никтож смѣет въземтї а, или носитї а въ ино мѣсто, или продатї а нѣгдекогда, никакож ни колиж да не бѫдет дѣло сеи. аще кто дръзнет тако творити wкоже быше рѣхом, wнъ да бѫдет непрощен wт бга и въсѣх стыхъ и wт мене грѣшнаго. и да имат сѫдитнс съ невѣрнимн въ днь сѫдніи ѧмни: при Єпископѣ Никанwр (apoĭ adaosŭ maĭ departe de altă mănă :) при Єпископѣ Георги.«

Maĭ josŭ este o altă însemnare posterióră, în carea se arată că cartea s'a legatŭ a doua óră de Ieromanachulŭ Daniilŭ dela Agapia. Acea însemnare este în versurĭ slavone :

»Аще оубо Iwаникїе wчтаикъ сѫи коупи.
Въ врѣмяже сеи ермонах Данїилъ направи.
Раздрана wбрѣтши и wбретшалж.
Я съ ини книги ветхи положенж·
Ѣкне дадс а свазати
Множдеж и съ врьхѫ оукрасити.
И въ цркви тъчиж на иеи читати и пѣти
Єдинож да не бѫдет съ неа оу келиах оучити.

Єрмонах данїил wт Ѧгапїа
Зѣло w сем моля.

Daniilŭ spune, că a găsitŭ acéstă carte dislegată şi aruncată între alte cărţĭ vechĭ. Dar o a legatŭ şi împodobitŭ; o a datŭ spre întrebuinţare în biserică. Se rógă ca să nu o ia prin kiliĭ, spre a învĕţa de pe ea a citi şi a cânta în deo-

sebĭ; ci numaĭ în biserică se cetéscă şi se cânte pe ea. — Acésta pentru ca să nu se useze curêndŭ; căcĭ cărţile erau scumpe.

Anulŭ 1706. La 7 Ianuariŭ, Gedeon Ep. Rădăuţilorŭ, cu Anastasie Archimandritulŭ şi egumenulŭ Monastireĭ Agapieĭ, împreună cu totŭ soborulŭ monastirescŭ, schimbă moşia Vicoleniĭ dela ţinutulŭ Fălciuluĭ, ce era dăruită monastireĭ de Aron-Vodă.,—cu locŭlŭ numitŭ Osoiulu, ce făcuse parte din terenulŭ numitŭ Braniştea-Domnéscă dela Iaşĭ, şi carele acum era proprietate a boiariuluĭ Constantinŭ Costaki logof. Schimbulŭ acesta apoĭ îlŭ întăresce prin chrysovŭ Domnulŭ Antiochŭ Cantemirŭ. (Docum. M. Agapieĭ).

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE